

PTICE GORIČKEGA

Katarina Denac in Primož Kmecl

PTICE GORIČKEGA

Katarina Denac in Primož Kmecl

CIP - Kataložni zapis o publikaciji
Narodna in univerzitetna knjižnica, Ljubljana

598.2(497.411)

DENAC, Katarina

Ptice Goriškega / [avtorja] Katarina Denac in Primož Kmecl ; [fotografije Gregor Bernard ... [et al.] ; skica Marjan Vaupotič]. - 1. izd. - Ljubljana : Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije, 2014

ISBN 978-961-6674-24-9

1. Kmecl, Primož
275140864

©Katarina Denac in Primož Kmecl
PTICE GORIŠKEGA

Avtorja: Katarina Denac in Primož Kmecl

Ilustracija na naslovnici: Jurij Mikuletič

Fotografije: Gregor Bernard, Dominik Bombek, Milan Cerar, Damijan Denac, Katarina Denac, Gregor Domanjko, André Eijkenaar, Ivan Esenko, Dare Fekonja, Primož Kmecl, Uroš Koštric, Aleksander Kozina, Kristjan Malačič, Tomaž Mihelič, Alen Ploj, Mojca Podletnik, Luka Poljanec, Barbara Robnik, Borut Rubinič, Ján Svetlík, Željko Šalamun, Michael Tiefenbach, Davorin Tome, Tone Trebar, Frank Vassen in Eva Vukelič

Skica: Marjan Vaupotič

Oblikovala: Polonca Peterca

Lektoriral: Henrik Ciglič

Pregled besedila: Luka Božič

Izdalo in založilo: Društvo za opazovanje in proučevanje ptic Slovenije v sklopu projekta Visokodebelni biseri – Upkač (OP SI-HU 2007-2013), ki ga sofinancirata Evropski sklad za regionalni razvoj in Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko

Tisk: SCHWARZ PRINT d.o.o., Ljubljana

Naklada: 585 izvodov

1. izdaja

Ljubljana, 2014

Kazalo

PREDGOVOR	9
UVOD	13
VARSTVENI STATUS GORIŠKEGA	15
PTICE GORIŠKEGA	19
ŽIVLJENJSKA OKOLJA PTIC NA GORIŠKEM	20
Travniki	22
Visokodebelni sadovnjaki	23
Njive	25
Mejice	27
Vinogradi	27
Vode	28
Gozdovi in grmišča	29
METODOLOGIJA POPISA PTIC	30
Transektni popis ptic	30
Popisna metoda	30
Izbor popisnih ploskev	30
Metoda analize rezultatov	30
Popis velikega skovika s predvajanjem posnetka oglašanja	33
Ekološka raziskava smrdokavre in velikega skovika	34
Raziskava prehrane	35
Iskanje gnezd	35
Raziskava prehranjevalnega habitata in domačega okoliša	37
<i>Smrdokavra</i>	37
<i>Veliki skovik</i>	38
SISTEMATSKI DEL	41
Grbec <i>Cygnus olor</i>	48
Siva gos <i>Anser anser</i>	49
Mlakarica <i>Anas platyrhynchos</i>	50
Reglja <i>Anas querquedula</i>	51
Prepelica <i>Coturnix coturnix</i>	52
Kosec <i>Crex crex</i>	54
Fazan <i>Phasianus colchicus</i>	56
Mali ponirek <i>Tachybaptus ruficollis</i>	58
Čopasti ponirek <i>Podiceps cristatus</i>	59
Čapljica <i>Ixobrychus minutus</i>	60
Kvakač <i>Nycticorax nycticorax</i>	61
Siva čaplja <i>Ardea cinerea</i>	62

Bela štorčija <i>Ciconia ciconia</i>	63	Vijeglavka <i>Jynx torquilla</i>	130
Črna štorčija <i>Ciconia nigra</i>	65	Poljski škrljanec <i>Alauda arvensis</i>	132
Belorepec <i>Haliaeetus albicilla</i>	66	Čopasti škrljanec <i>Galerida cristata</i>	134
Kanja <i>Buteo buteo</i>	67	Hribski škrljanec <i>Lullula arborea</i>	136
Sršenar <i>Pernis apivorus</i>	69	Kmečka lastovka <i>Hirundo rustica</i>	138
Skobec <i>Accipiter nisus</i>	71	Mestna lastovka <i>Delichon urbicum</i>	140
Kragulj <i>Accipiter gentilis</i>	72	Drevesna cipa <i>Anthus trivialis</i>	142
Postovka <i>Falco tinnunculus</i>	73	Bela pastirica <i>Motacilla alba</i>	144
Škrljančar <i>Falco subbuteo</i>	75	Rumena pastirica <i>Motacilla flava</i>	146
Mokož <i>Rallus aquaticus</i>	77	Siva pastirica <i>Motacilla cinerea</i>	148
Grahasta tukalica <i>Porzana porzana</i>	78	Taščica <i>Erithacus rubecula</i>	149
Mala tukalica <i>Porzana parva</i>	79	Slavec <i>Luscinia megarhynchos</i>	150
Zelenonoga tukalica <i>Gallinula chloropus</i>	80	Pogorelček <i>Phoenicurus phoenicurus</i>	151
Liska <i>Fulica atra</i>	81	Šmarnica <i>Phoenicurus ochruros</i>	153
Priba <i>Vanellus vanellus</i>	82	Repaljščica <i>Saxicola rubetra</i>	155
Mali martinec <i>Actitis hypoleucos</i>	83	Prosnik <i>Saxicola torquatus</i>	157
Rdečenogi martinec <i>Tringa totanus</i>	84	Cikovt <i>Turdus philomelos</i>	159
Domači golob <i>Columba livia</i> (domest.)	85	Carar <i>Turdus viscivorus</i>	160
Duplar <i>Columba oenas</i>	86	Kos <i>Turdus merula</i>	161
Grivar <i>Columba palumbus</i>	88	Pisana penica <i>Sylvia nisoria</i>	162
Turška grlica <i>Streptopelia decaocto</i>	90	Črnoglavka <i>Sylvia atricapilla</i>	164
Divja grlica <i>Streptopelia turtur</i>	92	Rjava penica <i>Sylvia communis</i>	165
Kukavica <i>Cuculus canorus</i>	94	Mlinarček <i>Sylvia curruca</i>	167
Velika uharica <i>Bubo bubo</i>	96	Bičja trstnica <i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	169
Mala uharica <i>Asio otus</i>	97	Kobiličar <i>Locustella naevia</i>	170
Lesna sova <i>Strix aluco</i>	99	Rečni cvrčalec <i>Locustella fluviatilis</i>	171
Pegasta sova <i>Tyto alba</i>	100	Trstni cvrčalec <i>Locustella luscinioides</i>	173
Čuk <i>Athene noctua</i>	102	Srpična trstnica <i>Acrocephalus scirpaceus</i>	174
Veliki skovik <i>Otus scops</i>	104	Močvirska trstnica <i>Acrocephalus palustris</i>	175
Podhujka <i>Caprimulgus europaeus</i>	109	Rakar <i>Acrocephalus arundinaceus</i>	176
Hudournik <i>Apus apus</i>	111	Grmovščica <i>Phylloscopus sibilatrix</i>	177
Smrđokavra <i>Upupa epops</i>	113	Vrbji kovaček <i>Phylloscopus collybita</i>	178
Vodomec <i>Alcedo atthis</i>	119	Rumenoglavi kraljiček <i>Regulus regulus</i>	179
Zlatovranka <i>Coracias garrulus</i>	120	Rdečeglavi kraljiček <i>Regulus ignicapilla</i>	180
Črna žolna <i>Dryocopus martius</i>	122	Stržek <i>Troglodytes troglodytes</i>	181
Zelena žolna <i>Picus viridis</i>	123	Sivi muhar <i>Muscicapa striata</i>	182
Pivka <i>Picus canus</i>	125	Belovrati muhar <i>Ficedula albicollis</i>	184
Veliki detel <i>Dendrocopos major</i>	126	Velika sinica <i>Parus major</i>	185
Srednji detel <i>Dendrocopos medius</i>	128	Menišček <i>Periparus ater</i>	187
Mali detel <i>Dendrocopos minor</i>	129	Plavček <i>Cyanistes caeruleus</i>	188

Čopasta sinica <i>Lophophanes cristatus</i>	190	Naselja	243
Močvirska sinica <i>Poecile palustris</i>	191	Njive in vrtovi	244
Dolgorepka <i>Aegithalos caudatus</i>	192	Visokodebelni sadovnjaki	246
Plašica <i>Remiz pendulinus</i>	193	Vinogradi	247
Brglez <i>Sitta europaea</i>	194	Mejice	247
Dolgoprsti plezalček <i>Certhia familiaris</i>	195	Kolovozi	248
Kratkoprsti plezalček <i>Certhia brachydactyla</i>	196	ZAHVALA	249
Rjavi srakoper <i>Lanius collurio</i>	198	VIRI	251
Sraka <i>Pica pica</i>	200		
Šoja <i>Garrulus glandarius</i>	202		
Kavka <i>Corvus monedula</i>	203		
Črna vrana <i>Corvus corone</i>	205		
Siva vrana <i>Corvus cornix</i>	206		
Krokar <i>Corvus corax</i>	208		
Škorec <i>Sturnus vulgaris</i>	209		
Kobilar <i>Oriolus oriolus</i>	211		
Domači vrabec <i>Passer domesticus</i>	212		
Poljski vrabec <i>Passer montanus</i>	214		
Ščinkavec <i>Fringilla coelebs</i>	216		
Repnik <i>Carduelis cannabina</i>	217		
Lišček <i>Carduelis carduelis</i>	219		
Zelenec <i>Carduelis chloris</i>	221		
Grilček <i>Serinus serinus</i>	223		
Dlesk <i>Coccothraustes coccothraustes</i>	225		
Krivokljun <i>Loxia curvirostra</i>	226		
Rumeni strnad <i>Emberiza citrinella</i>	227		
Trstni strnad <i>Emberiza schoeniclus</i>	229		
Veliki strnad <i>Emberiza calandra</i>	230		
Izginule gnezdilke	232		
VARSTVO PTIC KMETIJSKE KRAJINE	233		
VPLIV KMETIJSTVA NA PTICE	235		
Intenzifikacija travnikov in njihova premena v njive	236		
Pesticidi	238		
Mehanizacija	239		
Zgodnejša kmetijska opravila	239		
Poenostavljeni kolobar	240		
NARAVOVARSTVENE SMERNICE	240		
Travniki	240		
Košnja	240		
Paša	242		

PREDGOVOR

Le kdo med nami ne zavida pticam njihove zmožnosti letenja? Verjetno je ta sposobnost prva asociacija, ko zaslišimo besedo ptica. V tem se v temelju razlikujejo od nas. Naše telo je v primerjavi z njihovim veliko bolj omejeno, saj nas gravitacija »veže« nase veliko močneje. Morda smo zaradi tega nezavedno celo jezni nanje, saj je njim dovolj, da razprejo peruti in se že samo z nekaj zamahi dvignejo nad naše glave. Zdi se, da se s tem otresejo tudi vseh problemov, ki so tako značilni za življenje na površju Zemlje. Vedno so izmuzljive, neulovljive in kot da se od daleč rogajo naši težnosti in ujetosti v probleme.

Druga skrajnost tega ambivalentnega odnosa pa je pretirano občudovanje, ki lahko vodi vse do pobožanstvenja: spomniti se je treba samo na ibisa v egipčanski in orla Aar v germanski mitologiji. V marsikaterem izročilu se vzpon duše po smrti ponazarja z letom ptice proti nebu, ptič Feniks pa je eden najstarejših in najbolj razširjenih antičnih mitov o večnem menjavanju cikla rojstva in smrti. Hinduizem opisuje mitološkega orla Garuda s človeškimi lastnostmi, podobni zlati orel pa naj bi ustoličil prvega mongolskega kana.

Ptice so torej nekakšna vez med htonskim in eteričnim – verjetno tudi zato upodabljamo angele s krili. Ritualna peresa in oblačila šamanov in ameriških domorodcev, ki upodabljajo ptice, lahko prav tako razumemo v tem kontekstu. Samo stopnjo nižje je nič manj obsežen simbolni pomen ptic: pav varuje rajski vrt, štorklja prinaša otroke, lastovka oznanja pomlad, golob prinaša mir in oznanja, da je svetovni potop mimo. A četudi pustimo mitologijo in simbolizem ob strani, človek je izjemno veliko vrst ptic udomačil zaradi njihovega perja, jajc, mesa, oglašanja, družbe, okrasja. Bodi torej zaradi tega ali onega razloga, nekaj zagotovo velja: življenje človeka je tesno povezano s pticami. Zaradi tega jih pogosto jemljemo kot nekaj samoumevnega, kot bitja, ki jih pač srečamo vsak dan. Problem pa je dejstvo, da smo jih vajeni dajati vse v en koš – vrabec je vrabec in teh je še vedno polno. Zakaj bi naj bilo sploh pomembno, da je vrabcev več vrst in da število nekdanjega domačega in poljskega vrabca v Evropi zadnja tri desetletja upada?

Bolj črnogled človek bi lahko menil, da je tako ali tako že prepozno in da gre samo še iz slabega na slabše. Trendi so resnično vse prej kot dobri, do obrata je še daleč in trenutno je velik uspeh že zaustavljanje teh trendov. A ptice – vsaj nekatere – bodo že preživele, tudi če bo stanje v okolju še slabše: velika odlagališča odpadkov so omogočila povečanje števila vran, krokarjev, galebov... Nekatere vrste se tudi razmeroma uspešno prilagajajo: kdo bi še pred samo nekaj leti verjel, da se bo črna štorklja prehranjevala ob belem dnevu v potoku sredi vasi.

Ptice kulturne krajine so nekaj posebnega – so pravi šampioni in bojevniki, v simbolnem in dobesednem pomenu. Beseda šampion (*champion*) izvira iz latinske *campus*, kar pomeni polje (oz. bojno polje). V simbolnem pomenu pa so ti bojevniki polja (t.j. odprtega prostora) v stalnem boju za preživetje: treba je najti primerno zavetje, poiskati dovolj hrane, zagotoviti zdrave potomce – in vse to ob človeku, ki te pri tem s svojim ravnanjem nemalokrat ogroža. Biti ptica goričke kulturne krajine zahteva torej stalno »bojno pripravljenost«. Žal je nekaj teh bojevnikov bitko že izgubilo, nekatere morda čaka podobna usoda (smrdokavra, hribski škrjanec, veliki skovik).

Čas je prišel, da jim pomagamo v tej borbi. Z ukrepi varstva je treba izbojevati vnovično normalizacijo razmer v okolju, da bodo zopet omogočali sobivanje vseh, ki imajo do tega prostora svoje pravice in svoje »zahteve«. Antropomorfizem je tu uporabljen povsem ciljno. Ptice in druge vrste je treba dojemati tudi neznanstveno, subjektivno, jih torej raz-predmetiti; da bi konvivalizem, ideal, kot ga je opisoval avstrijski filozof I. Illich, lahko bil enkrat v prihodnosti sploh mogoč. Pričujoča knjiga je del tega boja.

Dr. Bernard Goršak, direktor Javnega zavoda Krajinski park Goričko

Pisalo se je leto 1997, bil sem študent in na Goričkem smo organizirali raziskovalni tabor. O pestrosti Goričkega nismo vedeli praktično ničesar. Ornitologi smo ga pred tem le plaho tipali tu in tam s kakšnim terenskim delom – enkrat smo odkrili velike skovike, drugič čebelarje, tretjič kvakače na Ledavskem jezeru. Pripravljali smo inventar Mednarodno pomembnih območij za ptice (IBA) in starejši ornitologi so mi bolj ali manj dodelili nalogo, da »prostovoljno« zberem podatke za Goričko in v tistih časih seveda na roko izpolnim obrazce za BirdLife-ovo bazo. Na taborih leta 1997 in še leto kasneje smo doživeli razodetje kulturne krajine, o kateri smo lahko le sanjali. Smrdokavre so podnevi pele v vsakem sadovnjaku, ponoči so jih zamenjali veliki skoviki, na peščenih pobočjih so kraljevali hribski škrjanci, vsak meter poljskih poti so nadzirali rumeni strnadi. Neverjetno. Opravili smo prve kvantitativne raziskave avifavne kulturne krajine, brez GPS-ov in GIS-a, površine smo računali z milimetrskim papirjem in poligone risali na roko. Na nas pa niso čakale samo ptice. Še bolj ljubezniva in bogata so bila srečanja z ljudmi. Neznansko prijaznimi ljudmi, pretežno starejšimi, a modrimi, še vedno iskrivimi ljudmi, ki so prebrodili ničkoliko viharjev življenja, s svojim delom pa v tej pokrajini ustvarili neverjetno bogastvo vseh mogočih domačih kultur in sort, ki so se zlivale v pisan mozaik barv, vonjev in okusov brez števila. Še spuščeni psi, ki smo jih srečevali na jutranjih terenih, so imeli presenetljivo razumevanje do nas. Neusmiljene so bile edino ceste, saj so le redko izdale pravo smer – kažipotov ni bilo, še manj asfalta, in noči so bile zelo temne. Dvovov pri podatkih ni bilo, izpolnili smo obrazec, narisali mejo in leta 1999 je bilo rojeno novo mednarodno pomembno območje za ptice - Goričko. Tekla so leta, vmes je Goričko prejelo še dva prestižna statusa, krajinski park in Natura 2000. Mnogi stari ljudje so pomrli, mnogih rok, ki so nek-daj negovale to starodavno krajino, da se meja med naravo in človekom sploh ni poznala, ni bilo več. Prišle so druge, z drugimi prijemi in mnogo narave je izgubilo domove. A če je na eni strani pokrajina začela umirati, se je na drugi strani začelo ponovno rojstvo. Rojstvo velike volje po ohranitvi bogastva kulturne krajine Goričkega. Bogastva človeka in narave. Številne pobude, akcije in projekti mlade in sposobne ekipe Krajinskega parka Goričko, njihovih sodelavcev in vrste predanih domačinov po mnogoletnem trdem delu že kažejo rezultate. Tudi pričujoča knjiga je eden izmed njih. A resničen odgovor na vsa pretekla prizadevanja je dala narava sama. Smaragdna lepota moje mladosti, katere izumrtju sem bil živa priča in katere usodo so potem parketni naravovarstveniki zapečatili še z izbrisom edinega njej posvečenega območja Natura 2000, se je vrnila sama. In vzgojila je naraščaj, ki naj simbolizira, da je upanje, da se je vredno truditi in da je Natura 2000 ovira samo za prazne glave. Tiste malo bolj polne namreč vedo, da samo od turizma zaradi varstva narave na območjih Nature 2000 v Evropi živi več ljudi, kot nas je v vsej Sloveniji. Verjamem, da nam bo uspelo.

Doc. dr. Damijan Denac, direktor DOPPS

UVOD

POVZETEK

Goričko je bilo pred 20 leti v ornitološkem pogledu precejšnja neznanka. S prvimi sistematičnimi popisi ob koncu 20. stoletja smo pridobili dovolj podatkov, da smo območje opredelili kot mednarodno pomembno za ptice (IBA). V knjigi so predstavljeni podatki popisa leta 2012, ki je bil opravljen v okviru projekta Upkač (OP SI-HU 2007-2013), podatki popisov tetrad (2003-2010) in redkih vrst (2001-2014) iz podatkovne baze Novega ornitološkega atlasa gnezdil Slovenije, podatki popisov pogostih vrst kmetijske krajine in podatki monitoringa območja Natura 2000 Goričko (2004-2013). Podrobneje je v knjigi obravnavana ekologija dveh gnezdil visokodebelnih sadovnjakov, smrdokavre *Upupa epops* in velikega skovika *Otus scops*. Pojasnjeni so mehanizmi delovanja modernega kmetijstva na biotsko raznovrstnost in predlagani varstveni ukrepi za ustavitev upada populacij ptic kmetijske krajine.

ABSTRACT

Twenty years ago, the avifauna of Goričko was poorly known. The first systematic surveys at the end of the 1990s yielded enough information to designate the site as an Important Bird Area (IBA). This book presents the results of the survey carried out in 2012 within the Upkač project (OP SI-HU 2007-2013), the results of tetrad surveys (2003-2010) and rare bird survey (2001-2014) from the database of the New Ornithological Atlas of Breeding Birds of Slovenia, the results of the common farmland bird survey and data from the monitoring of Natura 2000 Goričko site (2004-2013). The book discusses in detail the ecology of two breeders of traditional orchards, the Hoopoe *Upupa epops* and Scops Owl *Otus scops*. The mechanism of modern agriculture's influence on biodiversity is explained and nature conservation measures proposed to halt the population decline of farmland birds.

Do 90. let prejšnjega stoletja je bilo Goričko ornitološko razmeroma slabo raziskano. Zajeto je bilo bolj ali manj le v popisih za ornitološki atlas Slovenije (Geister 1995). Po tem obdobju pa je pionirsko delo opravil Borut Štumberger, ki je organiziral tudi prvi popis velikega skovika *Otus scops* v letu 1997 (Štumberger 2000a). V letih 1997 in 1998 sta bila na Goričkem organizirana mladinska raziskovalna tabora, pridobljeni podatki pa so bili pomembna podlaga za določitev mednarodno pomembnega območja za ptice (IBA) Goričko (Denac 2000). Izven teh popisov je bila narejena le še študija prehrane pegaste sove *Tyto alba* (Janžekovič & Ficko 2000). Z ustanovitvijo pomurske sekcije DOPPS leta 2009 se je znanje o pticah Goričkega zelo povečalo. Opravljeni so bili tudi popisi za novi ornitološki atlas gnezdil Slovenije (NOAGS) v obdobju 2003-2010, pri čemer je bila večina terenskega dela opravljena v letu 2003. Popisanih je bilo 35 tetrad (kvadratov 2x2 km), zbrani pa so bili tudi naključni podatki o redkih vrstah. Z letom 2004 so se na Goričkem začeli monitoringi nekaterih vrst v okviru nacionalnega monitoringa območij Natura 2000 za ptice: bele štoklje *Ciconia ciconia*, velikega skovika in hribskega škrjanca *Lullula arborea*, z letom 2007 pa so se začeli popisi ptic za določitev slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine - SIPKK (Kmecl & Figelj 2013), ki na Goričkem potekajo na petih dvokilometrskih transektih. S temi popisi spremljamo številčnost pogostih, splošno razširjenih vrst ptic kmetijske krajine.

Popisi za NOAGS niso upoštevali različnega upadanja zaznavnosti vrst z oddaljenostjo od opazovalca. Želeli smo tudi narediti temeljit pregled ptic Goričkega v enotnem popisu, opravljenem v enem letu, ter z upoštevanjem zaznavnosti vrst, ki omogoča izračun gnezditvenih gostot. Možnost se nam je ponudila s projektom Upkač (OP SI-HU 2007-2013), katerega cilji so predvsem ohranjanje, obnova in trajnostno gospodarjenje z visokodebelnimi sadovnjaki v Krajinskem parku Goričko in Narodnem parku Őrseg na Madžarskem. Leta 2012 smo s pomočjo dobro razvite mreže prostovoljcev pomurske sekcije DOPPS v okviru projekta opravili transektni popis na 59 dvokilometrskih transektih, ki so enakomerno pokrili celoten park.

Namen te knjige je bil na enem mestu zbrati novejšo podatke o velikosti populacij in razširjenosti vseh gnezditvenih Goričkega. V njej so zato predstavljeni podatki popisa leta 2012, podatki tetrad (2003-2010) in redkih vrst (2001-2014) iz baze NOAGS, podatki popisov pogostih ptic kmetijske krajine (2007-2013) ter podatki monitoringa območja Natura 2000 Goričko (2004-2013). Pri nekaterih vrstah smo zgoraj našete podatke dopolnili še s podatki, objavljenimi v reviji *Acrocephalus*.

V okviru projekta Upkač smo napravili tudi ekološko raziskavo dveh značilnih gnezditvenih visokodebelnih sadovnjakov, smrdokavre *Upupa epops* in velikega skovika. V vrstnih poglavjih predstavljamo njun izbor gnezdišč, prehrano in izbor prehranjevalnih površin.

Zaradi dobro dokumentiranega obsežnega upada populacij ptic kmetijske krajine v Evropi in Sloveniji je posebno poglavje v knjigi posvečeno vplivom kmetijstva na biotsko raznovrstnost ter naravovarstvenim smernicam, katerih cilj je zaustaviti ta upad.

VARSTVENI STATUS GORIČKEGA

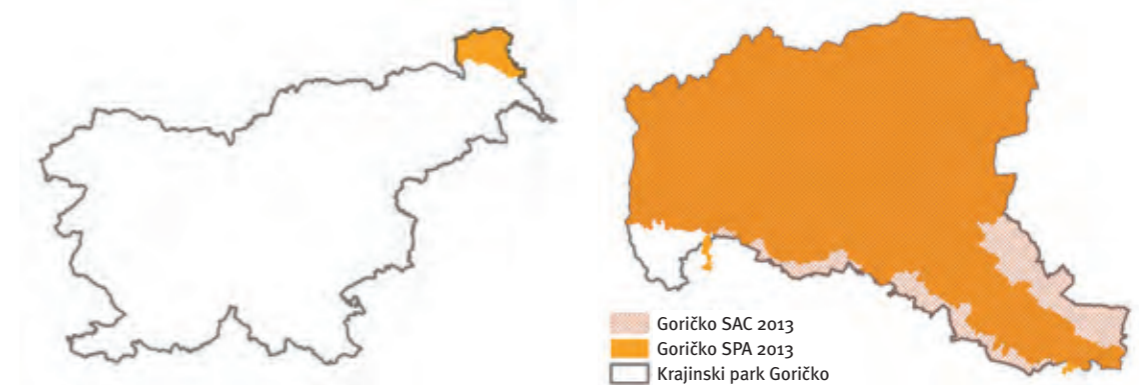
POVZETEK

Goričko je bilo leta 2003 zavarovano kot krajinski park, leto kasneje pa tudi kot območje Natura 2000. Na osnovi Direktive o habitatih je tu varovanih sedem habitatnih tipov in 24 živalskih vrst, na osnovi Direktive o pticah pa še 14 vrst ptic. Za ptice so tukaj predvsem pomembni različni tipi travnikov in visokodebelni sadovnjaki.

ABSTRACT

Goričko was protected as a Nature Park in 2003 and declared a Natura 2000 site a year later. It shelters seven habitat types and 24 animal species from the Habitats Directive, as well as 14 bird species from the Birds Directive. Different grassland types and traditional orchards are the most important habitats for birds in Goričko.

Krajinski park Goričko, ki leži na skrajnem severovzhodu Slovenije, je bil ustanovljen leta 2003 (Ur. l. RS 101/2003) z namenom varovanja naravnih vrednot, ohranjanja biotske raznovrstnosti in krajinske pestrosti ter omogočanja razvojnih možnosti prebivalstva na Goričkem. Leta 2004 je bilo Goričko opredeljeno tudi kot območje Natura 2000 (Ur. l. RS 49/2004), in sicer tako po Direktivi o pticah (posebno območje varstva - SPA) kot tudi po Direktivi o habitatih (posebno ohranitevno območje - SAC). Njegov status območja Natura 2000 je bil ponovno potrjen leta 2013, ko so se mu zaradi populacij ptic povečale meje (Ur. l. RS 33/2013). Na osnovi Direktive o habitatih je na Goričkem varovanih sedem habitatnih tipov in 24 živalskih vrst, na osnovi Direktive o pticah pa še 14 vrst ptic (Preglednici 1 in 2). Med varovanimi habitatnimi tipi so za ptice zlasti pomembni različni tipi travnikov, od drugih življenjskih okolij pa visokodebelni sadovnjaki.

Goričko je pokrajina na skrajnem SV Slovenije (podlaga: GURS).

Goričko is located in NE Slovenia (map source: GURS).

Goričko je varovano kot krajinski park in območje Natura 2000.

Goričko is protected as a Nature Park as well as Natura 2000 site.

Preglednica 1: Varovane vrste Nature 2000 na Goričkem. V zadnjem stolpcu je označeno, po kateri direktivi je bilo območje opredeljeno kot Natura 2000 (HD – Direktiva o habitatih, PD – Direktiva o pticah). Z znakom * so označene prednostne vrste, ki so v EU v nevarnosti in je zaradi velikega deleža njihovega naravnega območja razširjenosti EU za njihovo ohranitev še posebej odgovorna.

Slovensko ime vrste	Latinsko ime vrste	
bela štokrlja	<i>Ciconia ciconia</i>	PD
belorepec	<i>Haliaeetus albicilla</i>	PD
bičja trstnica	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	PD
čapljica	<i>Ixobrychus minutus</i>	PD
črna štokrlja	<i>Ciconia nigra</i>	PD
črna žolna	<i>Dryocopus martius</i>	PD
hribski škrjanec	<i>Lullula arborea</i>	PD
pivka	<i>Picus canus</i>	PD
prepelica	<i>Coturnix coturnix</i>	PD
rjavi srakoper	<i>Lanius collurio</i>	PD
smrdokavra	<i>Upupa epops</i>	PD
sršenar	<i>Pernis apivorus</i>	PD
veliki skovik	<i>Otus scops</i>	PD
vodomec	<i>Alcedo atthis</i>	PD
ozki vretenec	<i>Vertigo angustior</i>	HD
navadni škržek	<i>Unio crassus</i>	HD
veliki studenčar	<i>Cordulegaster heros</i>	HD
strašničin mravljiščar	<i>Maculinea teleius</i> ¹	HD
močvirski cekinček	<i>Lycaena dispar</i>	HD
temni mravljiščar	<i>Maculinea nausithous</i> ¹	HD
travniški postavnež	<i>Euphydryas aurinia</i>	HD
črtasti medvedek	<i>Callimorpha quadripunctaria</i> *	HD
bakreni senoženik	<i>Colias myrmidone</i>	HD
rogač	<i>Lucanus cervus</i>	HD
puščavnik	<i>Osmoderma eremita</i> *	HD
škrlatni kukuj	<i>Cucujus cinnaberinus</i>	HD
močvirski krešič	<i>Carabus variolosus</i>	HD
potočni piškurji	<i>Eudontomyzon spp.</i>	HD
pezdirk	<i>Rhodeus sericeus amarus</i>	HD
navadna nežica	<i>Cobitis taenia</i> ²	HD
veliki pupek	<i>Triturus carnifex</i>	HD
hribski urh	<i>Bombina variegata</i>	HD
mali podkovnjak	<i>Rhinolophus hipposideros</i>	HD
širokouhi netopir	<i>Barbastella barbastellus</i>	HD
dolgokrili netopir	<i>Miniopterus schreibersi</i>	HD
veliki navadni netopir	<i>Myotis bechsteini</i>	HD
navadni netopir	<i>Myotis myotis</i>	HD
vidra	<i>Lutra lutra</i>	HD

¹ – novo latinsko rodovno ime vrste je *Phengaris*

² – novo latinsko ime vrste je *Cobitis elongatoides*

Preglednica 2: Habitatni tipi iz Direktive o habitatih, za katere je bilo opredeljeno posebno ohranitveno območje Natura 2000 Goričko. Z znakom * so označeni prednostni habitatni tipi, ki so v EU v nevarnosti in je zaradi velikega deleža njihovega naravnega območja razširjenosti EU za njihovo ohranitev še posebej odgovorna.

Ime habitatnega tipa	Koda habitatnega tipa
Oligotrofne do mezotrofne stoječe vode z amfibijskimi združbami razredov <i>Littorelletea uniflorae</i> in/ali <i>Isoëto-Nanojuncetea</i>	3130
Polnaravna suha travišča in grmiščne faze na karbonatnih tleh (<i>Festuco-Brometalia</i>)*	6210
Travniki s prevladujočo stožko (<i>Molinia</i> spp.) na karbonatnih, šotnih ali glineno-muljastih tleh (<i>Molinion caeruleae</i>)	6410
Nižinski ekstenzivno gojeni travniki (<i>Alopecurus pratensis</i> , <i>Sanguisorba officinalis</i>)	6510
Bukovi gozdovi (<i>Luzulo-Fagetum</i>)	9110
Obrežna vrbovja, jelševja in jesenovja (mehkolesna loka) (<i>Alnus glutinosa</i> in <i>Fraxinus excelsior</i> (<i>Alno-Padion</i> , <i>Alnion incanae</i> , <i>Salicion albae</i>))*	91E0
Ilirski hrastovo-belogabrovi gozdovi (<i>Erythronio-Carpinion</i>)	91Lo

Goričko ima tudi status ekološko pomembnega območja (Ur. l. RS 99/2013). V Krajinskem parku je evidentiranih 46 naravnih vrednot državnega pomena (ARSO 2007).

PTICE GORIČKEGA

POVZETEK

Ptice kmetijske krajine na Goričkem prebivajo v raznolikih življenjskih okoljih, med katerimi po pomenu zagotovo zbuja pozornost različni travniki in visokodebelni sadovnjaki. V letu 2012 smo z namenom določiti velikosti populacij gnezdilk in njihovo razširjenost popisali ptice na 59 dvokilometrskih transektih, enakomerno razporejenih po območju celotnega Krajinskega parka. Zabeležili smo 84 gnezdilk in 10 negnezdečih vrst (klatežev oz. selivk). Skupaj s podatki Novega ornitološkega atlasa Slovenije je na Goričkem v obdobju 2001-2014 zanesljivo gnezdilo 111 vrst, 9 vrst pa je bilo možnih gnezdilk. V letih 2012 in 2013 smo napravili tudi popis velikega skovika in obakrat zabeležili 55 kličočih samcev, kar je najnižja številka od leta 1997, ko je bila vrsta na območju prvič sistematično prešteta. V okviru projekta Upkač smo opravili tudi ekološko raziskavo dveh tipičnih gnezdilk visokodebelnih sadovnjakov, smrdokavre in velikega skovika. S kamerami na gnezdišču smo ugotavljali njuno prehrano, hkrati pa beležili tudi prehranjevalne površine. Glavnino plena smrdokavre so sestavljali bramorji *Gryllotalpa gryllotalpa*, sledili so poljski murni *Gryllus campestris* in ličinke različnih žuželk (metuljev Lepidoptera, hroščev Coleoptera in dvokrilcev Diptera). Prehranjevale so se predvsem na košenih travnikih, travnatih dvoriščih, kolovozih, pašnikih, travnatih robovih cest in njiv, občasno tudi na gnojiščih. Prehranjevališča so ležala do 700 m od gnezda. Veliki skoviki so mladičem prinašali predvsem kobilice dolgotipalčnice Ensifera, poljske murne, bramorje in ličinke različnih žuželk (hroščev, metuljev). Lovili so jih na ekstenzivnih košenih in nekošenih travnikih, v drevesnih in grmovnih mejicah

ABSTRACT

Farmland birds in Goričko inhabit various natural environments, the most significant ones among them being meadows and traditional orchards. In 2012, we conducted a transect survey with the aim of determining population sizes and distribution of the breeding birds of Goričko. The survey was carried out on 59 two kilometer long transects that were randomly distributed throughout the Nature Park. We recorded 84 breeders and 10 non-breeders (vagrants or migrating species). Complemented with the data from the New Ornithological Atlas of Breeding Birds of Slovenia, 111 breeders and additional 9 possible breeders were confirmed at Goričko in the 2001-2014 period. In 2012 and 2013, we also conducted Scops Owl survey, which yielded 55 calling males in each year. This is the lowest number since 1997, when the species was systematically surveyed for the first time. Within the Upkač project, we also carried out an ecological study of two typical breeders of traditional orchards, the Hoopoe and Scops Owl. By mounting cameras close to their nests we filmed their prey. At the same time, we determined their foraging grounds. The majority of the Hoopoe's prey were Mole Crickets *Gryllotalpa gryllotalpa*, followed by Field Crickets *Gryllus campestris* and different insect larvae (lepidopteran, coleopteran, dipteran). They mainly foraged in cut meadows, grassy yards, cart tracks, pastures, grassy roads and field verges, and occasionally on dungheaps. These foraging grounds were situated up to 700 m from the nest. Scops Owls brought to their young mainly Bush Crickets Ensifera, Field Crickets, Mole Crickets and different insect larvae (coleopteran, lepidopteran). They foraged in

ter trajnih nasadih (visokodebelni sadovnjaki, nasad črnega bezga). Hrano so iskali do 500 m od gnezda.

Gostote nekaterih gnezdk kmetijskega mozaika so na Goričkem v primerjavi s celotno Slovenijo še vedno precej velike, vendar pa v primerjavi s stanjem pred desetletjem in pol že kažejo na občutno poslabšanje življenjskih razmer. Primerjava kartiranja habitatnih tipov med letoma 2004 in 2012 pokaže, da je površina travnikov že samo na vzhodu Goričkega upadla za več kot 800 ha. Temu so sledili tudi populacijski upadi nekaterih vrst ptic, ki na travnikih bodisi gnezdiijo ali pa se tam hranijo, npr. hribskega škrjanca *Lullula arborea*, smrdokavre, velikega skovika in velikega strnada *Emberiza calandra*.

extensively managed cut or uncut meadows, in tree- and bush lines, and permanent plantations (traditional orchards, elder plantations). While foraging, they moved up to 500 m from their nests.

The densities of some farmland birds are still high in Goričko compared to the rest of Slovenia. Nevertheless, compared to the situation fifteen years ago they tell us of substantial degradation of their living conditions. The comparison of habitat type mapping in 2004 and 2012 reveals a decrease of meadows by over 800 ha in the eastern part of Goričko alone. As a result, many birds that either depend on meadows for nesting or foraging decreased in numbers, e.g. the Woodlark *Lullula arborea*, Hoopoe, Scops Owl, and Corn Bunting *Emberiza calandra*.

ŽIVLJENJSKA OKOLJA PTIC NA GORIČKEM

Območje raziskave, opravljene v okviru projekta Upkač, je bilo enako območju Krajinskega parka Goričko, ki leži z največjim delom površine v mezoregiji Goričko, manjši del na južnem obrobju pa v mezoregiji Murska ravan. Goričko je pretežno gričevnat svet, kmetijsko še vedno zelo razdrobljen. Zahodno Goričko v porečju reke Ledave se v podobnem svetu nadaljuje na avstrijsko Gradiščansko in je relativno gosteje naseljeno ter kmetijsko intenzivnejše. Srednje Goričko je bolj gozdno, z ozkimi dolinami potokov in redkejšo poselitvijo. Severovzhodno Goričko obsega porečje Velike Krke in se v široki dolini odpira v Panonsko nižino. Podnebje je tukaj vedno bolj celinsko, z ostrimi zimami in vročimi poletji ter malo padavinami. Podobno srednjemu je tudi jugovzhodno Goričko, ki pa se na jugu zlagoma spušča v Mursko ravan (Perko & Orožen Adamič 1999).

Največji odstotek površine na Goričkem pokriva gozd (44,7 %), sledijo mu njive in vrtovi (29,1 %) ter trajni travniki (12,6 %) (preglednica 3) (MKO 2014). Za ptice so zlasti pomembni ekstenzivni suhi in vlažni travniki, visokodebelni sadovnjaki, manjše njive z različnimi niskimi kulturami, grmišča, zaraščajoče se površine, drevesne mejice, gozdiči, kali, jarki, peščeni in travnati kolovozi, neobdelane njive v prahi in kmetije s pripadajočimi poslopji (hlev, senik, skedenj, koruznjak, lopa). Zaradi velike pestrosti habitatov in njihove ekstenzivne rabe daje takšna pokrajina pticam številne možnosti za gnezdenje in prehranjevanje.

Preglednica 3: Raba tal v Krajinskem parku Goričko (MKO 2014)

Raba tal	Površina (ha)	%
Gozd	20683	44,7
Njive in vrtovi	13458	29,1
Trajni travnik	5841	12,6
Pozidano in sorodno zemljišče	1771	3,8
Kmetijsko zemljišče v zaraščanju	1478	3,2
Drevesa in grmičevje	1137	2,5
Ekstenzivni oziroma travniški sadovnjak	889	1,9
Vinograd	474	1,0
Intenzivni sadovnjak	204	0,4
Neobdelano kmetijsko zemljišče	139	0,3
Voda	115	0,2
Drugi trajni nasadi	34	0,1
Drugo zamočvirjeno zemljišče	25	0,1
Trstičje	10	0,0
Kmetijsko zemljišče, poraslo z gozdnim drevjem	7	0,0
Trajne rastline na njivskih površinah	2	0,0
Rastlinjak	2	0,0

Pokrajino na Goričkem tvorijo različni tipi travnikov, visokodebelni sadovnjaki, mejice, njive in druga življenjska okolja (foto M. Podletnik).

Landscape in Goričko is composed of different grasslands, traditional orchards, tree lines, fields and other habitats (photo M. Podletnik).

Kmetije z visokodebelnimi sadovnjaki ležijo na ovršjih ali pobočjih, medtem ko se v dolinah razprostirajo travniki in njive (foto D. Denac).

Farms with traditional orchards are located on hill tops or slopes, whereas valleys are covered with grasslands and fields (photo D. Denac).

Hiša v Markovcih, grajena v starem arhitekturnem slogu (foto K. Denac)
A house at Markovci, built in old architectural style (photo K. Denac)

Travniki

Leta 2010 je bilo na Goričkem 5594 ha travnikov in pašnikov (SURs 2010). Travniki pripadajo več tipom, ki jih lahko razdelimo glede na rastlinsko združbo ali pa po intenzivnosti obdelave. Za ptice so največjega pomena ekstenzivno obdelani travniki, ki jih gnojijo malo ali nič, kosijo enkrat ali dvakrat letno oziroma se na njih izvaja paša z nizko obtežbo živali. Dostikrat najdemo takšne travnike tudi v vzdrževanih visokodebelnih sadovnjakih. Suhi, nizko produktivni travniki, ki na Goričkem večinoma ustrezajo varovanemu habitatnemu tipu Natura 2000 s kodo 6210 (polnaravna suha travišča in grmiščne faze), so raztreseni po vsem območju, še zlasti na pobočjih. Povsod po Sloveniji jih najdemo pretežno na karbonatni podlagi, na Goričkem pa uspevajo na kisljih, peščenih tleh, zaradi česar manjkajo določene značilne vrste rastlin (npr. pokončna stoklasa *Bromus erectus*), pa tudi orhideje so zastopane z manj vrstami. Namesto tega na njih najdemo mediteranske

Vijolični lučnik *Verbascum phoeniceum* v Sloveniji uspeva le na suhih travnikih Krasa in ponekod v SV Sloveniji, na primer na Goričkem (foto K. Denac).

In Slovenia, Purple Mullein *Verbascum phoeniceum* can only be found in dry grasslands of the Krás (Kars) region and locally in NE Slovenia, for example in Goričko (photo K. Denac).

vrste, kot sta čopasta hrušica *Muscari comosum* in vijolični lučnik *Verbascum phoeniceum* (Trčak & Podgorelec 2012). Naravna lastnost suhih travnikov je, da imajo le rahlo sklenjeno travno rušo s številnimi zaplatami golih tal. Ta se ob sončnem obsevanju precej segrejejo in so zato priljubljeno mesto razmnoževanja za številne žuželke. Z njimi se hranijo vijeglavke *Jynx torquilla*, hribski škrijanci, smrdokavre, pogorelčki *Phoenicurus phoenicurus* in rjavi srakoperji *Lanius collurio*, ki med redkim rastlinjem in na golih tleh hrano tudi laže najdejo (Schaub *et al.* 2010).

Na tleh, kjer vsaj občasno zastaja voda, najdemo vlažne travnike. Na Goričkem pripadajo dvema varovanima habitatnima tipoma Natura 2000, in sicer travnikom s prevladujočo stožko (koda 6410) in nižinskim ekstenzivno gojenim travni-

Vlažni travniki severno od Ledavskega jezera (foto D. Denac)
Wet grasslands north of Ledavsko Lake (photo D. Denac)

Rumena maslenica *Hemerocallis lilioasphodelus* na vlažnih travnikih pri Motvarjevcih (foto G. Domanjko)
Yellow Day Lily *Hemerocallis lilioasphodelus* in wet meadows at Motvarjevci (photo G. Domanjko)

kom (koda 6510). Prvi potrebujejo slabo hranljiva, negnojena tla in so se na Goričkem zaradi številnih melioracij in komasacij ohranili le v fragmentih. Drugi se na vlažnih tleh pojavljajo le v svoji najbolj vlagoljubni obliki z lisičjim repom, sicer pa jih najdemo tudi marsikje drugje na zmerno gnojnih in bolj suhih tleh. Med vsemi tipi travnikov so ti najbolj pogosti in marsikje še zelo pestri. Na goričkih vlažnih travnikih gnezdijo prepelica *Coturnix coturnix*, kobiličar *Locustella naevia*, bičja *Acrocephalus schoenobaenus* in močvirska trstnica *A. palustris*, rjava penica *Sylvia communis*, občasno pa celo kakšen kosec *Crex crex*, katerega oglašanje sicer najlaže slišimo na Ljubljanskem barju ali Cerkniskem jezeru.

Visokodebelni sadovnjaki

Ob misli na Goričko se je težko izogniti podobi starožitne kmetijske pokrajine z raztresenimi visokodebelnimi sadovnjaki na zaobljenih gričih. Ti so izjemno pomemben habitat za gnezdilke dupel. Primarni duplarji, kot sta veliki detel *Dendrocopos major* in zelena žolna *Picus viridis*, si vsako leto tešejo nove luknje v debela ali večje stranske veje sadnega drevja. Njihova opuščena dupla nato naslednje leto zasedejo sekundarni duplarji, ki gnezdilnih lukenj ne tešejo sami. Mednje sodijo veliki skovik, čuk *Athene noctua*, smrdokavra, vijeglavka, poljski vrabec *Passer montanus*, pogorelček, različne vrste sinic *Parus sp.* in škorec *Sturnus vulgaris*. V kritju krošenj si gnezda spletejo vrste iz družine ščinkavcev (lišček *Carduelis carduelis*, zelenec *C. chloris* in grilček *Serinus serinus*). V sadovnjaku se ptice prehranjujejo na drevju, kjer pobirajo žuželke za hrapavim lubjem in z listja, ter na tleh. Nekatere lovijo nevretenčarje s površja tal (rjavi srakoper, veliki skovik, hribski škrijanec,

Visokodebelni sadovnjak v Serdici (foto P. Kmecl)
Traditional orchard at Serdica (photo P. Kmecl)

pogoreleček), druge jih s kljunom izkopljejo iz zemlje (smrdokavra). Vijeglavka in zelena žolna sta specializirani predvsem na mravlje, katerih gnezda so skrita v travi. Na ekstenzivno obdelanih travnikih in pašnikih pod visokodebelnimi sadovnjaki je bistveno več pajkov, hroščev, čebel in ostalih letečih žuželk kot v intenzivnih nasadih sadnega drevja (Hormann 2001). Tam so namreč drevesa nižja, dokaj enotne rasti in nikoli ne dočakajo dimenzij ter starosti, da bi se v njih oblikovala naravna dupla. Odmrlega lesa, ki pozitivno vpliva na raznolikost in številčnost ptic ter drugih živali, v plantažah sadnega drevja skorajda ni. Poleg tega v njih uporabljajo številne pesticide, ki jih visokodebelni sadovnjaki sicer ne poznajo. Število dupel v visokodebelnih sadovnjakih je v pozitivni povezavi z debelino drevja in s številom odstranjenih velikih vej. Največ naravnih dupel se oblikuje v jablanah, nekaj manj v hruškah in najmanj v češnjah. Slive le redkokdaj dosežejo večji premer debla, zato so dupla v njih redka (Grüebler *et al.* 2013). V duplih sadnega drevja, polnih trhovine, najdemo tudi ličinke ogroženega hrošča puščavnika *Osmoderma eremita* (Ranius 2002, Vrezec *et al.* 2007), ki je kvalifikacijska vrsta za območje Natura 2000 Goričko.

Stare jablane se jeseni šibijo pod težo plodov (foto D. Denac).
In the fall, old apple trees are bent under the weight of fruit (photo D. Denac).

Dupla, ki jih izdolbejo detli in žolne, v naslednjih letih zasedejo škorci, poljski vrabci, sinice, veliki skoviki in smrdokavra (foto K. Denac).
The cavities excavated by woodpeckers are taken over by Starlings, Tree Sparrows, Tits, Scops Owls and Hoopoes in the ensuing years (photo K. Denac).

Konec 19. stoletja so na Goričkem gojili 95 sort jabolk in 35 sort hrušk. V lokalni drevesnici je bilo zasajenih tudi do 50000 sadik hkrati. Sadjarstvo in vinogradništvo sta bili do konca druge svetovne vojne skorajda edini ekonomsko pomembni kmetijski dejavnosti. V 50.-tih letih 20. stol. so bili zasajeni prvi večji visokodebelni sadovnjaki na zadružnih in državnih površinah v Budincih, Šalovcih, Kuštanovcih, Kramarovcih in na Gradu (skupaj 45 ha). Leta 1956 je bilo na Goričkem 1067 ha sadovnjakov, vendar večina sadnega drevja ni rasla v strnjjenih sadovnjakih, temveč raztreseno po vrtovih, dvoriščih, robovih njiv, omejkah, na travnikih, pašnikih in celo gozdnih robovih. Moderni nizkodebelni sadovnjaki so se začeli uveljavljati šele po letu 1978 (Šiftar *et al.* 2007). Dandanes na Goričkem mnogi visokodebelni sadovnjaki propadajo, ker so lastniki pomrli ali pa v njih ne vidijo ekonomskega interesa. Zaradi starosti se drevesa lomijo, prerašča jih bela omela, ponekod pa se zaradi opuščene košnje in paše vedno bolj zlivajo z gozdom.

Njive

Leta 2010 je bilo na Goričkem 15761 ha njiv, na katerih so prevladovala žita, krmne in industrijske rastline ter krompir (SURs 2010). Na njih so bili nekdanj precej pogosti žitni plevli, ki pa so zaradi herbicidov in učinkovitejšega prečiščevanja semena za setev postali redki: navadni kokalj *Agrostemma githago*, plavica *Centaurea cyanus*, navadno njivno zrcalce *Legousia speculum-veneris*, njivska zlatica *Ranunculus arvensis*, poljski mak *Papaver rhoeas*. Za prvotne gnezdilke step in savan so njive v kmetijski krajini sedaj najpomembnejše, ponekod pa tudi edino bivališče (Schifferli 2000). Na Goričkem na njih gnezdiyo fazani *Phasianus colchicus*, prepelice, pribe *Vanellus vanellus* in poljski škrjanci *Alauda arvensis*. Z raztresenim zrnjem, ki ostane po žetvi, se hranijo golobi duplarji *Columba oenas* in grivarji *C. palumbus*, kavke *Corvus monedula* in sive vrane *C. cornix* pa iz tal brskajo predvsem ličinke različnih nevretenčarjev, ki sicer povzročajo škodo med posevki. Njive so žive tudi v času jesenske selitve ptic, saj se na njih ustavljajo sinice, ščinkavci, vrabci, škrjanci in grlice, ki z ostankom žetve obnovijo svoje zaloge energije. Pomembni za ptice so tudi travnati robovi njiv, ki v modernem kmetijstvu vse bolj izginjajo zaradi oranja, paše in iztekanja herbicidov z njiv. Na njih prebiva mnogo pajkov, metuljev, hroščev, stenic in kobilic, ki so pomembni v prehrani ptičjih mladičev. Njihovi starši hrano najlažje najdejo v prepletu košenih in nekošenih travnatih robov, pri čemer so slednji zatočišče za nevretenčarje v času košnje. Travnati robovi pa so za nekatere ptice, na primer rumenega strnada *Emberiza citrinella* in velikega strnada *E. calandra*, prosnika *Saxicola torquatus* in rumeno pastirico *Motacilla flava*, tudi gnezdišče. Širši ko je rob, več parov ptic si lahko v njem splete gnezdo in najde kritje pred plenilci (Perkins *et al.* 2002, Benton *et al.* 2003). Če polj po žetvi ne preorjemo in jih pustimo nekaj let počivati (praha), se na njih razvije bogata plevelna združba, na kateri se pozimi prehranjujejo številne semenojede vrste ptic, spomladi pa tam gnezdiyo poljski škrjanci, repniki *Carduelis cannabina*, fazani, rjave penice, kobilicarji, močvirske trstnice in repaljščice *Saxicola rubetra* (Berg & Pärt 1994, Henderson & Evans 2000, Orłowski 2005).

Žitna njiva pri Prosenjakovcih (foto K. Denac)
A cereal field near Prosenjakovci (photo K. Denac)

Na roke požeta žitna njiva (foto D. Denac)
A cereal field reaped manually (photo D. Denac)

Navadni kokalj *Agrostemma githago* (foto K. Denac)
Common Corncockle *Agrostemma githago* (photo K. Denac)

Plavica *Centaurea cyanus* (foto G. Domanjko)
Cornflower *Centaurea cyanus* (photo G. Domanjko)

Navadno njivno zrcalce *Legousia speculum-veneris* z njivsko vijolico *Viola arvensis* v ozadju (foto K. Denac)
European Venus' Looking Glass *Legousia speculum-veneris* with Field Pansy *Viola arvensis* in the background (photo K. Denac)

S travo poraščeni pasovi med njivami so gnezdišče strnadov *Emberiza sp.*, prosnikov *Saxicola torquatus* in rumenih pastiric *Motacilla flava* (foto M. Podletnik).
Stripes of grass between fields shelter the breeding Buntings *Emberiza sp.*, Stonechats *Saxicola torquatus* and Yellow Wagtails *Motacilla flava* (photo M. Podletnik).

Mejice

Pasovom drevja in grmovja, ki ločujejo posamezne parcele, pravimo mejice. Živini dajejo zavetje pred soncem in dežjem, blažijo vplive ekstremnih vremenskih pojavov (suše, neurja), znižujejo izhlapevanje vode in preprečujejo vetrno erozijo. Čeprav imajo majhno površino, so zelo pomemben življenjski prostor za ptice in druge živali. Še zlasti veliko ptic prebiva v kompleksno strukturiranih mejicah, ki jih sestavljajo drevesni, grmovni in zeliščni sloj, raba tal v neposredni okolici pa je ekstenzivna (Hormann 2001). Daljša ko je mejica, večjemu številu ptic daje zavetje in hrano (Berg & Pärt 1994). Zaradi svoje linijske narave delujejo mejice kot koridorji za selitev živalskih vrst skozi kmetijski prostor, v njih pa živi tudi pestra in številna združba nevretenčarjev (Bradbury & Stoate 2000, Fuller 2000). Na Goričkem največ mejic izgine ob komasacijah, s katerimi zaokrožajo razdrobljeno kmetijsko posest. Od leta 2003 do 2011 so bile komasacije napravljene na okoli 3900 ha znotraj Krajinskega parka Goričko (Denac *et al.* 2011), kar pomeni okoli 8 % površine parka.

Drevesno grmovna mejica v Dolencih ob potoku (foto M. Podletnik)
Tree and bush row along a stream at Dolenci (photo M. Podletnik)

Ob komasacijah izginejo mejice med parcelami in nastanejo velike homogene njivske površine (foto P. Kmecl).
As a result of commasations, tree rows between plots of land disappear, leaving large homogenous fields behind (photo P. Kmecl).

Vinogradi

Na Goričkem je bilo vinogradništvo pred obema svetovnimi vojnama eden poglavitnih virov zaslužka za lokalno prebivalstvo (Šiftar *et al.* 2007). V letih 2002-2003 je bilo evidentiranih 384 ha ekstenzivnih vinogradov, raztresenih po vsem območju, vendar z največjo gostoto na zahodnem in južnem delu Goričkega. Ti vinogradi so bili sortno zelo pestri, trti pa so bile marsikje primešane vinogradniške breskve ali druge sadne sorte. Nekateri so bili v celoti, drugi pa deloma zastopani s samorodnimi sortami trte (samorodnicami), kot so šmarnica, jurka, izabela, gemaj in klinton. Gre za kulture v izumiranju, ki pa so pomembne za identifikacijo Krajinskega parka in lokalnih proizvodov. Veliko ekstenzivnih vinogradov se je že zaraslo in propadlo. Intenzivnih vinogradov je bilo v istem obdobju precej manj, le 62 ha, večina na južnem delu Goričkega (Kaligarič *et al.* 2004). Pticam bolj ustrezajo

Ekstenzivni vinograd v Dankovcih (foto K. Denac)
Extensively managed vineyard at Dankovci (photo K. Denac)

ekstenzivno obdelani vinogradi. V njih namreč ne uporabljajo škropiv za zatiranje plevela in škodljivcev, zato je bogatejša tako ponudba plevelnih semen kot tudi žuželk. V vinogradih se radi hranijo hribski škrjanci in smrdokavre, ki jim ustrezajo gola ali redko poraščena tla med vrstami trte (Schaub *et al.* 2010).

Vode

Goričko je preprejeno s potoki in manjšimi rekami: Krka, Ledava, Lukaj potok, Kobiljanski, Ratkovski, Dolenjski, Mačkovski potok, Črnc in drugi. V njih živi vidra *Lutra lutra*, ki jo izdajajo sledi v blatu in iztrebki (vidreki), polni ribjih lusk, puščeni na vidnih mestih. V peščene bregove potokov si luknje izkopava vodomec *Alcedo atthis*. Vsa tri gorička jezera, Bukovniško, Hodoško in Ledavsko, so

Ledavsko jezero (foto G. Domanjko)
Ledavsko Lake (photo G. Domanjko)

umetnega nastanka, vendar so z leti postala dom številnih redkih in ogroženih vrst. Zlasti na Ledavskem jezeru lahko v večernem mraku poslušamo raskavo kvakanje čapljice *Ixobrychus minutus*. Črna štoklja *Ciconia nigra*, bolj plašna in skrivnostna sorodnica vsem dobro poznane bele štoklje *C. ciconia*, si hrano išče v gozdnih potokih in na jezerih, gnezdi pa v gozdu. Na Ledavskem jezeru se ob zelo nizkih vodah na blatnih tleh razvijejo amfibijske združbe rastlin iz razredov *Littorelletea uniflorae* in/ali *Isoëto-Nanojuncetea* (Natura 2000 koda 3130), ki so kvalifikacijske za to območje Natura 2000. Gre za prehodne združbe rastlin, izpostavljene zaraščanju.

Gozdovi in grmišča

Približno 45 % Goričkega pokrivajo gozdovi, ki pripadajo različnim združbam. Prevladuje listopadni gozd belkaste bekice in bukve *Luzulo-Fagetum*, ki mu je povsod primešan rdeči bor *Pinus sylvestris*. Bukvi se na kisljih tleh marsikje pridruži tudi pravi kostanj *Castanea sativa*. Sestoji rdečega bora na degradiranih, zakisanih rastiščih niso naravni, temveč so nastali zaradi delovanja človeka, predvsem steljarjenja. Suhi gozdovi hrasta gradna *Quercus petraea* poraščajo zlasti grebene in vrhove gričev. Na vlažnih tleh v jarkih se je ohranila nekdanja splošno razširjena združba bekice in bele gabra *Luzulo-Carpinetum*, ki so jo v veliki meri izkrčili za travnike in njive. Na vlažnih rastiščih najdemo tudi jelševja. V goričkih gozdovih živijo lesna sova *Strix aluco*, golob duplar, kanja *Buteo buteo*, sršenar *Pernis apivorus*, detli *Dendrocopos* sp. in žolne *Picus* sp. ter številni pevci *Passeriformes*. Kavke, ki drugod po Sloveniji večinoma gnezdi v stavbah, tu najdemo v naravnih gnezdiščih, in sicer v opuščeni dupli črne žolne *Dryocopus martius* (Štumberger 2003d).

Grmišča na Goričkem so dobro ohranjena, s pestro vrstno sestavo. Tvorijo jih navadna leska *Corylus avellana*, rdeči dren *Cornus sanguineus*, črni trn *Prunus spinosus*, različne vrste šipkov *Rosa* sp., navadna trdoleska *Euonymus europaeus*, navadna kalina *Ligustrum vulgare*, čistilna kozja češnja *Rhamnus cathartica*, črni bezeg *Sambucus nigra*, češmin *Berberis vulgaris* in druge vrste. V njih si gnezda spletejo kosi *Turdus merula*, rjavi srakoperji, črnoglavke *Sylvia atricapilla*, rjave in pisane penice *Sylvia nisoria*.

Grmišča s posameznimi večjimi drevesi so gnezdišče penic *Sylvia* sp., kosov *Turdus merula* in rjavih srakoperjev *Lanius collurio* (foto G. Domanjko).

Scrubland with several larger trees is home to Warblers *Sylvia* sp., Blackbirds *Turdus merula* and Red-backed Shrikes *Lanius collurio* (photo G. Domanjko).

METODOLOGIJA POPISA PTIC

Transektni popis ptic

Popisna metoda

Gnezdeče ptice smo popisali z metodo standardnega transektnega popisa v dveh pasovih (Bibby *et al.* 1992), dolžina transektja je bila približno 2 km, notranji pas pa je segal 50 m bočno na vsako stran transektja. Popisna enota je bila »par«, približek za registracijo enega para pa so bili posamezen osebek (samec ali samica), ločen od drugih osebkov iste vrste, par, teritorialen samec in gnezdo oziroma speljana družina. Popisna metoda je bila identična metodi popisov za določitev slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine (Kmecl & Figelj 2013).

Popis so opravili izkušeni popisovalci v zložni hoji s hitrostjo približno 1,5 km/h. V obeh pasovih, notranjem in zunanem, smo beležili tudi kategorijo »v letu«, v primeru večjih jat, kjer starosti ne moremo opredeliti, pa nismo šteli parov, temveč osebkov (tipični primer je jata škorcev). V analizi podatkov smo upoštevali tudi podatke, ki so bili zabeleženi v kategoriji »v letu«, Osebkov v jatah smo pretvorili v »pare« z deljenjem z 2, kot to predvideva metodologija NOAGS (Mihelič 2002). Arbitrarno smo iz analize izločili jate s 50 ali več osebkov. Takšna primera sta bila samo dva, in sicer je šlo obakrat za škorce v drugem popisu.

Popis smo praviloma opravili do 10. ure zjutraj, večina popisnega dela pa je bila opravljena v okviru dveh skupinskih popisov: prvi popis 21.4. in 22.4. ter drugi popis 19.5. in 20.5.2012. V nobenem primeru pa prvi popis ni bil narejen kasneje od 26.4. oziroma drugi popis kasneje od 25.5.2012. Kot opremo so popisovalci dobili tudi barvni digitalni ortofoto posnetek z vrisanim transektom in 50 m pasom.

Izbor popisnih ploskev

Najprej smo znotraj meja Krajinskega parka Goričko določili 60 naključnih točk, s pogojem, da morajo biti med seboj oddaljene minimalno 2 km (ta pogoj je onemogočil prekrivanje). Naključne točke smo generirali z dodatkom za ArcView 3.2a - Random Point Generator 1.3 (Jenness 2005).

Okoli teh točk smo naredili pufersko območje (ploskev) s polmerom 1 km. Če je območje segalo čez rob parka za več kot polovico svoje površine, smo ga iz popisa izločili. Od 60 ploskev je bilo treba izločiti eno samo, popis je tako potekal na 59 ploskvah. Znotraj ploskve smo nato poljubno zarisali transekt, z naslednjimi omejitvami:

- približno proporcionalno je bila zastopana krajina znotraj ploskve
- transekt je moral biti znotraj Krajinskega parka Goričko
- transekt je moral biti čimbolj raven (priporočilo je bilo, da koti zavojev niso večji od cca 30°, vendar v praksi to ni bilo izvedljivo)

Kjer je bilo mogoče, so transekti potekali po poljskih in gozdnih poteh. Skupno smo popisali 124,1 km transektov.

Metoda analize rezultatov

V sistematskem delu knjige je vsaka gnezdilka predstavljena s karto razširjenosti in preglednico, ki vsebuje pomembnejše podatke o vrsti. V preglednici 4 je pojasnjen pomen posameznih polj iz sistematskega dela.

Popisni transekti za popis gnezdilke Goričkega v letu 2012, naključne točke in puferska območja (polmer 1 km) okoli naključnih točk (podlaga: GURS)

Transects for the breeding bird survey in 2012, random points and buffer zones (radius 1 km) around random points (map source: GURS)

Preglednica 4: Pomen vsebine polj v vrstnih preglednicah v sistematskem delu

Vir podatkov za grafični prikaz:	Navedeni so podatki, na osnovi katerih je bila izrisana karta razširjenosti, ter njihov časovni razpon.
Ocena populacije v KPG:	Kjer je možen izračun relativne gnezditvene gostote iz podatkov popisa leta 2012 (zabeleženih 20 ali več parov), je populacija ocenjena kot zmnožek površine parka (462,68 km ²) in razpona te gostote; populacija je zaokrožena na 10 parov natančno. Pri nekaterih vrstah so bili glede na izkušnje s terena rezultati previsoki in smo jih korigirali. Če ta izračun ni bil možen, smo populacijo ocenili glede na dostopne podatke NOAGS, monitoringa SIPKK, monitoringa SPA in druge lastne podatke.
Zabeležen v:	Podana je frekvenca pojavljanja v popisu leta 2012, in sicer kot število transektov, na katerih je bila vrsta zabeležena.
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	Gostota je izračunana iz transektnih podatkov, po Järvinen & Väisänen (1975) in Bibby <i>et al.</i> (1992); razpon je ocenjen s pomočjo empirične standardne deviacije po Järvinen & Väisänen (1983):

$$G = 1000 * N_{SK} * \frac{1 - \sqrt{1 - N_{NP} / N_{SK}}}{P} / D$$

$$SD = \sqrt{G / R}$$

G relativna gnezditvena gostota v parih / km²
 N_{SK} skupno število registriranih parov v vseh transektih
 N_{NP} število parov, registriranih v notranjem pasu vseh transektov
 D skupna dolžina vseh transektov v km
 P polovična širina notranjega pasu, od sredine do zunanega roba, v metrih (v našem primeru 50 m)
 R število transektov

Razpon je prikazan kot G ± SD.

Ocena populacije v Sloveniji:	Povzeta je ocena populacije iz zadnjega poročila po Direktivi o pticah za obdobje 2008-2013, izdelana leta 2014 (DOPPS <i>lastni podatki</i>).
% nacionalne populacije v KPG:	Izračunan kot odstotek povprečne velikosti populacije na Goričkem v povprečni oceni (aritmetično povprečje) velikosti populacije v Sloveniji.
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	Vrsta sodi med 29 indikatorskih vrst slovenske kmetijske krajine (da/ne) (Kmecl & Figelj 2013)
Status SPEC:	BirdLife International (2004)
Rdeči seznam:	Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam. Priloga 4: Rdeči seznam ptičev gnezdilcev (Aves). Ur.l. RS 82/2002.
Rdeči seznam (osnutek):	Jančar (2011)
Dodatek Direktive o pticah:	Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (kodificirana različica) (Ur. l. EU L. 20/2010); naveden je dodatek, če je vrsta na njem. Če je vrsta kvalifikacijska za Natura 2000 Goričko, je to navedeno.
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	Sešteti maksimumi 35 tetrad NOAGS; rezultat je nato ponderiran s faktorjem 59/35 in zaokrožen na celo število. Ponder je količnik med številom transektov, popisanih v letu 2012, in številom transektov, popisanih v okviru NOAGS. Večina podatkov je iz leta 2003.
Št. prešteti parov Goričko 2012:	Sešteti maksimumi 59 transektov popisa leta 2012
Maksimalno parov na transektih 2012:	Najvišje število parov, prešteto na kateremkoli transektu
Povprečno parov na transektih 2012:	Izračun: parov Goričko 2012 / 59
Indeks popis 2012 / NOAGS:	Izračun: parov Goričko 2012 / parov NOAGS * 100

Za vrste s (praviloma) 20 ali več zabeleženimi pari (seštevek maksimumov transektov) je razširjenost v parku prikazana s kernelskimi gostotami, ki so bile izračunane s programom ArcGIS 9.3.1. Velikost celice pri izračunu je bila 10 m, polmer iskanja (limit upoštevanja sosednjih podatkov) pa 5000 m. Prikazanih je 13 nivojev

gostote, pri čemer največjo gostoto ponazarja najtemnejša barva. Kernelska gostota posamezne podatke razširi (kot če bi npr. privzdignili narobe poveznjeno posodo z mivko) ter jih do polmera iskanja sešteje.

Vrste z manj kot 20 zabeleženimi pari ali pa gnezdilke, ki so bile zabeležene v drugih popisih, so predstavljene s posameznimi podatki, vrisanimi na karti, pri čemer so praviloma prikazani vsi podatki: popis 2012, tetrade NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2001-2014), popis pogostih ptic kmetijske krajine - SIPKK (za prvo leto, ko je bil transekt popisán, so podatki SIPKK vneseni v bazo NOAGS) in literaturni podatki iz revije *Acrocephalus* od vključno leta 2000 dalje. Podatki iz baze redkih vrst NOAGS niso bili zbrani sistematično za vse vrste v istem obdobju, temveč gre za naključno zbrane podatke, ki se pri različnih vrstah nanašajo na različna obdobja.

Podlaga za karte razširjenosti je Državna pregledna karta Republike Slovenije v merilu 1: 500 000 (DPK500), 1. izdaja, leto 2008 (© Geodetska uprava Republike Slovenije).

Habitatne zahteve in podatki o prehrani so za nekatere vrste povzeti po Bauer *et al.* (2005).

Za vse transekte smo izračunali tudi Shannonov indeks vrstne diverzitete (Shannon 1948, Odum 1971) in ga predstavili na karti. Indeks smo izračunali za zanesljive gnezdilke (G) po formuli:

$$\bar{H} = - \sum_i \left(\frac{n_i}{N} \right) \log \left(\frac{n_i}{N} \right)$$

H - Shannonov indeks vrstne diverzitete za posamezen transekt

i - i-ta vrsta

n_i - maksimum vseh opaženih parov i-te vrste v dveh popisih

N - skupno število opaženih parov

Popis velikega skovika s predvajanjem posnetka oglašanja

V letih 2012 in 2013 smo na celotnem Goričkem popisali velikega skovika, da bi dobili podatke o njegovi številčnosti in razširjenosti. Popis je potekal s pomočjo predvajanja posnetka samčevega svatovskega oglašanja, monotono ponavljajočega se »tju«. Na vsaki izmed popisnih točk je popisovalec najprej eno minuto poslušal in oprezal za morebitnimi spontano pojočimi samci, nato predvajal eno do dve minuti posnetka in še dve do tri minute čakal na odziv (metoda prirejena po Samwald & Samwald 1992). Vse lokacije dobljenih velikih skovikov smo vnesli na karto in jih kasneje digitalizirali v programu ArcGIS 9.3.1. V obeh letih smo popisali 429 točk, razporejenih po vsem Goričkem, razen v gozdnatih predelih. Popisi so potekali ponoči, začeli pa so se z večernim mrakom (med 21.00 in 21.30) in končali do 2. ure ponoči.

Popisne točke za popis velikega skovika na Goričkem v letih 2012 in 2013 (podlaga: GURS)
Survey points for Scops Owl at Goričko in 2012 and 2013 (map source: GURS)

Ekološka raziskava smrdokavre in velikega skovika

Smrdokavra in veliki skovik sta značilna prebivalca visokodebelnih sadovnjakov, zato sta bila v projektu Upkač izbrana kot ciljni vrsti ekološke raziskave prehrane in prehranjevalnega habitata. Oba sta v obdobju 1997-2013 na Goričkem doživela velik upad številčnosti, tako da njune sedanje populacije sestavljajo le še okoli četrtno tistih s konca 90ih let 20. stol. (Denac *et al.* 2013). Poznavanje njune biologije je izjemnega pomena, saj lahko le tako predlagamo učinkovite varstvene ukrepe zanju.

Smrdokavra (foto DOPPS)
Hoopoe (photo DOPPS)

Veliki skovik (foto DOPPS)
Scops Owl (photo DOPPS)

Raziskava prehrane

Prehrano obeh vrst smo spremljali z visokoresolucijskimi kamerami (PC900 HyperFire Professional High Output Covert IR, proizvajalec Reconyx, ZDA), ki smo jih namestili ob vhodu v duplo oziroma na stransko steno gnezdilnice. Njihov prožilni čas je bil 0,2 s, najmanjša razdalja ostrenja pa 15 cm. Kamere so beležile vsak prihod staršev na gnezdo, ki je bil praviloma povezan s hranjenjem mladičev. Posnetki so se shranjevali na spominsko kartico (4 GB), ki smo jo vsaj enkrat tedensko prebrali na trdi disk računalnika. Na vsakem posnetku je kamera avtomatsko zabeležila natančen datum in čas nastanka posnetka. V letih 2012 in 2013 smo tako spremljali osem gnezd smrdokavre in sedem gnezd velikega skovika. Slike smo kasneje sortirali glede na to, ali je bil na njih viden plen ali ne. Plen smo na podlagi določevalnih ključev in določenih tipskih vrst plena (Trilar *et al.* 2014) skušali določiti do najnižjega možnega taksonomskega nivoja. V vzorcu prehranjevalnih dogodkov smo določili, kako pogosto se pojavlja določena vrsta plena.

Kamera v kamuflažnih barvah, nameščena ob vhodu v gnezdilno duplo smrdokavre (foto K. Denac)
Camera in camouflage colour patterns placed next to the Hoopoe's cavity entrance (photo K. Denac)

Kamere so snemale plen, ki so ga smrdokavre prinašale svojim mladičem (foto P. Kmecl).
Cameras recorded the prey brought by Hoopoes to their young (photo P. Kmecl).

Iskanje gnezd

Pred pričetkom spremljanja staršev, ki so hranili mladiče, smo morali v primeru obeh vrst najti gnezda. Da bi povečali učinkovitost iskanja, smo se zatekli h kombinaciji več metod:

- preverjali smo lokacije, kjer je bila smrdokavra zabeležena na transektnem popisu ptic Goričkega v letu 2012
- na osnovi rezultatov popisa velikega skovika smo na lokacijah, kjer so bili zabeleženi klihoči pari, prednostno pregledovali naravna dupla
- preverjali smo lokacije, kjer so vrsti opazili ali slišali domačini, zaposleni v JZ KPG ter priložnostni obiskovalci Goričkega
- v lokalne elektronske medije in na splet smo dali poziv, da zbiramo podatke o opazovanjih smrdokavre in velikega skovika
- dvakrat v gnezditveni sezoni smo pregledali gnezdilnice, postavljene med letoma 2008 in 2012
- z endoskopsko kamero smo sistematično preiskovali primerna dupla v visokodebelnih sadovnjakih

Na gnezdih velikega skovika smo kamere namestili na stransko steno, tako da so snemale notranjost gnezdilnice (foto K. Denac).
Cameras were placed on the sides of the Scops Owls nestbox to film their interior (photo K. Denac).

Preverjanje zasedenosti gnezdilnic (foto K. Denac)
Checking the nestbox occupancy (photo K. Denac)

Preverjanje zasedenosti naravnega dupla z endoskopsko kamero (foto B. Robnik)
Checking the natural cavity occupancy by an endoscope (photo B. Robnik)

Na zaslonu endoskopske kamere je lepo videti valečo samico smrdokavre v duplu (foto B. Robnik)
A brooding Hoopoe female on the endoscope screen can be clearly seen (photo B. Robnik)

Raziskava prehranjevalnega habitata in domačega okoliša

Domači okoliš je območje, na katerem živali prebiva. Vključuje njena prehranjevališča, počivališča, mesta za označevanje teritorija in seveda prostore za razmnoževanje (kotišča, gnezdišča). Podatki o tem, katere dele habitata živali uporabljajo za zadovoljevanje teh osnovnih potreb, so v varstvu narave bistvenega pomena. V ohranjanje teh predelov in struktur je namreč osredotočen ves naravovarstveni trud. Smrdokavre so aktivne podnevi, veliki skoviki pa ponoči, zato smo za ugotavljanje njihovih prehranjevališč in velikosti domačega okoliša na Goričkem uporabili različne metode.

Smrdokavra

Starše smo med iskanjem hrane za mladiče in zase spremljali z daljnogledom. En popisovalec je stalno sedel v bližini gnezda in beležil čas prileta s plenom na gnezdo. Drugi popisovalci so peš sledili staršema in ju z daljnogledom opazovali med prehranjevanjem. Vsi smo bili vedno v takšni razdalji od smrdokavr, da se niso počutile ogrožene in zaradi nas niso spreminjale vedenja. Površine, kjer sta starša nabirala hrano (prehranjevališča), smo zarisali na digitalni ortofoto posnetek. Ločili smo več tipov prehranjevališč: gnojna jama, košen sadovnjak, košen travnik, mejica, nasad črnega bezga, opuščen vinograd, aktiven vinograd, opuščena njiva, pašen sadovnjak, pašnik, peščen kolovoz, travnat kolovoz, travnat rob ceste, travnat rob njive, travnato dvorišče in vrt. Beležili smo tudi čas, ob katerem sta starša s prehranjevališča odletela v smeri gnezda. Vsak prihod na gnezdo smo skušali povezati z določenim prehranjevališčem. Skupaj s posnetki kamer, ki so beležile prineseni plen, je bilo za del podatkov mogoče določiti, kdaj in s kakšnega prehranjevališča je smrdokavra prinesla določeni plen.

V letih 2012 in 2013 smo spremljali skupaj pet gnezd. Posamezno gnezdo smo spremljali 3-7 dni, 2-8 ur dnevno. Opazovanja so potekala med majem in julijem. Vsa prehranjevališča smo digitalizirali s programom ArcGIS 9.3.1, vsa opazovanja prihodov na gnezdo pa vnesli v podatkovno bazo (Access 2007). Digitalizirali smo

En popisovalec je ob gnezdu smrdokavre beležil čas prihodov staršev na gnezdo (foto B. Robnik).
One of the observers was recording arrival times of Hoopoe parents to the nest (photo B. Robnik).

Košen rob ceste (foto K. Malačič)
Mown road verge (photo K. Malačič)

Prehranjevalne površine smrdokavre v Serdici leta 2012 (podlaga: GURS)
Hoopoe's feeding grounds at Serdica in 2012 (map source: GURS)

Radijski oddajnik za velikega skovika (foto B. Robnik)
VHF transmitter for Scops Owl (photo B. Robnik)

tudi tista prehranjevališča, s katerih smrdokavra ni letela neposredno na gnezdo oziroma sta se tam hranila le starša. Ta so bila namreč pomembna zaradi zarisa domačega okoliša in določitve njegove velikosti.

Veliki skovik

Neposredno spremljanje skovikov z daljnogledom ni mogoče, saj so nočno aktivni. Namesto tega smo jim sledili z VHF (radijsko) telemetrijo. Ujete skovike smo opremili z VHF oddajniki (proizvajalec BioTrack, Velika Britanija), ki so vsak na svoji frekvenci oddajali radijski signal. Tega smo lovili s fleksibilnimi antenami Yagi. Oddajnik smo skovikom namestili v obliki nahrbtnika, pri čemer smo naramnice izdelali iz sukanca za naudarno šivanje (hefta), ki smo ga oblekli v termo požirko, da se ptici nit ni zarezala v kožo. Termo požirko smo segreli z vžigalnikom, zaradi česar se je skrčila in tesneje obdala hefto. Dokler je bila še topla in mehka, smo jo upognili v obliko naramnic, tako da je ptici lepo sedla na ramena. Oddajniki so tehtali 2,4-2,7 g, kar je pomenilo okoli 3 % telesne mase skovikov. Anteno oddajnika smo pred izpustitvijo ptice vedno skrajšali, tako da je segala največ 1 cm čez rob repa.

Oddajnik smo velikemu skoviku namestili kot nahrbtnik (foto B. Robnik).

VHF transmitter was mounted as a backpack onto Scops Owl (photo B. Robnik).

Na hrbtu velikega skovika je vidna antena radijskega oddajnika (foto B. Robnik).

The transmitter's antenna projecting from Scops Owl's back (photo B. Robnik)

Telemetrija velikega skovika je večinoma potekala v nočnih urah (foto M. Podletnik).

Scops Owl telemetry was carried out mainly during the night (photo M. Podletnik).

Podnevi smo s telemetrijo iskali počivališča velikih skovikov (foto M. Podletnik).

Telemetry was used at daytime to find the Scops Owl's resting places (photo M. Podletnik).

Telemetrijo smo opravljali po principu triangulacije. Trije popisovalci so vsak s svoje točke vsakih 5 minut odbrali smer signala. V karto smo vrisali smer, ki je ležala na sredini med skrajnima mejama slišnosti signala, pri čemer smo imeli jakost in glasnost signala vedno nastavljeni na minimum. Ročne ure popisovalcev smo uskladili pred pričetkom telemetrije. Velike skovike smo spremljali ponoči, med 21.30 in 2.30, in sicer 1-4 ure na noč. Občasno smo telemetrijo opravljali tudi prek dneva, da bi odkrili dnevna počivališča velikih skovikov.

V letih 2012 in 2013 smo z oddajniki opremili osem velikih skovikov, od tega šest samcev in dve samici. Uporabne podatke za analizo domačega okoliša in prehranjevališč smo dobili od dveh samcev (Hektor, Tarsus) in ene samice (Venera) (preglednica 5).

Preglednica 5: Z VHF oddajniki opremljeni veliki skoviki na Goričkem

Lokacija	Leto	Ime skovika	Spol	Obdobje spremljanja	Število terenskih dni
Kramarovci	2012	Ari	samec	18.6.2012	0 ¹
Serdica	2012	Ahil	samec	28.6.-5.7.2012	1 ²
Serdica	2012	Rocky	samec	28.6.-5.7.2012	2 ³
Budinci	2012	Venera	samica	10.7.-19.7.2012	7
Serdica	2013	Hektor	samec	15.6.-20.7.2013	10
Serdica	2013	Dioniz	samec	3.7.-6.7.2013	3 ⁴
Serdica	2013	Nike	samica	5.7.-19.7.2013	4 ⁵
Kramarovci	2013	Tarsus	samec	15.6.-10.7.2013	7

¹Oddajnik je bil nameščen z lepilom na skovikov hrbet; s pomočjo izredno gibljive glave in močnega kljuna si ga je odstranil že prvo noč; oddajnik smo našli, ga predelali v nahrbtnik in namestili na samico Venero.

²Nedelujoč oddajnik.

³Verjetno je šlo za nesparjenega samca, ki se je klatil po širšem območju (signala nismo več zaznali); kasneje smo našli oddajnik skupaj z naramnicami, ki si ga je snel ca. 500 m od kraja namestitve.

⁴Kmalu po namestitvi oddajnika je bilo gnezdo tega samca uplenjeno, on pa se je najverjetneje odselil izven območja.

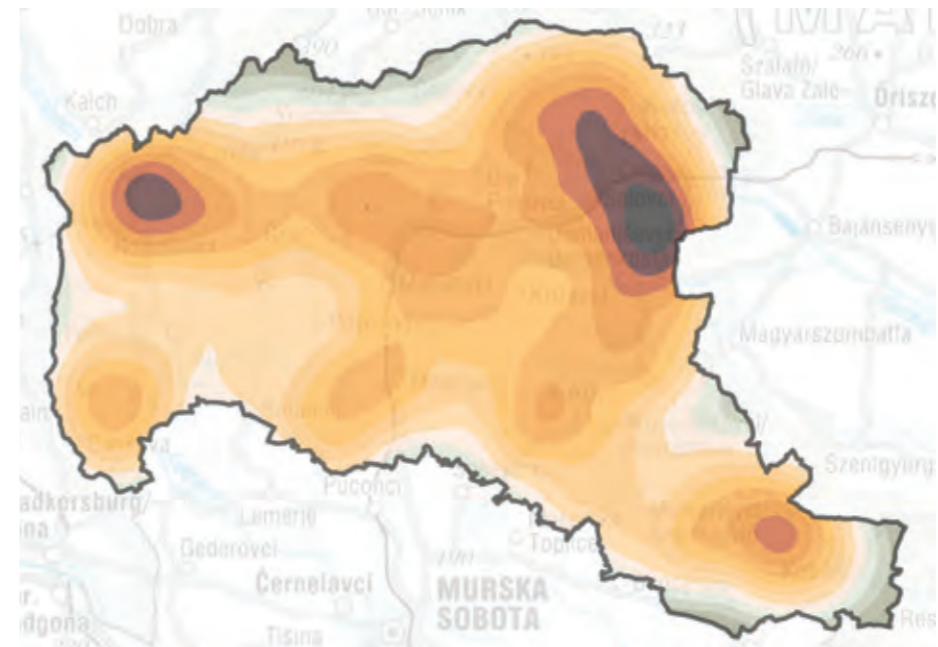
⁵Med prvima dvema spremljanjema je bila samica večino časa še v gnezdu z majhnimi mladiči, kasneje je baterija oddajnika odpovedala.

Podatke telemetrije smo digitalizirali s programom ArcGis 9.3.1.

SISTEMATSKI DEL

Med popisom v letu 2012 smo zabeležili skupno 99 vrst, od tega 84 zanesljivih in 5 možnih gnezdil ter 10 vrst, ki na Goričkem zagotovo ne gnezdiijo. Po pregledu literature in drugih podatkov smo ugotovili, da je na Goričkem v obdobju 2001-2014 zanesljivo gnezdilo 111 vrst, 9 vrst pa je bilo možnih gnezdil. Osem vrst ima v Krajinskem parku Goričko več kot 10 % nacionalne populacije (preglednica 6).

Primerjava Shannonovih indeksov biodiverzitete za transekte, popisane v letu 2012, nam pokaže, da je na Goričkem največja diverziteteta gnezdil v severovzhodnem delu, med Šalovci in Domanjševci. Manjši centri diverzitete gnezdilcev so še nad Rogašovci in zahodno od Kobiljega. Zelo podobna slika se pokaže tudi, če uporabimo le podatke indikatorskih vrst kmetijske krajine.

Kernelska gostota Shannonovega indeksa biodiverzitete. Uporabljeni so podatki za vse vrste, ki smo jih registrirali v popisu 2012 in imajo status G – zanesljiva gnezdilka.

Kernel density of the Shannon diversity index. We used data for all species that were registered in the 2012 survey and given the status of confirmed breeder.

Preglednica 6: Seznam vrst ptic Goriškega, ki smo jih zabeležili na popisu 2012, ter zanesljivih in možnih gnezdičk gnezdičk iz podatkovne baze NOAGS; podan je njihov status (Status: G – zanesljiva gnezdička, G? – možna gnezdička, N – vrsta na Goričkem ne gnezdi, a je bila zabeležena na popisu v letu 2012), ocena populacije v Krajinškem parku Goričko (PopGor), frekvenca registracije vrste na 59 transektih popisa v letu 2012 (F), relativna gnezditvena gostota (parov / km²) (G) in njena standardna deviacija (SD), število registriranih parov (sešteti maksimumi transektov) v okviru popisov NOAGS, ponderirano s faktorjem 59/35 (NOAGS), število registriranih parov (sešteti maksimumi transektov) v popisu 2012 (Gor), indeks med tema vrednostma (Ind), odstotek populacije vrste v parku glede na celotno slovensko populacijo (% SLO) in obdobje, na katero se nanaša ocena gnezditvene populacije (Obdobje). Z mastnim tiskom so označene tiste zanesljive gnezdičke (G), katerih odstotek nacionalne populacije v Krajinškem parku Goričko znaša 10% ali več.

Slovensko ime	Latinsko ime	Status	PopGor	F	G	SD	NOAGS	Gor	Ind	% SLO	Obdobje
grbec	<i>Cygnus olor</i>	G	5 - 7	0			2		0,0	6,7	2003-2014
siva gos	<i>Anser anser</i>	G	1 - 1	0						33,3	2014
mlakarica	<i>Anas platyrhynchos</i>	G	150 - 250	12			30	16	52,7	3,3	2003-2014
reglja	<i>Anas querquedula</i>	G?	0 - 1	0						2,0	2011-2014
prepelica	<i>Coturnix coturnix</i>	G	200 - 250	11			3	21	622,9	15,0	2003-2014
kosec	<i>Crex crex</i>	G	5 - 10	0						2,5	2004-2014
fazan	<i>Phasianus colchicus</i>	G	1000 - 1180	57	2,4	0,2	150	203	135,3	9,9	2012
mali ponirek	<i>Tachybaptus ruficollis</i>	G	5 - 10	0						1,0	2004-2014
čopasti ponirek	<i>Podiceps cristatus</i>	G	15 - 25	0						13,3	2004-2014
čapljica	<i>Ixobrychus minutus</i>	G	7 - 9	0						8,0	2004-2013
kvakač	<i>Nycticorax nycticorax</i>	G?	0 - 3	0						10,0	2008-2014
siva čaplja	<i>Ardea cinerea</i>	G?	-	3				3			2010-2014
bela štorčija	<i>Ciconia ciconia</i>	G	10 - 12	10				10		5,0	1999-2013
črna štorčija	<i>Ciconia nigra</i>	G	4 - 5	0						9,0	2007-2014
belorepec	<i>Haliaeetus albicilla</i>	G?	1 - 1	0						10,5	2009-2014
črni škarnik	<i>Milvus migrans</i>	N	-	1				1			
rjavi lunj	<i>Circus aeruginosus</i>	N	-	1				1			
močvirski lunj	<i>Circus pygargus</i>	N	-	1				1			
kanja	<i>Buteo buteo</i>	G	300 - 400	43	1,1	0,1	51	62	122,6	5,4	2012
sršenar	<i>Pernis apivorus</i>	G	10 - 20	1			2	1	59,3	3,8	2003-2013
skobec	<i>Accipiter nisus</i>	G	20 - 40	4			13	4	29,7	1,2	2003-2014

Slovensko ime	Latinsko ime	Status	PopGor	F	G	SD	NOAGS	Gor	Ind	% SLO	Obdobje
kragulj	<i>Accipiter gentilis</i>	G	10 - 20	2				2		2,0	2010-2014
postovka	<i>Falco tinnunculus</i>	G	300 - 400	22			25	25	98,9	15,6	2012
rdečnega postovka	<i>Falco vespertinus</i>	N	-	1				1			
škrjančar	<i>Falco subbuteo</i>	G	10 - 15	1				1		1,7	2010-2014
mokož	<i>Rallus aquaticus</i>	G	5 - 10	0						5,0	2004-2011
grahasta tukalica	<i>Porzana porzana</i>	G	1 - 3	0						5,0	2012
mala tukalica	<i>Porzana parva</i>	G	2 - 4	0						8,6	2003-2010
zelenonoga tukalica	<i>Gallinula chloropus</i>	G	20 - 30	0			2			2,9	2003-2014
liska	<i>Fulica atra</i>	G	25 - 40	1				1		8,1	2010-2014
priba	<i>Vanellus vanellus</i>	G	20 - 30	2			3	4	118,6	2,9	2003-2013
mali martinec	<i>Actitis hypoleucos</i>	G	1 - 3	0						0,8	2008-2014
rdečenogi martinec	<i>Tringa totanus</i>	G?	0 - 1	0						3,3	2010
rumenonogi galeb	<i>Larus michahellis</i>	N	-	1				1			
domači golob	<i>Columba livia (domest.)</i>	G	860 - 1030	16	2,1	0,2	81	62	76,6	3,9	2012
duplar	<i>Columba oenas</i>	G	300 - 400	32	1,0	0,1	15	65	428,4	17,5	2012
grivar	<i>Columba palumbus</i>	G	1300 - 1510	56	3,0	0,2	150	193	128,6	5,1	2012
tuška grlica	<i>Streptopelia decaocto</i>	G	430 - 560	28	1,1	0,1	54	81	150,2	1,5	2012
divja grlica	<i>Streptopelia turtur</i>	G	200 - 300	31	1,6	0,2	78	79	101,9	5,9	2012
kukavica	<i>Cuculus canorus</i>	G	510 - 640	58	1,2	0,1	98	189	193,3	2,1	2012
velika uharica	<i>Bubo bubo</i>	G	1 - 1	0						1,1	2009-2014
mala uharica	<i>Asio otus</i>	G	50 - 70	0						3,0	2004-2014
lesna sova	<i>Strix aluco</i>	G	200 - 250	1				1		3,2	2004-2014
pegasta sova	<i>Tyto alba</i>	G	1 - 3	0						1,9	2006-2014
čuk	<i>Athene noctua</i>	G	5 - 10	0						6,0	2004-2014
veliki skovik	<i>Otus scops</i>	G	60 - 70	0						8,1	2012-2013
podhujka	<i>Caprimulgus europaeus</i>	G	5 - 10	0						0,2	2012-2014
hudournik	<i>Apus apus</i>	G	10 - 20	2				3		0,4	2010-2013
smrdokavra	<i>Upupa epops</i>	G	20 - 40	5			32	5	15,6	5,0	2012-2013

Slovensko ime	Latinsko ime	Status	PopGor	F	G	SD	NOAGS	Gor	Ind	% SLO	Obdobje
vodomec	<i>Alcedo atthis</i>	G	7 - 12	0						3,8	2010-2014
zlatovranka	<i>Coracias garrulus</i>	G	0 - 1	0						100,0	2013-2014
črna žolna	<i>Dryocopus martius</i>	G	160 - 230	26	0,4	0,1	22	36	164,3	3,3	2012
zelena žolna	<i>Picus viridis</i>	G	580 - 720	49	1,4	0,2	47	83	175,8	5,4	2012
pivka	<i>Picus canus</i>	G	160 - 200	25			7	33	489,4	4,0	2012
veliki detel	<i>Dendrocopos major</i>	G	3420 - 3750	54	7,8	0,4	79	167	210,8	4,6	2012
srednji detel	<i>Dendrocopos medius</i>	G	30 - 50	2				2		1,5	2010-2014
mali detel	<i>Dendrocopos minor</i>	G	120 - 180	7				8		5,0	2010-2014
vijeglavka	<i>Jynx torquilla</i>	G	160 - 240	31	0,4	0,1	29	48	167,5	2,7	2003-2014
poljski škrljanec	<i>Alauda arvensis</i>	G	500 - 700	19	2,4	0,2	108	66	61,2	4,3	2012
čopasti škrljanec	<i>Galerida cristata</i>	G	30 - 50	3			15	3	19,8	4,8	2003-2014
hribski škrljanec	<i>Lullula arborea</i>	G	40 - 80	11			27	13	48,2	1,6	2010-2013
kmečka lastovka	<i>Hirundo rustica</i>	G	3000 - 5000	48	12,7	0,5	276	259	93,7	1,7	2012
mestna lastovka	<i>Delichon urbicum</i>	G	500 - 700	9	2,0	0,2	32	20	62,4	0,8	2012
travniška cipa	<i>Anthus pratensis</i>	N	-	1				1			
drevesna cipa	<i>Anthus trivialis</i>	G	50 - 100	8				10		0,2	2012
bela pastirica	<i>Motacilla alba</i>	G	1880 - 2130	48	4,3	0,3	59	88	149,2	1,4	2012
rumena pastirica	<i>Motacilla flava</i>	G	5 - 10	1				1		0,2	2011-2014
siva pastirica	<i>Motacilla cinerea</i>	G	15 - 25	3				3		0,3	2009-2014
siva pevka	<i>Prunella modularis</i>	N	-	1			2	1	59,3		
taščica	<i>Erithacus rubecula</i>	G	6380 - 6830	54	14,3	0,5	236	326	138,1	1,0	2012
slavec	<i>Luscinia megarhynchos</i>	G	40 - 70	3			12	3	25,4	0,3	2003-2014
pogoreleček	<i>Phoenicurus phoenicurus</i>	G	20 - 40	2			3	3	89,0	0,7	2003-2013
šmarnica	<i>Phoenicurus ochruros</i>	G	2170 - 2430	44	5,0	0,3	101	117	115,7	1,6	2012
repaljščica	<i>Saxicola rubetra</i>	G?	0 - 5	2			5	3	59,3	0,3	2003-2014
prosnik	<i>Saxicola torquatus</i>	G	1350 - 1570	45	3,2	0,2	111	87	78,2	3,2	2012
cikovt	<i>Turdus philomelos</i>	G	3000 - 3320	57	6,8	0,3	147	321	218,9	2,4	2012
carar	<i>Turdus viscivorus</i>	G	640 - 790	37	1,5	0,2	66	64	97,3	1,6	2012

Slovensko ime	Latinsko ime	Status	PopGor	F	G	SD	NOAGS	Gor	Ind	% SLO	Obdobje
kos	<i>Turdus merula</i>	G	5720 - 6150	59	12,8	0,5	278	360	129,4	1,2	2012
pisana penica	<i>Sylvia nisoria</i>	G	20 - 40	7				14		2,7	2010-2013
črnoglavka	<i>Sylvia atricapilla</i>	G	15760 - 16470	59	34,8	0,8	506	1010	199,7	2,2	2012
rjava penica	<i>Sylvia communis</i>	G	1440 - 1660	35	3,3	0,2	46	72	158,2	5,2	2012
mlinarček	<i>Sylvia curruca</i>	G	20 - 30	6				6		0,3	2010-2014
bičja trstnica	<i>Acrocephalus schoenobaenus</i>	G	30 - 50	0			5			4,2	2003-2014
kobilicar	<i>Locustella naevia</i>	G	10 - 15	0			2			5,6	2003-2011
rečni cvrčalec	<i>Locustella fluviatilis</i>	G	50 - 70	4			5	13	257,1	3,0	2003-2014
trstni cvrčalec	<i>Locustella luscinioides</i>	G	10 - 15	0			3			8,3	2003-2014
srična trstnica	<i>Acrocephalus scirpaceus</i>	G	3 - 5	0						1,6	2010-2014
močvirska trstnica	<i>Acrocephalus palustris</i>	G	800 - 1200	15	4,0	0,3	44	48	109,5	8,0	2012
rakar	<i>A. arundinaceus</i>	G	25 - 35	0						10,0	2004-2014
rumeni vrtnik	<i>Hippolais icterina</i>	N	-	4				5			
severni kovaček	<i>Phylloscopus trochilus</i>	N	-	6			3	7	207,6		
grmovščica	<i>Phylloscopus sibilatrix</i>	G?	0 - 5	11				13		0,1	2010-2014
vrhji kovaček	<i>Phylloscopus collybita</i>	G	3070 - 3390	56	7,0	0,3	223	240	107,9	1,8	2012
rumenoglavni kraljiček	<i>Regulus regulus</i>	G	1050 - 1240	11	2,5	0,2	57	24	44,9	0,9	2012
rdečeglavi kraljiček	<i>Regulus ignicapilla</i>	G	150 - 300	4			10	8	79,1	0,2	2003-2012
stržek	<i>Troglodytes troglodytes</i>	G	390 - 580	19			44	26	59,3	0,5	2012
sivi muhar	<i>Muscicapa striata</i>	G	850 - 1020	19	2,0	0,2	19	26	140,2	2,8	2012
belovrati muhar	<i>Ficedula albicollis</i>	G	200 - 400	9			8	20	237,3	2,9	2012
velika sinica	<i>Parus major</i>	G	12680 - 13320	59	28,1	0,7	499	661	132,5	2,2	2012
menišek	<i>Periparus ater</i>	G	340 - 510	16			40	23	56,9	0,1	2012
plavček	<i>Cyanistes caeruleus</i>	G	4760 - 5150	55	10,7	0,4	126	203	160,6	2,2	2012
čopasta sinica	<i>Lophophanes cristatus</i>	G	300 - 400	18			29	29	101,2	0,2	2012
močvirska sinica	<i>Poecile palustris</i>	G	1960 - 2210	36	4,5	0,3	98	72	73,6	1,1	2012

Slovensko ime	Latinsko ime	Status	PopGor	F	G	SD	NOAGS	Gor	Ind	% SLO	Obdobje
dolgorepka	<i>Aegithalos caudatus</i>	G	590 - 730	21	1,4	0,2	40	32	79,1	2,9	2012
plašica	<i>Remiz pendulinus</i>	G	3 - 5	0			3			2,0	2014
brglez	<i>Sitta europaea</i>	G	3410 - 3750	50	7,7	0,4	93	140	151,0	2,4	2012
dolgoprsti plezalček	<i>Certhia familiaris</i>	G	300 - 400	17			10	21	207,6	0,5	2012
kratkoprsti plezalček	<i>Certhia brachydactyla</i>	G	400 - 600	13			32	14	43,7	0,7	2003-2012
rjavi srakoper	<i>Lanius collurio</i>	G	500 - 1000	47	7,6	0,4	94	136	144,1	3,0	2012
sraka	<i>Pica pica</i>	G	250 - 350	13			44	22	50,2	2,6	2012
šoja	<i>Garrulus glandarius</i>	G	1770 - 2010	53	4,1	0,3	76	126	166,1	7,6	2012
kavka	<i>Corvus monedula</i>	G	100 - 200	5				12		22,2	2010-2014
poljska vrana	<i>Corvus frugilegus</i>	N	-	2				2			
črna vrana	<i>Corvus corone</i>	G?	0 - 3	1				1		3,8	2010-2012
siva vrana	<i>Corvus cornix</i>	G	1500 - 2000	58	7,1	0,3	184	285	155,1	2,9	2012
krokar	<i>Corvus corax</i>	G	80 - 130	19				23		3,8	2012
škorec	<i>Sturnus vulgaris</i>	G	5000 - 6000	51	24,2	0,6	516	609	118,1	2,1	2012
kobilar	<i>Oriolus oriolus</i>	G	1260 - 1470	58	3,0	0,2	138	217	157,0	4,7	2012
domači vrabec	<i>Passer domesticus</i>	G	4500 - 4890	30	10,2	0,4	187	182	97,3	1,2	2012
poljski vrabec	<i>Passer montanus</i>	G	4500 - 5000	51	20,2	0,6	388	328	84,6	2,0	2012
ščinkavec	<i>Fringilla coelebs</i>	G	9630 - 10180	59	21,4	0,6	811	856	105,6	1,0	2012
repnik	<i>Carduelis cannabina</i>	G	150 - 200	8			25	12	47,5	1,4	2003-2012
lišček	<i>Carduelis carduelis</i>	G	730 - 890	31	1,8	0,2	69	40	57,9	1,2	2012
zelenec	<i>Carduelis chloris</i>	G	3690 - 4040	52	8,4	0,4	190	222	116,5	3,2	2012
grilček	<i>Serinus serinus</i>	G	1180 - 1380	32	2,8	0,2	78	75	96,7	1,4	2012
dlesk	<i>C. coccythraustes</i>	G	2000 - 3000	43	9,0	0,4	32	128	399,6	8,3	2012
krivokljun	<i>Loxia curvirostra</i>	G?	0 - 5	1				2		0,0	2012
rumeni strnad	<i>Emberiza citrinella</i>	G	3000 - 5000	56	15,8	0,5	366	399	109,1	3,9	2012
trstni strnad	<i>Emberiza schoeniclus</i>	G	1 - 3	0						1,3	2010
veliki strnad	<i>Emberiza calandra</i>	G	30 - 70	6			19	12	64,7	0,6	2003-2012

Primerjava s kulturno krajino v Sloveniji

Goričko ima še vedno eno izmed najbolj ohranjenih tradicionalnih kulturnih krajin v Sloveniji. To se kaže tudi v populacijah in gostotah ptic, ki so indikatorji te krajine. Nadpovprečne gostote v primerjavi s povprečno slovensko kmetijsko krajino (Kmecl & Figelj 2013) dosegajo na Goričkem duplar, divja grlica *Streptopelia turtur*, zelena žolna, prosnik, rjava penica, rjavi srakoper in rumeni strnad. Kljub zaznanim upadom so relativno pogoste tudi nekatere vrste, ki sicer iz slovenske kmetijske krajine izginjajo ali pa so že izginile: hribski škrjanec in kavka, ter vrsti, ki smo ju popisovali s posebnimi metodami - veliki skovik in smrdokavra.

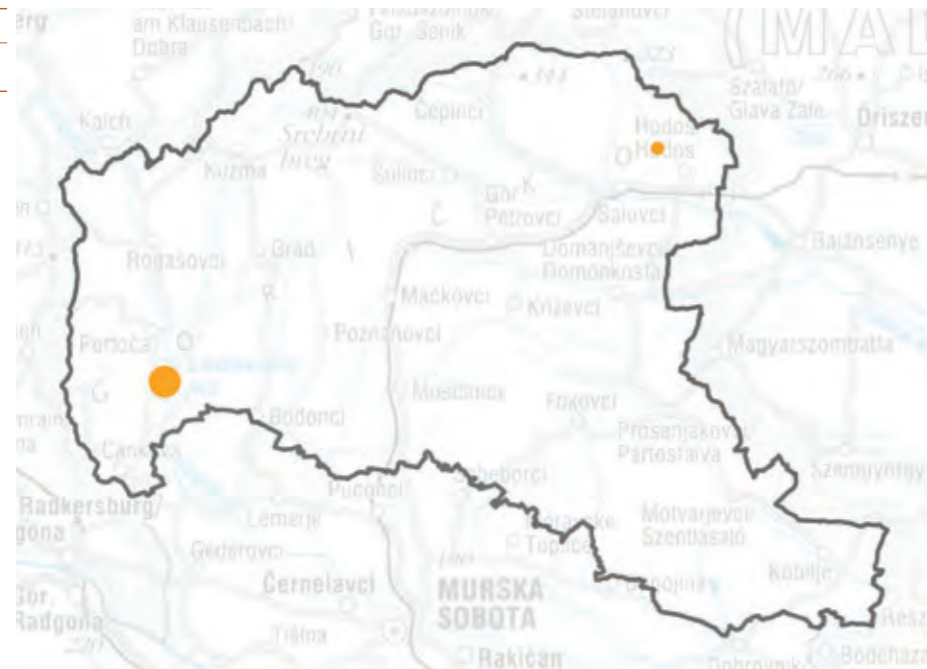
Podrobnejši pregled pa prvotni pozitivni vtis precej skazi. Travniške vrste so v primerjavi s popisom za NOAGS doživele precejšen upad populacij. Hribski škrjanec, denimo, ima indeks primerjave med tema dvema popisoma 48,2, poljski škrjanec pa 61,2. Veliki strnad se na Goričkem z borimi 12 prešteti pari v popisu leta 2012 približuje izumrtju na tem območju. Tudi populaciji smrdokavre in velikega skovika sta v zadnjih 15 letih doživeli izjemno velik upad. Zgolj izhodiščnim velikim populacijam teh vrst na Goričkem se imamo zahvaliti, da tam še vedno presegajo gostote povprečne slovenske kmetijske krajine.

Upade populacij značilnih travniških vrst ptic pripisujemo obsežnemu in dobro dokumentiranemu spreminjanju travnikov v njive na Goričkem. S tem v zvezi se nam ponuja primerjava s Kozjanskim (Kmecl *et al.* v *pripravi*). Tam je bil upad v obdobju 1999-2010 še bolj drastičen kot na Goričkem. Travniške vrste so tam v tem obdobju upadle za več kot 90%. To obdobje je primerljivo z obdobjem naše raziskave (2003-2012). Na Kozjanskem je sicer zanimivo, da je vzrok upada travniških vrst ptic predvsem intenzifikacija travnikov, saj se njihova površina ni zelo zmanjšala.

Več kot očitno pa na Goričkem deluje še en, prav tako močan dejavnik spremembe krajine. Ob opuščanju tradicionalnih kmetij z mozaično rabo prihaja ponekod tudi do zaraščanja. V pogledu zaraščanja je Goričko podobno Krasu. Ta proces morda pojasnjuje, zakaj smo v popisu 2012 zabeležili pisano penico in drevesno cipo *Ant-hus trivialis* s 14 oziroma 10 pari, med popisi za NOAGS pa ne. Pozitiven indeks imajo tudi nekatere druge vrste, značilne za zaraščajoče se travnike: rjava penica, rjavi srakoper in rumeni strnad, na zaraščanje pa kaže tudi povečanje populacije rečnega cvrčalca *Locustella fluviatilis*.

Grbec *Cygnus olor*

● 1
● 6

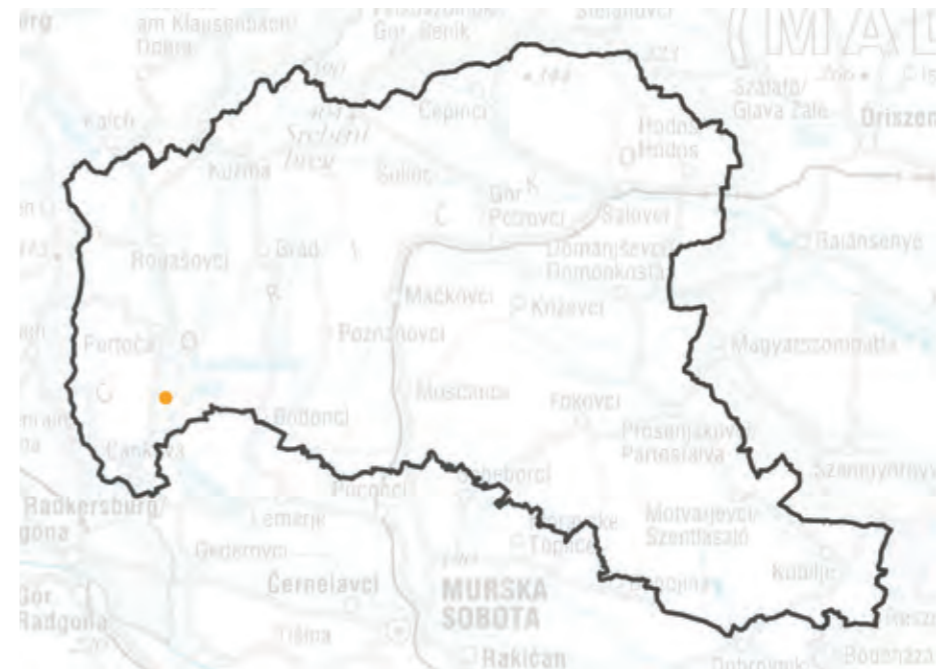

Vir podatkov za grafični prikaz:	tetrade NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2010-2014), Vrezec (2004a)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	5 - 7 parov
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	80 - 100 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	6,7
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	O1
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	II/2
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	2
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Grbec je vezan na jezera in mirne reke. Gnezdo si naredi ob robu vode. Par je v času gnezdenja zelo teritorialen in odganja vse vsiljivce. Grbec se hrani z vodnimi rastlinami, občasno pa se pase tudi na kopnem. V Sloveniji njegova populacija narašča. Na Goričkem gnezdi na Ledavskem jezeru, občasno pa tudi na Hodoškem (Vrezec 2004a).

Siva gos *Anser anser*

● 1

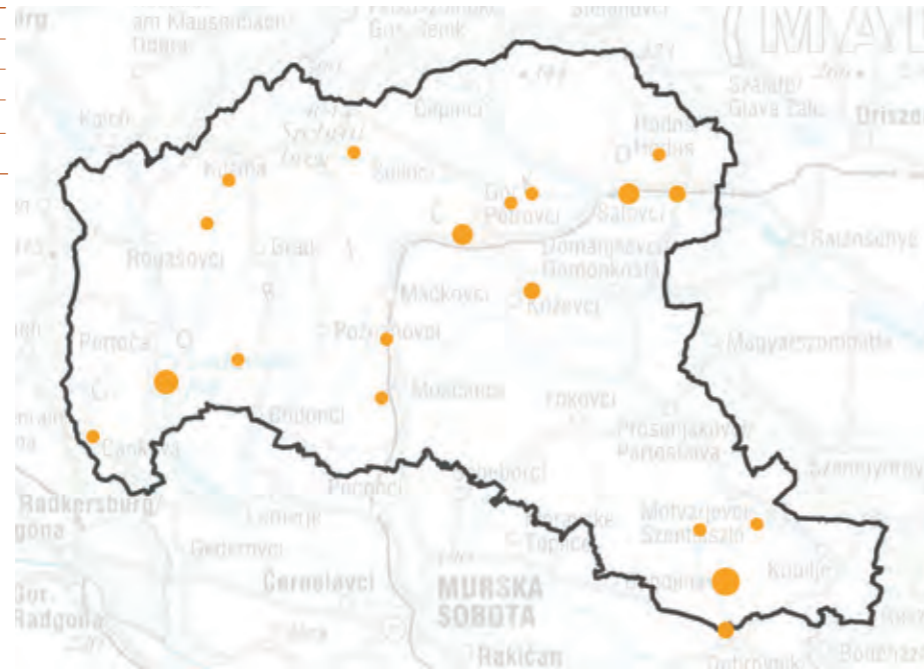

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2014)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	1 par
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	2 - 4 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	33,3
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	neovrednotena vrsta - izredna gnezdilka
Dodatek Direktive o pticah:	III/2
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Siva gos gnezdi na stoječih ali počasi tekočih vodah. Hrani se pretežno z vodnim rastlinjem, na kopnem pa s poganjki, semeni, koreninami in gomolji. V Sloveniji je zelo redka gnezdilka, saj je bilo gnezdenje doslej potrjeno le na petih lokacijah. Ena izmed njih je Ledavsko jezero na Goričkem, kjer je par aprila 2014 vodil mladiče.

Mlakarica *Anas platyrhynchos*

- 1
- 2
- 3
- 4
- 5

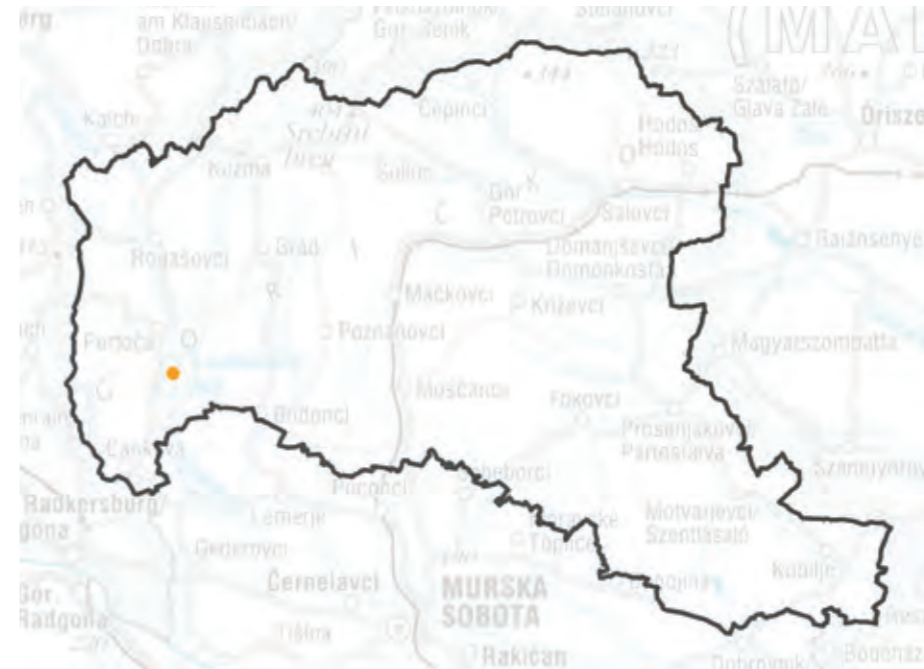

Vir podatkov za grafični prikaz:	tetrade NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2001-2014), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	150 - 250 parov
Vrsta zabeležena v:	12 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	3000 - 9000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	3,3
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	II/1, III/1
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	30
Št. prešteti parov Goričko 2012:	16
Maksimalno parov na transektih 2012:	3
Povprečno parov na transektih 2012:	0,27
Indeks popis 2012 / NOAGS:	52,7

Mlakarica je zelo prilagodljiva in za bivališče ne potrebuje velikih vodnih površin, večkrat pa gnezdi tudi v gozdovih v okolici vodnih teles. Prehranjuje se z vodnimi rastlinami in manjšimi vodnimi živalmi. Na Goričkem je razširjena lokalno, največja populacija pa je v okolici Ledavskega jezera.

Reglja *Anas querquedula*

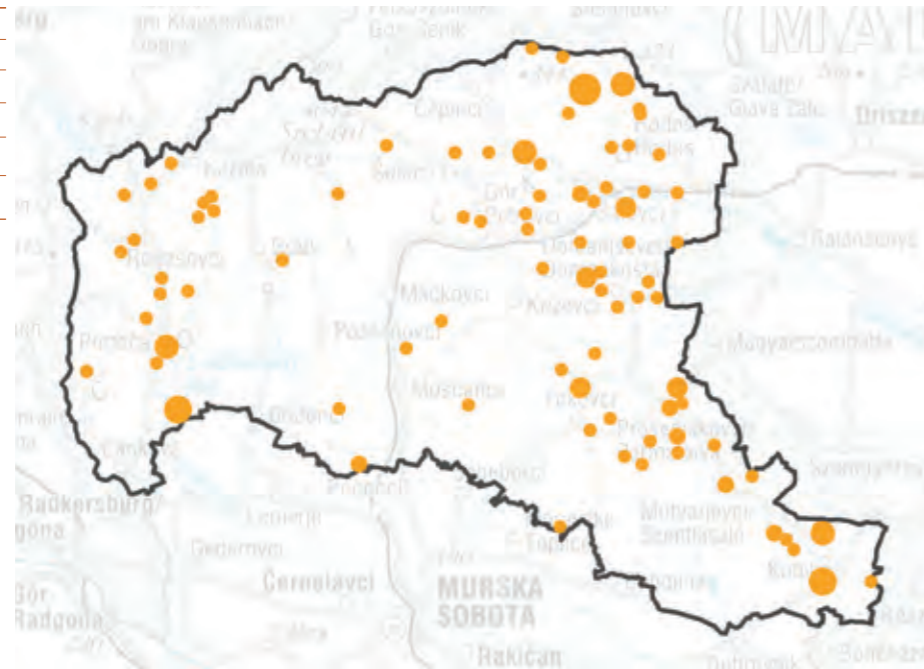
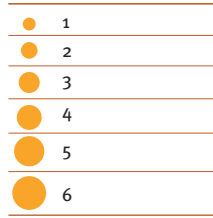
- 1

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2011-2014)
Gnezditveni status:	G?
Ocena populacije v KPG:	0 - 1 par
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	20 - 30 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	E2
Rdeči seznam (osnutek):	VU
Dodatek Direktive o pticah:	II/1
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Reglja je v Sloveniji zelo redka gnezdilka. Na Goričkem so gnezditveno sumljiva opazovanja omejena na Ledavsko jezero, kjer je zanjo primeren habitat – obsežne plitvine in bogata vodna ter obrežna vegetacija. V gnezditvenem času se prehranjuje z majhnimi vodnimi živalmi in rastlinskimi deli, po gnezditvi pa rastline v prehrani prevladajo. Je selivka na dolge razdalje, ki prezimuje v Afriki in se k nam vrne v začetku marca.

Prepelica *Coturnix coturnix*

Vir podatkov za grafični prikaz:	tetradne NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2001-2014), SIPKK, popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	200 - 250 parov
Vrsta zabeležena v:	11 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	1000 - 2000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	15,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	V
Rdeči seznam (osnutek):	DD, LC?
Dodatek Direktive o pticah:	II/2 (kvalifikacijska vrsta za Goričko)
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	3
Št. prešteti parov Goričko 2012:	21
Maksimalno parov na transektih 2012:	5
Povprečno parov na transektih 2012:	0,36
Indeks popis 2012 / NOAGS:	622,9

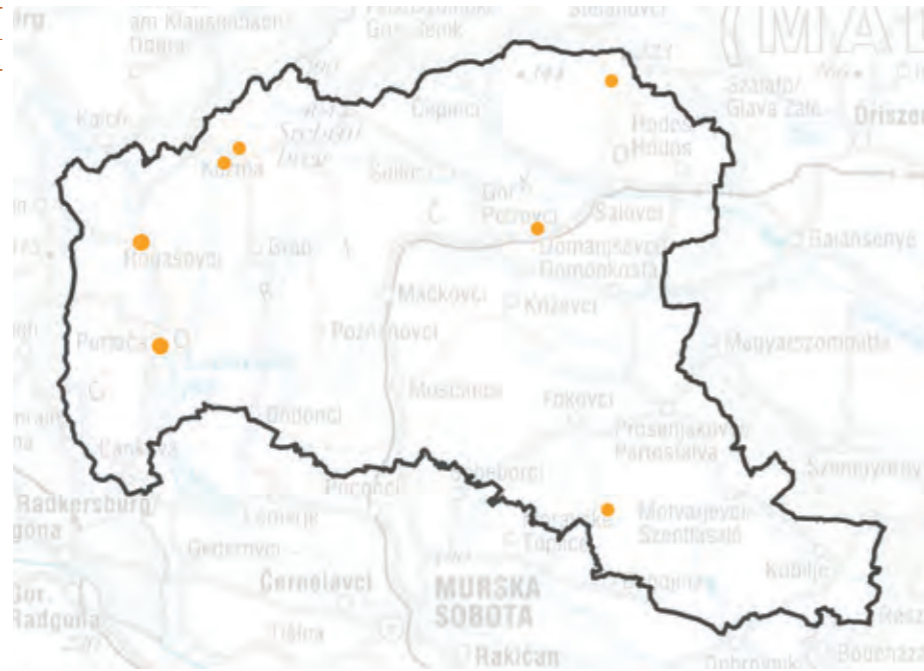

Foto Ž. Šalamun

Prepelica prebiva na ekstenzivnih travnikih in manjših žitnih njivah, od koder njeno značilno oglašanje najlaže slišimo ponoči. Pogostejša je na vzhodnem delu Goriškega, verjetno zaradi boljše ohranjenosti tamkajšnje kmetijske krajine. Ker gre za nočno vrsto, je indeks popis 2012 / NOAGS verjetno previsok.

Kosec *Crex crex*

- 1
- 2

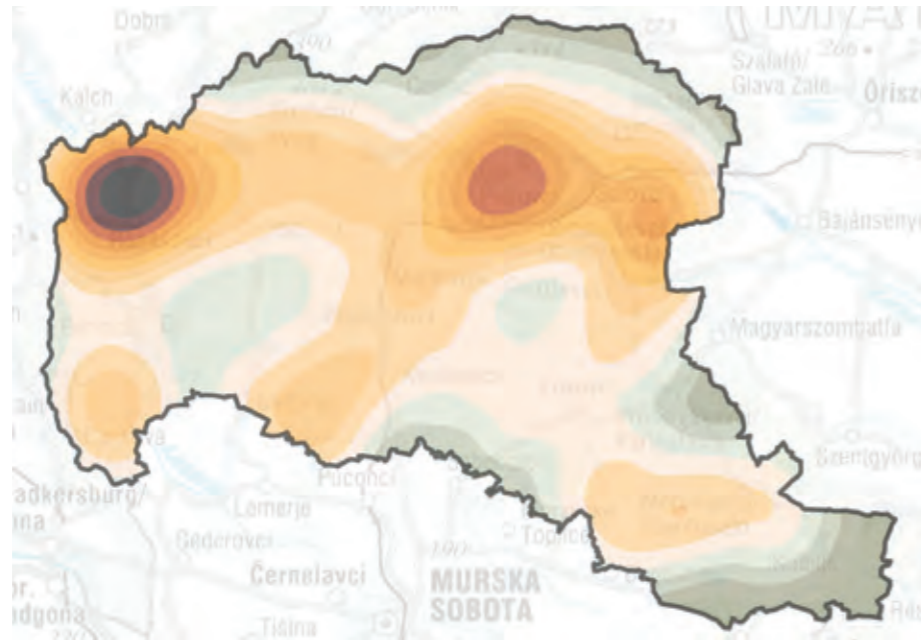
Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2007-2014), Božič (2005), Denac <i>et al.</i> (2010)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	5 - 10 parov
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	250 - 350 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,5
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 1
Rdeči seznam:	E2
Rdeči seznam (osnutek):	EN
Dodatek Direktive o pticah:	I
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 /NOAGS:	-

Foto T. Mihelič

Kosec je ptica ekstenzivno obdelanih, pozno košenih vlažnih travnikov. V Sloveniji je najbolj pogost na Ljubljanskem barju, na Goričkem pa je zelo redek. V vseslovenskem popisu kosca leta 2004 smo zabeležili le enega samca pri Vučji Gomili (Božič 2005), leta 2010 pa dva samca pri Pertoči (Denac *et al.* 2010). Tudi opazovanja zadnjih nekaj let kažejo na redno, vendar maloštevilno populacijo, vezano na vlažne travnike.

Fazan *Phasianus colchicus*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	1000 - 1180 parov
Vrsta zabeležena v:	57 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	2,4 ± 0,2 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	9000 - 13000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	9,9
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	II/1, III/1
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	150
Št. prešteti parov Goričko 2012:	203
Maksimalno parov na transektih 2012:	12
Povprečno parov na transektih 2012:	3,44
Indeks popis 2012 / NOAGS:	135,3

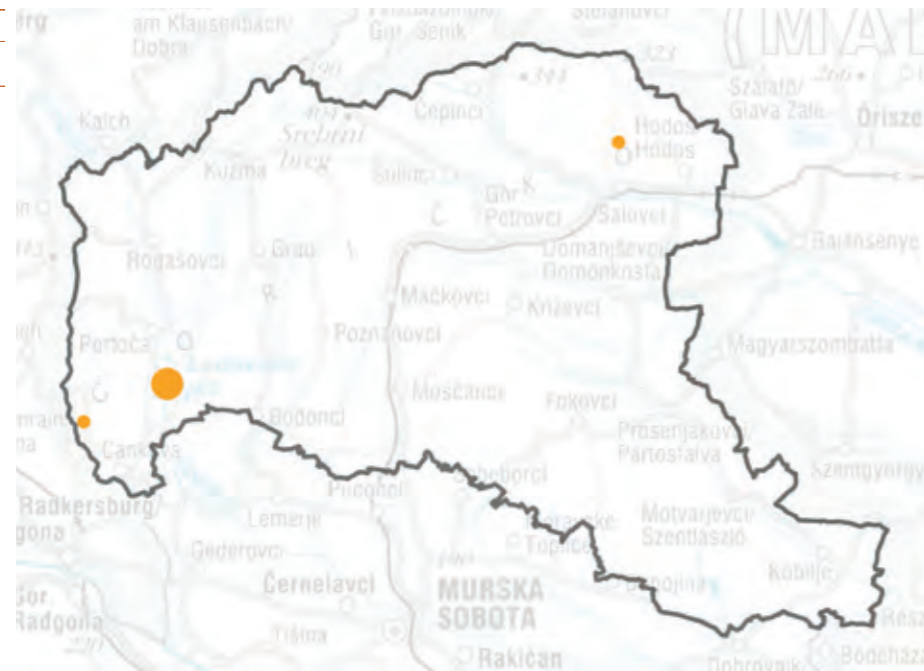

Foto E. Vukelič

Fazan je na Goričkem najpogostejši na zahodnem delu nad Rogašovci ter na severnem delu nad Gornjimi Petrovci, kjer je tudi lovsko gojišče te vrste. Fazan sicer prebiva v odprti kulturni krajini, vendar je zaradi izpuščanja gojenih osebkov težko oceniti, koliko osebkov dejansko izvira iz prostoživeče populacije.

Mali ponirek *Tachybaptus ruficollis*

● 1
● 6

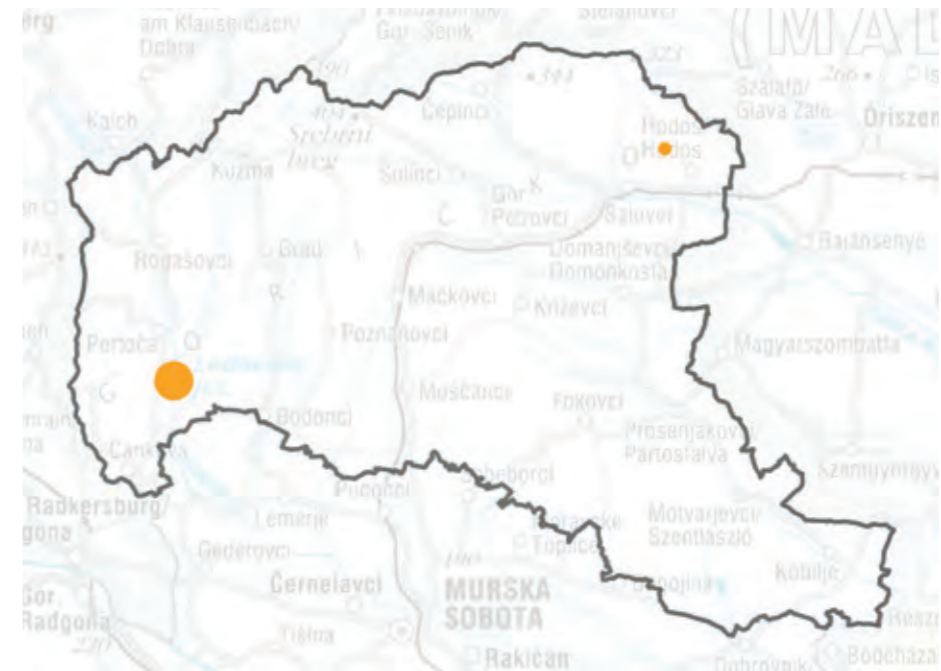

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2004-2014)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	5 - 10 parov
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	500 - 1000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	O1
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Mali ponirek je gnezdilec bogato poraslih jezer, ribnikov, zadrževalnikov in drugih vodnih teles. Gnezdo je plavajoče, spleteno iz vodnega rastlinja. Hrani se z drobnimi vodnimi nevretenčarji in majhnimi ribami. Mladiči se pogosto prevažajo na hrbtu staršev. Na Goričkem je mali ponirek maloštevilen in lokalno razširjen gnezdilec - zgoj na Ledavskem in Hodoškem jezeru.

Čopasti ponirek *Podiceps cristatus*

● 1
● 15

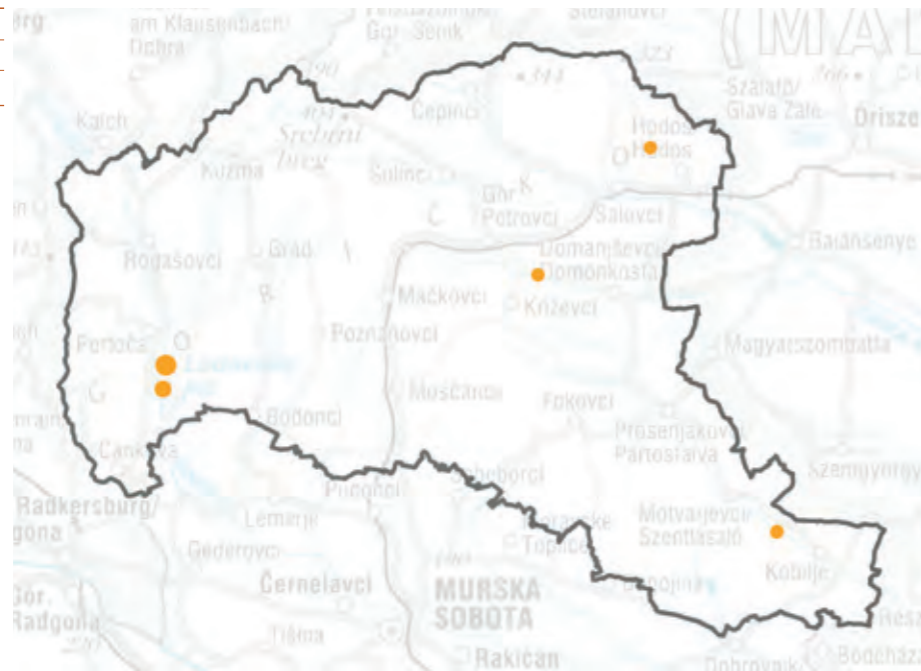

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2010-2014), Vrezec (2004a)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	15 - 25 parov
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	100 - 200 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	13,3
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	V1
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Čopastega ponirka srečamo na jezerih, ribnikih in bajerjih z bogato obrežno in vodno vegetacijo. Gnezdo si naredi iz vodnega rastlinja, z njim pa tudi pokrije jajca vsakič, ko gnezdo zapusti, da bi se nahranil. Precej nazaj pomaknjene noge izdajajo dobrega potapljavca. Hrani se z majhnimi ribami. Na Goričkem je čopasti ponirek redka gnezdilka, ki gnezdi na Ledavskem in Hodoškem jezeru. Na slednjem je Vrezec (2004a) maja 2004 opazoval en par.

Čapljica *Ixobrychus minutus*

- 1
- 2
- 3

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2004-2013)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	7 - 9 parov
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	70 - 130 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	8,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	E2
Rdeči seznam (osnutek):	VU
Dodatek Direktive o pticah:	I (kvalifikacijska vrsta za Goričko)
Prešteto parov NOAGS (2003-2010):	0
Prešteto parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Čapljica je gnezdilka trstič z posameznimi grmiči. Najlažje jo opazujemo v zgodnjih jutranjih ali večernih urah, ko se samci raskavo oglašajo in spreletavajo. Hranijo se z majhnimi ribami in vodnimi nevretenčarji. Na Goričkem jo lahko srečamo predvsem na Ledavskem jezeru, ki ima največje površine s habitatom, primernim zanjo, en par pa gnezdi tudi na Hodoškem jezeru (Vrezec 2004a).

Kvakač *Nycticorax nycticorax*

- 1

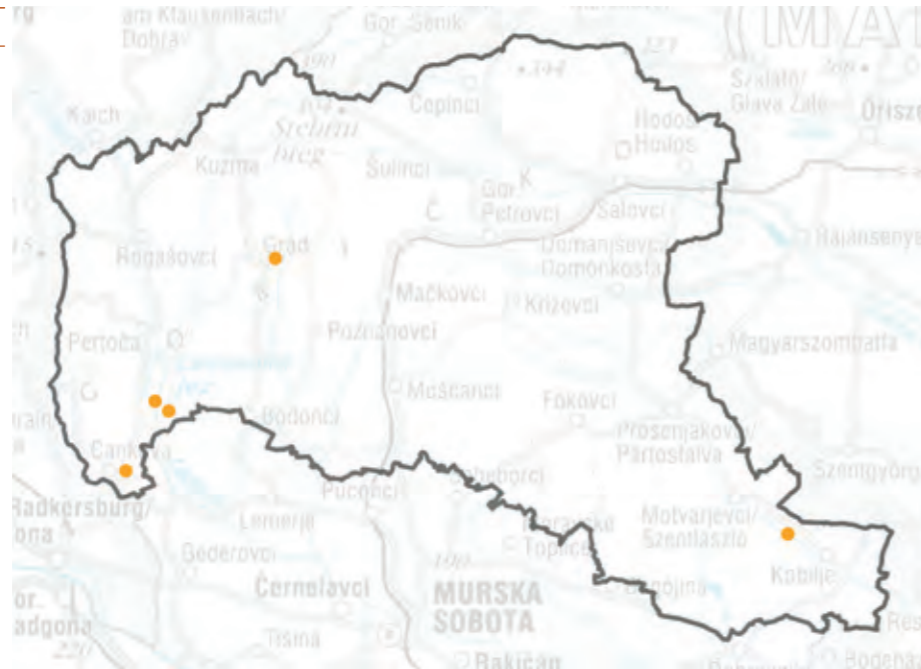

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2008-2014)
Gnezditveni status:	G?
Ocena populacije v KPG:	0 - 3 parov
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	10 - 20 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	10,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	Ex ?
Rdeči seznam (osnutek):	VU
Dodatek Direktive o pticah:	I
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Kvakač je gnezdilec vrbovih sestojev ob rekah in jezerih. V Sloveniji je bilo njegovo gnezdenje doslej potrjeno le na Ljubljanskem barju in ob spodnjem toku reke Save. Na Goričkem so bili prvoletni osebk na Ledavskem jezeru sicer že opazovani, vendar so že znali dobro leteti in bi torej lahko prišli tudi od drugod.

Siva čaplja *Ardea cinerea*

1

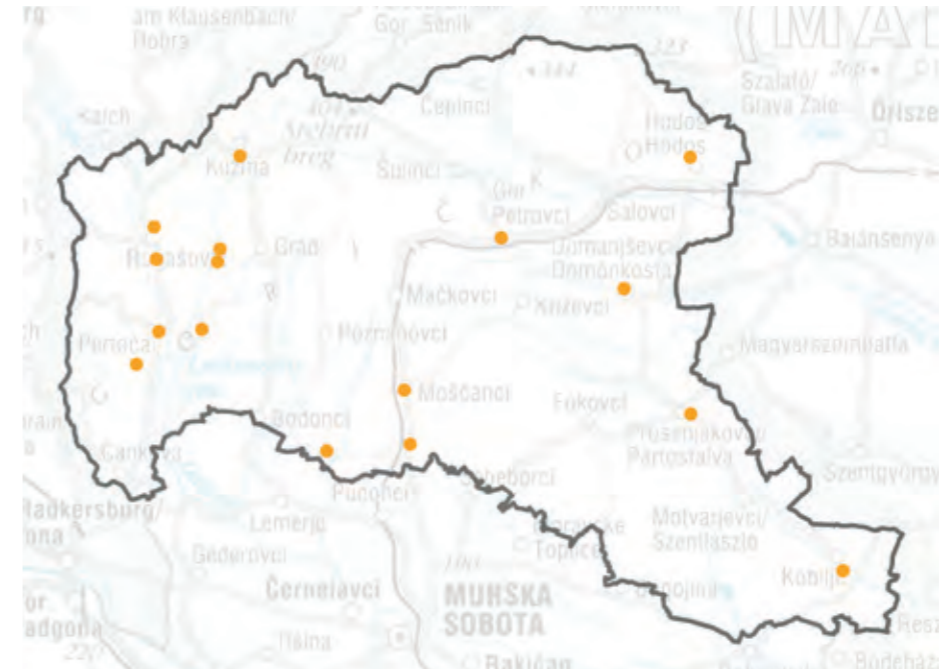

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2010-2014), popis 2012
Gnezditveni status:	G?
Ocena populacije v KPG:	-
Vrsta zabeležena v:	3 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	1000 - 1500 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	-
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	O1
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	3
Maksimalno parov na transektih 2012:	1
Povprečno parov na transektih 2012:	0,05
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Siva čaplja je kolonijska gnezdilka, ki gnezdi v bližini rek in jezer. Gnezda so spletena visoko na drevju, na primer na vrbah ali topolih. Prehranjuje se z ribami, pogosto pa lovi tudi male sesalce na travnikih ali njivah. Med popisom leta 2012 smo jo zabeležili, a na Goričkem verjetno ne gnezdi.

Bela štorčija *Ciconia ciconia*

1

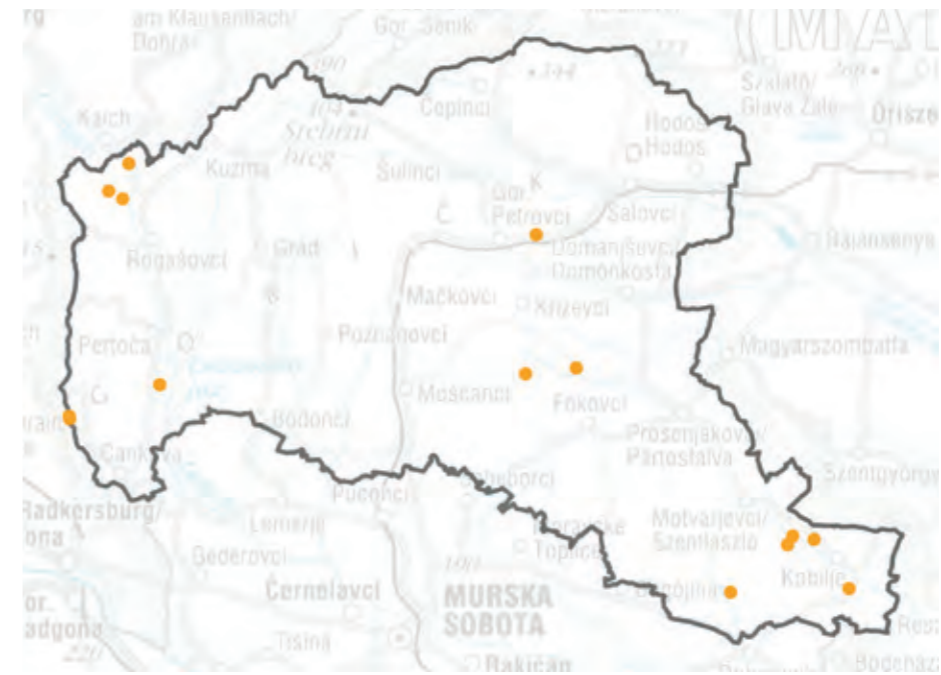
Vir podatkov za grafični prikaz:	monitoring SPA (2004-2013), Denac (2001 & 2010)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	10 - 12 parov
Vrsta zabeležena v:	10 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	204 - 239 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	5,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 2
Rdeči seznam:	V
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	I (kvalifikacijska vrsta za Goričko)
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	10
Maksimalno parov na transektih 2012:	1
Povprečno parov na transektih 2012:	0,17
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Foto K. Malačič

Bela štoklja gnezdi v naseljih ali njihovi neposredni bližini, prehranjuje pa se na travnikih, sveže zoranih njivah in ob vodi. V Sloveniji je njena populacija stabilna, v zadnjih desetletjih pa je svoj areal znatno razširila proti jugozahodu (Denac 2001 & 2010). Na Goričkem je maloštevilna gnezdilka, a gnezdi raztreseno po vsem območju. Lokacije, predstavljene na karti, se nanašajo na gnezda, zasedena z obiskovalkami ali gnezdečimi pari v obdobju 1999-2013.

Črna štoklja *Ciconia nigra*

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2007-2014)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	4 - 5 parov
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	40 - 60 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	9,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 2
Rdeči seznam:	V
Rdeči seznam (osnutek):	NT
Dodatek Direktive o pticah:	I (kvalifikacijska vrsta za Goričko)
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Črna štoklja je redka gnezdilka gozdnatih grap in nižinskih gozdov; je zelo plašna, njena ključna zahteva je mir na gnezdišču. Hrani se ob gozdnih potokih, gramoznicah, ribnikih, jezerih, stranskih rečnih rokavih in v rečnih strugah. Gnezdo s premerom okrog 1 m si navadno splete visoko na velikem drevju. Na Goričkem je maloštevilna gnezdilka, vezana na večje sklenjene gozdove (npr. ob Bukovniškem jezeru). Lokacije, predstavljene na karti razširjenosti, se ne nanašajo na gnezda, temveč na opazovanja v času gnezditve.

Belorepec *Haliaeetus albicilla*

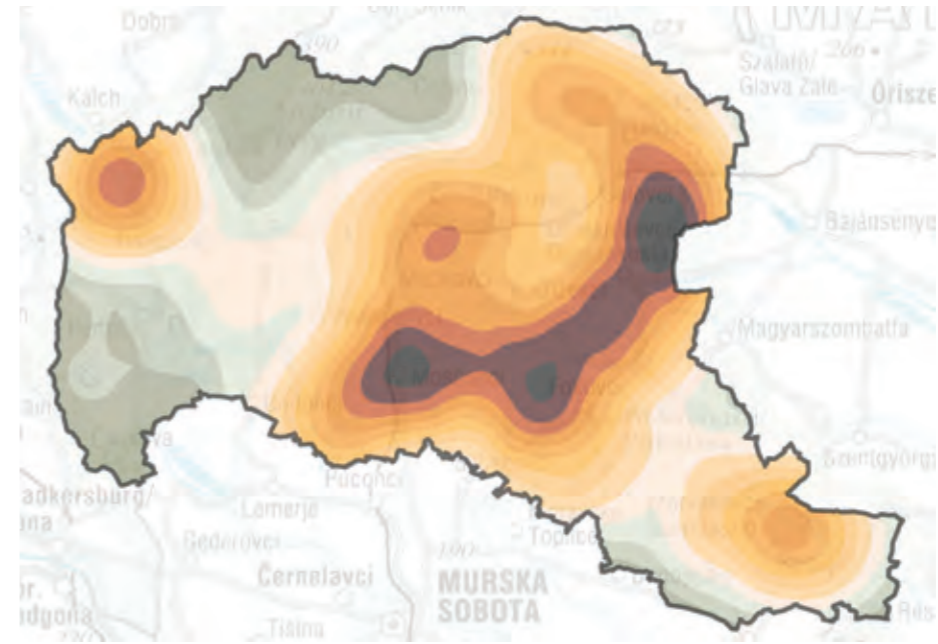
1

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2009-2014)
Gnezditveni status:	G?
Ocena populacije v KPG:	1 par
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	8 - 11 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	10,5
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 1
Rdeči seznam:	E1
Rdeči seznam (osnutek):	VU
Dodatek Direktive o pticah:	I (kvalifikacijska vrsta za Goričko)
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Belorepec, ki se redno pojavlja na Ledavskem jezeru, gnezdi najverjetneje čez mejo v Avstriji in jezero uporablja le kot prehranjevališče. Ta velika vrsta orla prične z gnezdenjem že v januarju. Gnezdo je velika struktura s premerom okoli 1 m, nameščena na visoko in debelo drevo. Prehranjuje se z ribami in vodnimi pticami.

Kanja *Buteo buteo*

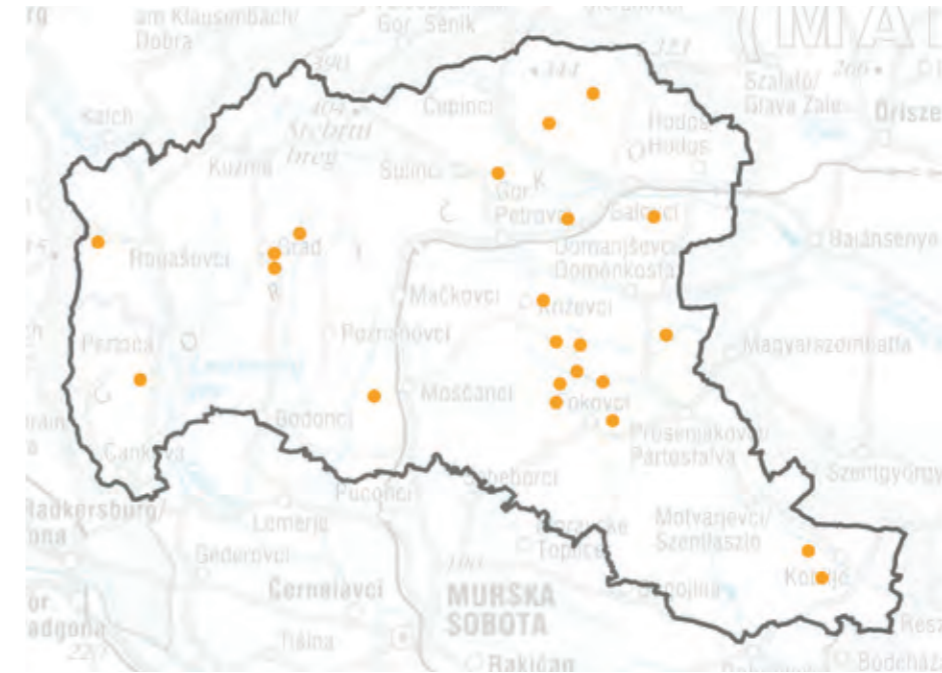
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	300 - 400 parov
Vrsta zabeležena v:	43 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	1,1 ± 0,1 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	5000 - 8000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	5,4
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	O1
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	51
Št. prešteti parov Goričko 2012:	62
Maksimalno parov na transektih 2012:	3
Povprečno parov na transektih 2012:	1,05
Indeks popis 2012 / NOAGS:	122,6

Foto K. Malačič

Kanja prebiva v prepletu gozda, ki ga potrebuje za gnezdišče, in v odprti krajini, kjer lovi. Plen so predvsem mali sesalci, na katere preži z drevja, žic, zraka, včasih pa jih čaka kar na tleh. Na Goričkem je najpogostejša v njegovem osrednjem in severovzhodnem delu.

Sršenar *Pernis apivorus*

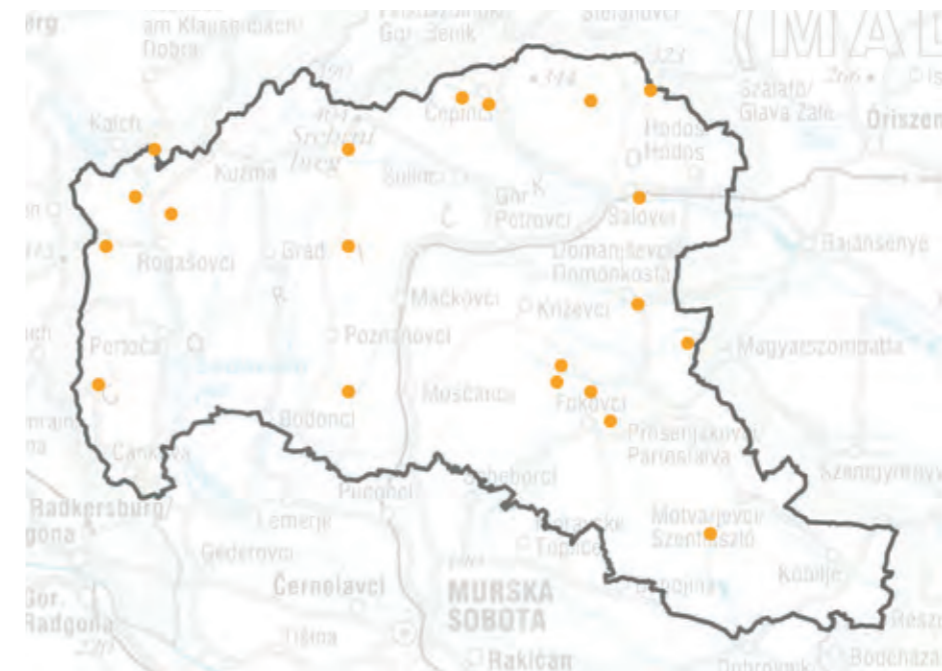
<i>Vir podatkov za grafični prikaz:</i>	tetrade NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2008-2013), popis 2012
<i>Gnezditveni status:</i>	G
<i>Ocena populacije v KPG:</i>	10 - 20 parov
<i>Vrsta zabeležena v:</i>	1 od 59 transektov
<i>Relativna gnezditvena gostota v KPG:</i>	-
<i>Ocena populacije v Sloveniji:</i>	300 - 500 parov
<i>% parov v KPG glede na Slovenijo:</i>	3,8
<i>Indikatorska vrsta kmetijske krajine:</i>	ne
<i>Status SPEC:</i>	Non-SPEC ^E
<i>Rdeči seznam:</i>	V
<i>Rdeči seznam (osnutek):</i>	LC
<i>Dodatek Direktive o pticah:</i>	I (kvalifikacijska vrsta za Goričko)
<i>Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):</i>	2
<i>Št. prešteti parov Goričko 2012:</i>	1
<i>Maksimalno parov na transektih 2012:</i>	1
<i>Povprečno parov na transektih 2012:</i>	0,02
<i>Indeks popis 2012 / NOAGS:</i>	59,3

Foto B. Rubinič

Sršenar prebiva v mozaični kulturni krajini z veliko gozda. Hrani se v glavnem z osami, ki jih s kremplji in kljunom izkopava iz njihovih gnezd v tleh. Gnezdo si splete na drevesu, vendar ga je težko najti, saj ga sršenar ves čas gnezdenja oblaaga z zelenimi vejami. Za populacijske ocene je to težavna vrsta, saj zahteva podrobnejše raziskave. Na Goričkem je sršenar maloštevilen gnezdilec, ki se pojavlja razpršeno po vsem območju. Podatki, predstavljeni na sliki razširjenosti, se ponekod verjetno nanašajo na seleče se osebkke, saj se obdobje selitve do določene mere prekriva z obdobjem gnezditve.

Skobec *Accipiter nisus*

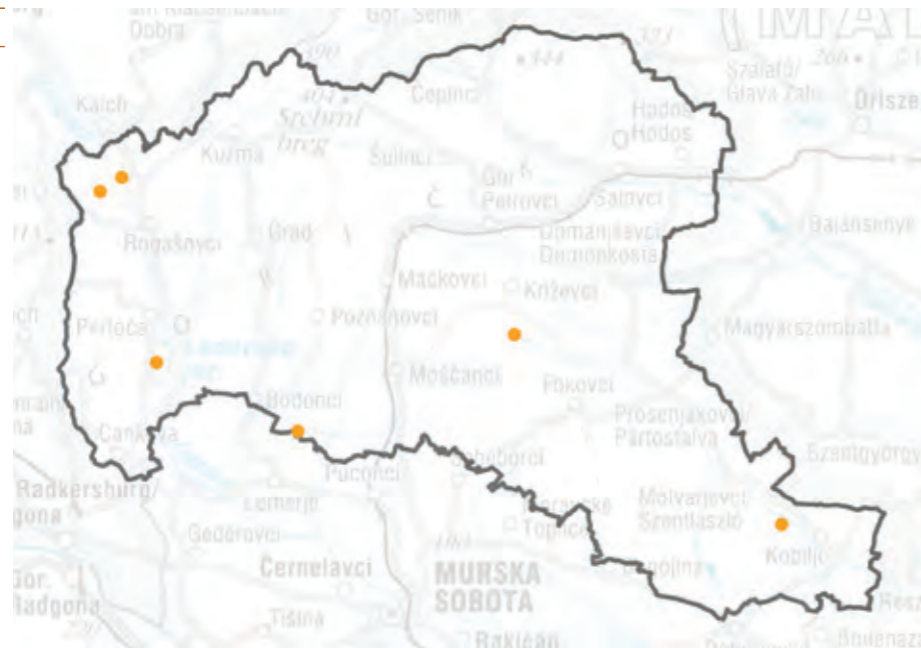

<i>Vir podatkov za grafični prikaz:</i>	tetrade NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2003-2014), popis 2012
<i>Gnezditveni status:</i>	G
<i>Ocena populacije v KPG:</i>	20 - 40 parov
<i>Vrsta zabeležena v:</i>	4 od 59 transektov
<i>Relativna gnezditvena gostota v KPG:</i>	-
<i>Ocena populacije v Sloveniji:</i>	2000 - 3000 parov
<i>% parov v KPG glede na Slovenijo:</i>	1,2
<i>Indikatorska vrsta kmetijske krajine:</i>	ne
<i>Status SPEC:</i>	Non-SPEC
<i>Rdeči seznam:</i>	V
<i>Rdeči seznam (osnutek):</i>	LC
<i>Dodatek Direktive o pticah:</i>	-
<i>Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):</i>	13
<i>Št. prešteti parov Goričko 2012:</i>	4
<i>Maksimalno parov na transektih 2012:</i>	1
<i>Povprečno parov na transektih 2012:</i>	0,07
<i>Indeks popis 2012 / NOAGS:</i>	29,7

Skobec gnezdi v gozdu, pogosto pa lovi tudi v kmetijski krajini. Hrani se pretežno s pticami pevkami, ki jih lovi iz zasede in preseneti s hitrim napadom. Samica je večja od samca, zato praviloma lovi večji plen. Na Goričkem ni pogost, razširjen pa je dokaj enakomerno po vsem območju.

Kragulj *Accipiter gentilis*

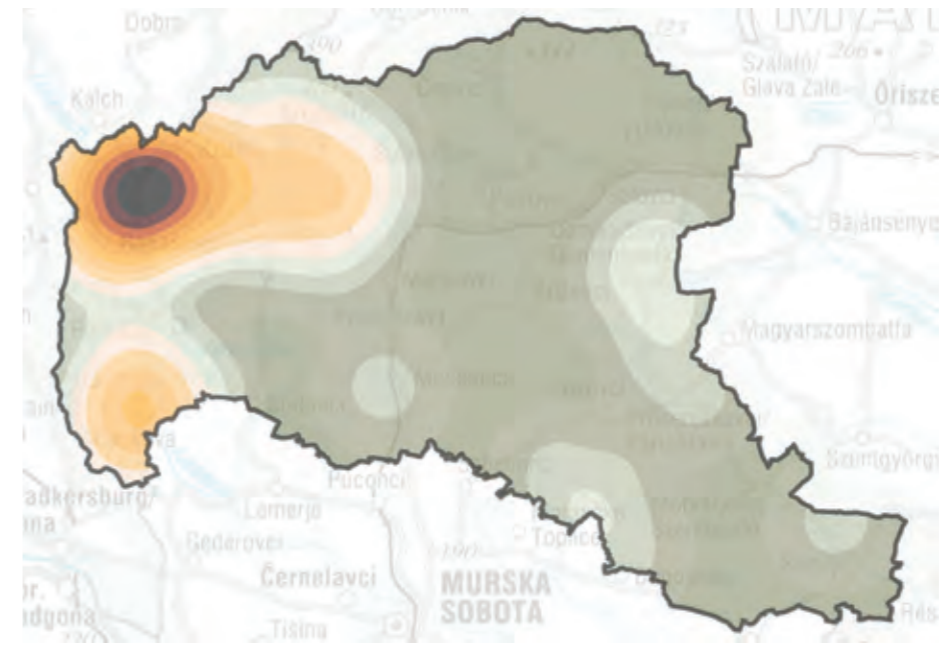
1

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2010-2014), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	10 - 20 parov
Vrsta zabeležena v:	2 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	500 - 1000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	V
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	2
Maksimalno parov na transektih 2012:	1
Povprečno parov na transektih 2012:	0,03
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Kragulj je gnezdilec presvetljenega gozda in večjih, starejših dreves. Njegova hrana so v glavnem večje ptice, ki jih lovi v gozdu. Na Goričkem je maloštevilen gnezdilec, a se pojavlja raztreseno po vsem območju. Zaradi svoje vezanosti na gozd je verjetno manj zaznaven in zato morda tudi številčno podcenjen.

Postovka *Falco tinnunculus*

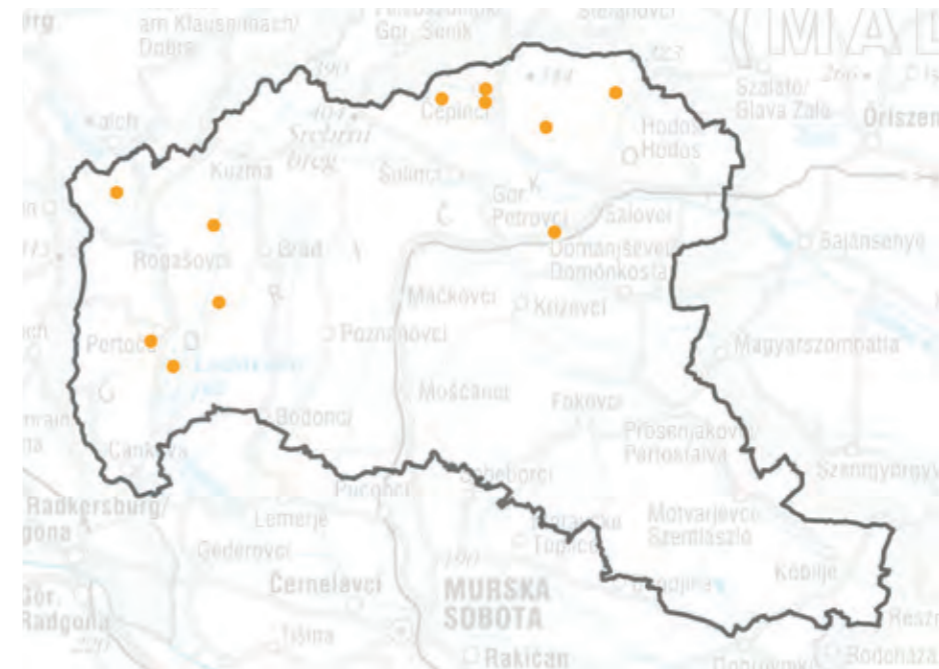
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	300 - 400 parov
Vrsta zabeležena v:	22 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	2000 - 2500 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	15,6
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	V1
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	25
Št. prešteti parov Goričko 2012:	25
Maksimalno parov na transektih 2012:	2
Povprečno parov na transektih 2012:	0,42
Indeks popis 2012 / NOAGS:	98,9

Foto G. Bernard

Postovka prebiva v odprti kmetijski krajini. Gnezdi na drevesih ali stavbah. Njena hrana so mali sesalci. Med lebdenjem v zraku pregleduje tla pod seboj in išče sledi njihovega urina, ki jih vidi v ultravijoličnem delu spektra. Na Goričkem je najpogostejša na severozahodu.

Škrjančar *Falco subbuteo*

1

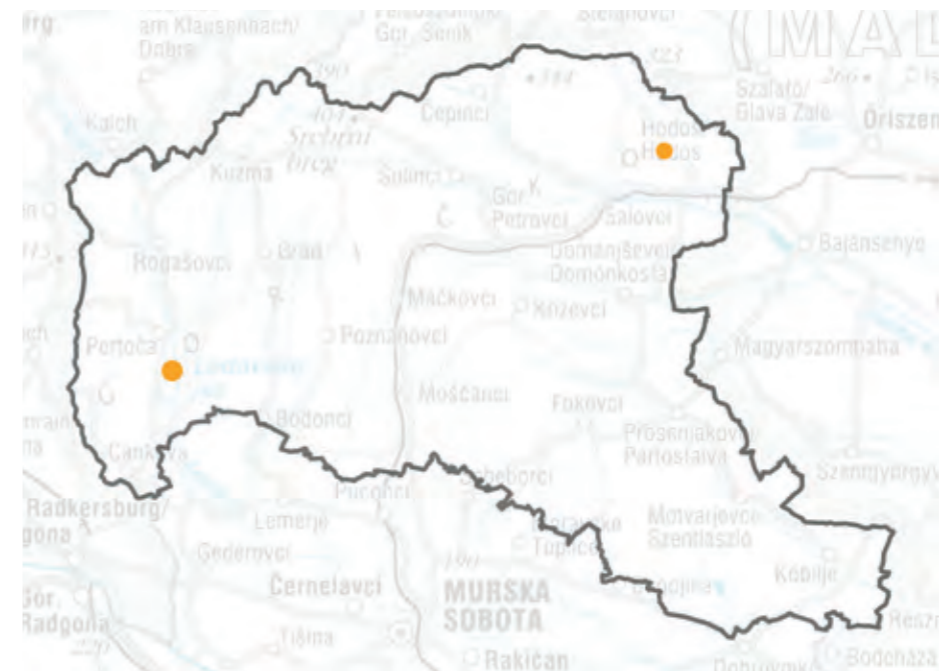
Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2010-2014), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	10 - 15 parov
Vrsta zabeležena v:	1 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	300 - 600 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,7
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	V1
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	1
Maksimalno parov na transektih 2012:	1
Povprečno parov na transektih 2012:	0,02
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Foto A. Kozina

Škrjančar je redek gnezdilec na Goričkem, tudi na popisu smo zabeležili le en osebek. Habitat na Goričkem mu sicer ustreza: gnezdi v svetlem gozdu na drevesu, prehranjuje pa se nad odprtimi površinami; predvsem mu ustrezajo vlažni travniki. Lovi ptice, na primer lastovke in škrjance, ter večje leteče žuželke.

Mokož *Rallus aquaticus*

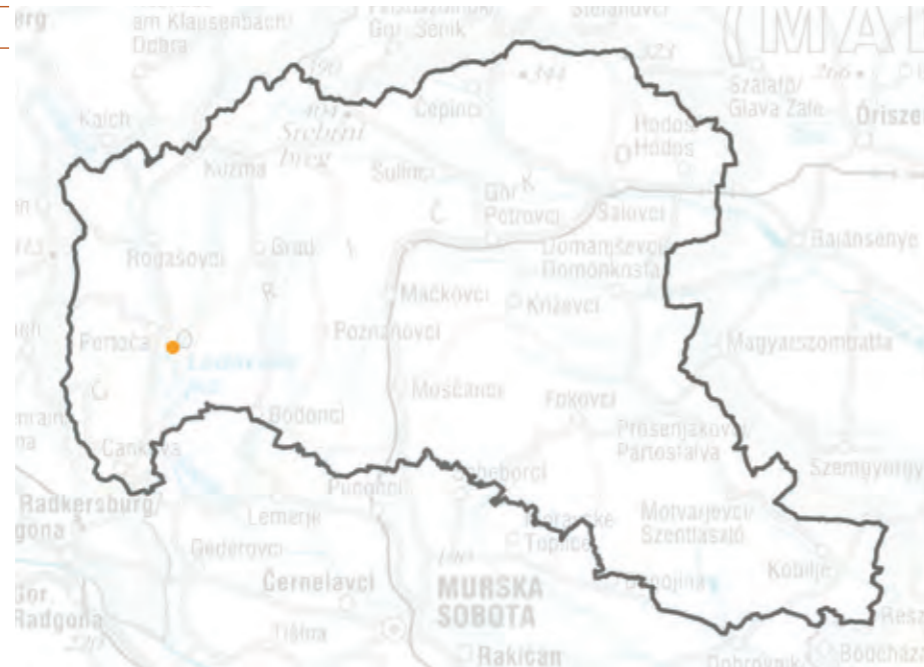

<i>Vir podatkov za grafični prikaz:</i>	redke vrste NOAGS (2004-2011), Vrezec (2004a)
<i>Gnezditveni status:</i>	G
<i>Ocena populacije v KPG:</i>	5 - 10 parov
<i>Vrsta zabeležena v:</i>	0 od 59 transektov
<i>Relativna gnezditvena gostota v KPG:</i>	-
<i>Ocena populacije v Sloveniji:</i>	100 - 200 parov
<i>% parov v KPG glede na Slovenijo:</i>	5,0
<i>Indikatorska vrsta kmetijske krajine:</i>	ne
<i>Status SPEC:</i>	Non-SPEC
<i>Rdeči seznam:</i>	E2
<i>Rdeči seznam (osnutek):</i>	NT
<i>Dodatek Direktive o pticah:</i>	II/2
<i>Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):</i>	0
<i>Št. prešteti parov Goričko 2012:</i>	0
<i>Maksimalno parov na transektih 2012:</i>	-
<i>Povprečno parov na transektih 2012:</i>	-
<i>Indeks popis 2012 / NOAGS:</i>	-

Mokožev življenjski prostor je močvirna vegetacija, zlasti trstičje. Za prehranjevanje potrebuje plitvine in blatne predele. Lovi pijavke, deževnike, polže, majhne rake, pajke in žuželke; predvsem jeseni in pozimi pa se hrani tudi z rastlinskimi deli. Zanimivo je njegovo oglašanje, saj spominja na kruljenje prašiča. Mokož je redek gnezdilec Ledavskega in Hodoškega jezera. Na slednjem sta bila leta 2004 zabeležena vsaj 2 para (Vrezec 2004a).

Grahastra tukalica *Porzana porzana*

1

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2012)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	1 - 3 pari
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	20 - 60 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	5,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	E2
Rdeči seznam (osnutek):	EN
Dodatek Direktive o pticah:	I
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Glede globine vode je grahastra tukalica bolj občutljiva kot mala tukalica, saj ji ustreza le do nekako 15 cm, za prehranjevanje pa še nižja. Hrani se z majhnimi vodnimi živalmi in rastlinskimi deli. Kvakajoče svatovsko oglašanje samca lahko poslušamo le ponoči. Primerne življenjske razmere na Goričkem najde le na močvirnih travnikih severno od Ledavskega jezera.

Mala tukalica *Porzana parva*

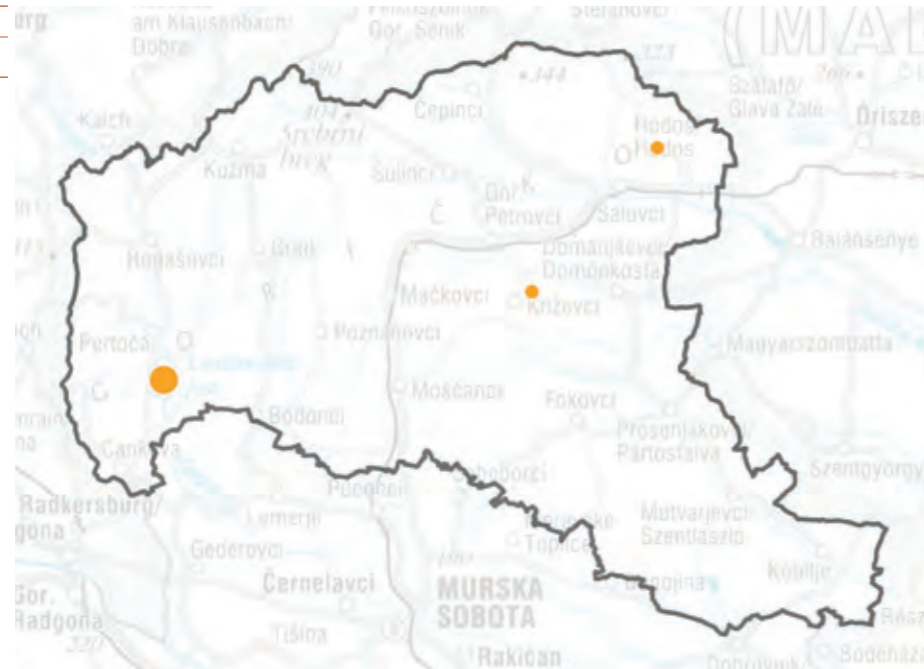
1

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2003-2010)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	2 - 4 pari
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	20 - 50 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	8,6
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	E1
Rdeči seznam (osnutek):	VU
Dodatek Direktive o pticah:	I
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Mala tukalica prebiva na vlažnih, s trstom, šašjem, ločjem in bičjem poraslih površinah. Za gnezdenje potrebuje stara ali polomljena stebela vodnih rastlin, v katera vpije gnezdo. Hrani se z vodnimi nevretenčarji ter poganjki in semeni vodnih rastlin. Na Goričkem je bila zabeležena v trstišču Ledavskega jezera.

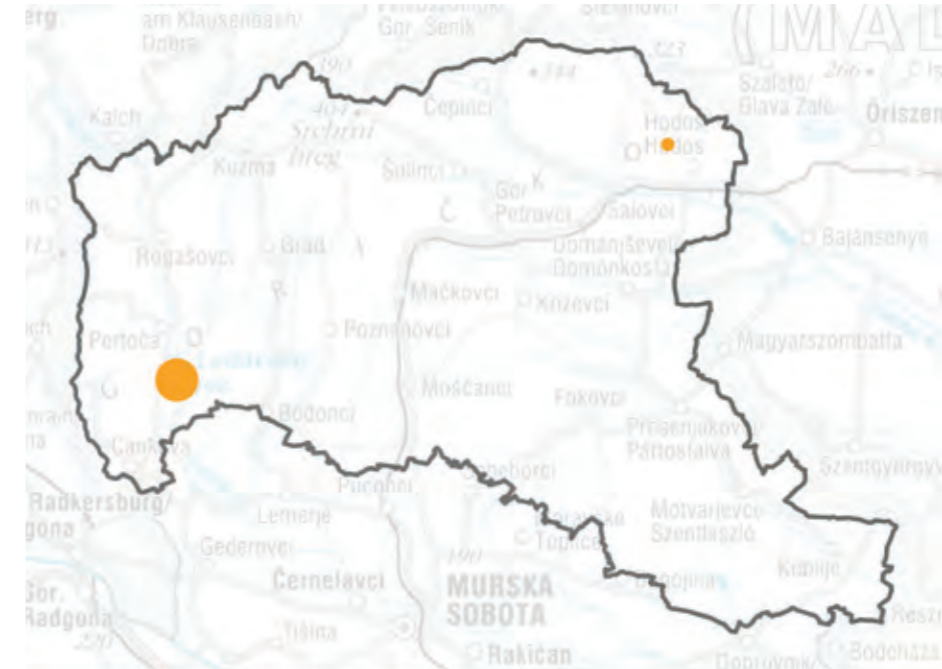
Zelenonoga tukalica *Gallinula chloropus*

Vir podatkov za grafični prikaz:	tetrade NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2003-2014), Vrezec (2004a)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	20 - 30 parov
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	750 - 1000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,9
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	V1
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	II/2
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	2
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Zelenonoga tukalica prebiva na stoječih in počasi tekočih vodah, kjer si gnezdo naredi v zavetju vodnih rastlin. Je vsejeda. Na Goričkem je maloštevilna gnezdilka, zabeležena na Hodoškem (Vrezec 2004a) in Ledavskem jezeru ter na ribniku pri Križevcih.

Liska *Fulica atra*

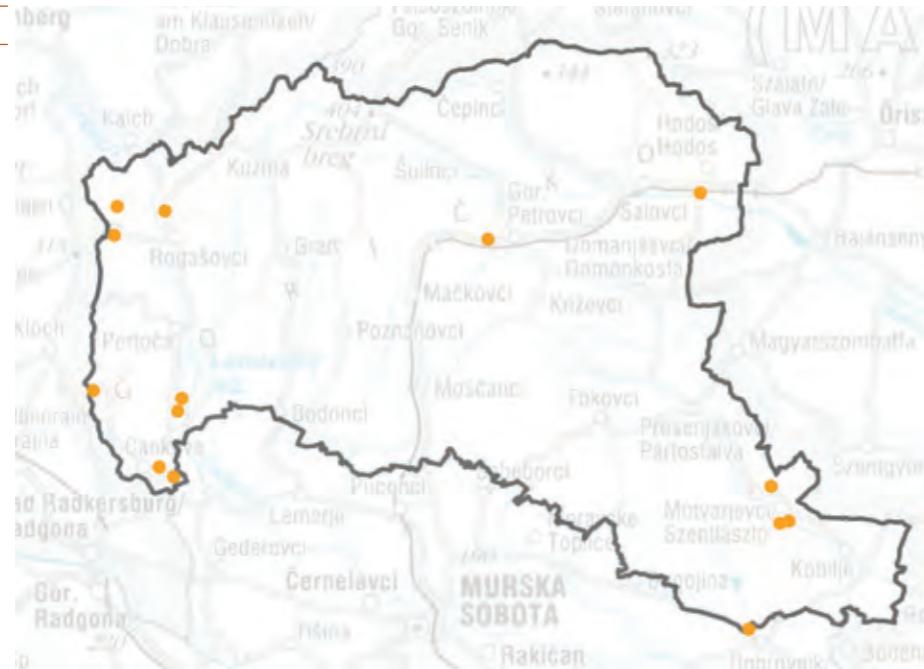

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2010-2014), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	25 - 40 parov
Vrsta zabeležena v:	1 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	300 - 500 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	8,1
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	O1
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	II/1, III/2
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	1
Maksimalno parov na transektih 2012:	1
Povprečno parov na transektih 2012:	0,02
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Liska je gnezdilka stoječih voda z bogato obvodno in vodno vegetacijo. Gnezdo zgradi iz odmrlega vodnega rastlinja, ki ga zasidra ob stebela bička, ločka in podobnih rastlin. Je izredno teritorialna, zato lahko spomladi pogosto opazujemo boje med posameznimi osebki. Na Goričkem prebiva na Ledavskem in Hodoškem jezeru.

Priba *Vanellus vanellus*

● 1

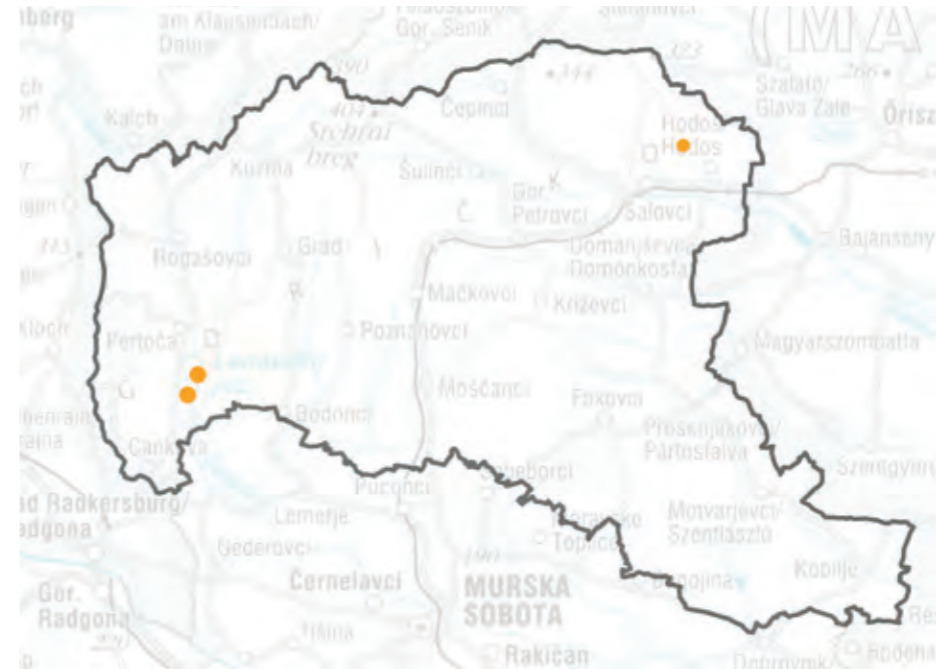
Vir podatkov za grafični prikaz:	tetrade NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2004-2013), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	20 - 30 parov
Vrsta zabeležena v:	2 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	700 - 1000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,9
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	SPEC 2
Rdeči seznam:	V / V1 (v SV SLO)
Rdeči seznam (osnutek):	EN
Dodatek Direktive o pticah:	II/2
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	3
Št. prešteti parov Goričko 2012:	4
Maksimalno parov na transektih 2012:	2
Povprečno parov na transektih 2012:	0,07
Indeks popis 2012 / NOAGS:	118,6

Priba je prvotno gnezdilka močvirnih travnikov z nizkimi travami in ekstenzivnih pašnikov. V času gnezditve ji ustreza nizko rastje, ki ji omogoča dober pregled nad okolico. Lahko gnezdi kolonijsko in je tako tudi uspešnejša pri preganjanju plenilcev. Večina slovenske populacije dandanes gnezdi na njivah, ki pa so zanje nekakšna ekološka past, saj zaradi kmetijskih del (oranje, brananje, setev, škropljenje) propade večina legel (Aleš 2005). Na Goričkem je maloštevilna gnezdilka na njivah.

Mali martinec *Actitis hypoleucos*

● 1

● 2

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2008-2014)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	1 - 3 pari
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	185 - 300 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,8
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	E2
Rdeči seznam (osnutek):	NT
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Mali martinec gnezdi na prodiščih ter na peščenih ali blatnih obalah jezer. Slednje so njegov življenjski prostor na Goričkem. Hrani se z manjšimi nevretenčarji, ki jih pobira s tal in iz špranj med kamenjem. Gnezdo je skrito v zavetju višjega rastlinja ali grmovja, lahko do nekaj 10 m od vode.

Rdečenogi martinec *Tringa totanus*

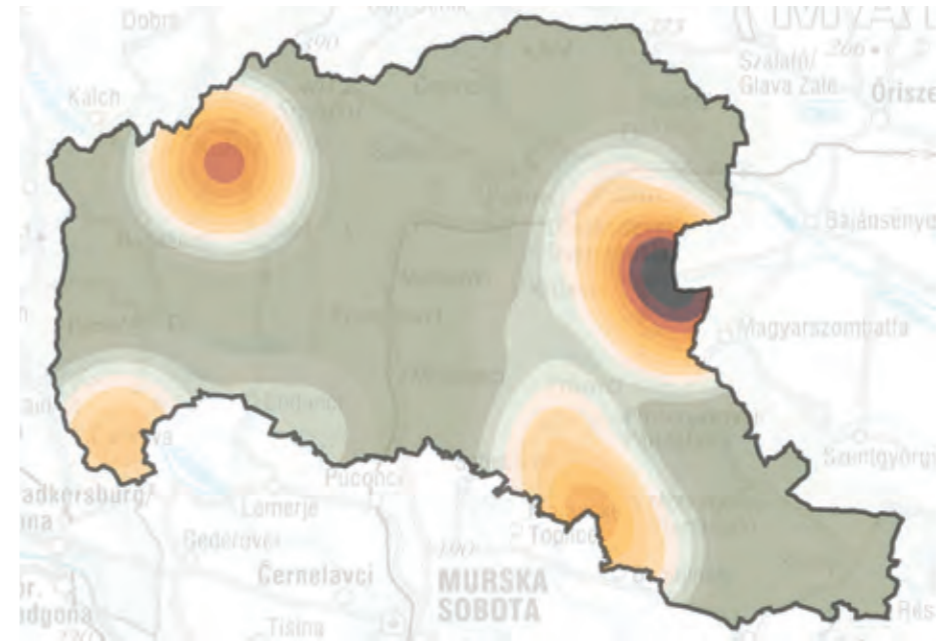
● 1

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2010)
Gnezditveni status:	G?
Ocena populacije v KPG:	0 - 1 par
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	10 - 20 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	3,3
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 2
Rdeči seznam:	E1
Rdeči seznam (osnutek):	EN
Dodatek Direktive o pticah:	II/2
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Rdečenogi martinec prebiva na vodnih telesih z obsežnimi plitvinami in poloji. V Sloveniji gnezdi le na nekaj lokacijah. Na Goričkem gnezdenje še ni bilo potrjeno, vendar ga je Štumberger (2003a) na osnovi opazovanj v letih 1991 in 1993 štel za občasnega gnezdilca, katerega gnezdenje na Ledavskem jezeru je odvisno predvsem od gladine vode. V gnezditvenem času in ustreznem habitatu je bil opazovan tudi leta 2010.

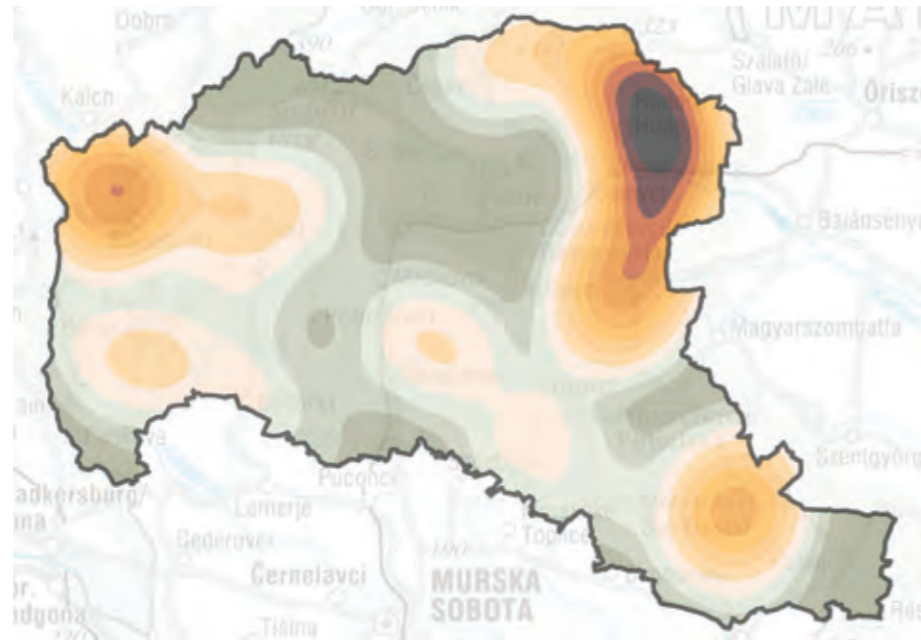
Domači golob *Columba livia* (domest.)

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	860 - 1030 parov
Vrsta zabeležena v:	16 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	2,1 ± 0,2 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	18000 - 30000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	3,9
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	-
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	-
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	81
Št. prešteti parov Goričko 2012:	62
Maksimalno parov na transektih 2012:	12
Povprečno parov na transektih 2012:	1,05
Indeks popis 2012 / NOAGS:	76,6

Domači golob na Goričkem ni zelo pogost, saj mu ekstenzivna krajina z raztresenimi naselji ne ustreza. Bolj domače se počuti v velikih naseljih, kjer gnezdi na podstrežjih stavb. Prehranjuje se na tleh z različnimi semeni, plodovi in ostanki hrane.

Duplar *Columba oenas*

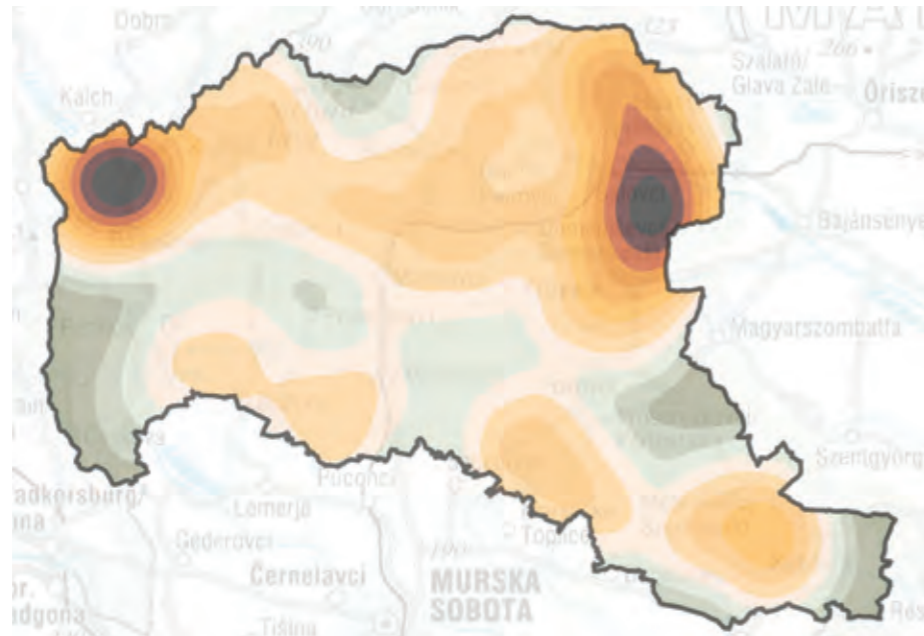
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	300 - 400 parov
Vrsta zabeležena v:	32 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	1,0 ± 0,1 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	1000 - 3000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	17,5
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	E2
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	II/2
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	15
Št. prešteti parov Goričko 2012:	65
Maksimalno parov na transektih 2012:	6
Povprečno parov na transektih 2012:	1,10
Indeks popis 2012 / NOAGS:	428,4

Foto T. Mihelič

Duplar gnezdi v večjih sestojih drevja v kulturni krajini. Prehranjuje se s poganjki in semeni, priložnostno tudi z manjšimi nevretenčarji. Vzhodni del Goričkega ima eno izmed največjih gostot duplarja v Sloveniji, spodbudno pa je tudi naraščanje populacije na Goričkem v zadnjih letih.

Grivar *Columba palumbus*

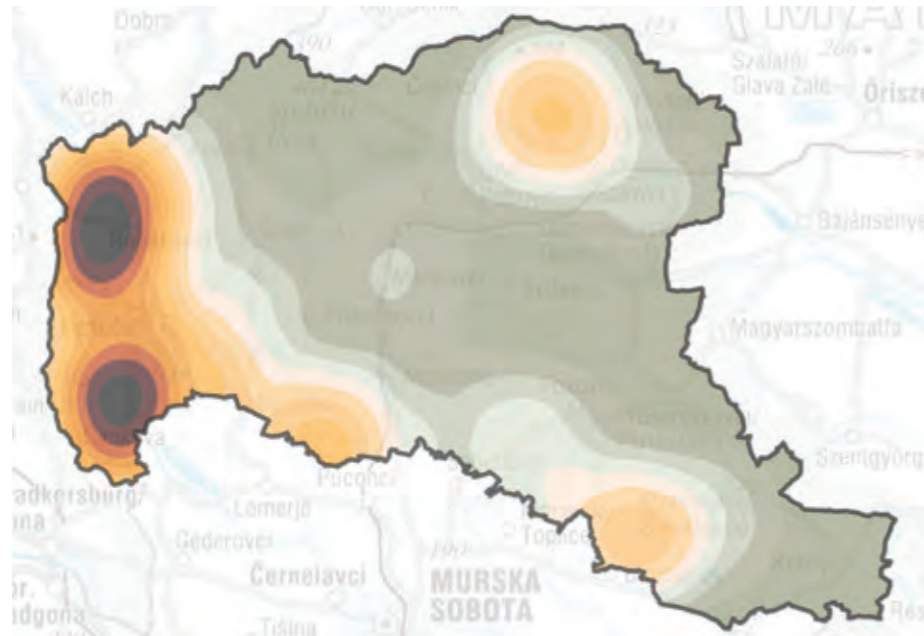
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	1300 - 1510 parov
Vrsta zabeležena v:	56 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	3,0 ± 0,2 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	25000 - 30000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	5,1
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	O1
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	II/1, III/1
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	150
Št. prešteti parov Goričko 2012:	193
Maksimalno parov na transektih 2012:	10
Povprečno parov na transektih 2012:	3,27
Indeks popis 2012 / NOAGS:	128,6

Foto K. Malačič

Grivar gnezdi v gozdovih, parkih in na večjih vrtovih. Gnezdo je iz vejic, rahlo grajeno. Prehranjuje se na njivah in travnikih s poganjki, semeni in plodovi. Na Goričkem ima dve izraziti populacijski jedri: na severozahodu, kjer mu ustreza intenzivnejša kulturna krajina nad Rogašovci, ter na severovzhodu v ekstenzivni krajini pod Šalovci.

Turška grlica *Streptopelia decaocto*

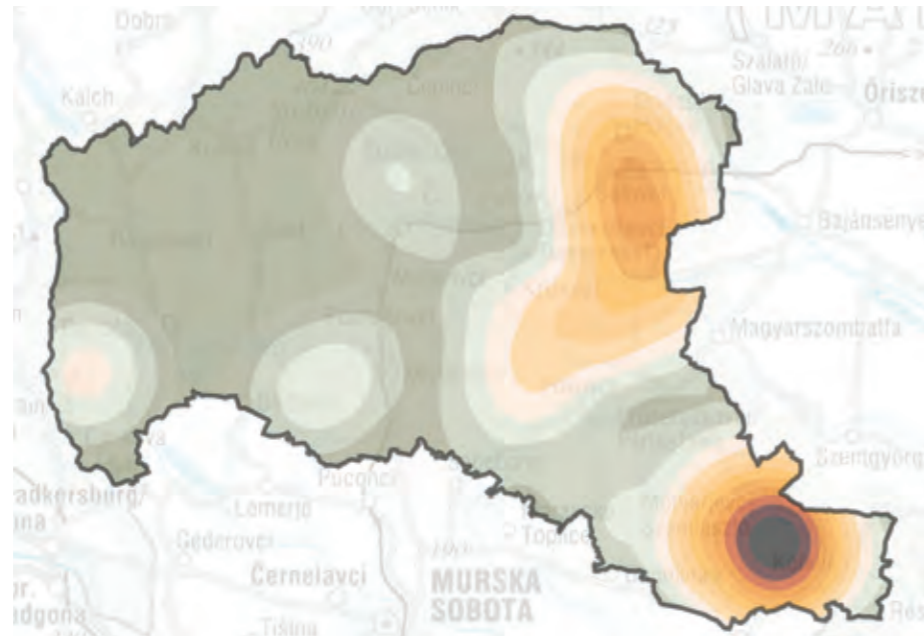
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	430 - 560 parov
Vrsta zabeležena v:	28 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	1,1 ± 0,1 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	28000 - 36000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,5
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	O1
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	II/2
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	54
Št. prešteti parov Goričko 2012:	81
Maksimalno parov na transektih 2012:	7
Povprečno parov na transektih 2012:	1,37
Indeks popis 2012 / NOAGS:	150,2

Foto I. Esenko

Turška grlica je vezana na bližino človeških bivališč, na Goričkem pa gnezdi predvsem na zahodnem delu. Gnezdi lahko vse leto, če le ima na voljo dovolj hrane. To so v glavnem zrnje, semena, poganjki in občasno žuželke. Gnezdo je rahlo grajeno iz vejic in pogosto se zgodi, da zaradi premikov vej ali vetra razpade.

Divja grlica *Streptopelia turtur*

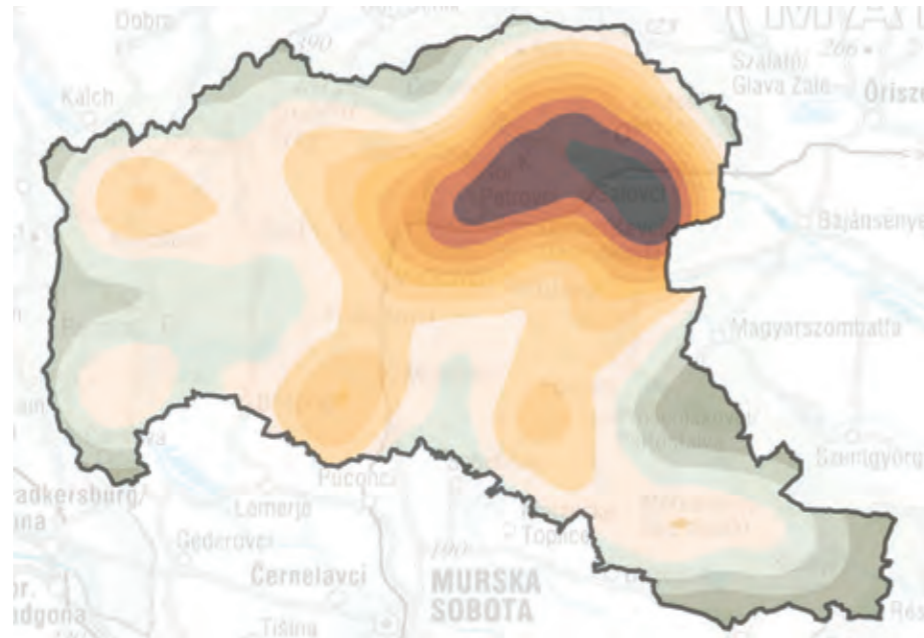
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	200 - 300 parov
Vrsta zabeležena v:	31 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	1,6 ± 0,2 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	3500 - 5000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	5,9
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	V1
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	II/2
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	78
Št. prešteti parov Goričko 2012:	79
Maksimalno parov na transektih 2012:	7
Povprečno parov na transektih 2012:	1,34
Indeks popis 2012 / NOAGS:	101,9

Foto T. Trebar

Prebiva predvsem v toplejših predelih na vzhodu Goričkega. Površine v prahi, požete njive in kolovoze uporablja kot prehranjevališča. Gnezdi v presvetljenih gozdih, gozdnih otokih in pasovih drevja. Hrani se z zrnjem, semeni, poganjki in žuželkami. Je precej bolj plašna kot njena sorodnica, turška grlica.

Kukavica *Cuculus canorus*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	510 - 640 parov
Vrsta zabeležena v:	58 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	1,2 ± 0,1 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	16000 - 38000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,1
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	O1
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	98
Št. prešteti parov Goričko 2012:	189
Maksimalno parov na transektih 2012:	9
Povprečno parov na transektih 2012:	3,20
Indeks popis 2012 / NOAGS:	193,3

Foto T. Trebar

Kukavica je glede gnezdišča oziroma mesta poleganja jajc nezahtevna; njena glavna hrana so žuželke, predvsem dlakave gosenice metuljev. Posamezna samica se praviloma specializira za gostiteljsko vrsto ptice, ki ji podtika jajca. Kukavičja jajca so po velikosti, obliki in obarvanosti skoraj povsem enaka kot gostiteljeva. Ko se iz njih izvalijo mladiči, iz gnezda takoj vržejo preostala jajca, tako da so sami deležni vse hrane, ki jo nosijo krušni starši. Na Goričkem je zlasti pogosta na vzhodnem delu.

Velika uharica *Bubo bubo*

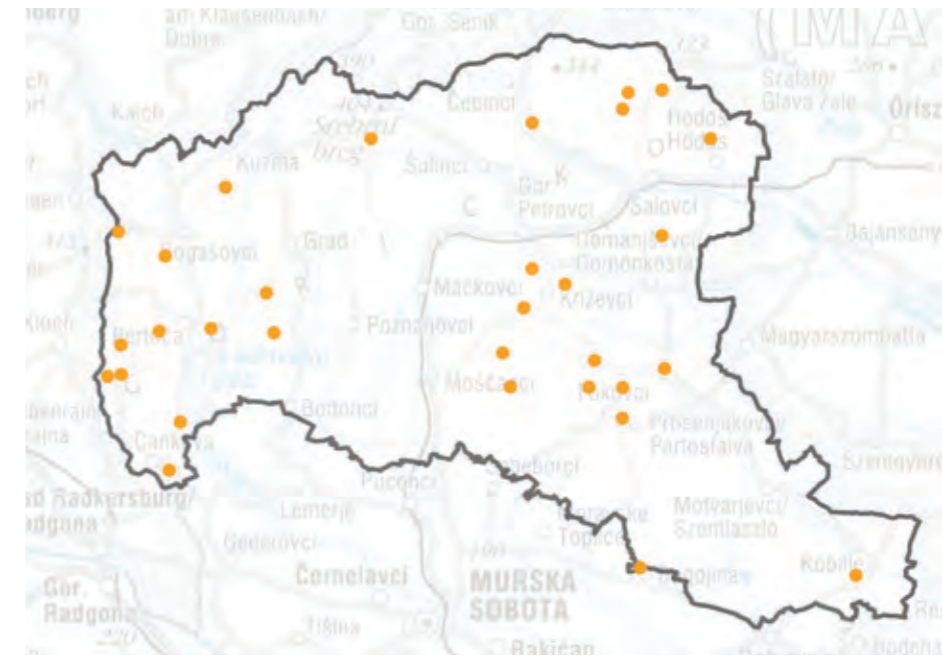
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	1 par
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	80 - 100 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,1
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	E2
Rdeči seznam (osnutek):	NT
Dodatek Direktive o pticah:	I
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Foto T. Mihelič

Habitat velike uharice so skalne stene, potrebuje pa tudi bližino odprtega območja, kjer se prehranjuje. Pleni različne večje živali – ptice, ježe, male sesalce, domače mačke in podobno. Na Goričkem gnezdi le en par velike uharice, in sicer na zahodnem delu (karte razširjenosti zaradi občutljivosti vrste ne prikazujemo). To je edino znano gnezdo te vrste v Prekmurju. Z Goričkega obstaja še en podatek s konca gnezditvenega obdobja: julija 1999 je bila opazovana v Hodošu, pri čemer bi lahko šlo za osebek, ki je gnezdil na Madžarskem (Kosi 2000). Novembra 2006 je bil en osebek zbit v Fikšincih na zahodu Goričkega (Bračko 2007).

Mala uharica *Asio otus*

1

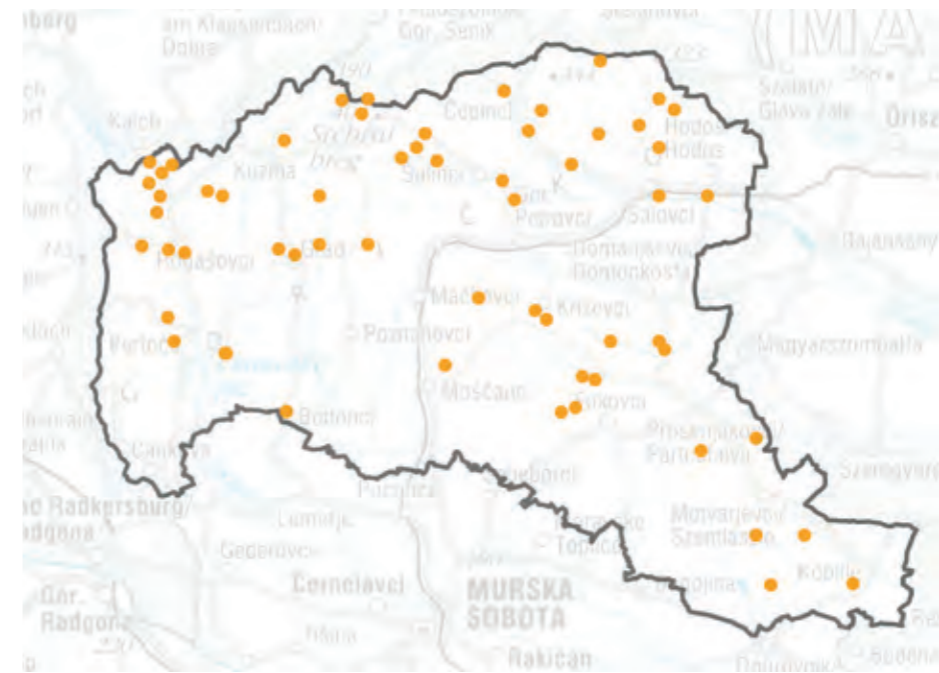
Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2004-2014)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	50 - 70 parov
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	1800 - 2200 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	3,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	O1
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Foto K. Denac

Mala uharica prebiva v odprti kmetijski krajini z mejičami in gozdnimi otoki. Gnezdi v starih gnezdnih srak in sivih vran na iglavcih. Hrani se z malimi sesalci, predvsem mišmi in voluharicami (Tome 2000 & 2009). Na Goričkem je precej redkejša od lesne sove in se pojavlja raztreseno po vsem območju.

Lesna sova *Strix aluco*

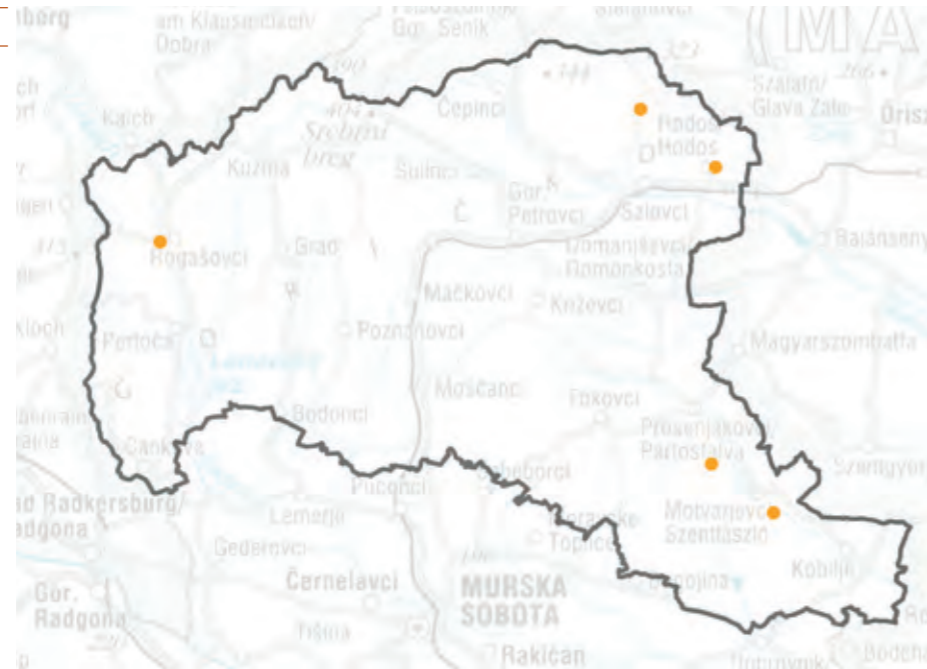
1

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2004-2014), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	200 - 250 parov
Vrsta zabeležena v:	1 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	5000 - 9100 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	3,2
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	O1
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	1
Maksimalno parov na transektih 2012:	1
Povprečno parov na transektih 2012:	0,02
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Lesno sovo so zaradi nočne aktivnosti dnevni popisi v letu 2012 zajeli le po naključju. Gnezdi v duplu, priprave na gnezdenje pa se začno že v zimskem času. Hrani se z malimi sesalci in pticami, ki jih lahko lovi tudi na zalogo. Na Goričkem je to najpogostejša vrsta sove, ki je splošno razširjena po vsem območju.

Pegasta sova *Tyto alba*

● 1

Vir podatkov za grafični prikaz:	Ž. Šalamun osebno (popis 2006), redke vrste NOAGS (2014)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	1 - 3 pari
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	80 - 130 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,9
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	E2
Rdeči seznam (osnutek):	VU
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

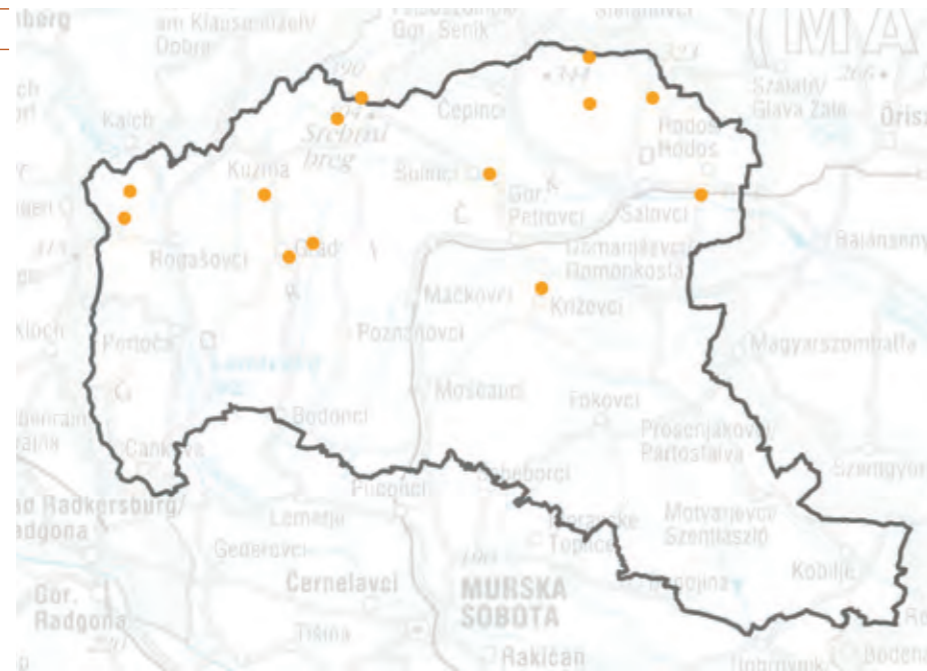

Foto A. Eijkenaar (Wikimedia)

Pegasta sova živi v odprti krajini s travniki in njivami. Gnezdi na podstrešjih gospodarskih poslopij, v cerkvenih zvonikih, zasede pa tudi gnezdilnice. Hrani se z malimi sesalci, tako da je občutljiva za zastrupitve z rodenticidi (strupi za glodalce). Zaradi nesimetrično nameščenih ušesnih odprtih in izjemno ostrega sluha lahko lovi v popolni temi, lokacijo plena pa določi le s pomočjo zvoka. Na Goričkem je maloštevilna gnezdilka vzhodnega dela območja. V raziskavi prehrane v letih 1997 in 1998 so bili njeni izbljunki v gnezditvenem času odkriti v Domanjševcih, Adrijancih in Hodošu (Janžekovič & Ficko 2000), od koder pa je zaradi zamreževanja cerkva že izginila. V popisu leta 2006 so jo člani pomurske sekcije našli v Motvarjevcih, Prosenjakovcih in okolici Hodoša (Ž. Šalamun osebno).

Čuk *Athene noctua*

1

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2004-2014)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	5 - 10 parov
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	100 - 150 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	6,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	E1
Rdeči seznam (osnutek):	EN
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

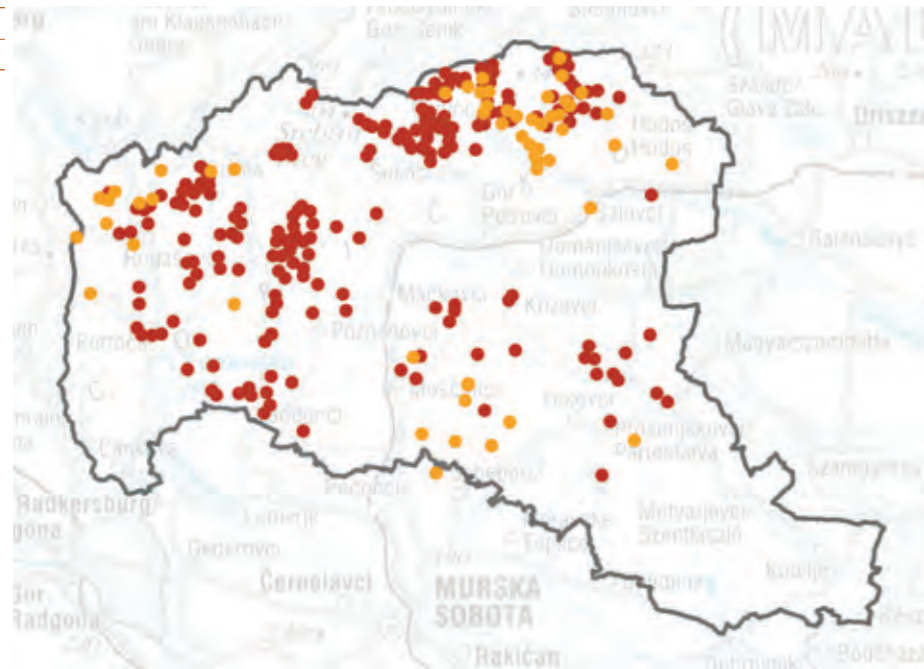
Čuk je toploljubna vrsta sove, ki prebiva v mozaični krajini in se ne izogiba človekove bližine. Hrani se z velikimi žuželkami in malimi sesalci. Gnezdi v duplih ali v luknjah v stavbah. Na Goričkem se pojavlja raztreseno in nikjer ni pogost. Čuk je bil v grški mitologiji spremljevalec in simbol boginje modrosti Atene, od koder izvira tudi njegovo rodovno ime (*Athene*).

Foto T. Mihelič

Veliki skovik *Otus scops*

● 1997
● 2012

Vir podatkov za grafični prikaz:	Štumberger (2000a), popis 2012 v projektu Upkač
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	60 - 70 parov
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	600 - 1000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	8,1
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 2
Rdeči seznam:	E2
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	- (kvalifikacijska vrsta za Goričko)
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Veliki skovik si na Goričkem življenjski prostor deli z drugimi pticami mozaične krajine, kot so smrdokavra, pogorelec, hribski škrjanec in vijeglavka. Je edini selivec na dolge razdalje med evropskimi sovami. Iz Afrike se vrne konec marca ali v začetku aprila. Takoj po prihodu pričnejo samci privabljati samice z monotonim, ponavljajočim se »tju«, zaradi česar ga domačini poznajo pod imenom čuk. Pogo-

sto oblikujejo večje kličoče skupine, s katerimi so verjetno uspešnejši pri vabljenju samic. Ta pojav je bil zaznan tudi na Goričkem, kjer so bile večje kličoče skupine odkrite že leta 1997 (Štumberger 2000a), zabeležene pa so bile tudi leta 2012 in 2013 na SZ in SV Goričkega.

S telemetrijsko študijo smo v letih 2012 in 2013 ugotovili, da veliki skovik lovi predvsem na ekstenzivnih travnikih, bodisi košenih ali pa v začetnih stopnjah zaraščanja, v drevesnih in grmovnih mejicah ter trajnih nasadih (visokodebelni sadovnjaki, nasad črnega bezga). V Budincih smo opazovali skovika med lovom na bučno-krompirjevi njivi, na katero je poletaval z ograjnih količkov. Večina prehranjevalnih površin je ležala do 500 m od gnezda. Starši so mladiče hranili predvsem s kobilicami dolgotipalčnicami iz podredu Ensifera, poljskimi murni *Gryllus campestris*, bramorji *Gryllotalpa gryllotalpa* in ličinkami različnih žuželk (hroščev Coleoptera, metuljev Lepidoptera). Mali sesalci so se v prehrani pojavljali le pri enem gnezdu, in sicer v »mišjem« letu 2012. Takrat so se populacije malih sesalcev močno namnožile in to bogato ponudbo hrane je izkoristil tudi veliki skovik. Kobilice dolgotipalčnice prebivajo predvsem v grmiščih, na zaraščajočih se površinah, na ekstenzivnih travnikih, gozdnih robovih in v mejicah (Baur *et al.*

Foto K. Malačič

Prehranjevalne površine velikega skovika na Goričkem obsegajo ekstenzivne travnike, visokodebelne sadovnjake in mejice (foto K. Denac).

Scops Owl's foraging habitats in Goričko consist of extensively managed grasslands, traditional orchards and tree rows (photo K. Denac).

Najpogostejši plen velikega skovika so bile kobilice iz skupine dolgotipalčnic *Ensifera* (foto DOPPS).
The commonest Scops Owl prey were Bush Crickets from the group of long-horned orthopterans *Ensifera* (photo DOPPS).

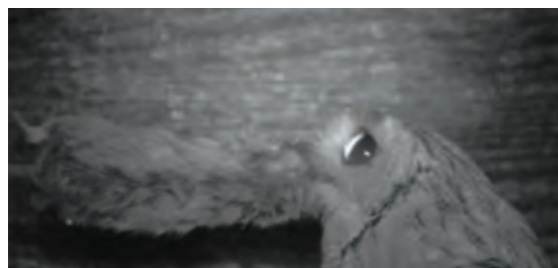
Veliki skovik s poljskim murnom *Gryllus campestris* v kljunu (foto DOPPS).
Scops Owl with a Field Cricket *Gryllus campestris* in its beak (photo DOPPS).

Par skovikov v Serdici je imel v prehrani velik delež bramorjev *Gryllotalpa gryllotalpa* (foto DOPPS).
At Serdica, a large proportion of Mole Crickets *Gryllotalpa gryllotalpa* was found in the diet of a breeding Scops Owl pair (photo DOPPS).

Ličinke nočnih metuljev *Lepidoptera* so bile v prehrani mladičev velikega skovika manj pogoste (foto DOPPS).
Larvae of *Lepidoptera* moths were less common in the diet of young Scops Owls (photo DOPPS).

V »mišjem letu« 2012 je par velikih skovikov v Kramarovcih mladičem prinašal neobičajno veliko miši (foto DOPPS).
In »the mouse year« of 2012, an unusually large proportion of mice was regularly supplied by a Scops Owl breeding pair to their young at Kramarovci (photo DOPPS).

2006). Zlasti v času parjenja se nekatere vrste dolgotipalčnic (npr. zelenka *Tettigonia* sp., ki je v prehrani velikega skovika v Evropi zelo pogosta; Marchesi & Sergio 2005, Muraoka 2009, lastni podatki z Goričkega) zadržujejo tudi na žitnih in krompirjevih njivah (Baur *et al.* 2006).

V letih 2012 in 2013 smo našli enajst gnezd velikega skovika, od tega kar deset v gnezdilnicah (90,1%) (preglednica 7). Nekatere so bile postavljene že leta 2008 za zlatovranko, druge pa leta 2011 ciljno za velikega skovika v okviru projekta Upkač. Le eno gnezdo je bilo odkrito v naravnem duplu stare hruške v Budincih. V Serdici, kjer je

bilo leta 2013 najdenih pet gnezd, so bile razdalje med posameznimi pari 300-700 m, v Budincih pa sta dva para zasedla gnezdilnici, nameščeni zgolj 190 m narazen, oba pa sta uspešno vzredila svoje mladiče. Domači okoliši sosednjih parov so se do določene mere prekrivali. V ustreznih razmerah, ko so mu na voljo tako gnezdišča kot tudi dovolj hrane, je veliki skovik očitno polkolonijski gnezdilec.

Preglednica 7: Najdena gnezdišča velikega skovika na Goričkem v letih 2012-2013

Gnezdišče	2012	2013	SKUPAJ
gnezdilnica	2	8	10
drevesno duplo	1	0	1
SKUPAJ	3	8	11

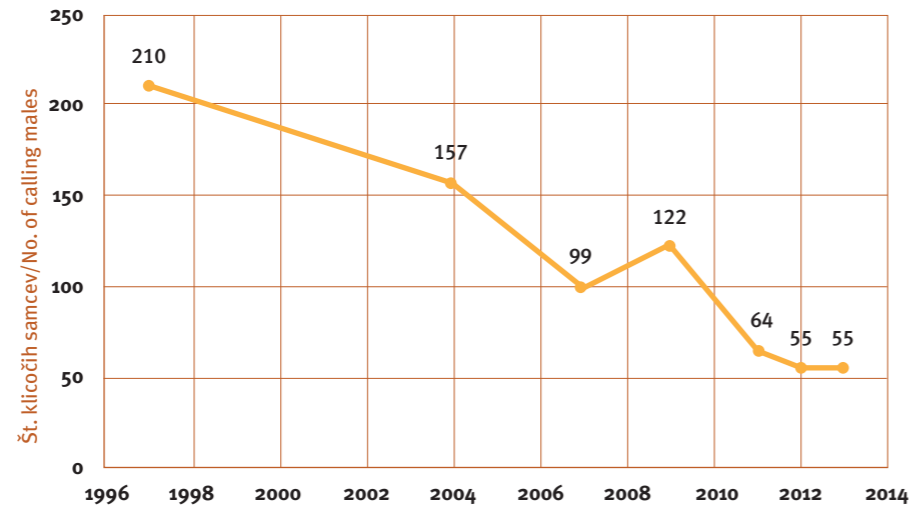

Samica velikega skovika s svojimi mladiči v gnezdilnici (foto D. Denac).
Female Scops Owl with her young in nestbox (photo D. Denac).

Le eno gnezdo velikega skovika je bilo odkrito v naravnem duplu, in sicer v hruški v Budincih (foto M. Podletnik).
Only one Scops Owl's nest was found in a natural cavity, i.e. in a pear tree at Budinci (photo M. Podletnik).

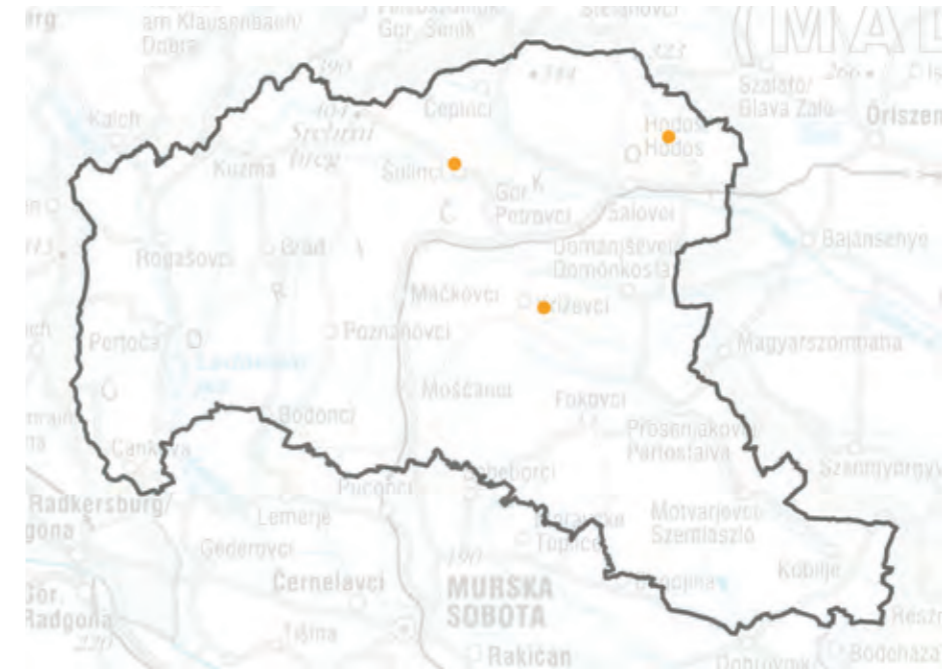
Veliki skovik je na Goričkem med letoma 1997 in 2013 doživel velik upad, saj se je njegova populacija zmanjšala z 210-250 parov na pičlih 60-70 parov. To pomeni zmanjšanje za več kot 70 %. Čeprav je znano, da na Goričkem veliki skoviki zasedajo tudi nizka dupla (Štumberger 2000b, Denac 2004), so v času trajanja projekta Upkač (2011-2014) zasedali le višje postavljene gnezdilnice (≥ 4 m od tal). Tudi edino zasedeno naravno duplo je bilo okoli 4 m od tal. Morda velikemu skoviku na Goričkem primanjkuje ustrezno visokih naravnih gnezdišč. Večina dupel je namreč v jablanah in so precej nizka ter z velikimi vhodi. Domnevamo, da se v njih veliki skovik počuti manj varno kot v visokih duplih oz. gnezdilnicah z manjšim premerom vhoda (do 6 cm). Mnoga primerna dupla v visokem drevju so verjetno izginila skupaj z drevesnimi mejicami, posekanimi ob komasacijah. V več kot 250 pregledanih duplih, ki so bila do 2,5 m visoko od tal, nismo v letih 2012-2014 našli niti enega gnezdečega velikega skovika. Še resnejša grožnja kot pomanjkanje gnezdišč pa je zanj izginjanje ekstenzivnih travnikov zaradi premene v njive ali intenzivne travnike. Zaraščajoči se travniki so vsaj v prvih fazah zaraščanja za velikega skovika zelo pomemben prehranjevalni habitat, saj na njih živi veliko kobilic dolgotipalčnic. Z napredovanjem zaraščanja v gozd pa te površine zanj izgubijo pomen.

Upad populacije velikega skovika na Goričkem v obdobju 1997-2013. Na grafikonu so prikazani rezultati štetja teritorialnih samcev in ne ocene velikosti populacije (vir: Rubinič *et al.* 2004, 2007 & 2009, Denac *et al.* 2011 & 2013).

Scops Owl population decline at Goričko in the 1997-2013 period, with graph presenting the results of territorial male surveys, and not the population estimates (sources: Rubinič *et al.* 2004, 2007 & 2009, Denac *et al.* 2011 & 2013).

Podhujka *Caprimulgus europaeus*

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2012-2014)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	5 - 10 parov
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	1000 - 1500 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,2
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 2
Rdeči seznam:	E2
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	I
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Foto T. Mihelič

Podhujka prebiva na suhih travnikih, posejanih z grmovjem in posameznimi drevesi, ter v presvetljenih borovih gozdovih. V Sloveniji je najpogostejša na Krasu. Gnezdo je na tleh, v njem sta običajno le dve jajci. Zaradi varovalne obarvanosti, podobne lubju, jo le težko opazimo. Najraje poje v toplih brezveternih nočeh s polno luno. Kljub vsaj tu in tam primernemu habitatu in obilici letečih žuželk, ki so njena glavna hrana, smo jo na Goričkem zabeležili le trikrat, kar jo uvršča med redke gnezdilke.

Hudournik *Apus apus*

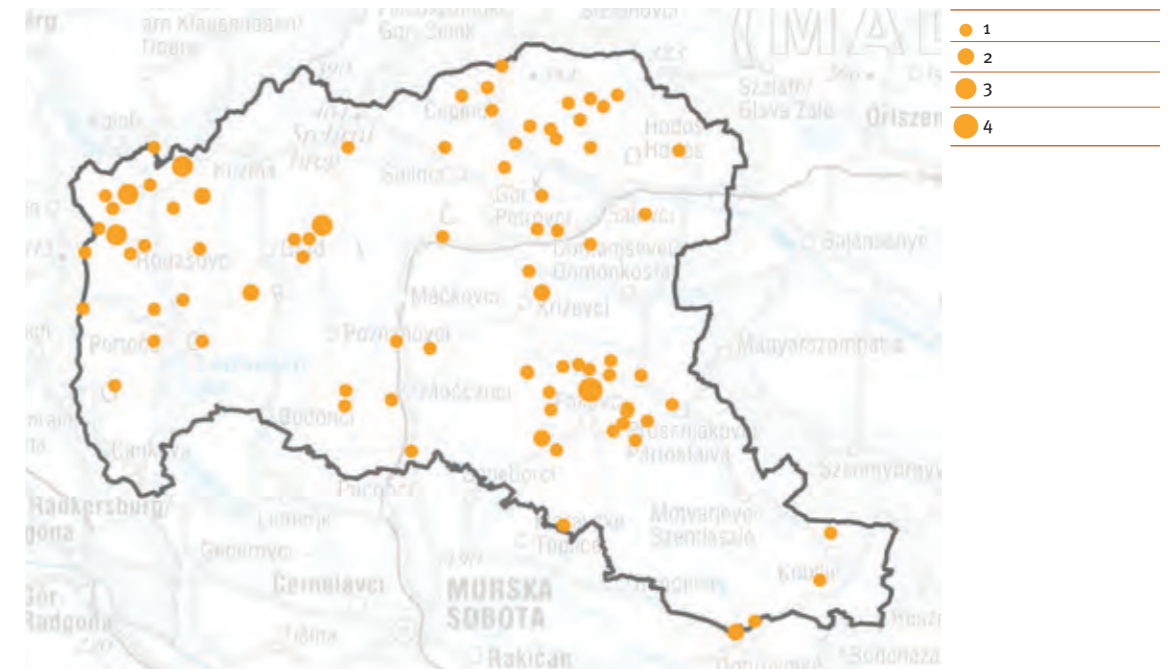
Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2010-2013), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	10 - 20 parov
Vrsta zabeležena v:	2 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	3000 - 5000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,4
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	O1
Rdeči seznam (osnutek):	NT
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	3
Maksimalno parov na transektih 2012:	2
Povprečno parov na transektih 2012:	0,05
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Foto M. Tiefenbach

Gnezdišča hudournika so predvsem špranje in luknje na (višjih) stavbah. Hudourniki v zraku preživijo večino svojega življenja, saj se tam tudi pari in spi. Na trdna tla se spustijo le v času gnezdenja. Zaradi kratkih in šibkih nog ne morejo vzleteti s tal, temveč potrebujejo neko višjo strukturo, s katere se poženejo v zrak. Hranijo se z letečimi žuželkami, ki jih lovijo v široko razprta usta. Mladiči lahko nekaj dni preživijo brez hrane v stanju otrplosti. Na Goričkem je maloštevilen gnezdilec vzhodnega dela območja.

Smrdokavra *Upupa epops*

<i>Vir podatkov za grafični prikaz:</i>	tetrade NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2001-2014), SIPKK, popis 2012
<i>Gnezditveni status:</i>	G
<i>Ocena populacije v KPG:</i>	20 - 40 parov
<i>Vrsta zabeležena v:</i>	5 od 59 transektov
<i>Relativna gnezditvena gostota v KPG:</i>	-
<i>Ocena populacije v Sloveniji:</i>	450 - 750 parov
<i>% parov v KPG glede na Slovenijo:</i>	5,0
<i>Indikatorska vrsta kmetijske krajine:</i>	da
<i>Status SPEC:</i>	SPEC 3
<i>Rdeči seznam:</i>	E1
<i>Rdeči seznam (osnutek):</i>	NT
<i>Dodatek Direktive o pticah:</i>	- (kvalifikacijska vrsta za Goričko)
<i>Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):</i>	32
<i>Št. prešteti parov Goričko 2012:</i>	5
<i>Maksimalno parov na transektih 2012:</i>	1
<i>Povprečno parov na transektih 2012:</i>	0,08
<i>Indeks popis 2012 / NOAGS:</i>	15,6

Foto K. Malačič

Smrdokavra na Goričkem prebiva v mozaični kmetijski krajini, v kateri naseljuje predvsem visokodebelne sadovnjake in travnike. Njeno ime izvira iz smrdljivega oljnatega izločka, ki ga gnezdeče samice in mladiči izločajo iz kloake, kadar se čutijo ogrožene. Sodeč po slikah naših kamer ta način obrambe deluje vsaj pred kunami. Domačini na Goričkem poznajo smrdokavro pod onomatopoičnim imenom upkač ali upkaš, ki izhaja iz njenega petja »up-up-up«. Samec poje na izpostavljenih, preglednih mestih. Velikokrat so to suhe veje, ki izraščajo iz sicer še živega drevja na obodu krošnje. Pri petju se samec značilno priklanja, ob vsakem zlogu svoje pesmi malce globlje. Tudi parjenje pogosto poteka na suhih vejah. Nekateri samci v času skupnega hranjenja mladičev budno stražijo svoje samice, da jim jih ne prevzamejo drugi samci. V bližini dupla s hrano v kljunu čakajo tudi do 20 min, da se vrne samica, in najprej ona nahrani mladiče, nato ji sledijo na prehranjevališče. Na Goričkem smo takšno vedenje opazovali predvsem tam, kjer smo v bližini gnezdečega para zabeležili tudi intenzivno petje nesparjenega samca. Ta je občasno celo prišel v duplo ali gnezdilnico pogledat mladiče. To smo si razlagali kot njegovo preverjanje, kako daleč je gnezditev in kdaj bo gnezdeča samica na voljo za novo leglo.

Z raziskavo prehranjevališč v letih 2012 in 2013 smo ugotovili, da smrdokavra išče hrano predvsem na košenih travnikih, travnatih dvoriščih, kolovozih, pašnikih,

Gnezdeče samice in mladiči smrdokavre v nevarnosti iz kloake izločajo rumen, oljnat in smrdeč izcedek, katerega namen je odvrniti plenilce (foto M. Podletnik).
Breeding Hoopoe females and the young excrete a yellow, oily and smelly secretion from cloaca, which deters predators (photo M. Podletnik).

Kuna belica *Martes foina* ob vhodu v duplo smrdokavre - gnezdo je zavohala, vendar vanj ni splezala (foto DOPPS).
Stone Marten *Martes foina* at the entrance of the Hoopoe's cavity; the predator smelled the nest, but did not enter it (photo DOPPS).

travnatih robovih cest in njiv, občasno tudi na gnojiščih. Nikoli je nismo opazovali med prehranjevanjem na njivi. Starši so mladičem nosili predvsem bramorje, precej pogosto pa tudi poljske murne in različne ličinke žuželk (hroščev, metuljev, dvokrilcev). Druge skupine so se v njeni prehrani pojavljale redkeje (npr. odrasli hrošči, kobilice, pajki). Izkoriščale so tudi občasno obilno ponudbo hrane na gnojiščih, in sicer ličinke kalnic *Eristalis tenax*, ki so lezle iz gnojnice, da bi se zabubile v zemlji. Večino hrane so smrdokavre izkopalje iz tal s svojim dolgim, tankim kljunom, le redko pa so plen pobrale s površine tal, pa čeprav je bil dobro viden.

Smrdokavre so se najpogosteje hranile na košenih travnikih (foto K. Denac).
Hoopoes most often foraged in mown meadows (photo K. Denac).

Najpogostejši plen smrdokavre je bil bramor *Gryllotalpa gryllotalpa* (foto DOPPS).
Mole Cricket *Gryllotalpa gryllotalpa* was the Hoopoe's commonest prey (photo DOPPS).

Suhe veje na sicer živem drevju smrdokavri služijo kot pevsko in paritveno mesto (foto G. Domanjko).
Hoopoes use dry branches in otherwise living trees as singing and mating posts (photo G. Domanjko).

Par smrdokaver se hrani na košenem robu ceste (foto M. Podletnik).
A pair of Hoopoes feeding on a mown road verge (photo M. Podletnik).

Smrdokavra s poljskim murnom *Gryllus campestris* (foto DOPPS).
Hoopoe with a Field Cricket *Gryllus campestris* (photo DOPPS).

Smrdokavra z ličinko hrošča *Coleoptera* (foto DOPPS)
Hoopoe with a coleopteran larva (photo DOPPS)

Smrdokavra z ličinko vrbovega lesovrta *Cossus cossus* (metulji *Lepidoptera*) (foto DOPPS)
Hoopoe with the Goat Moth *Cossus cossus* larva (*Lepidoptera*) (photo DOPPS)

Smrdokavra z ličinko dvokrilca iz skupine košeninarjev (*Tipulidae*) (foto DOPPS)
Hoopoe with the larva of a dipteran from the group of Crane Flies (*Tipulidae*) (photo DOPPS)

Pajki so bili v prehrani smrdokavre velika redkost (foto DOPPS).
Spiders were only occasionally preyed upon by Hoopoes (photo DOPPS).

V letih 2012 in 2013 smo našli 13 smrdokavrinih gnezd, pri čemer so prevladovala naravna dupla v jablanah (61,5 % vseh najdenih gnezd, preglednica 8). V obeh letih smo v gnezdilnicah našli le po dve gnezdi, obe pa sta bili leta 2013 v istih gnezdilnicah kot v letu 2012. Jablane z dupli, ki so jih zasedle smrdokavre, so bile praviloma vsaj 10 m oddaljene od najbližje hiše in vsaj nekaj metrov od drugih najbližjih sadnih dreves. Vhod v duplo je bil v večini primerov skrit pod najnižjimi vejami, le pri paru, ki je gnezdil v slivi, je bil povsem razkrit. Višina vhoda v duplo od tal je bila 100-250 cm. Naravno duplo v slivi je imelo vhod obrnjen navzgor, zato je vanj zamakal dež in močil tudi mladiča. Vhod v duplo smo zaščitili s kovinsko strešico in mladič je uspešno poletel.

Preglednica 8: Gnezdišča smrdokavre na Goričkem v letih 2012-2013

Gnezdišče	2012	2013	SKUPAJ
gnezdilnica	2	2	4
drevesno duplo (jablana)	3	5	8
drevesno duplo (sliva)	0	1	1
SKUPAJ	5	8	13

Gnezdo smrdokavre v Peskovcih leta 2013 je bilo v ekstenzivnem sadovnjaku, kjer so drevesa rastle precej vsaksebi (foto K. Denac).
Hoopoe's nest at Peskovci in 2013 was located in a traditional orchard with fruit trees spaced fairly well apart from each other (photo K. Denac).

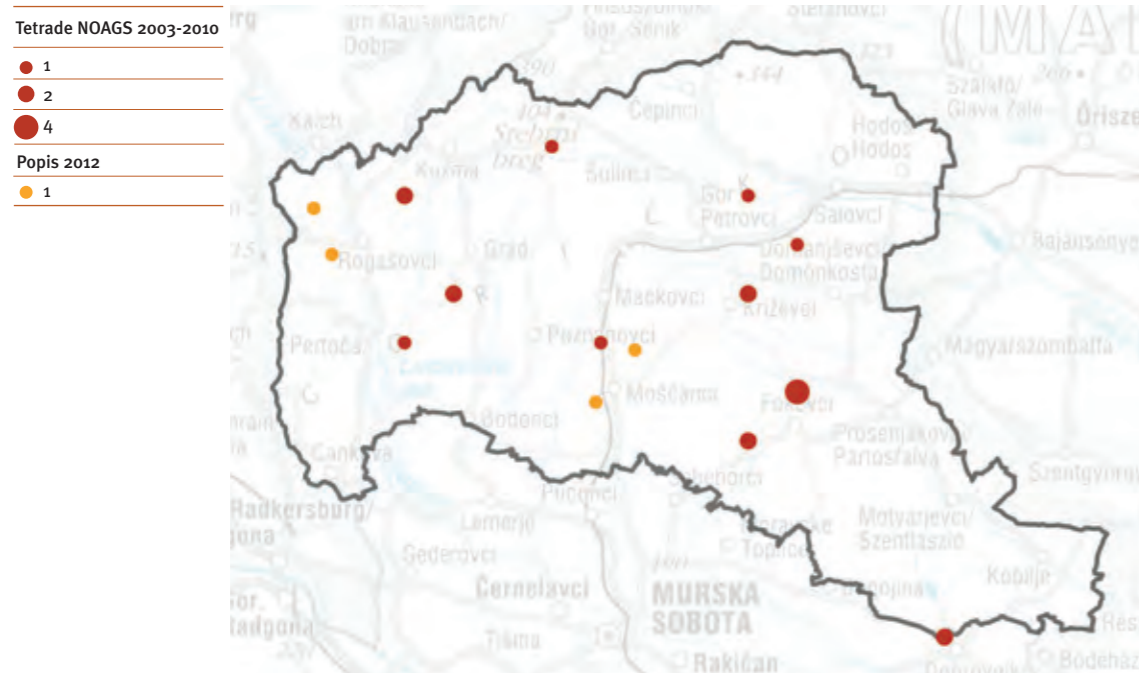

Gnezdo v Dolenci je bilo eno redkih v drevesu tik zraven stanovanjske hiše (foto M. Podletnik).
Hoopoe's nest at Dolenci was one of the few located next to a residential house (photo M. Podletnik).

Smrdokavra je na Goričkem med letoma 1997 in 2013 doživela velik upad, saj se je njena populacija zmanjšala s 180-230 parov (Denac 2000) na vsega 20-40 parov. To pomeni zmanjšanje za kar 85 %. Upad je razviden tudi iz primerjave popisov za NOAGS v obdobju 2003-2009 in popisa v okviru projekta Upkač leta 2012. Naravnih dupel z nizkim vhodom (do 2,5 m od tal), ki smrdokavri ustrezajo, je na Goričkem kljub staranju in propadanju visokodebelnih sadovnjakov še precej. Ker v času ekološke raziskave smrdokavra ni zasedla niti ene naše gnezdilnice in smo večino gnezd našli v drevesnih duplih, domnevamo, da naravna gnezdišča zanjo ta hip niso omejujoč dejavnik. Verjetneje je njen upad povezan z izginjanjem ekstenzivnih travniških površin na račun premene v njive in intenzivne travnike ter splošnim zmanjšanjem pokrajinske mozaičnosti. To ima za posledico predvsem pomanjkanje primernih prehranjevalnih površin.

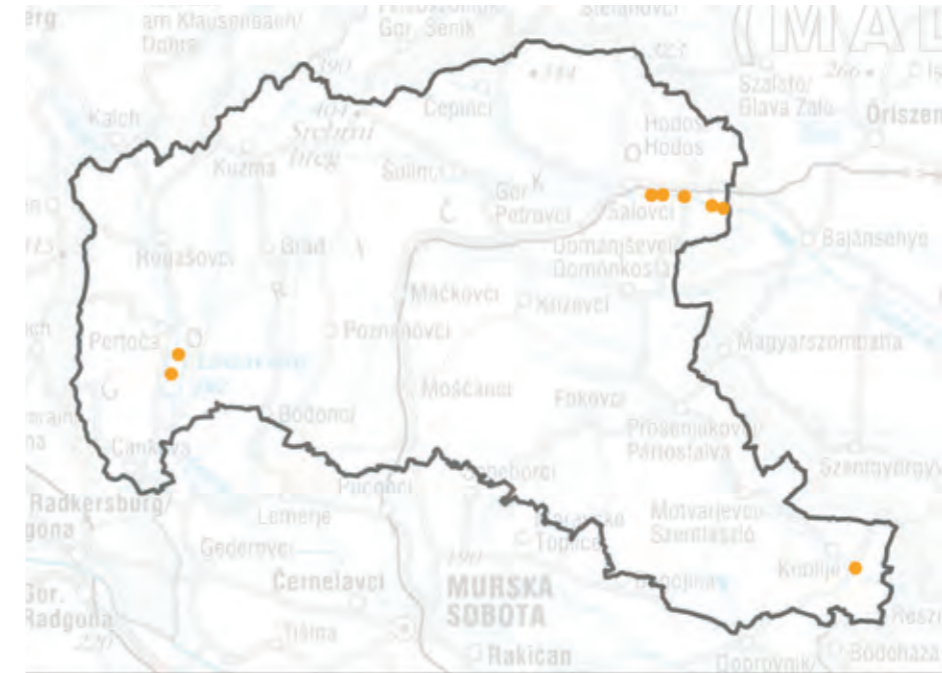
Le v enem primeru smo gnezdo smrdokavre našli v naravnem duplu slive (foto B. Robnik).
Only one Hoopoe's nest was found in a cavity of a plum tree (photo B. Robnik).

Primerjava razširjenosti smrdokavre na Goričkem v obdobju 2003-2009 (popisi za NOAGS) in 2012 (popisi v projektu Upkač) (podlaga: GURS)

Comparison of the Hoopoe's distribution at Goričko in the 2003-2010 period (surveys for the New Ornithological Atlas of Breeding Birds of Slovenia) and 2012 (survey for the Upkač project) (map source: GURS)

Vodomec *Alcedo atthis*

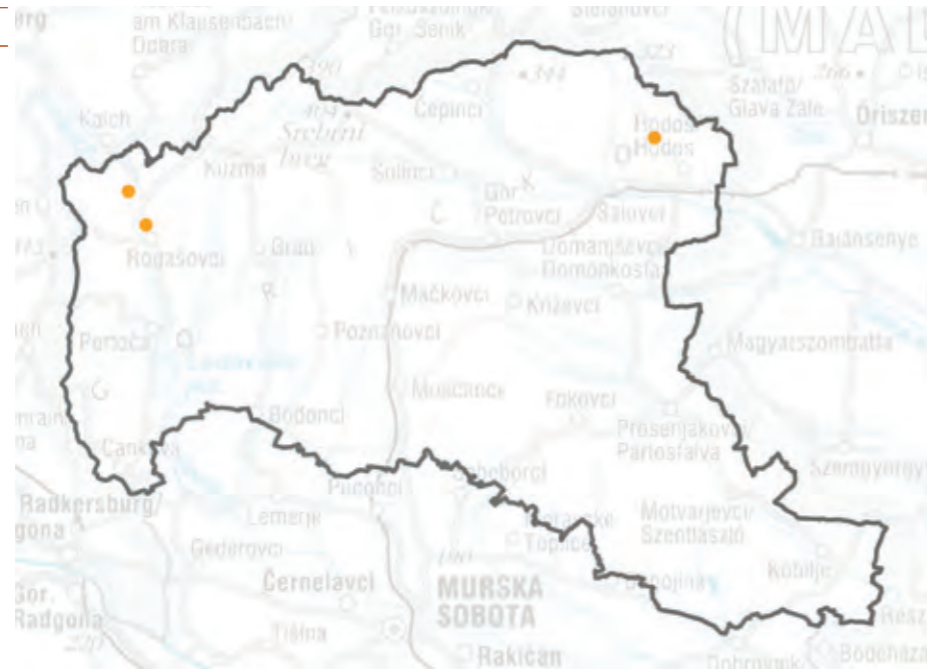

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2010-2014)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	7 - 12 parov
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	200 - 300 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	3,8
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	E2
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	I (kvalifikacijska vrsta za Goričko)
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Vodomec potrebuje za gnezdenje peščeno steno, v katero si izkoplje okoli 1 m dolg rov, na koncu katerega je kamrica za mladiče. Prehranjuje se z majhnimi ribami, ki jih lovi v čisti in ne preglbokih vodi, na primer v plitvih zatokih in stranskih rokavih. Na Goričkem prebiva predvsem ob reki Krki ter na Ledavskem jezeru.

Zlatovranka *Coracias garrulus*

● 1

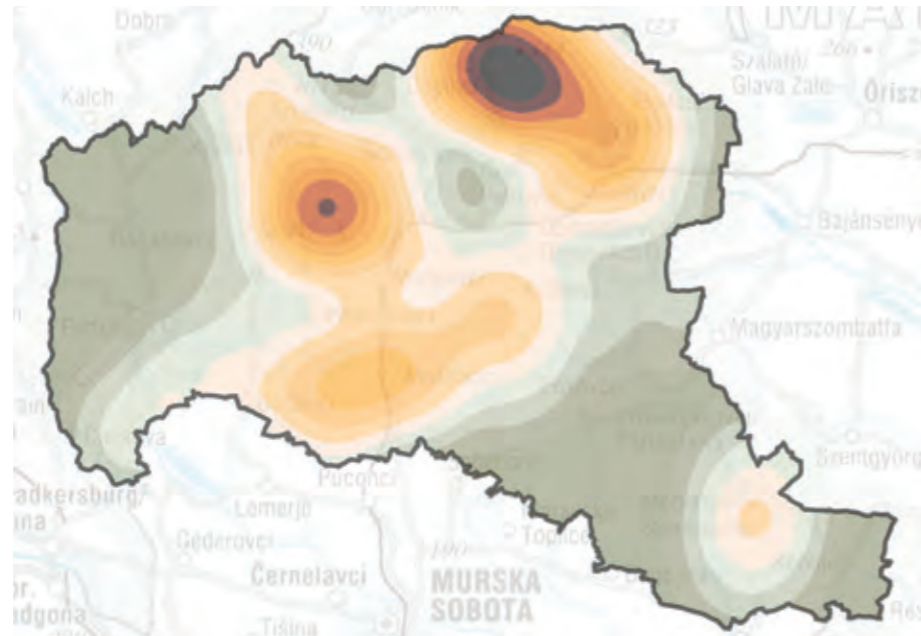
Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2013-2014), Bedič (2003)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	0 - 1 parov
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	0 - 1 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	100,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 2
Rdeči seznam:	E1
Rdeči seznam (osnutek):	RE
Dodatek Direktive o pticah:	I
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Foto M. Tiefenbach

Zlatovranka naseljuje mozaično kmetijsko krajino z ekstenzivnimi, prostorsko in časovno postopno košenimi travniki, manjšimi njivami, gozdnimi otoki in drevnimi mejicami. V Sloveniji je nazadnje potrjeno gneznila leta 2005, in sicer v dolini Velke v Slovenskih goricah. Do sredine devetdesetih let 20. stol. je gneznila tudi na Goričkem v Ledavski dolini (B. Štumberger *osebno*), kasneje pa je bila opazovana le še v času pognezditvene disperzije (B. Štumberger, T. Berce in R. Gjergjek *osebno*). Leta 2001 se je en osebek hranil med Dolenci in Hodošem, vendar tam ni gneznil (Bedič 2003). Avgusta 2012 sta se dva osebka nekaj dni zadrževala v Sotini, nato pa je bil nekaj dni kasneje opažen še en osebek, ki je na Goričkem ostal do konca avgusta (R. Gjergjek *osebno*). Leto kasneje, 2013, je bilo konec maja posneto svatovanje para, vendar gnezdenje iz neznanega vzroka ni bilo uspešno. Za zlatovranko so bili pripravljene tudi številni varstveni ukrepi: nameščanje gneznilnic in zaščitne pločevine okoli gnezditvenih drogov, nameščanje lovilnih prež ter postopna košnja travnikov (Gjergjek 2013). Leta 2014 je par uspešno speljal pet mladičev, kar po 9 letih pomeni prvo ponovno gnezdenje zlatovranke v Sloveniji.

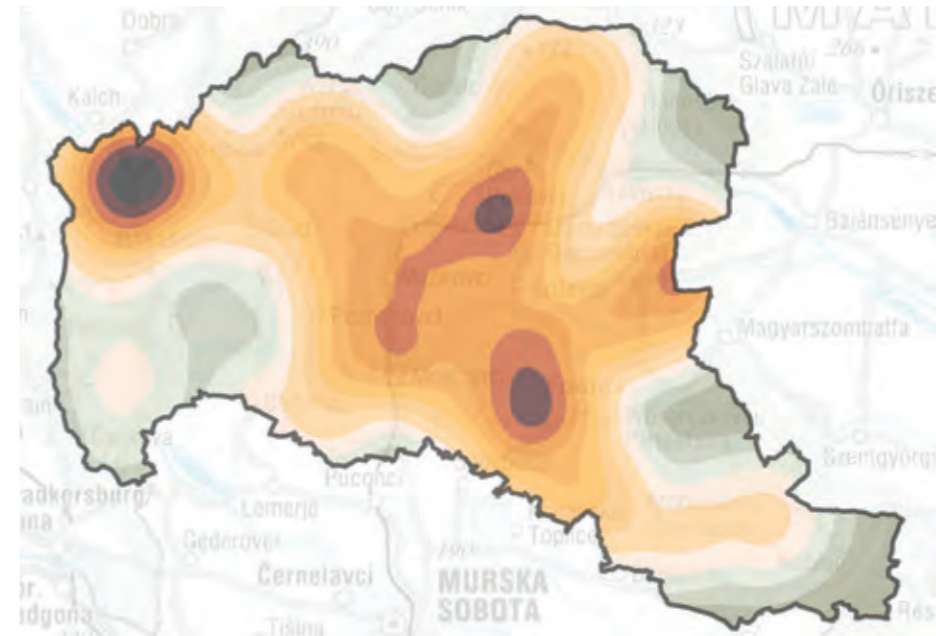
Črna žolna *Dryocopus martius*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	160 - 230 parov
Vrsta zabeležena v:	26 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	0,4 ± 0,1 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	4000 - 8000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	3,3
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	O1
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	I (kvalifikacijska vrsta za Goričko)
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	22
Št. prešteti parov Goričko 2012:	36
Maksimalno parov na transektih 2012:	4
Povprečno parov na transektih 2012:	0,61
Indeks popis 2012 / NOAGS:	164,3

Črna žolna ni izbirčna glede kvalitete gozda, čeprav najvišje gostote dosega v odraslem gozdu z veliko debelega drevja. Hrani se z lesnimi mravljami in ličinkami različnih hroščev, ki živijo v odmirajočem lesu. Pri tem z močnim kljunom izdelbe globoke luknje v les. Njena gnezditvena dupla v naslednjih letih uporabljajo mnoge ptice, na primer kavke, škorci in manjše sove. Na Goričkem ima tri zgoščitve, in sicer med Čepinci in Hodošem, med Gradom in Šulinci ter v okolici Moščancev.

Zelena žolna *Picus viridis*

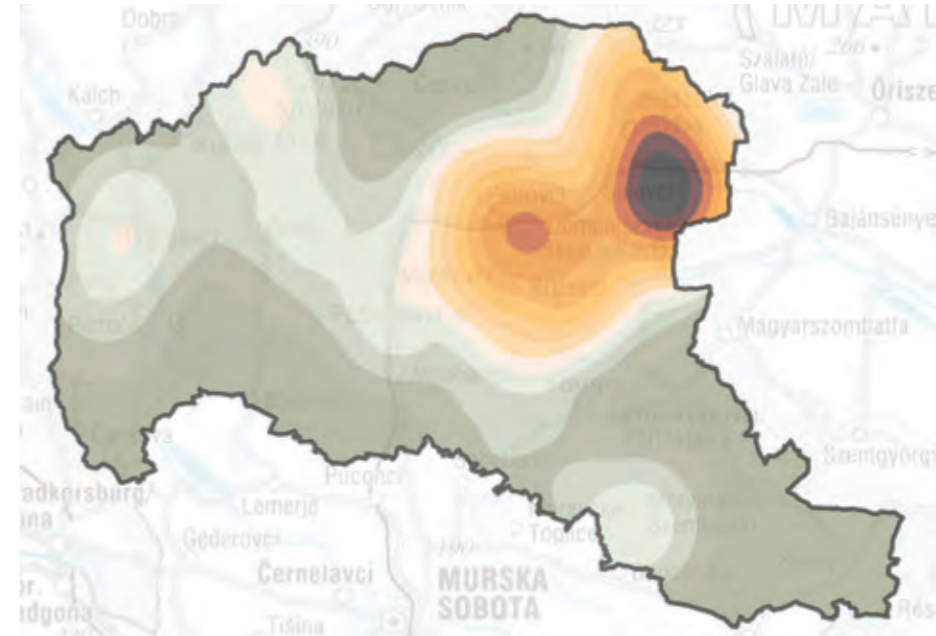
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	580 - 720 parov
Vrsta zabeležena v:	49 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	1,4 ± 0,2 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	9000 - 15000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	5,4
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	SPEC 2
Rdeči seznam:	E2
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	47
Št. prešteti parov Goričko 2012:	83
Maksimalno parov na transektih 2012:	4
Povprečno parov na transektih 2012:	1,41
Indeks popis 2012 / NOAGS:	175,8

Foto M. Cerar

Prebiva v polodprti mozaični krajini z gozdnimi otoki, mejicami in visokodebelnimi sadovnjaki. Tudi v prehrani zelene žolne prevladujejo mravlje, ki jih išče predvsem na tleh (npr. na košenih travnikih). Z izredno dolgim lepljivim jezikom seže v mravljišča in ga nato, obloženega z mravljami ter njihovimi ličinkami in bubami potegne v kljun. Zelo pogosta je na osrednjem in severozahodnem delu Goričkega.

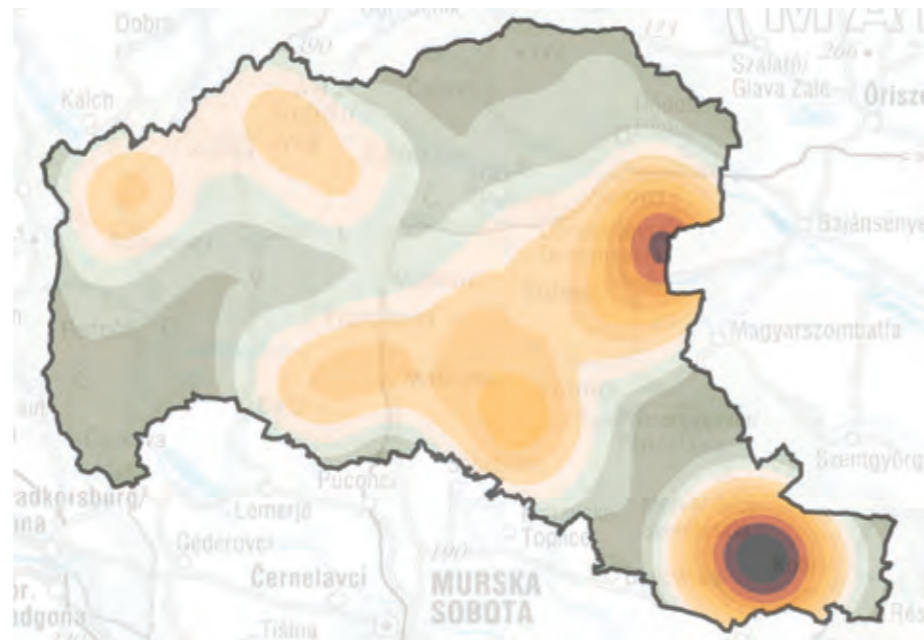
Pivka *Picus canus*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	160 - 200 parov
Vrsta zabeležena v:	25 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	3000 - 6000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	4,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	V1
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	I (kvalifikacijska vrsta za Goričko)
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	7
Št. prešteti parov Goričko 2012:	33
Maksimalno parov na transektih 2012:	3
Povprečno parov na transektih 2012:	0,56
Indeks popis 2012 / NOAGS:	489,4

V prehrani pivke prevladujejo mravlje, vendar jih dopolnjuje z drugimi žuželkami in rastlinsko hrano. Prebiva v mozaični krajini z zadosti gozda. Njena dupla so pomembna za sekundarne duplarje, na primer škorce in sinice. Svatovski klic »piv-piv-piv-piv« je botroval njenemu imenu pa tudi ljudskemu reku, da nekdo pije kot žolna. Na Goričkem je najpogostejša na vzhodu, med Domanjševci in Šalovci.

Veliki detel *Dendrocopos major*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	3420 - 3750 parov
Vrsta zabeležena v:	54 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	7,8 ± 0,4 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	52000 - 105000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	4,6
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	O1
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	79
Št. prešteti parov Goričko 2012:	167
Maksimalno parov na transektih 2012:	13
Povprečno parov na transektih 2012:	2,83
Indeks popis 2012 / NOAGS:	210,8

Glede habitata je veliki detel nezahtevna vrsta, saj gnezdi v vseh vrstah gozdov in v parkih. V prehrani ima več rastlinske hrane kot druge vrste detlov. Na Goričkem je najpogostejši na vzhodnem delu, s pozornost zbujajočimi gostotami v okolici Kobilja in Domanjševcev.

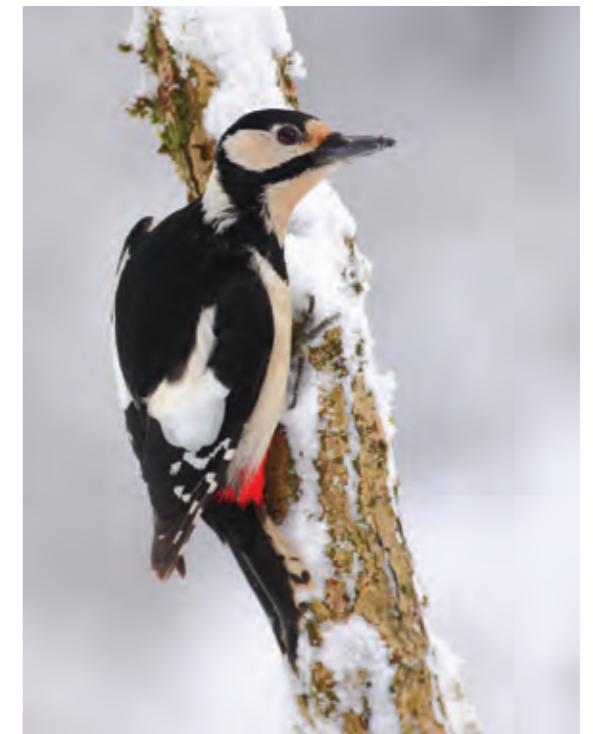
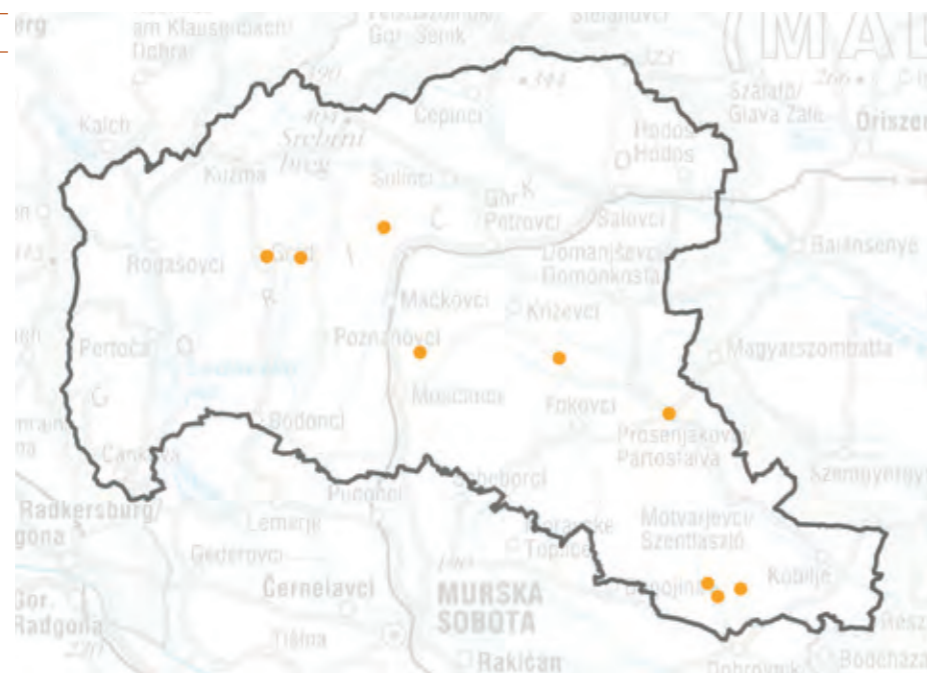

Foto D. Tome

Srednji detel *Dendrocopos medius*

1

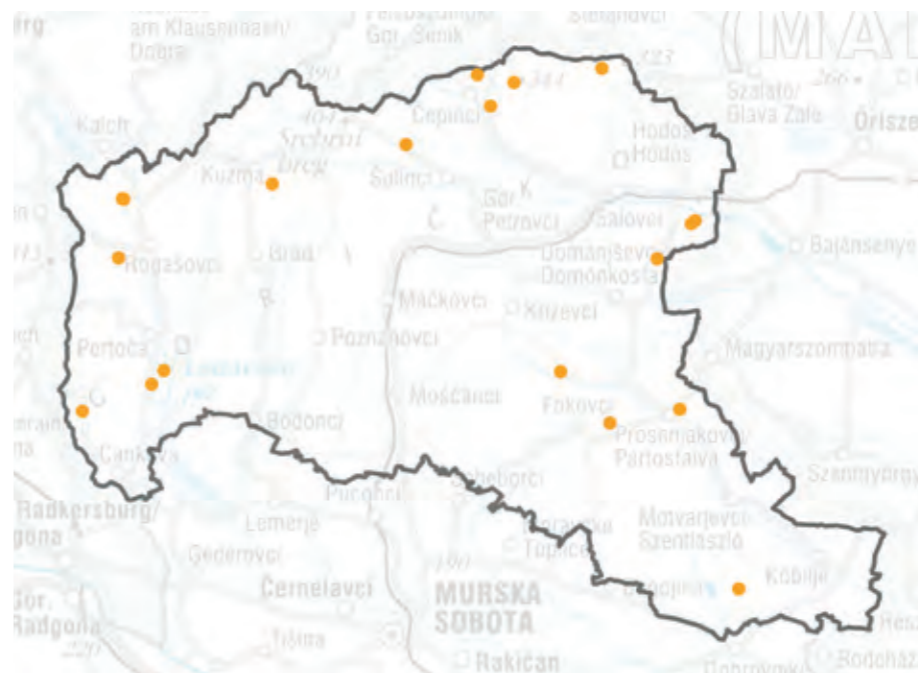

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2010-2014), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	30 - 50 parov
Vrsta zabeležena v:	2 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	2000 - 3300 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,5
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	V
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	I
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	2
Maksimalno parov na transektih 2012:	1
Povprečno parov na transektih 2012:	0,03
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Na Goričkem je srednji detel redek gnezdilec, ki naseljuje predvsem stare hrastove gozdove. Za gnezdenje potrebuje odmrta in odmirajoča drevesa, saj ima šibkejši kljun kot večje vrste detlov. Hrani se z žuželkami, ki jih v glavnem pobira s površine vej visoko v krošnjah. Bobna zelo poredkoma.

Mali detel *Dendrocopos minor*

1

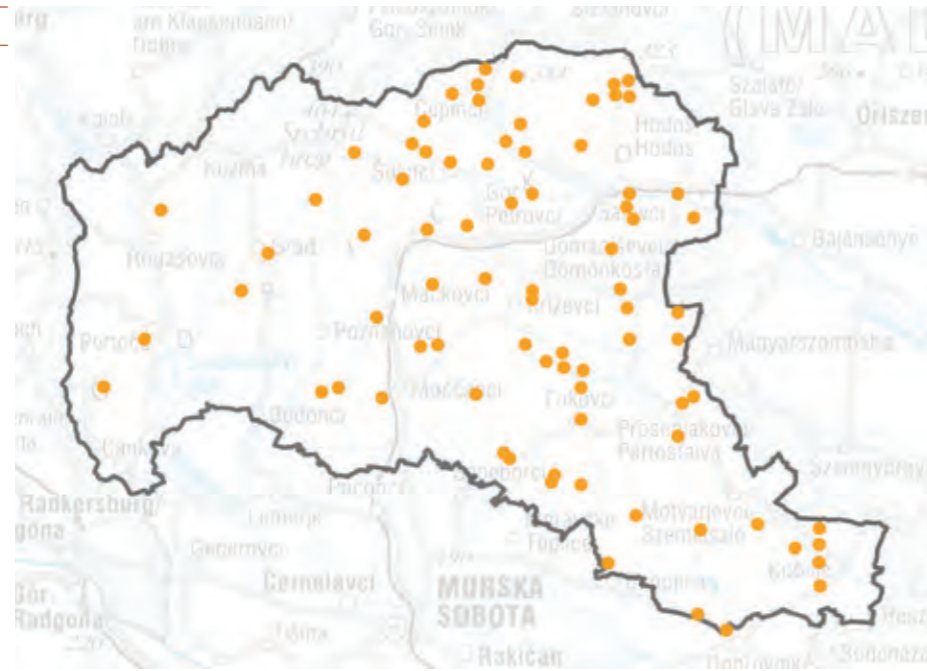

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2010-2014), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	120 - 180 parov
Vrsta zabeležena v:	7 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	2500 - 3500 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	5,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	V
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	8
Maksimalno parov na transektih 2012:	2
Povprečno parov na transektih 2012:	0,14
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Na Goričkem je mali detel redek gnezdilec, vezan je predvsem na presvetljen listnat ali mešan gozd z mehkolesnimi vrstami (vrbe, topoli, jelše). Če je gozd strnjen, malega detla najdemo zlasti na robu. Zaradi šibkejšega kljuna podobno kot srednji detel potrebuje zmehčan, odmirajoč les, da lahko izteše gnezdilno duplo. Hrani se z žuželkami in njihovimi ličinkami, večinoma na tanjših odmrlih vejah.

Vijeglavka *Jynx torquilla*

● 1

Vir podatkov za grafični prikaz:	tetrade NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2003-2014), SIPKK, popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	160 - 240 parov
Vrsta zabeležena v:	31 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	0,4 ± 0,1 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	5000 - 10000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,7
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	V
Rdeči seznam (osnutek):	NT
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	29
Št. prešteti parov Goričko 2012:	48
Maksimalno parov na transektih 2012:	5
Povprečno parov na transektih 2012:	0,81
Indeks popis 2012 / NOAGS:	167,5

Vijeglavka prebiva predvsem v sadovnjakih ali sadovnjakom podobnih drevesnih sestojih. Njena glavna hrana so mravlje. Zaradi razmeroma šibkega kljuna si edina izmed detlov in žoln ni sposobna sama iztesati dupla. Med detli in žolnami je edina selivka na dolge razdalje, ki prezimuje v tropski Afriki. Če jo zmotimo na gnezdu, bo glavo zvijala v vse smeri, od tod tudi njeno ime. Na Goričkem presenetljivo ni zelo pogosta; veliko število parov je bilo prešteti predvsem v prvem popisu, ko smo beležili domnevno še seleče se osebkke.

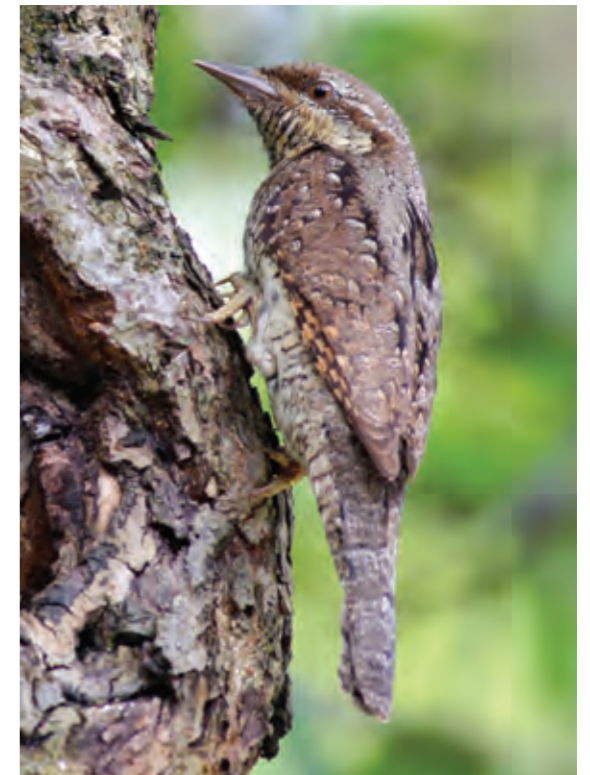
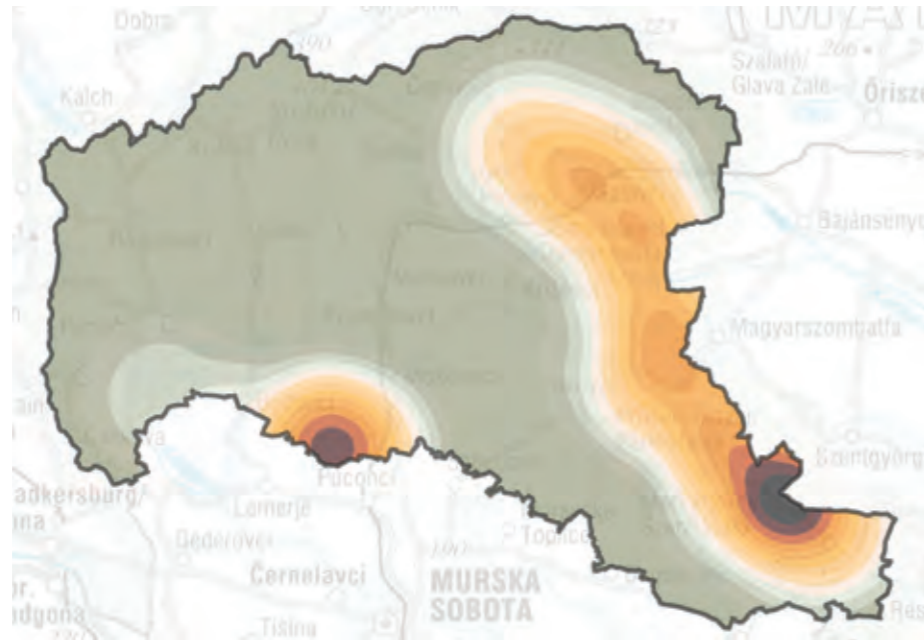

Foto A. Ploj

Poljski škrjanec *Alauda arvensis*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	500 - 700 parov
Vrsta zabeležena v:	19 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	2,4 ± 0,2 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	10000 - 18000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	4,3
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	V1
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	II/2
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	108
Št. prešteti parov Goričko 2012:	66
Maksimalno parov na transektih 2012:	9
Povprečno parov na transektih 2012:	1,12
Indeks popis 2012 / NOAGS:	61,2

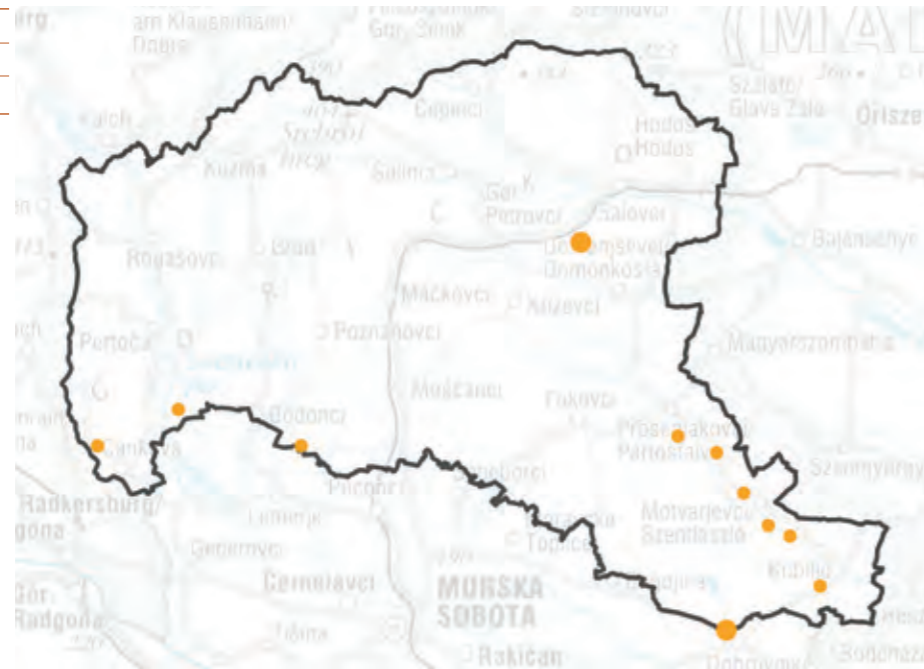

Foto D. Tome

Poljski škrjanec je gnezdilec odprte krajine, njiv in travnikov. Samec označuje teritorij s svatovskim letom, med katerim se pojoč dvigne visoko v zrak, nato pa se kot kamen spusti proti tlu. Gnezdo je na tleh, praviloma v zelo nizki vegetaciji. Zelo mu ustreza tudi praha. Hrani se s semeni in nevretenčarji. Na Goričkem je pogost predvsem na vzhodu območja v dolinah.

Čopasti škrjanec *Galerida cristata*

- 1
- 2
- 3

Vir podatkov za grafični prikaz:	tetrade NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2003-2014), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	30 - 50 parov
Vrsta zabeležena v:	3 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	750 - 900 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	4,8
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	V
Rdeči seznam (osnutek):	NT
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	15
Št. prešteti parov Goričko 2012:	3
Maksimalno parov na transektih 2012:	1
Povprečno parov na transektih 2012:	0,05
Indeks popis 2012 / NOAGS:	19,8

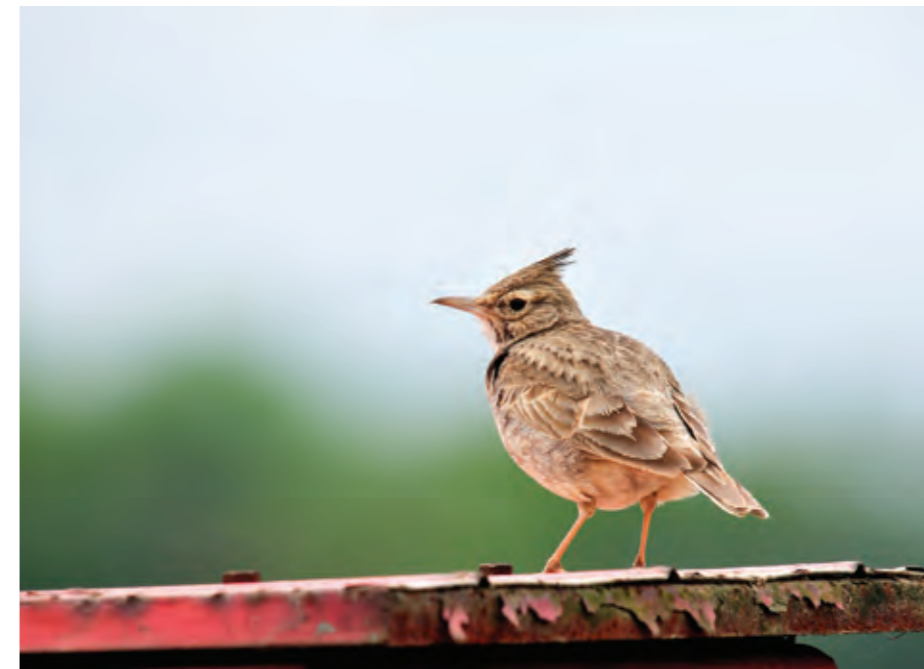

Foto K. Malačič

Prebiva na neobdelanih njivskih površinah in različnih nasutjih (gradbišča, ruderalne površine). Pogosto ga lahko opazujemo na peščenih cestnih robovih ali na njivah, kjer pobira semena in manjše nevretenčarje. Čopasti škrjanec je na Goričkem redek gnezdilec, najdemo ga predvsem na jugovzhodu, kjer se gričevnata pokrajina malce izravna.

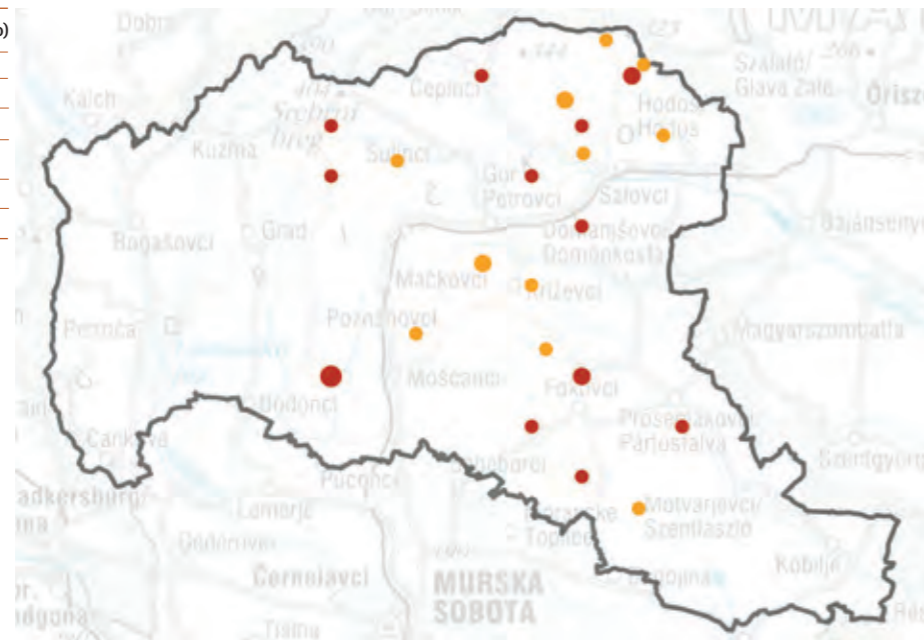
Hribski škrjanec *Lullula arborea*

Tetrade NOAGS (2003-2010)

- 1
- 2
- 3

Popis 2012

- 1
- 2

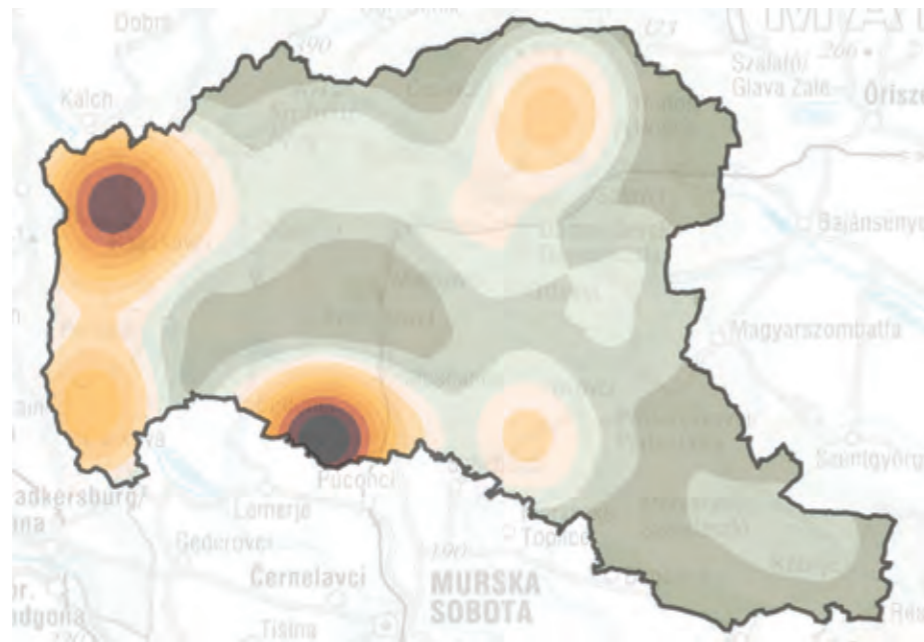
Vir podatkov za grafični prikaz:	tetrade NOAGS (2003-2010), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	40 - 80 parov
Vrsta zabeležena v:	11 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	3300 - 4400 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,6
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	SPEC 2
Rdeči seznam:	E2 (celinska SLO)/ V1 (submediteran)
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	I (kvalifikacijska vrsta za Goričko)
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	27
Št. prešteti parov Goričko 2012:	13
Maksimalno parov na transektih 2012:	2
Povprečno parov na transektih 2012:	0,22
Indeks popis 2012 / NOAGS:	48,2

Foto J. Svetlik

Hribski škrjanec je ena izmed vrst, ki so prizadete zaradi izginjanja mozaične krajine s travniki in mejicami. V zadnjem desetletju in pol je na Goričkem upadel več kot za polovico. Ključni zanj so ekstenzivni travniki z dovolj golih tal, kjer se prehranjuje, ter posamezna drevesa in grmi, s katerih poje. Na Goričkem je razširjen predvsem na vzhodnem delu, pojavlja pa se tako v dolinah kot na pobočjih.

Kmečka lastovka *Hirundo rustica*

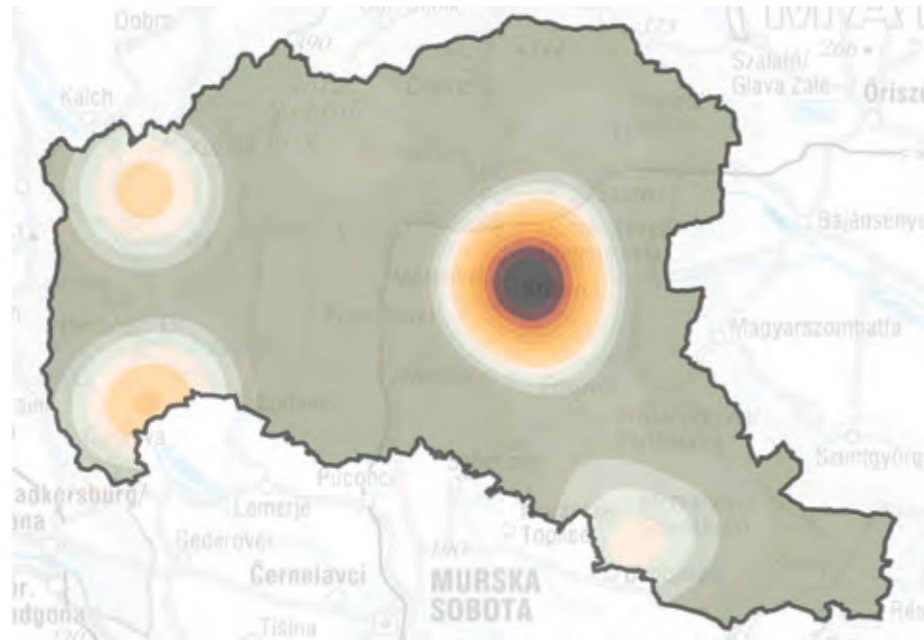
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	3000 - 5000 parov
Vrsta zabeležena v:	48 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	12,7 ± 0,5 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	180000 - 290000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,7
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	276
Št. prešteti parov Goričko 2012:	259
Maksimalno parov na transektih 2012:	22
Povprečno parov na transektih 2012:	4,39
Indeks popis 2012 / NOAGS:	93,7

Foto K. Malačič

Kmečka lastovka je vezana na stavbe v kulturni krajini, predvsem hleve z živino. Iz blata grajeno skledasto gnezdo je zgoraj odprto in pogosto oprto na različne strukture v hlevu (žice, luči). Prehranjuje se v letu z letečimi žuželkami. Jeseni se kmečke lastovke že precej pred odhodom na prezimovališča zbirajo v velike, tudi nekaj tisoč glave jate, ki skupaj prenočujejo v trstičju ali grmičevju. Na Goričkem je pogosta gnezdilka, z izrazitimi zgostitvami na severozahodu in jugu območja.

Mestna lastovka *Delichon urbicum*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	500 - 700 parov
Vrsta zabeležena v:	9 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	2,0 ± 0,2 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	50000 - 100000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,8
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	32
Št. prešteti parov Goričko 2012:	20
Maksimalno parov na transektih 2012:	7
Povprečno parov na transektih 2012:	0,34
Indeks popis 2012 / NOAGS:	62,4

Foto D. Fekonja

Mestna lastovka gnezdi predvsem na hišah (pod napuščem strehe, v kotu okna, pod balkonom), pogosto kolonijsko. Največje kolonije so na velikih stavbah (npr. gasilski domovi, gospodarska poslopja, večstanovanjske stavbe). Njeno gnezdo je grajeno iz blata, ki ga pobira ob lužah. V nasprotju z gnezdov kmečke lastovke je njeno kroglaste oblike in ima vhod ob strani. Hrana je podobna kot pri kmečki lastovki, in sicer leteče žuželke. V divjini živeče populacije, npr. v Julijskih Alpah, gnezdiijo na skalnatih stenah. Na Goričkem je pogosta gnezdilka z izstopajočimi gostotami v okolici Križevcev.

Drevesna cipa *Anthus trivialis*

- 1
- 2

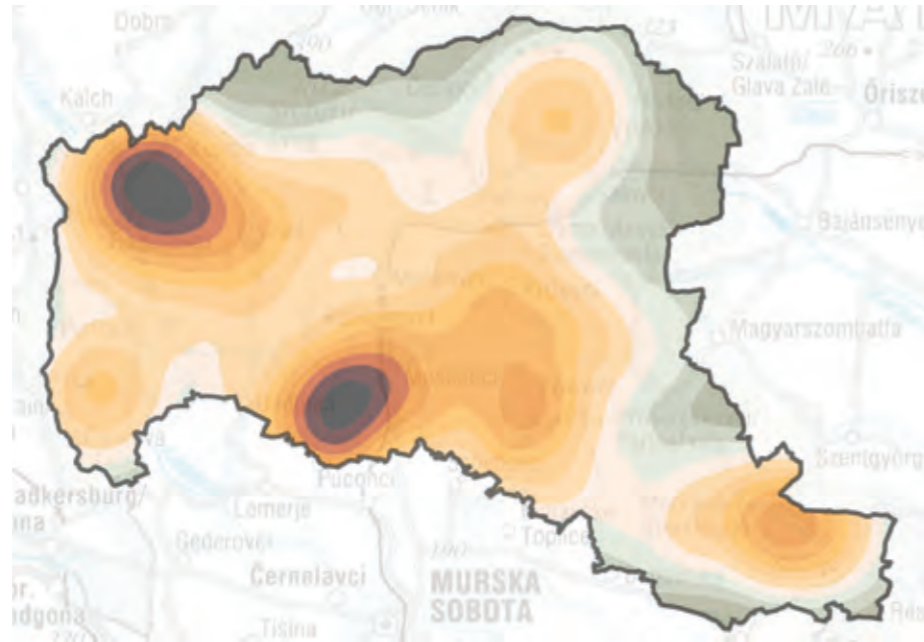
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	50 - 100 parov
Vrsta zabeležena v:	8 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	30000 - 50000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,2
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	10
Maksimalno parov na transektih 2012:	2
Povprečno parov na transektih 2012:	0,17
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Foto D. Tome

Drevesna cipa je ptica gozdnega roba, jas, posek in drugih presvetlitev v gozdu. Gnezdo je na tleh, dobro skrito med rastlinjem. Hrani se z žuželkami, občasno tudi semeni. Med popisi za NOAGS drevesne cipe na Goričkem presenetljivo nismo zabeležili. Njeno pojavljanje v zadnjem času lahko morda pripišemo zaraščajoči se krajini z bogatim zeliščnim slojem. Gnezditvena populacija na Goričkem je za zdaj maloštevilna in raztresena po vsem območju.

Bela pastirica *Motacilla alba*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	1880 - 2130 parov
Vrsta zabeležena v:	48 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	4,3 ± 0,3 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	130000 - 160000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,4
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	59
Št. prešteti parov Goričko 2012:	88
Maksimalno parov na transektih 2012:	4
Povprečno parov na transektih 2012:	1,49
Indeks popis 2012 / NOAGS:	149,2

Foto D. Bombek

Pogosta gnezdilka v naseljih, gnezdi v naravnih in umetnih votlinicah, npr. v škar-pah, na mostovih ali pod strešniki. Jeseni lahko jate do nekaj 10 osebkov opazujemo na skupinskih prenočiščih na drevju. Med neprestanim zibanjem repa nabira hrano zlasti ob robovih cest, na pokošenih površinah in dvoriščih. Na Goričkem je pogosta gnezdilka s tremi zgostitvami med Rogašovci in Kuzmo, med Bodonci in Fokovci ter med Motvarjevci in Kobiljem.

Rumena pastirica *Motacilla flava*

- 1
- 2

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2011-2014), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	5 - 10 parov
Vrsta zabeležena v:	1 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	3400 - 3800 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,2
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	V
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	1
Maksimalno parov na transektih 2012:	1
Povprečno parov na transektih 2012:	0,02
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

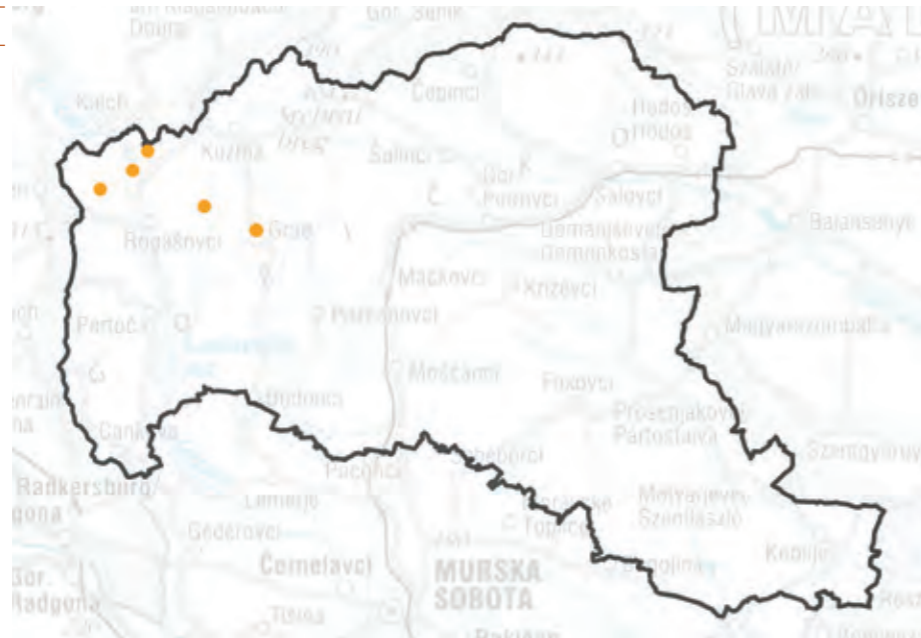

Foto T. Mihelič

Rumena pastirica je v Sloveniji najpogostejša na vlažnih travnikih Cerkniškega jezera. Gnezdi na tleh in se hrani z majhnimi nevretenčarji. Njeno staro ime je ovčarica, saj se na selitvi pogosto ustavlja na pašnikih in se prehranjuje z žuželkami, ki jih splašijo pašne živali. Na Goričkem je redka, gnezdi pa v travnatih robovih med njivami ali ob jarkih.

Siva pastirica *Motacilla cinerea*

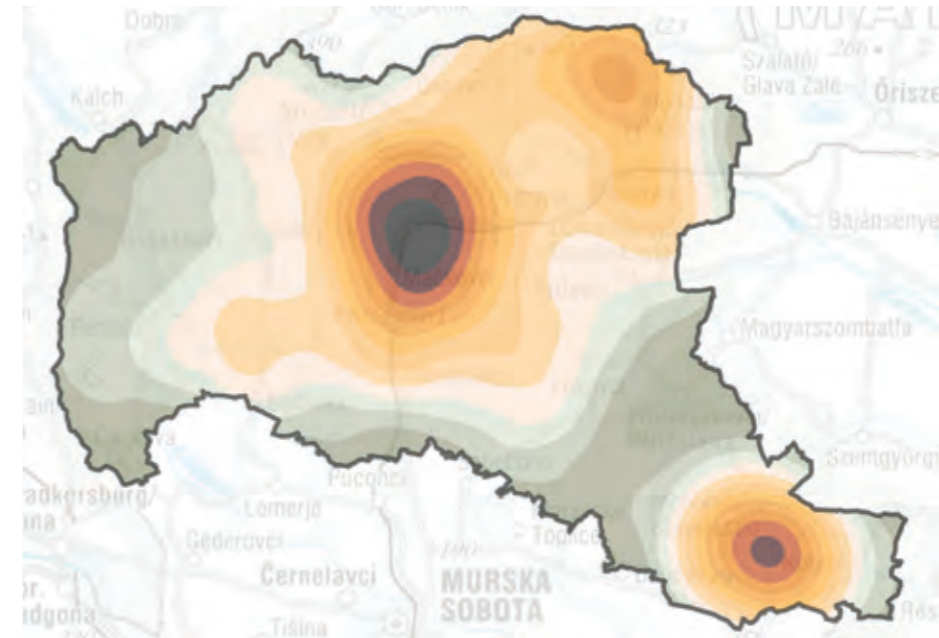
1

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2009-2014), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	15 - 25 parov
Vrsta zabeležena v:	3 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	5000 - 7500 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,3
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	3
Maksimalno parov na transektih 2012:	1
Povprečno parov na transektih 2012:	0,05
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Siva pastirica prebiva ob hitro tekočih, senčnatih potokih. Hrani se z vodnimi žuželkami, predvsem njihovimi ličinkami. Gnezdo je ob vodi, skrito med korenine drevja, ali pod mostom. Na Goričkem je redka gnezdilka ob manjših potokih v grapah.

Taščica *Erithacus rubecula*

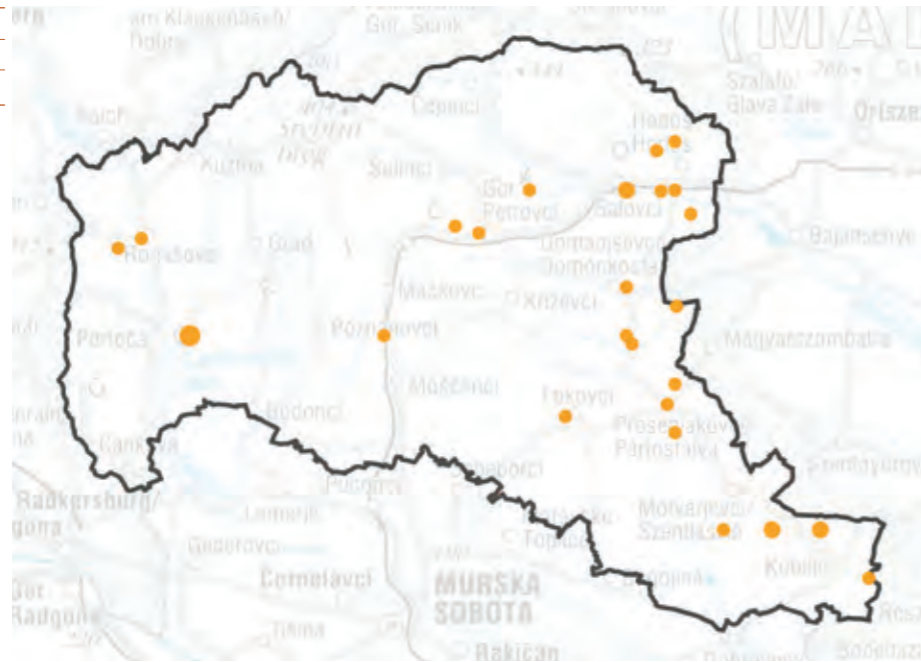

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	6380 - 6830 parov
Vrsta zabeležena v:	54 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	14,3 ± 0,5 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	520000 - 740000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	236
Št. prešteti parov Goričko 2012:	326
Maksimalno parov na transektih 2012:	19
Povprečno parov na transektih 2012:	5,53
Indeks popis 2012 / NOAGS:	138,1

Taščica je gozdna vrsta, ki ni izbirčna glede tipa gozda. Potrebuje bogat zeliščni in grmovni sloj. Samci so izredno teritorialni in se zaganjajo tudi v lastno podobo (npr. v oknu ali avtomobilskem ogledalu). Je ena izmed prvih pevk, ki se oglašijo zjutraj, in ena zadnjih zvečer. Hrani se z nevretenčarji, jeseni tudi z različnimi manjšimi plodovi. Na Goričkem je pogosta in splošno razširjena gnezdilka, ki je še posebej številčna v osrednjem, severovzhodnem in jugovzhodnem delu območja.

Slavec *Luscinia megarhynchos*

- 1
- 2
- 3

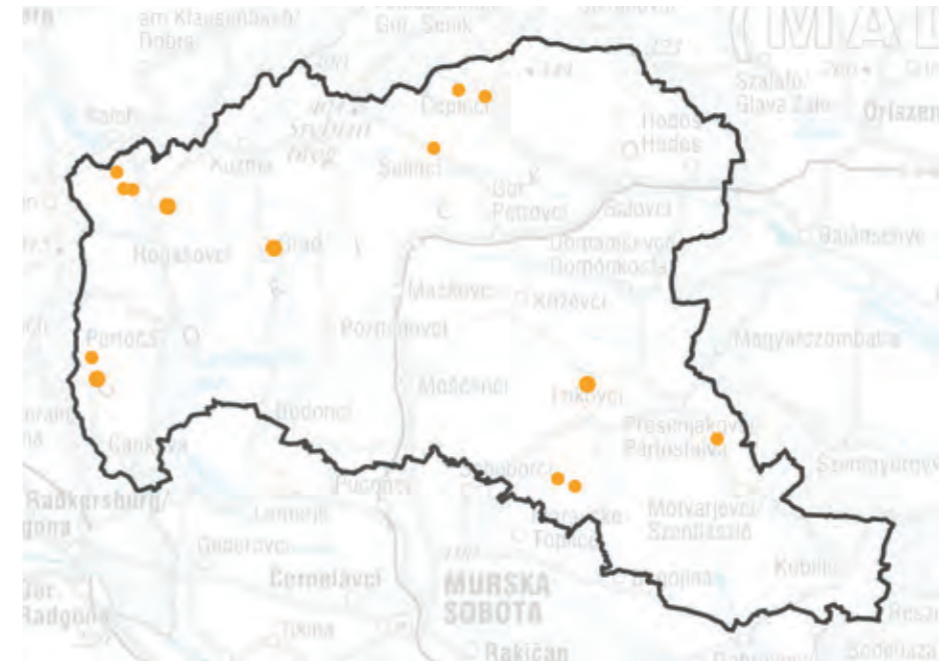

Vir podatkov za grafični prikaz:	tetrade NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2003-2014), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	40 - 70 parov
Vrsta zabeležena v:	3 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	17000 - 22000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,3
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	V
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	12
Št. prešteti parov Goričko 2012:	3
Maksimalno parov na transektih 2012:	1
Povprečno parov na transektih 2012:	0,05
Indeks popis 2012 / NOAGS:	25,4

Slavec je gnezdilec grmišč, gnezdo si uredi na tleh ali malce nad njimi. Prehranjuje se z žuželkami. Na Goričkem je zlasti pogost v grmiščih vzhodnega dela območja, in sicer v dolinah. Videti je, da je njegova populacija tu v zadnjih letih upadla.

Pogorelček *Phoenicurus phoenicurus*

- 1
- 2

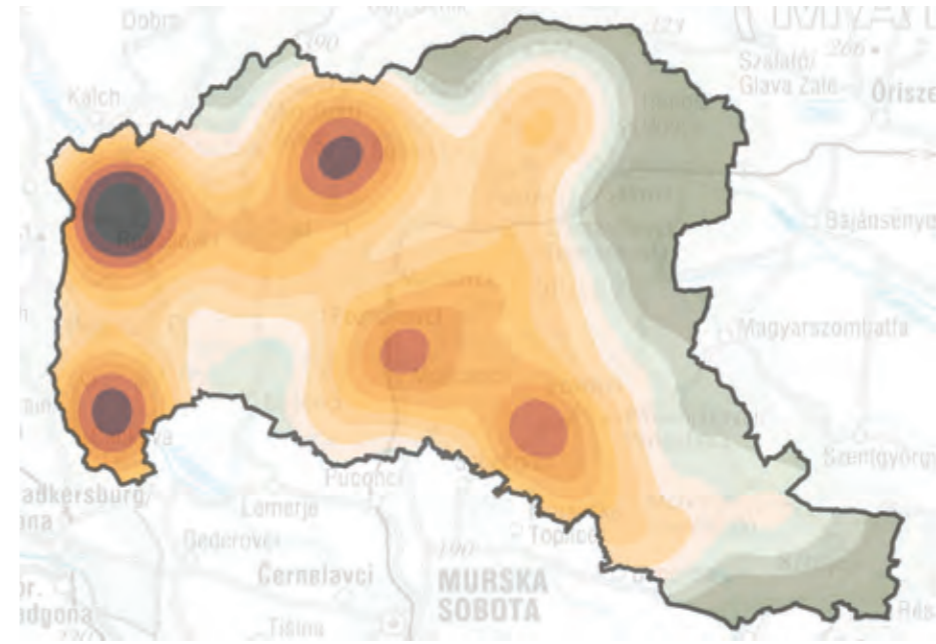
Vir podatkov za grafični prikaz:	tetrade NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2008-2013), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	20 - 40 parov
Vrsta zabeležena v:	2 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	3500 - 5200 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,7
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	SPEC 2
Rdeči seznam:	E2
Rdeči seznam (osnutek):	NT
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	3
Št. prešteti parov Goričko 2012:	3
Maksimalno parov na transektih 2012:	2
Povprečno parov na transektih 2012:	0,05
Indeks popis 2012 / NOAGS:	89,0

Foto A. Kozina

Pogorelec za gnezdenje potrebuje dupla in poldupla, prehranjuje pa se na košenih površinah z zaplatami golih tal. Včasih gnezdi v mešanem paru s sorodno šmarnico. Kljub velikim površinam, ki jih na Goričkem pokrivajo visokodebelni sadovnjaki, je pogorelec tu redkejši gnezdelec, ki se pojavlja raztreseno po vsem območju.

Šmarnica *Phoenicurus ochruros*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	2170 - 2430 parov
Vrsta zabeležena v:	44 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	5,0 ± 0,3 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	120000 - 175000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,6
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	101
Št. prešteti parov Goričko 2012:	117
Maksimalno parov na transektih 2012:	7
Povprečno parov na transektih 2012:	1,98
Indeks popis 2012 / NOAGS:	115,7

Foto I. Esenko

Šmarnica kot sekundarni habitat namesto skalnih sten visokogorja uporablja zgradbe. Gnezdo si znese na tramovih, v luknjah ali na policah. Samec rad poje na slemenih stavb, prične pa že v jutranji temi. Šmarnica se hrani z nevretenčarji, ki jih nabira na vrtovih, tratah in dvoriščih. Na Goričkem je pogosta in splošno razširjena gnezdilka naselij.

Repaljščica *Saxicola rubetra*

1

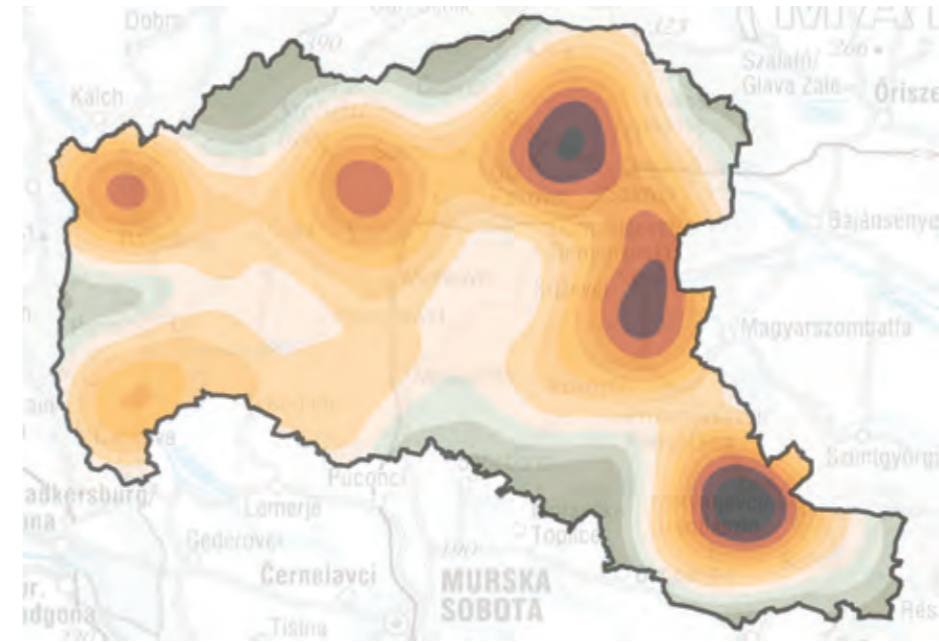
Vir podatkov za grafični prikaz:	tetrade NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2003-2014), popis 2012
Gnezditveni status:	G?
Ocena populacije v KPG:	0 - 5 parov
Vrsta zabeležena v:	2 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	600 - 1100 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,3
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	E2
Rdeči seznam (osnutek):	EN
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	5
Št. prešteti parov Goričko 2012:	3
Maksimalno parov na transektih 2012:	2
Povprečno parov na transektih 2012:	0,05
Indeks popis 2012 / NOAGS:	59,3

Foto D. Tome

Repaljščica potrebuje pozno košene, praviloma vlažne travnike s posameznimi višjimi steblikami. Te uporablja kot preže in pevska mesta. Gnezdo si splete na tleh v zavetju trave. Hrani se z nevretenčarji, ki jih lovi na travniku. Gnezditve repaljščice na Goričkem sicer ni bila potrjena, a glede na dolgotrajno zadrževanje posameznih parov v času gnezditve domnevamo, da na območju verjetno gnezdi. Je maloštevilna, pojavlja se na vlažnih travnikih v dolinah, v Markovcih pa je bil par opazovan na nekošenem suhem pobočnem travniku.

Prosnik *Saxicola torquatus*

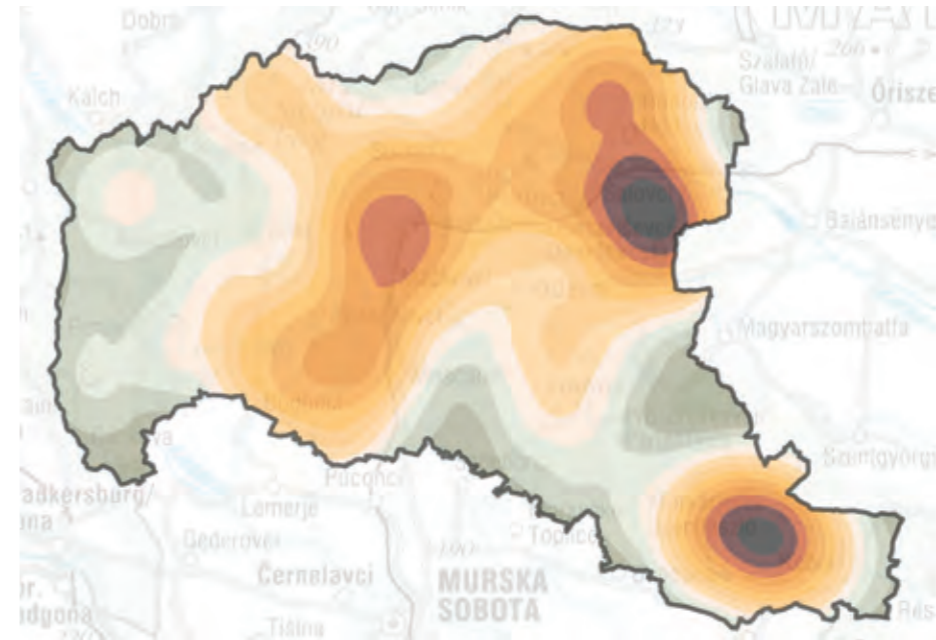
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	1350 - 1570 parov
Vrsta zabeležena v:	45 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	3,2 ± 0,2 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	32000 - 59000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	3,2
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	111
Št. prešteti parov Goričko 2012:	87
Maksimalno parov na transektih 2012:	6
Povprečno parov na transektih 2012:	1,47
Indeks popis 2012 / NOAGS:	78,2

Foto K. Malačič

Prosnik najraje zaseda suhe, odprte in osončene, velikokrat tudi ruderalne površine. Gnezdi ob robovih jarkov, poljskih poti in njiv, v pasu višje trave. Samci pogosto pojejo z grma. Na Goričkem je še pogost in splošno razširjen gnezdilec, vendar v primerjavi s številčnostjo v času popisov NOAGS njegova populacija zadnja leta očitno upada.

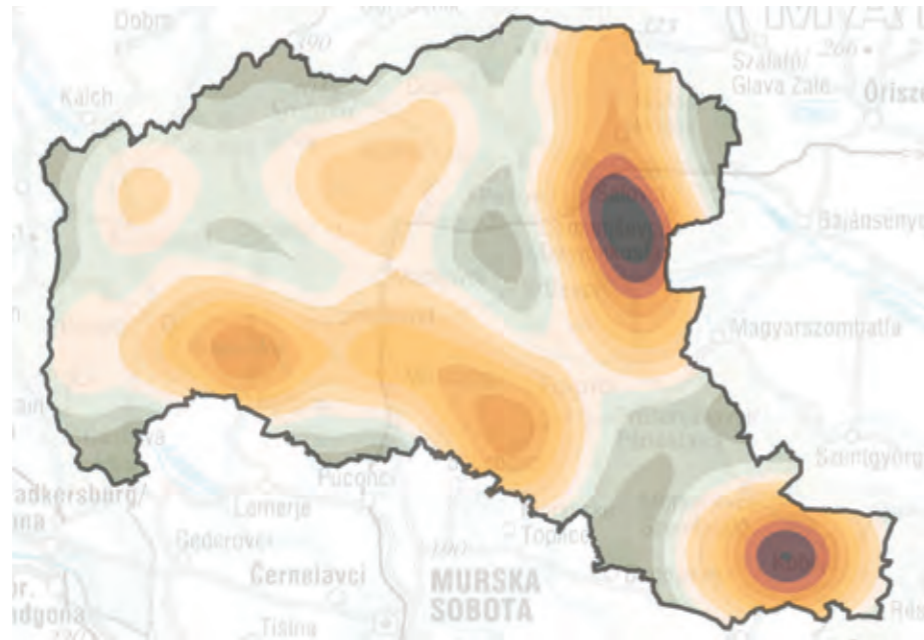
Cikovt *Turdus philomelos*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	3000 - 3320 parov
Vrsta zabeležena v:	57 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	6,8 ± 0,3 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	100000 - 160000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,4
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	II/2
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	147
Št. prešteti parov Goričko 2012:	321
Maksimalno parov na transektih 2012:	15
Povprečno parov na transektih 2012:	5,44
Indeks popis 2012 / NOAGS:	218,9

Cikovt je gozdna vrsta ptice, ki pa se velikokrat hrani na bližnjih travnikih. Gnezdo je nameščeno v rogovilo in znotraj lepo zglajeno z blatom. Hrani se z različnimi plodovi in nevretenčarji, med drugim tudi s polži s hišico. Te razbija na posebnem kamnu – nakovalu, okoli katerega lahko najdemo vse polno praznih hišic. Na Goričkem je pogost in splošno razširjen gnezdilec gozdov.

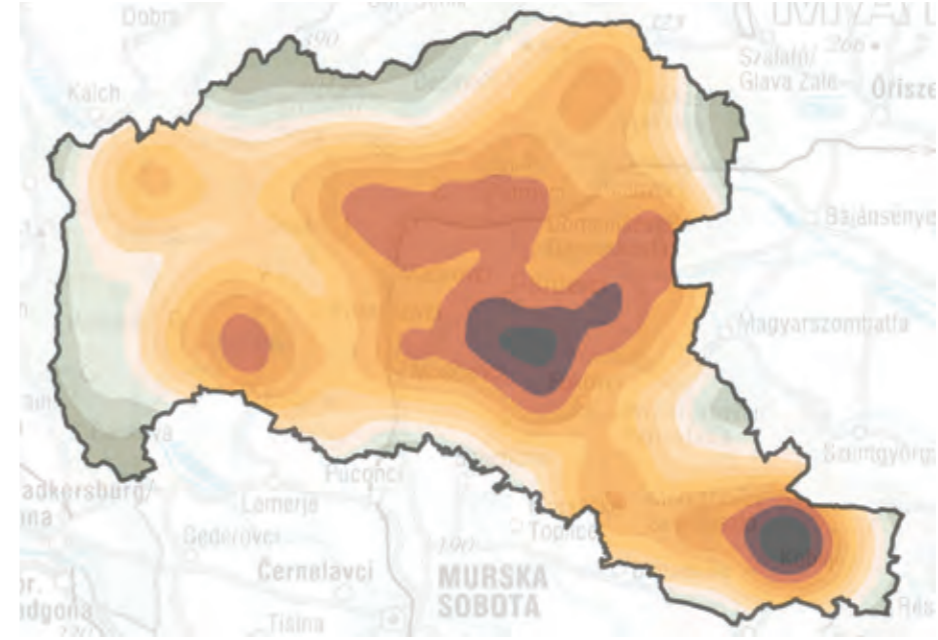
Carar *Turdus viscivorus*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	640 - 790 parov
Vrsta zabeležena v:	37 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	1,5 ± 0,2 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	35000 - 55000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,6
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	II/2
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	66
Št. prešteti parov Goričko 2012:	64
Maksimalno parov na transektih 2012:	5
Povprečno parov na transektih 2012:	1,08
Indeks popis 2012 / NOAGS:	97,3

Carar naseljuje gozdove z jasami v bližini kmetijske kulturne krajine. Zelo pomembno vlogo igra pri raznašanju semen bele omele med drevesi, saj se pozimi rad hrani z njenimi plodovi. Ko se iztrebi na vejah, se jih lepljiva, neprebavljena semena oprimejo in vzkaliijo v novo belo omele. Na Goričkem je relativno pogost gnezdilec, posebno v vzhodnem delu.

Kos *Turdus merula*

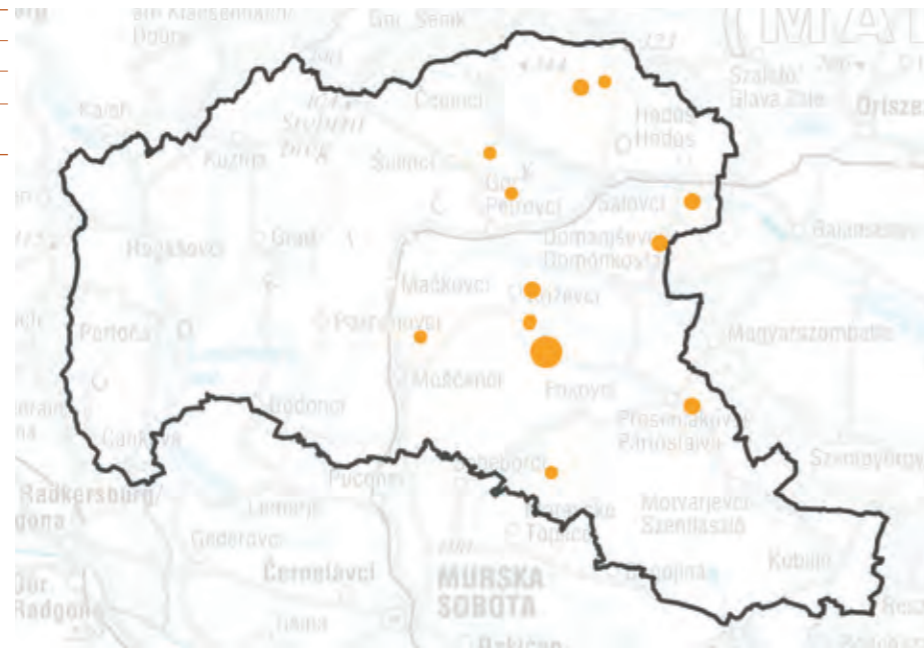

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	5720 - 6150 parov
Vrsta zabeležena v:	59 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	12,8 ± 0,5 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	410000 - 580000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,2
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	II/2
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	278
Št. prešteti parov Goričko 2012:	360
Maksimalno parov na transektih 2012:	20
Povprečno parov na transektih 2012:	6,10
Indeks popis 2012 / NOAGS:	129,4

Kos glede habitata ni izbircen; v osnovi je sicer gozdna ptica, a naseljuje tudi vrtove in kmetijske površine z več grmovja. Hrani se z nevretenčarji, ki jih nabira v gozdu, na travnikih ali na gozdnih robovih, ter z različnimi plodovi. Na Goričkem je zelo pogost in splošno razširjen gnezdilec.

Pisana penica *Sylvia nisoria*

- 1
- 2
- 3
- 6

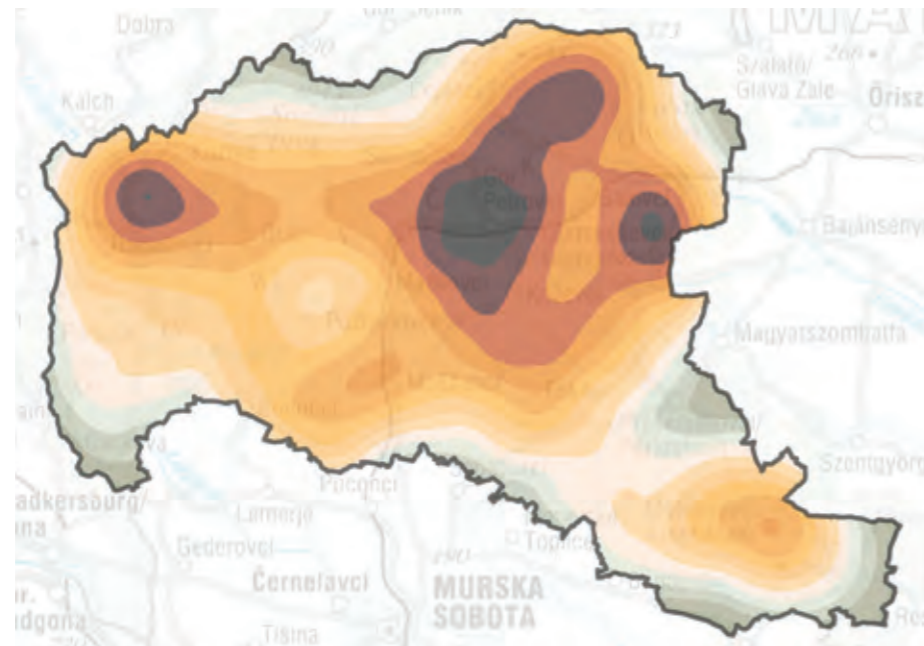
Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2010-2013), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	20 - 40 parov
Vrsta zabeležena v:	7 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	850 - 1400 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,7
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	V
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	I
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	14
Maksimalno parov na transektih 2012:	6
Povprečno parov na transektih 2012:	0,24
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Foto B. Rubinič

Pisana penica prebiva v odprti krajini, porasli z grmovjem, in na pašnikih. Večkrat jo opazimo na istem kraju kot rjavega srakoperja, s katerim sta v posebnem odnosu. Znanstveniki so namreč ugotovili, da sta skupaj uspešnejša v odvrčanju plenilcev. Gnezdo si splete v grmovju. Hrani se z nevretenčarji, jeseni pa tudi s plodovi. Na Goričkem je redka gnezdilka grmišč vzhodnega dela, kjer se je verjetno naselila šele v zadnjem desetletju, saj je v času popisov za NOAGS nismo zabeležili.

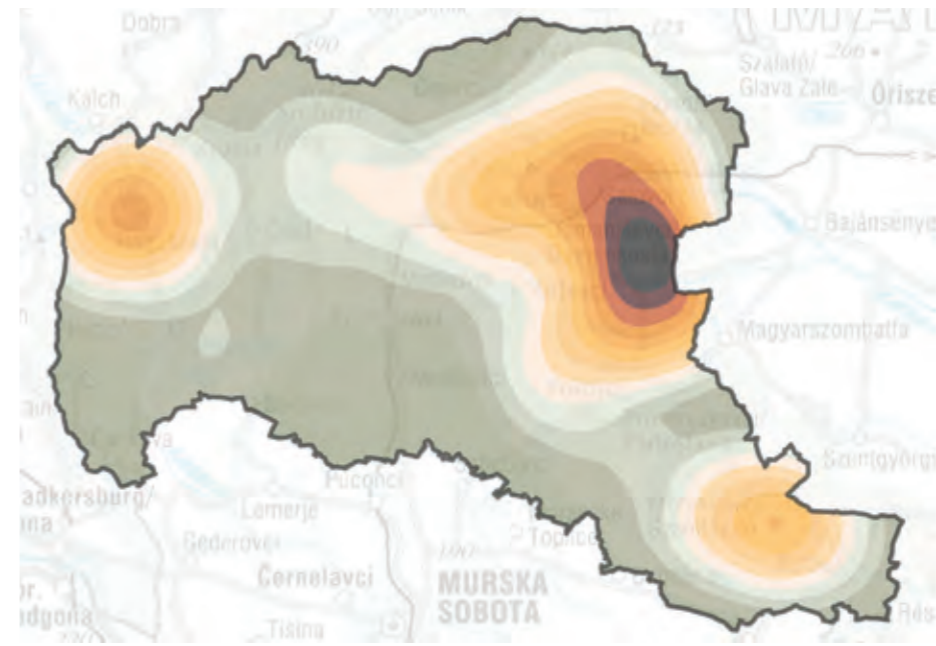
Črnoglavka *Sylvia atricapilla*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	15760 - 16470 parov
Vrsta zabeležena v:	59 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	34,8 ± 0,8 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	620000 - 850000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,2
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	506
Št. prešteti parov Goričko 2012:	1010
Maksimalno parov na transektih 2012:	32
Povprečno parov na transektih 2012:	17,12
Indeks popis 2012 / NOAGS:	199,7

Habitat črnoglavke so različna grmišča in gozdni rob. Hrani se z nevretenčarji, jeseni pa tudi z različnimi plodovi (robide, kalina, krhlika). Črnoglavka je bila zabeležena na vseh transektih popisa in je hkrati najštevilčnejša vrsta ptice na Goričkem.

Rjava penica *Sylvia communis*

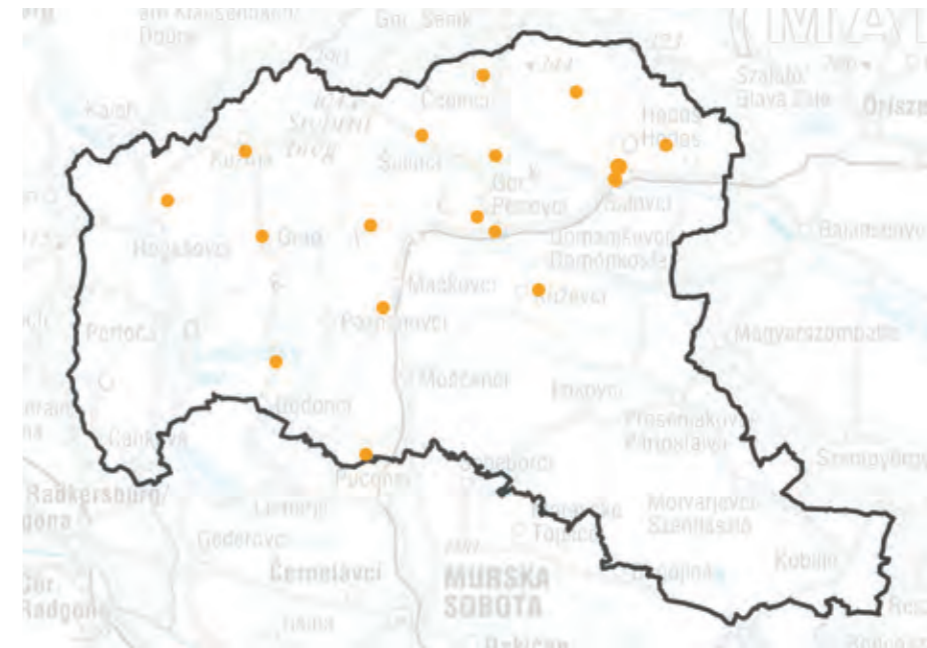
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	1440 - 1660 parov
Vrsta zabeležena v:	35 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	3,3 ± 0,2 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	25000 - 35000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	5,2
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	V
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	46
Št. prešteti parov Goričko 2012:	72
Maksimalno parov na transektih 2012:	5
Povprečno parov na transektih 2012:	1,22
Indeks popis 2012 / NOAGS:	158,2

Foto D. Tome

Rjava penica je vrsta mejic in grmovja. Ustrezajo ji zgodnje sukcesijske faze gozda, v zaprtem gozdu je ni. Raje ima suhe in toplejše lege. Hrani se z nevretenčarji, jeseni tudi plodovi. Velik porast na Goričkem v zadnjih letih kaže na zaraščajočo se kulturno krajino. Je precej pogosta gnezdilka s tremi izrazitimi zgostitvami v okolici Rogaševcev, Domanjševcev in Motvarjevcev.

Mlinarček *Sylvia curruca*

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2010-2014), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	20 - 30 parov
Vrsta zabeležena v:	6 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	5000 - 10500 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,3
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	6
Maksimalno parov na transektih 2012:	1
Povprečno parov na transektih 2012:	0,10
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Foto A. Kozina

Prebiva v odprti krajini z večjimi skupinami grmovja in mejicami, pogosto tudi v bližini hiš. Rad gnezdi v iglavcih. V Sloveniji je bil pred tridesetimi leti znan predvsem iz visokogorja (iglasti gozdovi in pas ruševja), vendar pa je sčasoma naselil tudi nižinske predele (Geister 1995). Na Goričkem je mlinarček redek gnezdilec, ki se pojavlja raztreseno po vsem območju.

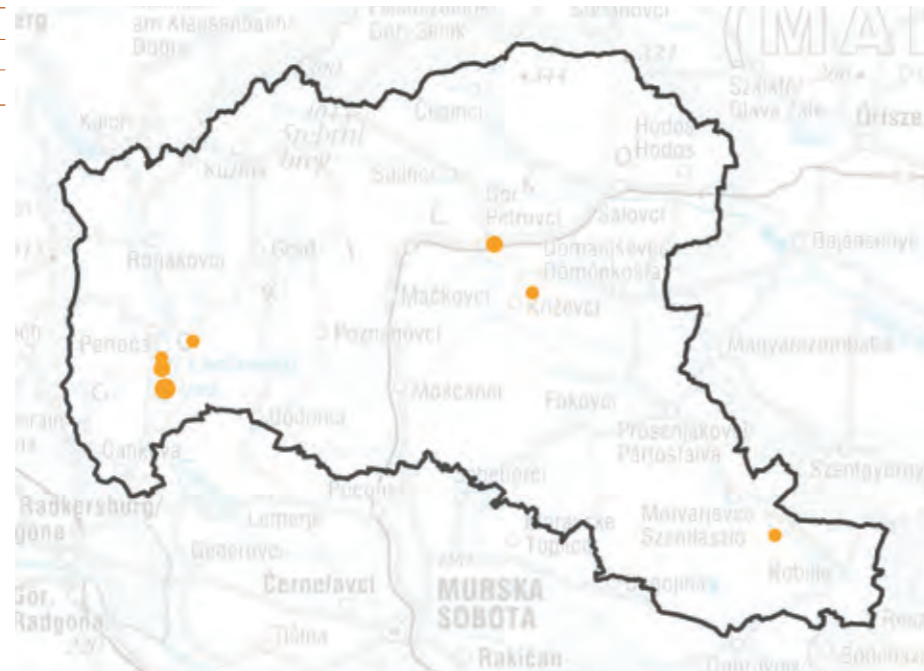
Bičja trstnica *Acrocephalus schoenobaenus*

Vir podatkov za grafični prikaz:	tetrade NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2001-2014), Božič (2000)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	30 - 50 parov
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	700 - 1200 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	4,2
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	V
Rdeči seznam (osnutek):	NT
Dodatek Direktive o pticah:	- (kvalifikacijska vrsta za Goričko)
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	5
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Bičja trstnica prebiva na pozno košenih, rahlo zaraščajočih se travnikih s šašjem, visokimi steblikami in posameznimi grmički. Prehranjuje se z majhnimi nevretenčarji. Na Goričkem je redka gnezdilka; ustrezajo ji predvsem vlažni travniki severno od Ledavskega jezera. Tam je bila zabeležena že leta 1999, in sicer kar 33 pojočih samcev (Božič 2000).

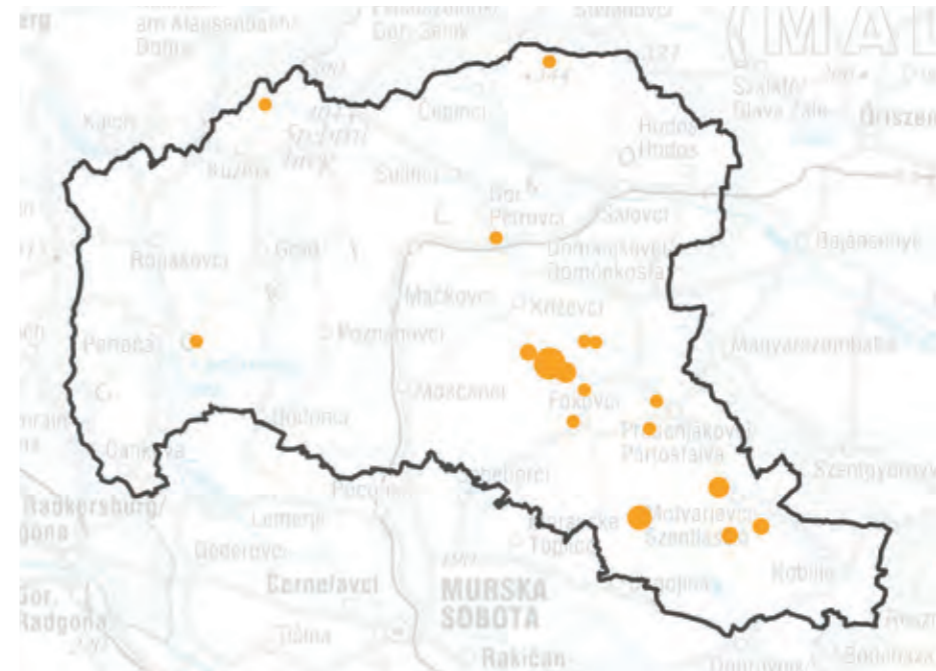
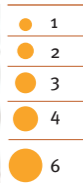
Kobiličar *Locustella naevia*

Vir podatkov za grafični prikaz:	tetrade NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2003-2011)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	10 - 15 parov
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	150 - 300 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	5,6
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	E2
Rdeči seznam (osnutek):	NT
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	2
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Kobilčarjev habitat je ekstenziven, lahko tudi zaraščajoč travnik z nekoliko višjimi steblikami in posameznimi grmički. Gnezdi na tleh ali nizko v grmu. Prehranjuje se z žuželkami. Ime je dobil zaradi podobnosti svojega petja cvrčanju kobilic. Kobiličar je na Goriškem redek gnezdilec, katerega večina populacije gnezdi ob Ledavskem jezeru.

Rečni cvrčalec *Locustella fluviatilis*

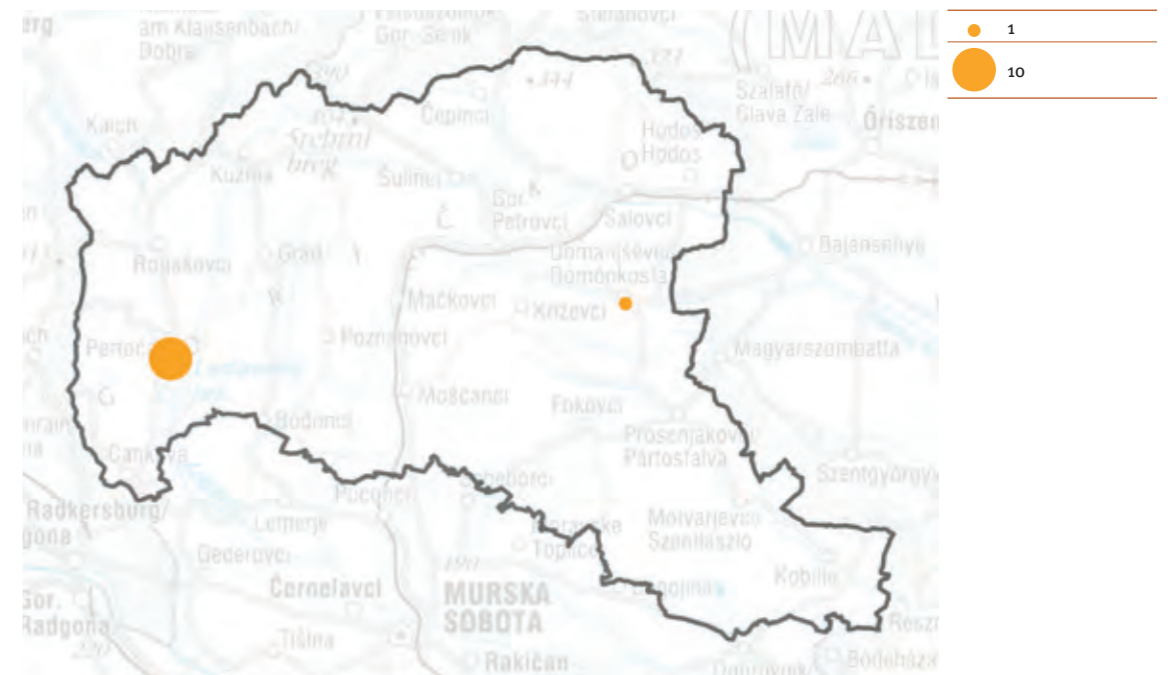
Vir podatkov za grafični prikaz:	tetrade NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2003-2014), popis 2012, Vrezec (2004b)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	50 - 70 parov
Vrsta zabeležena v:	4 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	1500 - 2500 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	3,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	V
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	5
Št. prešteti parov Goričko 2012:	13
Maksimalno parov na transektih 2012:	6
Povprečno parov na transektih 2012:	0,22
Indeks popis 2012 / NOAGS:	257,1

Foto F. Vassen

Rečni cvrčalec prebiva na ekstenzivnih, zaraščajočih se površinah, zlasti travnikih, lahko pa tudi v lokah z bogatim zeliščnim slojem. Samec pogosto poje ponoči. Na Goričkem je lokalno pogost in številen, predvsem na jugovzhodnem delu. Tam mu ustreza zadosti visoka in gosta trava, ki jo najde predvsem v manjših zamočvirjenih dolinah.

Trstni cvrčalec *Locustella luscinioides*

Vir podatkov za grafični prikaz:	tetrade NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2001-2014), Božič (2000)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	10 - 15 parov
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	100 - 200 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	8,3
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	E2
Rdeči seznam (osnutek):	NT
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	3
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Trstni cvrčalec gnezdi v trstiščih na Ledavskem jezeru, poleg tega pa tudi na močvirnih travnikih severno od jezera, v sestoji visokega šašja, ki zanj sicer ni značilen habitat (Božič 2000). Samca najlaže opazujemo med petjem z vrha trstne steblike. Prehranjuje se z nevretenčarji, gnezdi pa nizko v trstičju na plasti odmrlih steblik.

Srpična trstnica *Acrocephalus scirpaceus*

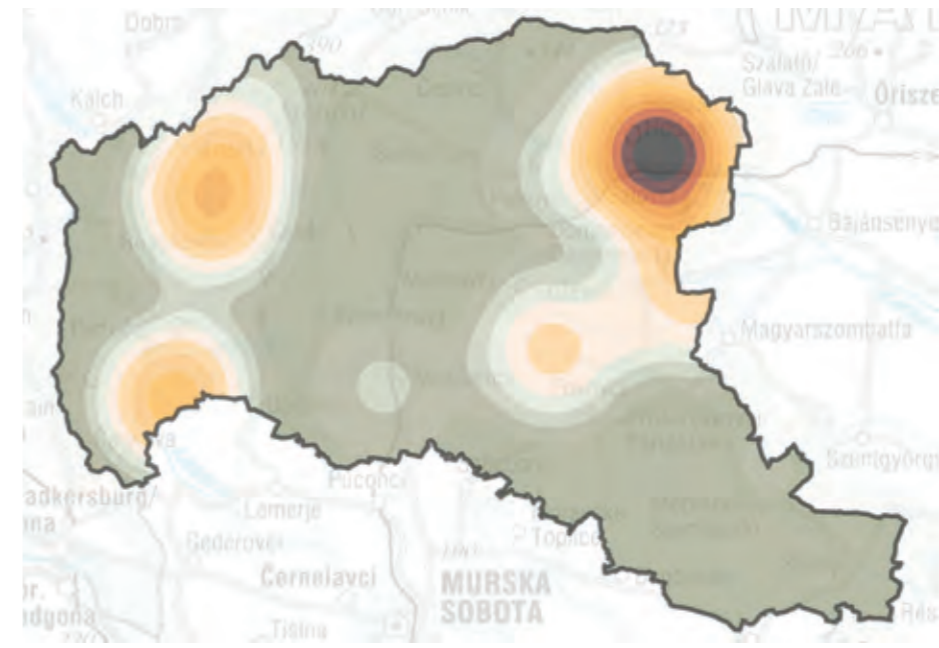
● 1
● 4

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2010-2014)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	3 - 5 parov
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	200 - 300 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,6
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	E2
Rdeči seznam (osnutek):	NT
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Gnezdo srpične trstnice je skodelasto in pripeto na trstna stebila. Hrani se z nevretenčarji, ki jih nabira v trstiščih. Zaradi ostrih robov na trstnih listih imata starša ob koncu gnezditvene sezone povsem obrabljeni perje. Na Goričkem gnezdi v trstiščih na Ledavskem jezeru ter pri Kobilju.

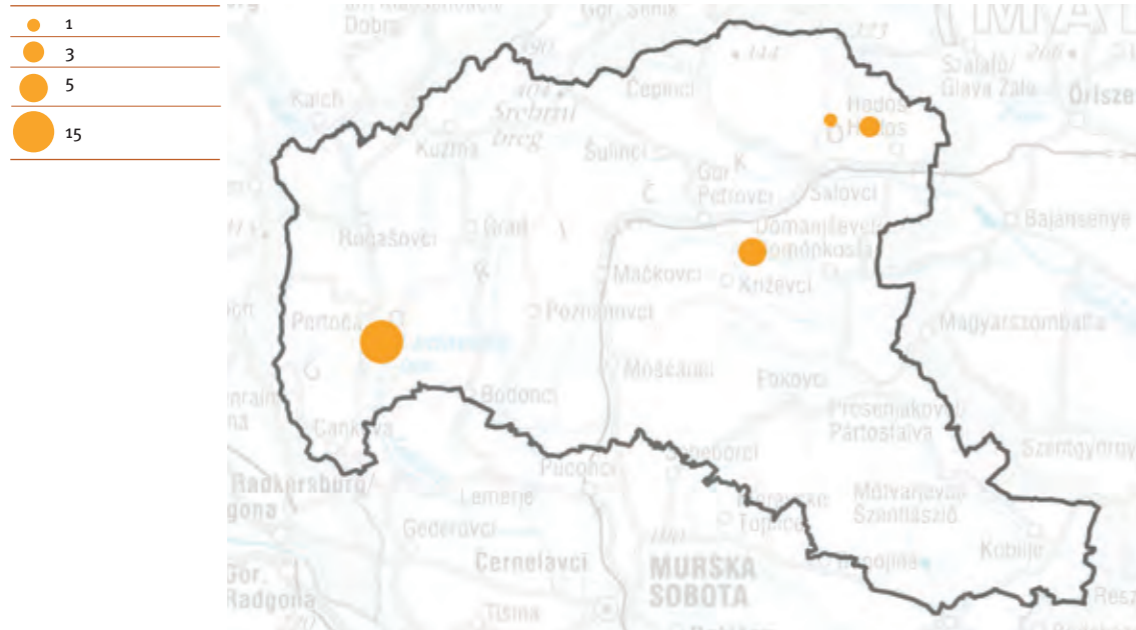
Močvirna trstnica *Acrocephalus palustris*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	800 - 1200 parov
Vrsta zabeležena v:	15 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	4,0 ± 0,3 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	10000 - 15000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	8,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	44
Št. prešteti parov Goričko 2012:	48
Maksimalno parov na transektih 2012:	8
Povprečno parov na transektih 2012:	0,81
Indeks popis 2012 / NOAGS:	109,5

Močvirna trstnica gnezdi v visokih in gostih steblikah ob njivskih površinah in jarkih. Gnezdo je skodelasto in pripeto ob vsaj tri močnejša stebila (pogosto zlate rozge). Samci izjemno dobro oponašajo petje drugih vrst, ki ga vgradijo v svojo pesem. Na Goričkem je najštevilnejša na skrajnem severovzhodu v dolini Krke.

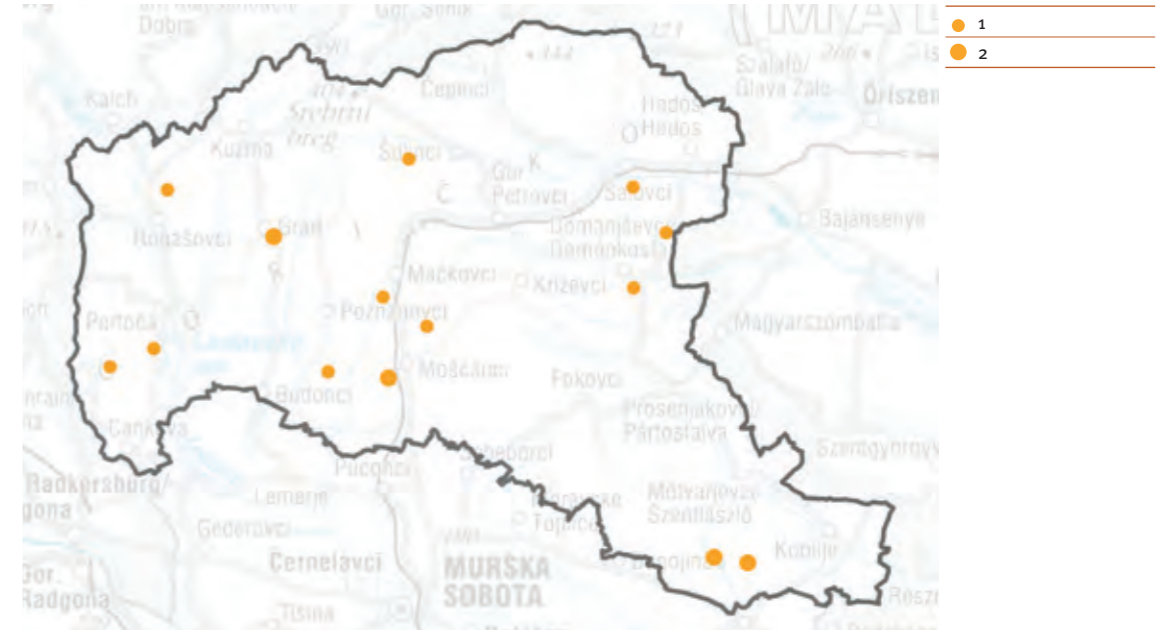
Rakar *Acrocephalus arundinaceus*

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2004-2014), Vrezec (2004a)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	25 - 35 parov
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	250 - 350 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	10,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	E2
Rdeči seznam (osnutek):	NT
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Rakar prebiva v trstiščih, lahko tudi manjših. Najlaže ga vidimo v času svatovanja, saj takrat samci splezajo na vrh trsta in pojejo. Gnezdo je skodelaste oblike, pripeto na nekaj trstnih stebel. Rakar se prehranjuje z drobnimi nevretenčarji, ki jih obira s stebel trsta in drugih rastlin. Na Goričkem je najpogostejši na Ledavskem jezeru, drugod pa zaradi pomanjkanja primerne gnezditvenega habitata redke. Vrezec (2004a) je maja 2004 na Hodoškem jezeru našel tri pojoče samce.

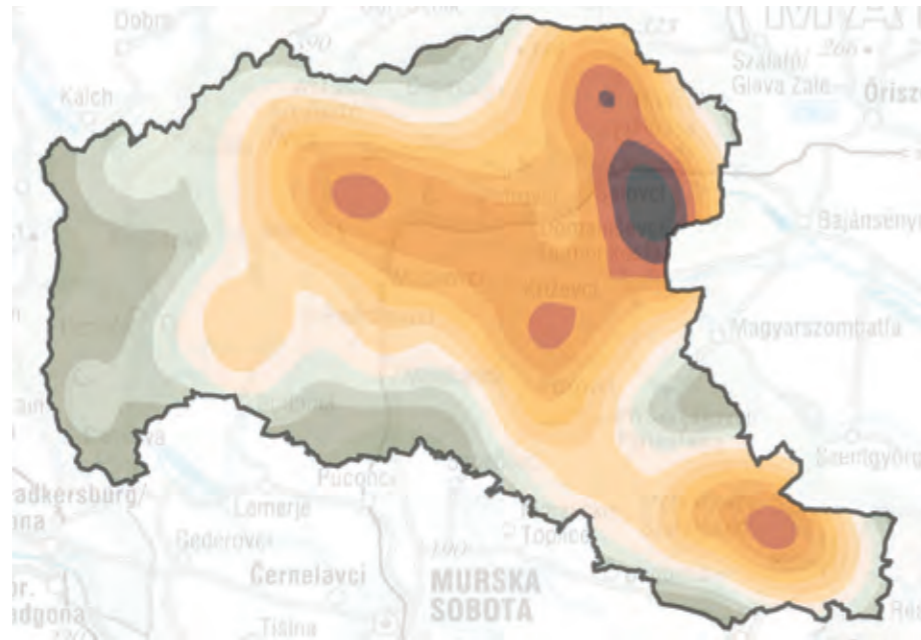
Grmovščica *Phylloscopus sibilatrix*

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2010-2014), popis 2012
Gnezditveni status:	G?
Ocena populacije v KPG:	0 - 5 parov
Vrsta zabeležena v:	11 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	2000 - 4000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,1
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 2
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	13
Maksimalno parov na transektih 2012:	2
Povprečno parov na transektih 2012:	0,22
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Grmovščica je vrsta zrelih, senčnih gozdov, predvsem bukovih. Hrani se z nevretenčarji. Na popisu smo jo sicer zabeležili v gnezditvenem obdobju, vendar je zaradi njene navade, da poje tudi na selitvi, težko oceniti, ali na Goričkem dejansko gnezdi.

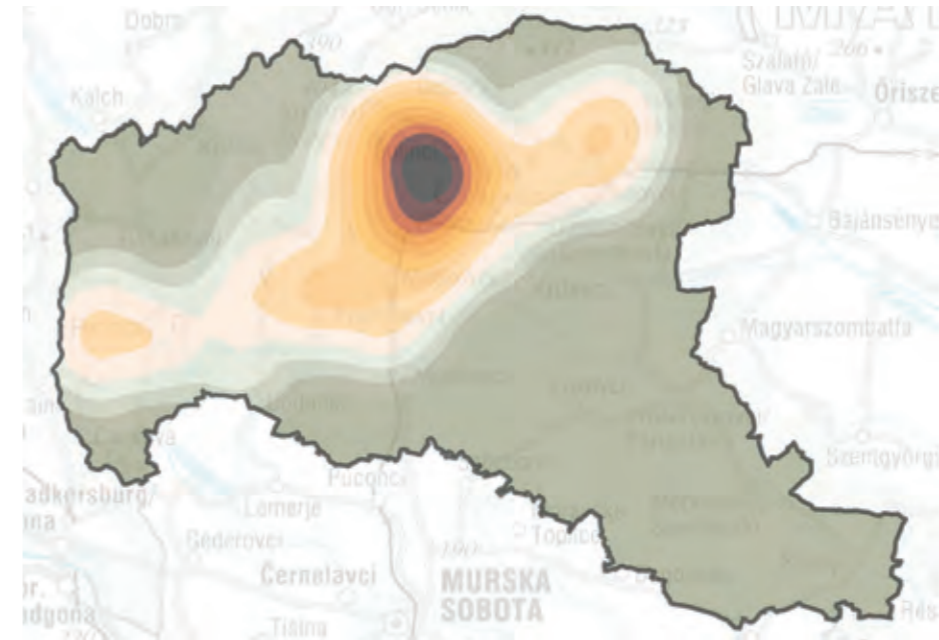
Vrbji kovaček *Phylloscopus collybita*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	3070 - 3390 parov
Vrsta zabeležena v:	56 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	7,0 ± 0,3 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	160000 - 200000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,8
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	223
Št. prešteti parov Goričko 2012:	240
Maksimalno parov na transektih 2012:	11
Povprečno parov na transektih 2012:	4,07
Indeks popis 2012 / NOAGS:	107,9

Vrbji kovaček je pogosta gozdna vrsta. Gnezdo je skrito v gostem rastju blizu tal, na primer v robidah ali koprivah. Prehranjuje se z drobnimi nevretenčarji. Na Goričkem je njegov center razširjenosti v osrednjem in severovzhodnem delu območja.

Rumenoglavi kraljiček *Regulus regulus*

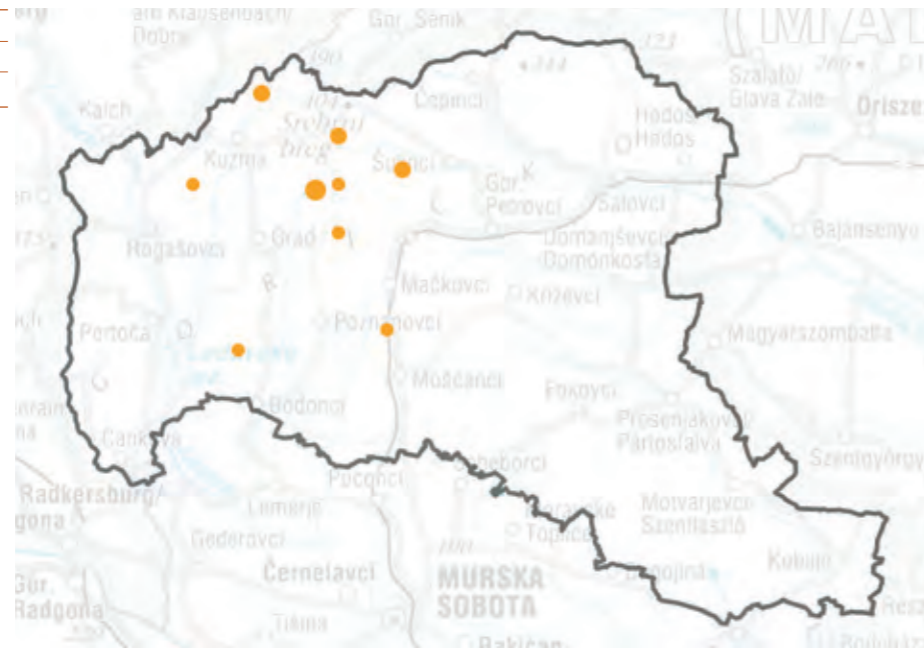

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	1050 - 1240 parov
Vrsta zabeležena v:	11 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	2,5 ± 0,2 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	80000 - 175000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,9
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	57
Št. prešteti parov Goričko 2012:	24
Maksimalno parov na transektih 2012:	5
Povprečno parov na transektih 2012:	0,41
Indeks popis 2012 / NOAGS:	41,9

Rumenoglavi kraljiček živi v iglastih gozdovih. Skupaj z rdečeglavi kraljičkom sta najlažji evropski vrsti, saj odrasli osebki tehtajo zgolj 5-7 gramov. Gnezdo je na iglavcih, zgrajeno iz mahov, vejic, pajčevin in lišajev, v notranjosti postlano s perjem in dlakami. Hrani se z drobnimi nevretenčarji, na primer listnimi ušmi in pajki. Na Goričkem je pogost predvsem v gozdovih med Mačkovci in Šulinci.

Rdečeglavi kraljiček *Regulus ignicapilla*

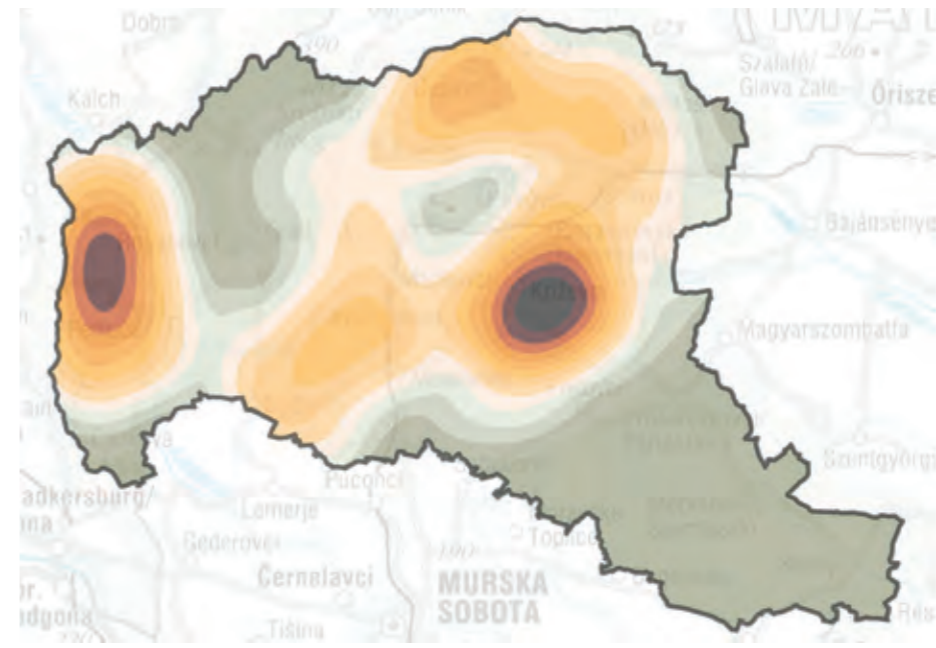
- 1
- 2
- 3

Vir podatkov za grafični prikaz:	tetrade NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2003-2012), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	150 - 300 parov
Vrsta zabeležena v:	4 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	56000 - 125000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,2
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	10
Št. prešteti parov Goričko 2012:	8
Maksimalno parov na transektih 2012:	3
Povprečno parov na transektih 2012:	0,14
Indeks popis 2012 / NOAGS:	79,1

Tudi rdečeglavi kraljiček prebiva v iglastem gozdu, a je na Goričkem precej redkejši od rumenoglavega kraljička. Pozimi se obe vrsti kraljičkov radi pridružita mešanim siničjim jatam, ki se klatijo naokoli, iščoč hrano. Gnezdo je grajeno enako kot pri rumenoglavem kraljičku, podobna je tudi prehrana.

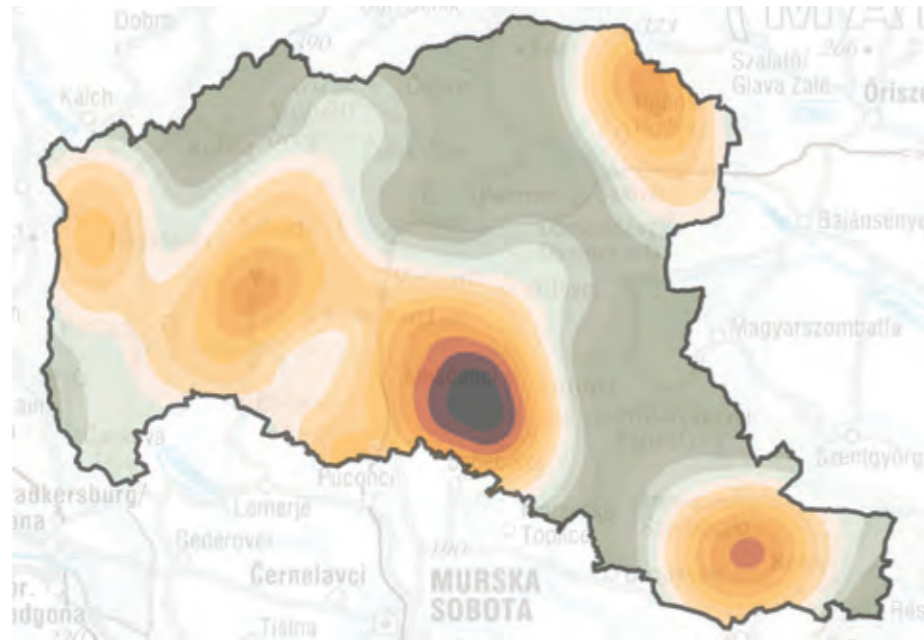
Stržek *Troglodytes troglodytes*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	390 - 580 parov
Vrsta zabeležena v:	19 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	85000 - 115000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,5
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	44
Št. prešteti parov Goričko 2012:	26
Maksimalno parov na transektih 2012:	3
Povprečno parov na transektih 2012:	0,44
Indeks popis 2012 / NOAGS:	59,3

Stržek gnezdi predvsem v senčnejših listnatih gozdovih z vlažnejšo podlago. Gnezdo je kroglja iz mahu, nameščena v špranji med kamenjem ali med drevesnimi koreninami. Samci imajo pogosto mladiče z več samicami hkrati. Hrani se z žuželkami in pajkovi, ki jih najde med stikanjem po špranjah. V mrzlih nočeh se več stržkov stisne v staro gnezdo ali kakšno pred mrazom zavarovano luknjo. Stržek je na Goričkem pogost in splošno razširjen gnezdilec gozdov.

Sivi muhar *Muscicapa striata*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	850 - 1020 parov
Vrsta zabeležena v:	19 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	2,0 ± 0,2 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	25000 - 42000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,8
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	19
Št. prešteti parov Goričko 2012:	26
Maksimalno parov na transektih 2012:	2
Povprečno parov na transektih 2012:	0,44
Indeks popis 2012 / NOAGS:	140,2

Foto A. Ploj

Sivi muhar gnezdi v gozdu in naseljih, in sicer v polduplih, različnih luknjah (npr. v zidu), pogosto pa tudi na nenavadnih mestih, na primer v cvetličnih lončkih. Prehranjuje se predvsem z letječimi žuželkami, ki jih lovi med poletavanjem s preže. Na Goričkem naseljuje kulturno krajino v bližini človeških bivališč.

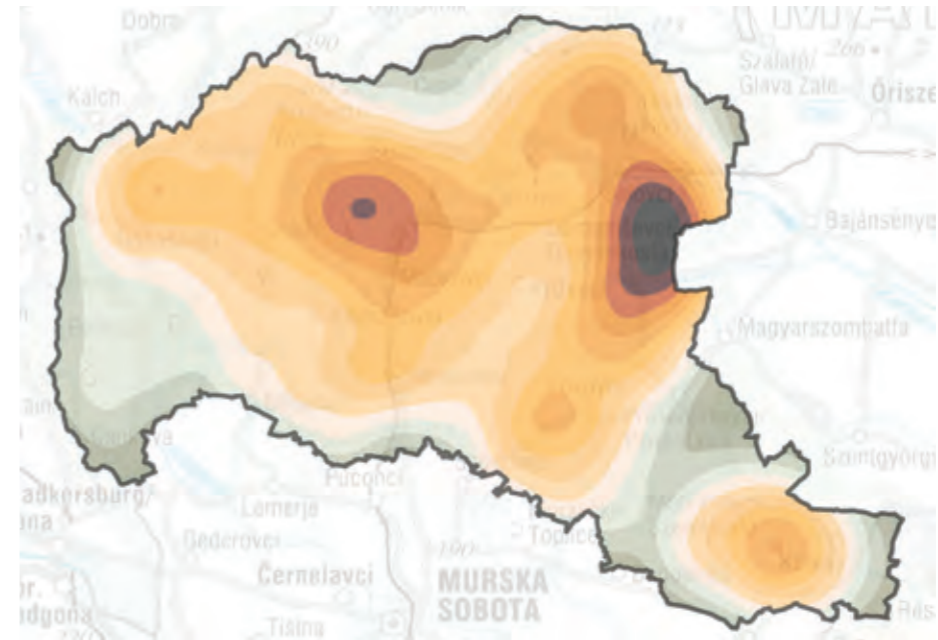
Belovrati muhar *Ficedula albicollis*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	200 - 400 parov
Vrsta zabeležena v:	9 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	8500 - 12000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,9
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	V
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	I
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	8
Št. prešteti parov Goričko 2012:	20
Maksimalno parov na transektih 2012:	9
Povprečno parov na transektih 2012:	0,34
Indeks popis 2012 / NOAGS:	237,3

Belovrat muhar je vrsta odraslega listnatega gozda z večjim deležem odmrlega in odmirajočega drevja. V Sloveniji dosega najvišje gostote v poplavnem gozdu ob Muri in v Krakovskem gozdu. Gnezdi v duplih in se prehranjuje z žuželkami, za katerimi poletava s preže. Na Goričkem ga najdemo predvsem na jugovzhodu v obsežnih gozdovih okoli Bukovniškega jezera.

Velika sinica *Parus major*

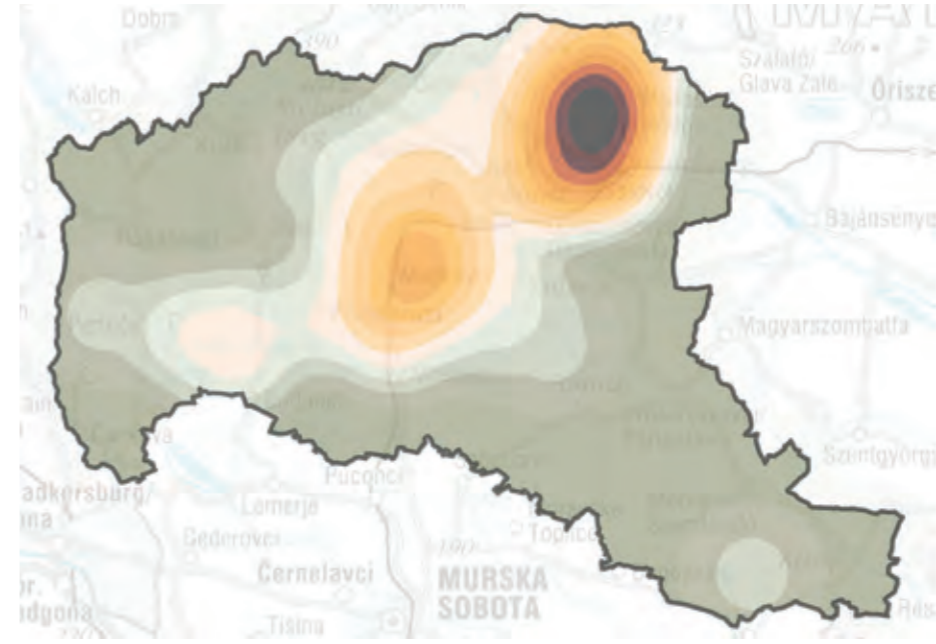
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	12680 - 13320 parov
Vrsta zabeležena v:	59 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	28,1 ± 0,7 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	500000 - 700000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,2
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	499
Št. prešteti parov Goričko 2012:	661
Maksimalno parov na transektih 2012:	29
Povprečno parov na transektih 2012:	11,20
Indeks popis 2012 / NOAGS:	132,5

Foto K. Malačič

Velika sinica pri izbiri življenjskega okolja ni preveč izbirčna, saj prebiva v gozdovih, parkih, visokodebelnih sadovnjakih in naseljih. Gnezdi v duplih, rada sprejme tudi gnezdilnice. Nekateri pari pa si za gnezdenje izberejo dokaj nenavadna mesta. Na Goričkem smo njeno gnezdo našli v poštnem nabiralniku in okrasni lončeni amfori na vrtu stanovanjske hiše. V času gnezdenja en par mladičem prinese na stotine gosenic, ki bi sicer delale škodo na sadnem drevju. Na Goričkem je zelo pogosta in splošno razširjena vrsta.

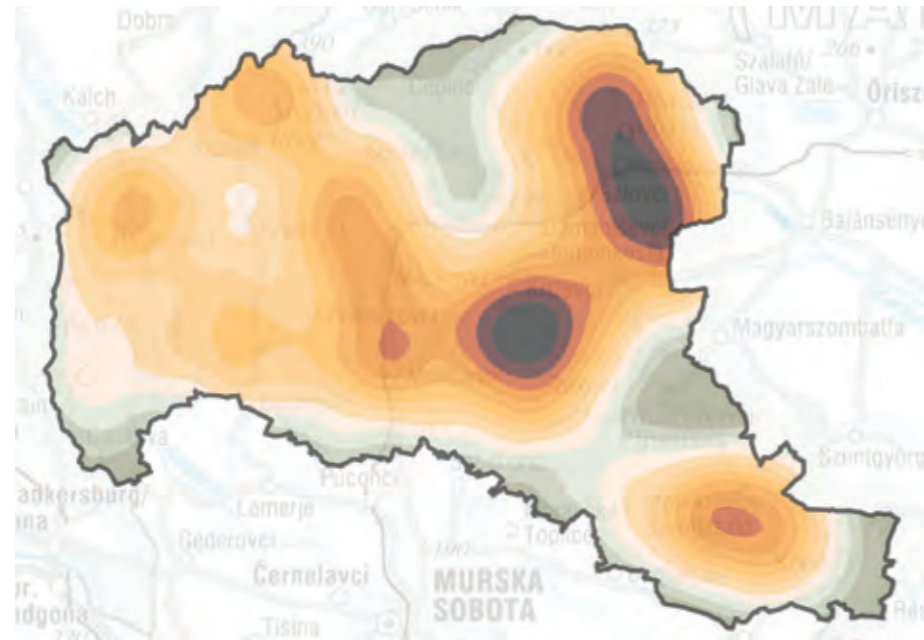
Menišček *Periparus ater*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	340 - 510 parov
Vrsta zabeležena v:	16 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	350000 - 480000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,1
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	40
Št. prešteti parov Goričko 2012:	23
Maksimalno parov na transektih 2012:	5
Povprečno parov na transektih 2012:	0,39
Indeks popis 2012 / NOAGS:	56,9

Menišček je pogost v iglastih in mešanih gozdovih, kjer gnezdi v nizkih duplih, špranjah med kamenjem in v talnih luknjah. Je najmanjša evropska sinica. Hrani se z drobnimi nevretenčarji in različnimi semeni (žir, smrekova, macesnova, jelševa in brezova semena). Na Goričkem je pogost predvsem v gozdovih okoli Mačkovcev ter med Šalovci in Dolenci.

Plavček *Cyanistes caeruleus*

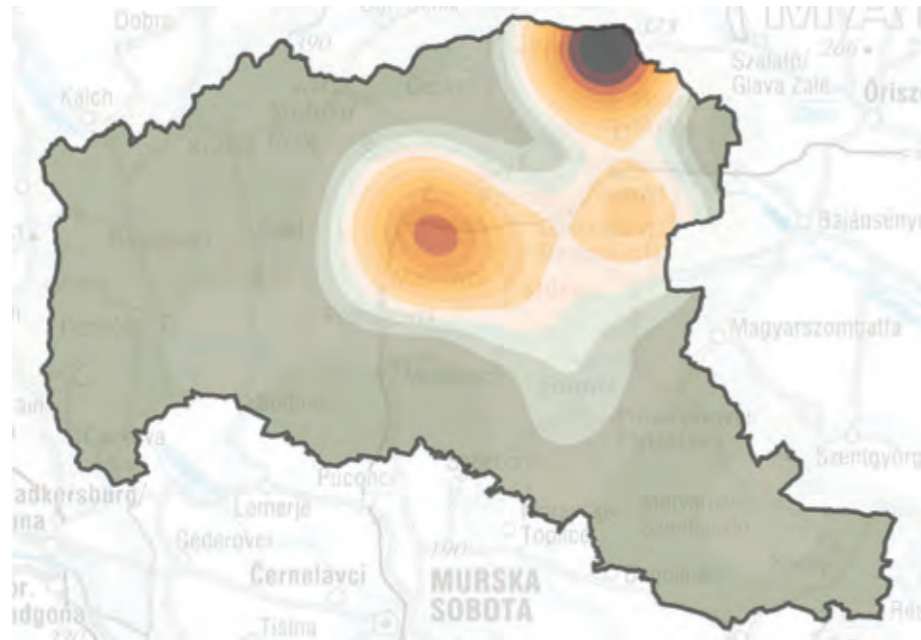
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	4760 - 5150 parov
Vrsta zabeležena v:	55 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	10,7 ± 0,4 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	120000 - 340000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,2
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	126
Št. prešteti parov Goričko 2012:	203
Maksimalno parov na transektih 2012:	12
Povprečno parov na transektih 2012:	3,44
Indeks popis 2012 / NOAGS:	160,6

Plavček gnezdi v duplih, rad pa zasede tudi gnezditnice. Najpogostejši je v odraslih hrastovih gozdovih. Večino prehrane v gnezditvenem času sestavljajo gosenice metuljev (npr. različnih zavijačev, ki so škodljivci na sadnem drevju) in listne uši. Pozimi se v mešanih jatah z drugimi sinicami klata naokoli in obiskuje tudi krmilnice. Na Goričkem je pogosta in splošno razširjena vrsta.

Foto K. Malačič

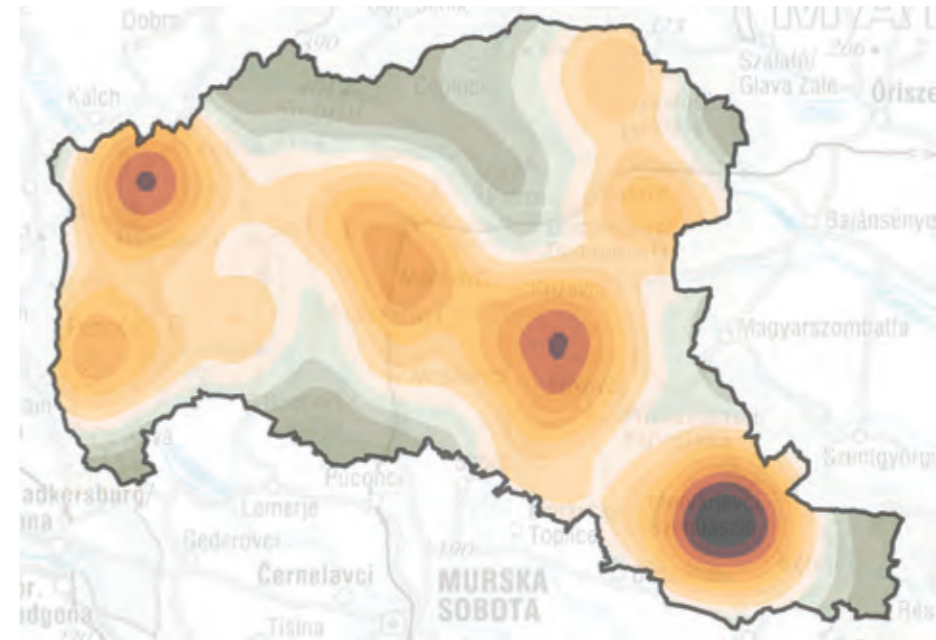
Čopasta sinica *Lophophanes cristatus*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	300 - 400 parov
Vrsta zabeležena v:	18 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	90000 - 280000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,2
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 2
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	29
Št. prešteti parov Goričko 2012:	29
Maksimalno parov na transektih 2012:	6
Povprečno parov na transektih 2012:	0,49
Indeks popis 2012 / NOAGS:	101,2

Čopasta sinica je vrsta iglastega in mešanega gozda. Gnezdi v duplih v odmirajočem drevju, ki si jih pogosto izoblikuje sama. Hrani se z žuželkami, njihovimi ličinkami in semeni. Na Goričkem je njeno središče razširjenosti na severu, v sestojih rdečega bora.

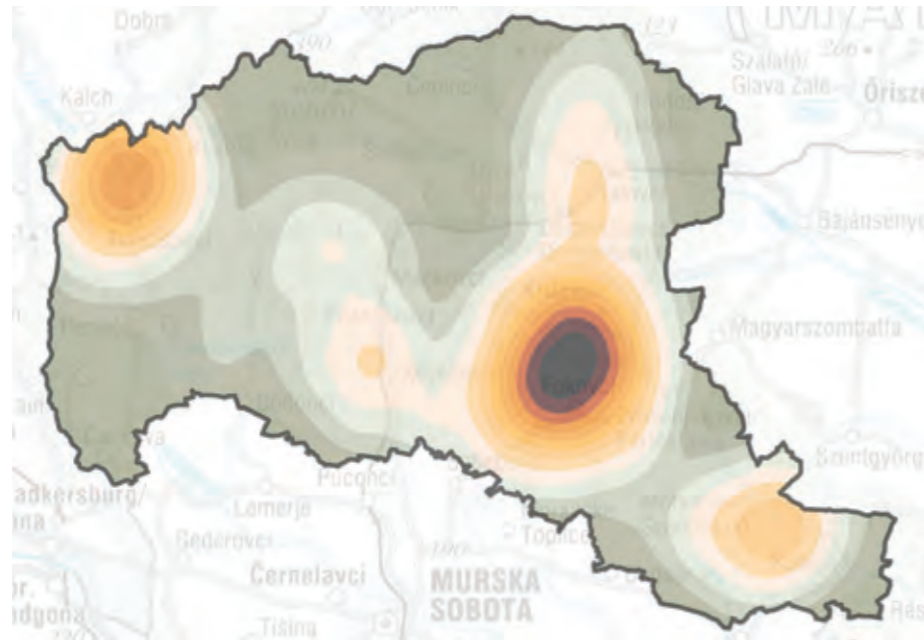
Močvirska sinica *Poecile palustris*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	1960 - 2210 parov
Vrsta zabeležena v:	36 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	4,5 ± 0,3 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	130000 - 250000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,1
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	98
Št. prešteti parov Goričko 2012:	72
Maksimalno parov na transektih 2012:	5
Povprečno parov na transektih 2012:	1,22
Indeks popis 2012 / NOAGS:	73,6

Močvirska sinica je gnezdilka gozdov. Večino leta se zadržuje na svojem teritoriju ali v njegovi neposredni bližini. Gnezdi v duplih. Hrani se z gosonicami, pajki in semeni, ki jih išče v bogati podrasti ali na tleh (npr. žir). Na Goričkem je pogosta gozdna vrsta, s centrom razširjenosti na jugovzhodu v obsežnih gozdovih okoli Bukovniškega jezera.

Dolgorepka *Aegithalos caudatus*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	590 - 730 parov
Vrsta zabeležena v:	21 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	1,4 ± 0,2 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	20000 - 25000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,9
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	40
Št. prešteti parov Goričko 2012:	32
Maksimalno parov na transektih 2012:	3
Povprečno parov na transektih 2012:	0,54
Indeks popis 2012 / NOAGS:	79,1

Dolgorepka je vrsta gozda in gozdnega roba z obiljem podrasti. Prehranjuje se z manjšimi žuželkami, npr. listnimi ušmi. Gnezdo pripne v rogovilo grma, zgrajeno pa je iz mahu, pajčevin, perja in zunaj obdano s kosmi lišajev, da se zlije z okolico. Znano je, da ima gnezdeči par ob sebi pogosto pomočnike, ki pomagajo hraniti mladiče. Ti so praviloma sorodniki samca, ki jim je gnezditvev spodletela. Zunaj gnezditvenega časa tvori večje jate, ki se potem klatijo naokoli in iščejo hrano. Na Goriškem je pogosta predvsem med Rogašovci in Sotino ter v okolici Fokovcev.

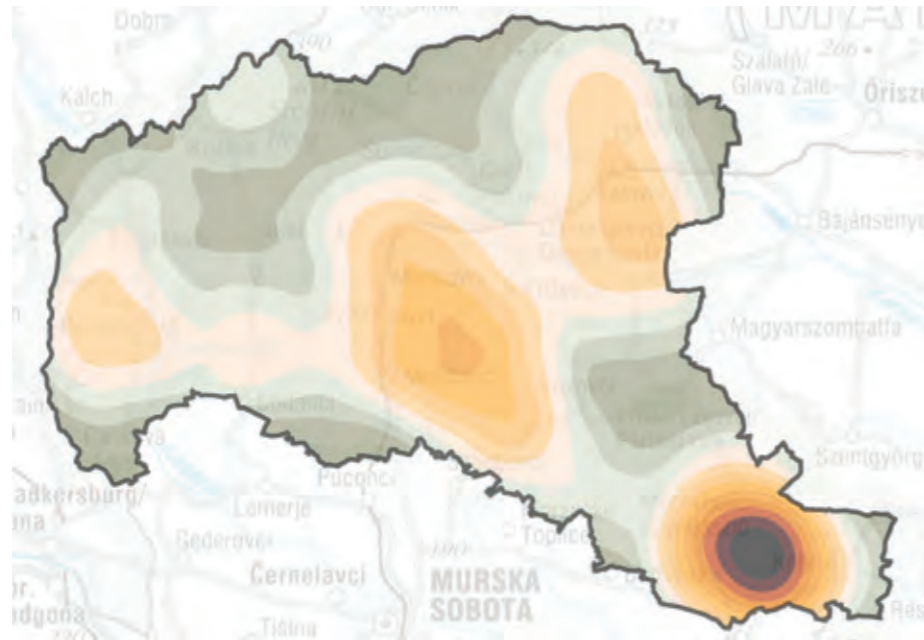
Plašica *Remiz pendulinus*

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2014)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	3 - 5 parov
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	100 - 300 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	V
Rdeči seznam (osnutek):	NT
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	3
Št. prešteti parov Goričko 2012:	0
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Plašica gnezdi v vrbovih ob rekah in jezerih. Mošnjasto gnezdo z vhodom v obliki kratkega tunela pripne na vejo, pogosto nad vodo. Prehranjuje se z ličinkami žuželk in pajki, ki jih nabira v trstičih in grmovju. Na Goriškem je zelo redka gnezditilka sestojev bele vrbe ob Ledavskem jezeru.

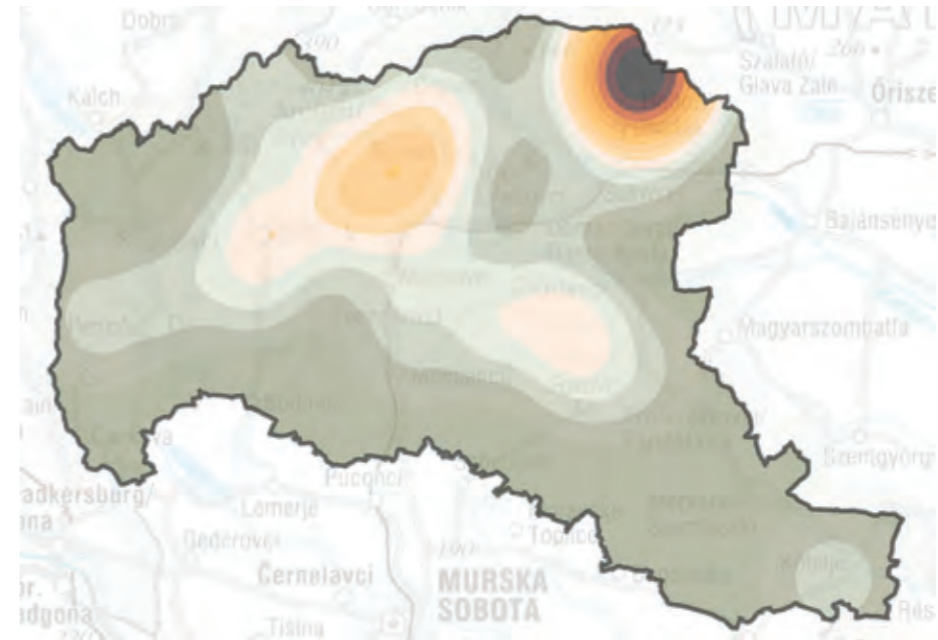
Brglez *Sitta europaea*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	3410 - 3750 parov
Vrsta zabeležena v:	50 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	7,7 ± 0,4 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	100000 - 200000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,4
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	93
Št. prešteti parov Goričko 2012:	140
Maksimalno parov na transektih 2012:	12
Povprečno parov na transektih 2012:	2,37
Indeks popis 2012 / NOAGS:	151,0

Brglez je gnezdilec listnatih in mešanih gozdov, parkov ter visokodebelnih sadovnjakov. Prevelik vhod v duplo ali gnezdilnico si spretno obzida z blatom, da poveča varnost svojega zaroda. Je edina evropska ptica, ki zmore plezati z glavo navzdol. Jeseni v različne špranje in luknje zatika semena in si tako pripravi zalogo za zimo. Na Goričkem je pogosta in splošno razširjena vrsta z izrazito zgoščenostjo v gozdovih okoli Bukovniškega jezera.

Dolgoprsti plezalček *Certhia familiaris*

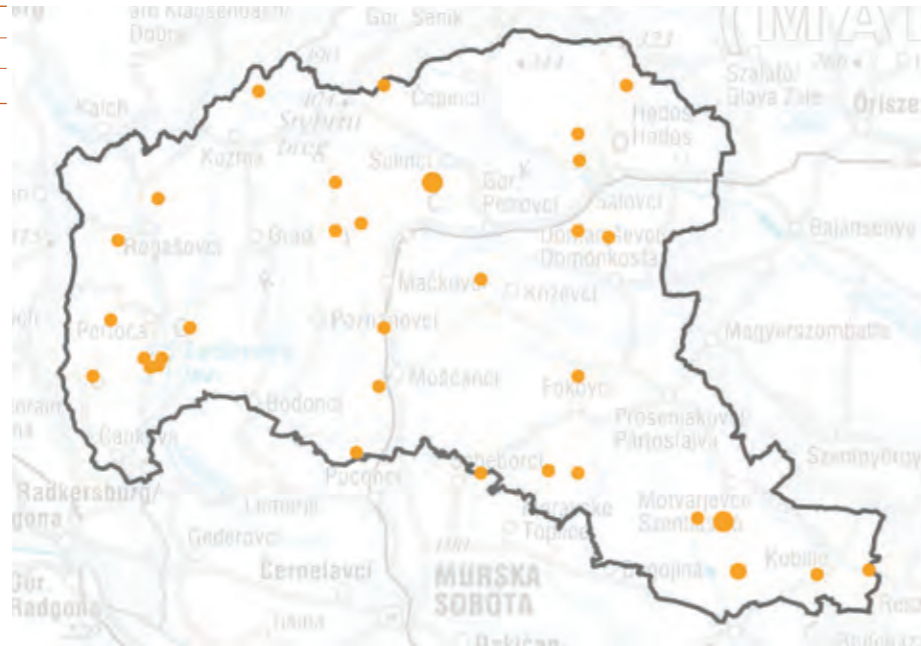

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	300 - 400 parov
Vrsta zabeležena v:	17 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	50000 - 100000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,5
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	10
Št. prešteti parov Goričko 2012:	21
Maksimalno parov na transektih 2012:	4
Povprečno parov na transektih 2012:	0,36
Indeks popis 2012 / NOAGS:	207,6

Dolgoprsti plezalček je v Sloveniji najbolj pogost v mešanih ali iglastih gozdovih v nekoliko višjih legah. Gnezdi v špranjah za odstopljenim lubjem, v globokih razpokah v deblu in luknjah v zidovih. Prehranjuje se pretežno s pajkovci in žuželkami ter njihovimi ličinkami, ki jih s tankim kljunom pobira izza hrapavega lubja. Od sorodnega kratkoprstega plezalčka ga najlaže ločimo po petju. Na Goričkem je njegova populacija izrazito zgoščena na skrajnem severovzhodu območja med Hodošem in Dolenci.

Kratkoprsti plezalček *Certhia brachydactyla*

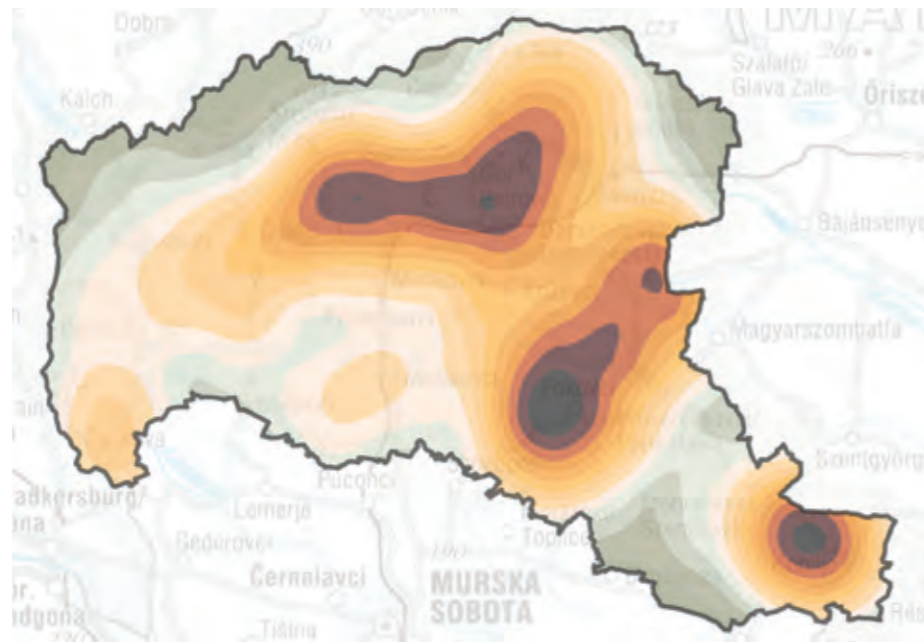
- 1
- 2
- 3

Vir podatkov za grafični prikaz:	tetrade NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2003-2012), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	400 - 600 parov
Vrsta zabeležena v:	13 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	50000 - 100000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,7
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	32
Št. prešteti parov Goričko 2012:	14
Maksimalno parov na transektih 2012:	2
Povprečno parov na transektih 2012:	0,24
Indeks popis 2012 / NOAGS:	43,7

Kratkoprsti plezalček dosega najvišje gostote v starih hrastovih gozdovih, med iglavci pa mu je najljubši rdeči bor. Gnezdilna špranja za odstopljenim lubjem je pogosto tako tesna, da se valeča ptica v njej ne more niti obrniti. Prehrano sestavljajo pretežno pajkovci ter žuželke in njihove razvojne oblike. Pozimi prenočuje v skupinah od nekaj do 20 osebkov, ki se stiskajo drug k drugemu, največkrat z glavami skupaj in repi navzven, tako da s telesi tvorijo obliko zvezde. Na Goričkem je dokaj pogost v gozdovih po vsem območju.

Rjavi srakoper *Lanius collurio*

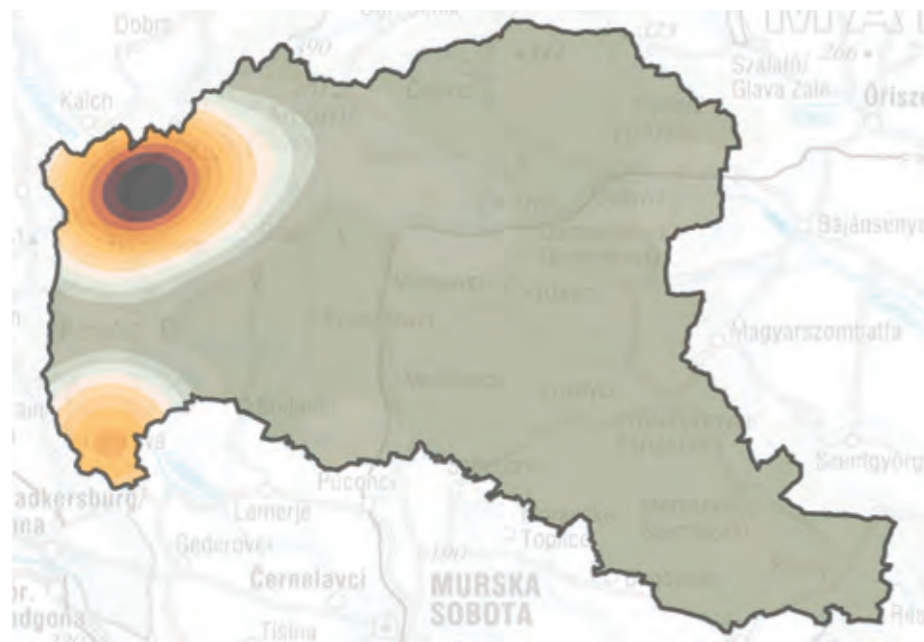
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	500 - 1000 parov
Vrsta zabeležena v:	47 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	7,6 ± 0,4 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	20000 - 30000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	3,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	V1
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	I (kvalifikacijska vrsta za Goričko)
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	94
Št. prešteti parov Goričko 2012:	136
Maksimalno parov na transektih 2012:	7
Povprečno parov na transektih 2012:	2,31
Indeks popis 2012 / NOAGS:	144,1

Foto A. Ploj

Rjavi srakoper se k nam vrne konec aprila. Gnezdi v odprti krajini z mozaikom košenih in nekošenih travnikov, v kateri ne smejo manjkati posamezni grmički, najbolj trnasti (šipek, glog). V njih si namreč splete gnezdo. Prehranjuje se z žuželkami, ki jih ulovi s preže – to so lahko grmički, veje, ograje ali žice. Presežek hrane nabode na trne kot rezervo za deževne dni. Na Goričkem je rjavi srakoper dokaj pogost gnezdilec mozaične krajine z grmišči in travniki. Videti je, da njegova populacija v zadnjih letih narašča, kar je morda posledica zaraščanja krajine.

Sraka *Pica pica*

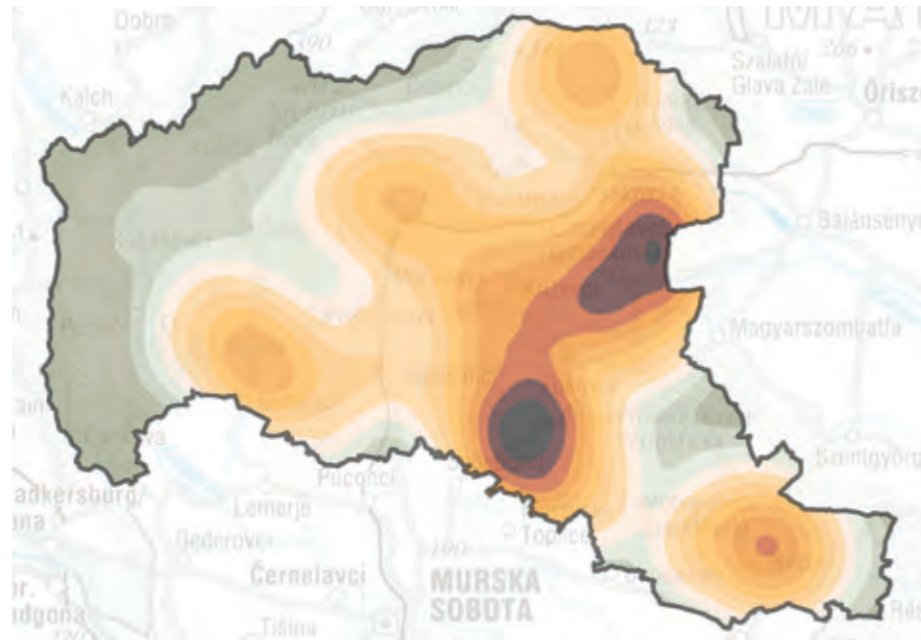
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	250 - 350 parov
Vrsta zabeležena v:	13 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	9000 - 14500 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,6
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	II/2
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	44
Št. prešteti parov Goričko 2012:	22
Maksimalno parov na transektih 2012:	3
Povprečno parov na transektih 2012:	0,37
Indeks popis 2012 / NOAGS:	50,2

Foto T. Mihelič

Sraka si gnezdo, ki se ga po krivici drži sloves neurejenosti, najraje splete v tankih vejah grmičevja, kamor različni plenilci zaradi krhkosti vejic težko dostopajo. Gnezdo je kroglasto z vhodom s strani, njegova notranjost pa je zglajena s koreninicami. Sraka se prehranjuje z rastlinsko in živalsko hrano, včasih upleni tudi mladiče ptic pevk. Značilna zanjo so skupinska prenočišča, na katerih se zbere tudi po več deset osebkov. Na Goričkem je pogostejša le na skrajnem severozahodu med Rogašovci in Kuzmo ter na jugozahodu v okolici Cankove.

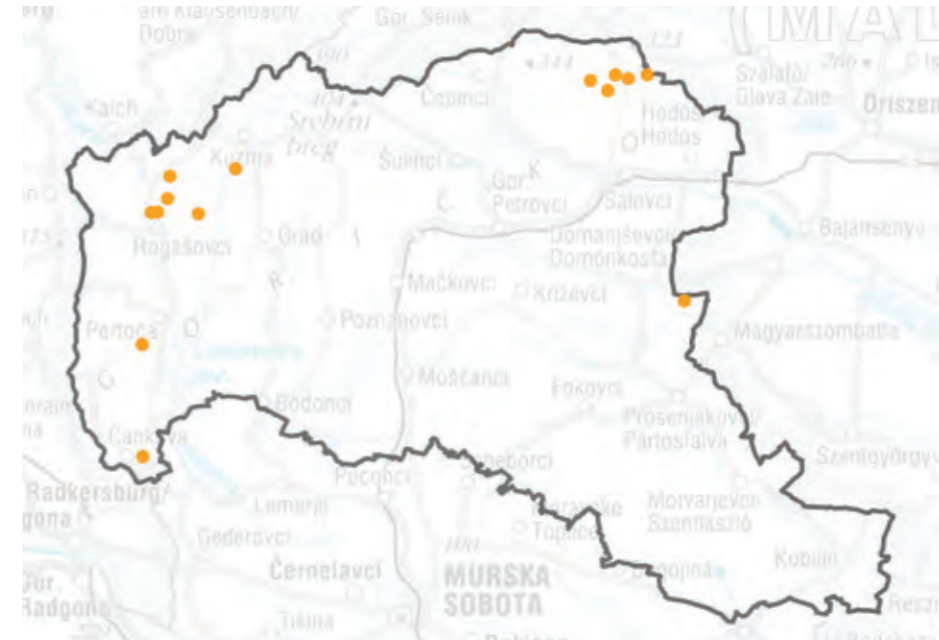
Šoja *Garrulus glandarius*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	1770 - 2010 parov
Vrsta zabeležena v:	53 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	4,1 ± 0,3 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	20000 - 30000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	7,6
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	II/2
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	76
Št. prešteti parov Goričko 2012:	126
Maksimalno parov na transektih 2012:	7
Povprečno parov na transektih 2012:	2,14
Indeks popis 2012 / NOAGS:	166,1

Šoja je gnezdilka gozdov, zlasti hrastovih, saj želod sestavlja pomemben del njene jesenske prehrane. Zimsko zalogo hrane si pripravlja tako, da semena in plodove skriva v zemljo. Na marsikatero zalogo nato pozabi, zato ima pomembno vlogo pri raznašanju in zasajanju hrasta. Na Goričkem je pogosta gnezdilka, predvsem na vzhodnem delu območja.

Kavka *Corvus monedula*

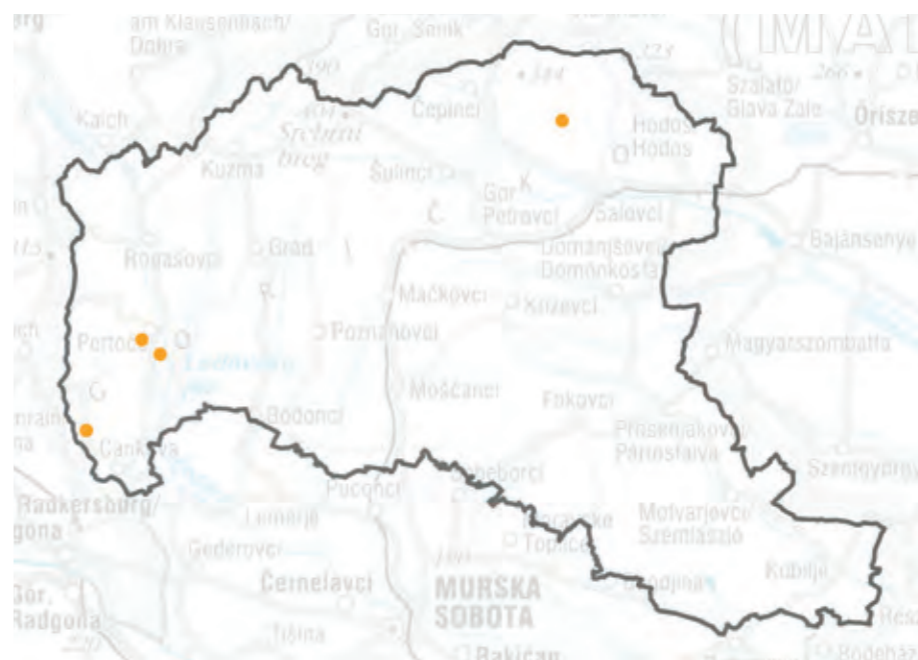
Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2010-2014), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	100 - 200 parov
Vrsta zabeležena v:	5 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	650 - 700 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	22,2
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	V / E1 (naravna gnezdišča)
Rdeči seznam (osnutek):	NT
Dodatek Direktive o pticah:	II/2
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	12
Maksimalno parov na transektih 2012:	7
Povprečno parov na transektih 2012:	0,20
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Foto T. Mihelič

V Sloveniji se kavka pojavlja predvsem po mestih in vaseh, kjer gnezdi v dimnikih, prezračevalnih jaških in na podstrešjih. Na Goričkem jo še najdemo v naravnih gnezdiščih - opuščenih duplih črne žolne (Štumberger 2003d). Kjer ima možnost, gnezdi kolonijsko in je tudi sicer zelo družabna ptica. Hrani se na tleh, kjer pobira semena, plodove in nevretenčarje, občasno tudi organske odpadke in mrhovino.

Črna vrana *Corvus corone*

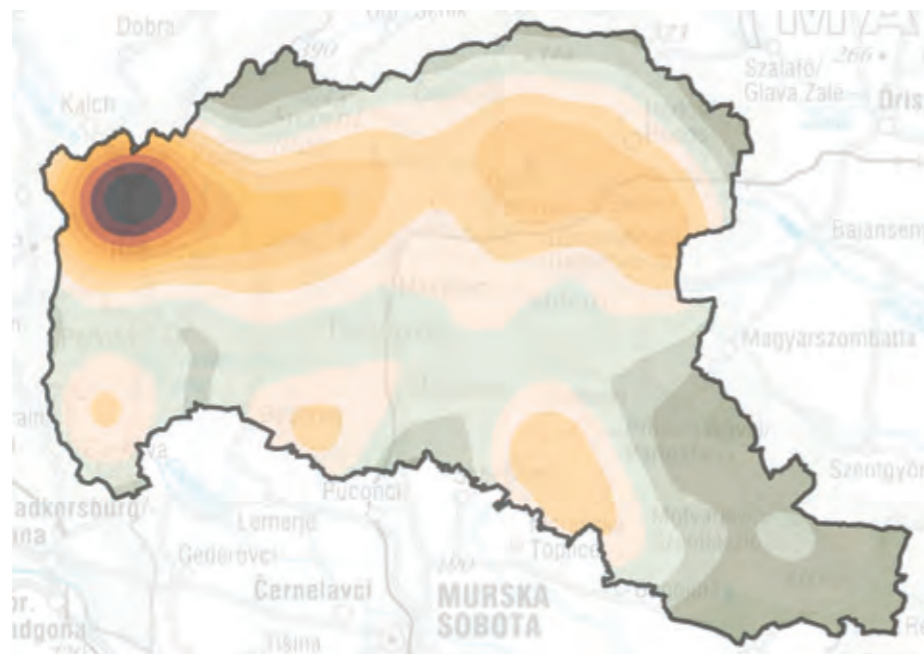

1

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2010-2012), popis 2012
Gnezditveni status:	G?
Ocena populacije v KPG:	0 - 3 parov
Vrsta zabeležena v:	1 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	30 - 50 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	3,8
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	R
Rdeči seznam (osnutek):	VU
Dodatek Direktive o pticah:	II/2
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	1
Maksimalno parov na transektih 2012:	1
Povprečno parov na transektih 2012:	0,02
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Črna vrana je v Sloveniji precej redkejša od sorodne sive vrane. Prehranjuje se s semeni, plodovi, nevretenčarji, organskimi odpadki, mrhovino, pleni pa lahko tudi manjše vretenčarje in njihove mladiče. Gnezdo je spleteno iz vej in najpogosteje nameščeno visoko na drevesu. Na Goričkem je bila opazovana v gnezditvenem času, zabeleženi pa so bili tudi križanci s sivo vrano, tako da je morebitno gnezdenje verjetno v mešanih parih.

Siva vrana *Corvus cornix*

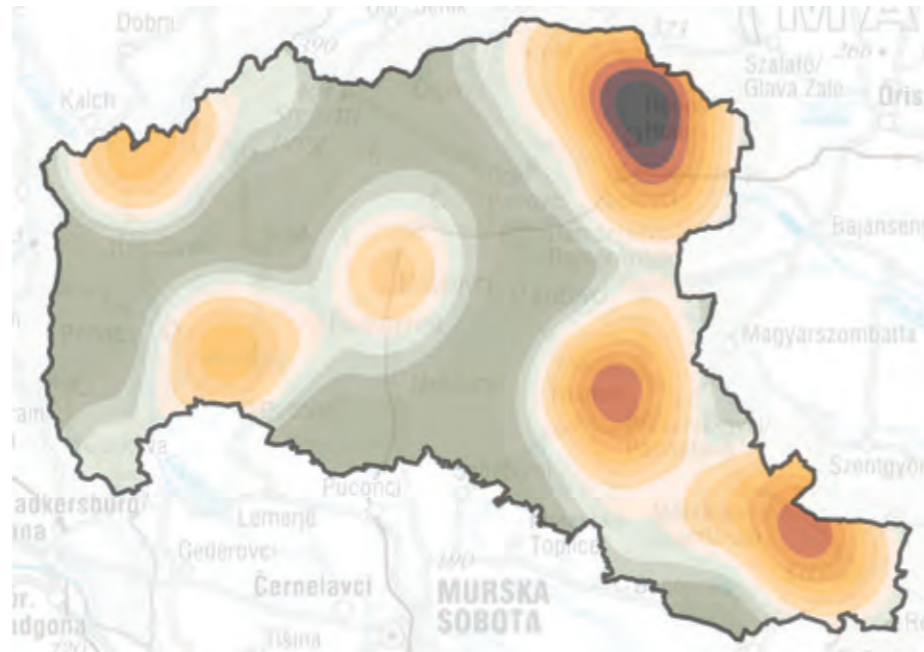
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	1500 - 2000 parov
Vrsta zabeležena v:	58 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	7,1 ± 0,3 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	40000 - 82000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,9
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	II/2
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	184
Št. prešteti parov Goričko 2012:	285
Maksimalno parov na transektih 2012:	15
Povprečno parov na transektih 2012:	4,83
Indeks popis 2012 / NOAGS:	155,1

Foto D. Tome

Siva vrana je najpogostejša predstavica družine vran v Sloveniji. Biva v odprti kmetijski krajini. Pogosto se hrani na sveže pokošenih travnikih ali sveže zoranih njivah, kjer pobira od kosilnice poškodovane nevretenčarje oziroma ličinke žuželk, ki jih je na svetlobo zanesel plug. Do svojih mladičev je zelo zaščitniška, zato v obdobju, ko še ne znajo dobro leteti, z vrtoglavimi navideznimi napadi zastrašuje tudi precej večja bitja, kot je sama. Sive vrane so izjemno bistre ptice, kar je verjetno posledica njihove družabnosti. Na Goričkem je dokaj pogosta gnezdilka, z izrazito gostoto na zahodnem delu med Rogašovci in Sotino.

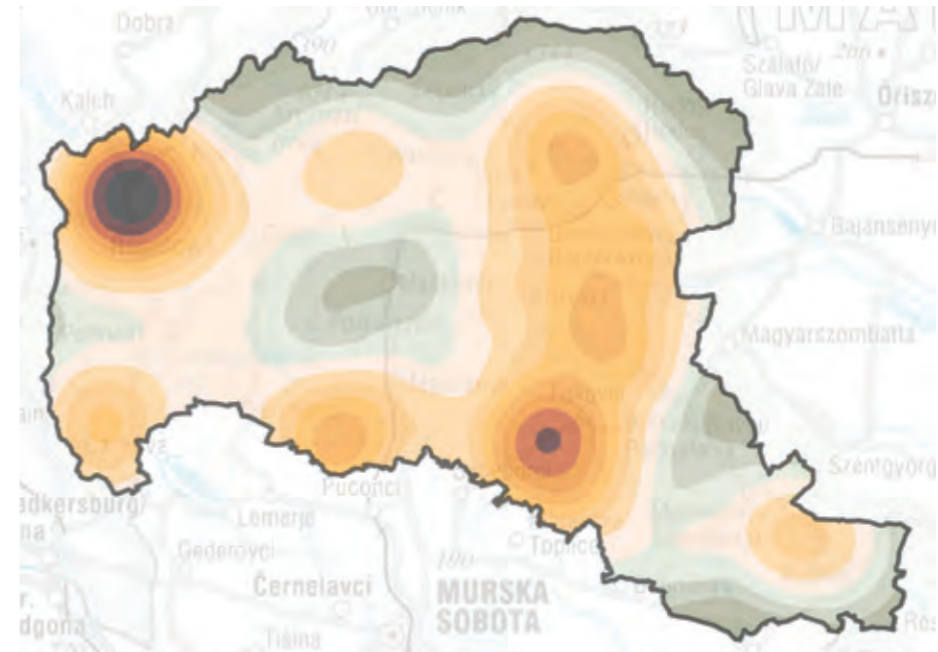
Krokar *Corvus corax*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	80 - 130 parov
Vrsta zabeležena v:	19 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	2000 - 3500 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	3,8
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	23
Maksimalno parov na transektih 2012:	2
Povprečno parov na transektih 2012:	0,39
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Krokar je največji predstavnik družine vran, ki kljub ne prav spevnemu petju sodijo med pevce. Gnezdo si zgradi na polici v skalni steni ali na visokem drevju. Pri hrani je oportunist, ki se ne brani niti mrhovine in organskih odpadkov. Kot vse vrane so tudi krokarji izjemno inteligentni in se pogosto družijo v jate, zlasti mladi osebki. Par praviloma ostane skupaj vse življenje. Na Goričkem ni zelo pogost gnezdilec, a se pojavlja raztreseno po vsem območju.

Škorec *Sturnus vulgaris*

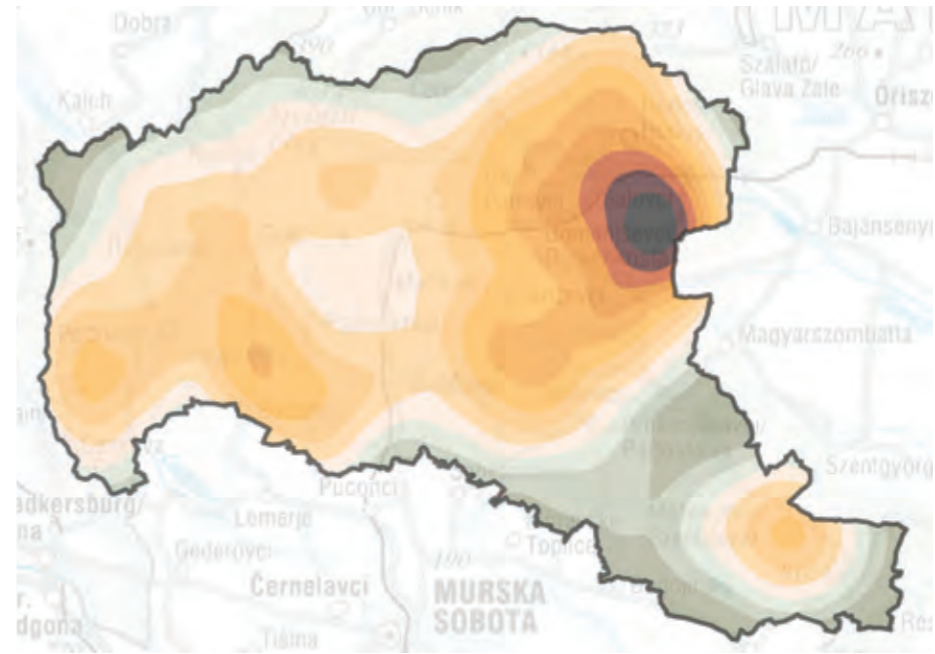
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	5000 - 6000 parov
Vrsta zabeležena v:	51 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	24,2 ± 0,6 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	180000 - 350000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,1
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	II/2
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	516
Št. prešteti parov Goričko 2012:	609
Maksimalno parov na transektih 2012:	29
Povprečno parov na transektih 2012:	10,32
Indeks popis 2012 / NOAGS:	118,1

Foto M. Tiefenbach

Škorci gnezdijo v naravnih duplih, gnezdilnicah in celo v luknjah v stenah hiš. V dobrih razmerah lahko tvorijo ohlapne kolonije, katerih člani se pogosto hranijo na istih površinah. Mladiče hranijo večinoma z nevretenčarji (žuželke, deževniki, pajkovci), prinašajo pa jim tudi zrele sadeže, na primer češnje. So izjemno družabne ptice, ki na jesen tvorijo več tisočglave ali celo deset tisočglave jate. Te prenočujejo na skupinskih prenočiščih v trstičju ali grmovju, tudi na Ledavskem jezeru (Denac 2002). Na Goričkem je škorec pogosta in splošno razširjena vrsta, z velikimi gostotami v okolici Rogašovcev ter med Sebeborci in Fokovci.

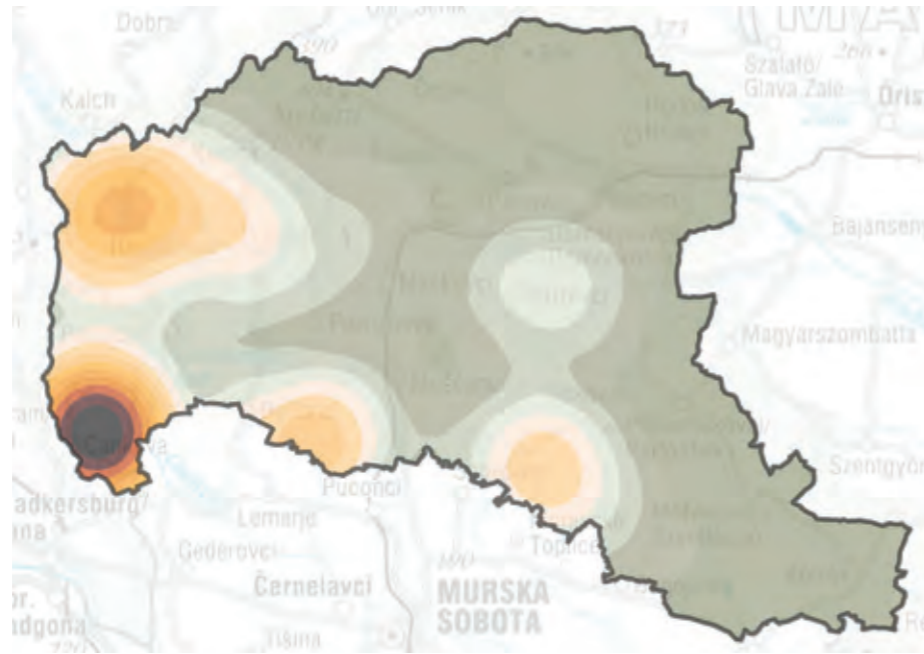
Kobilar *Oriolus oriolus*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	1260 - 1470 parov
Vrsta zabeležena v:	58 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	3,0 ± 0,2 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	24000 - 34000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	4,7
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	138
Št. prešteti parov Goričko 2012:	217
Maksimalno parov na transektih 2012:	9
Povprečno parov na transektih 2012:	3,68
Indeks popis 2012 / NOAGS:	157,0

Kobilar je kljub svoji živo rumeni barvi presenetljivo neopazna ptica, saj večino časa preživi v krošnjah listavcev. Pogosteje kot s svojo pojavo se izda z melodičnim petjem. Vendar pozor! Kobilar se v naše kraje vrne šele konec aprila, tako da so vsi »kobilarji« pred tem v resnici škorci, ki odlično oponašajo njegovo petje. Kobilar gnezdi na listnatem drevju, v razcepu veje. Na Goričkem je dokaj pogost gnezdilec, z izrazitimi gostotami na vzhodnem delu območja.

Domači vrabec *Passer domesticus*

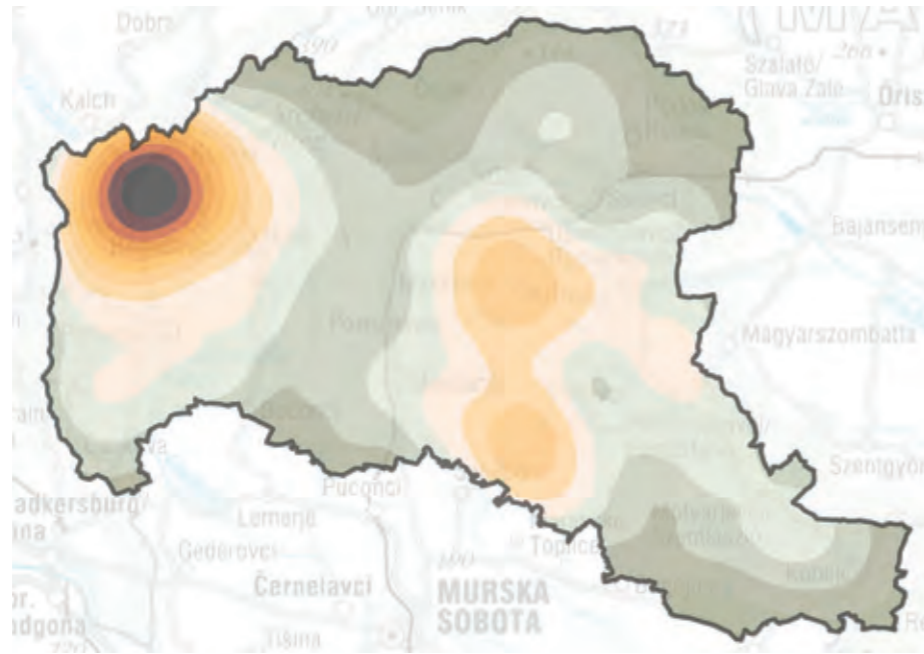
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	4500 - 4890 parov
Vrsta zabeležena v:	30 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	10,2 ± 0,4 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	300000 - 465000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,2
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	187
Št. prešteti parov Goričko 2012:	182
Maksimalno parov na transektih 2012:	26
Povprečno parov na transektih 2012:	3,08
Indeks popis 2012 / NOAGS:	97,3

Foto D. Tome

Čeprav sodi med pevce, ni napev domačega vrabca nič posebnega. Sestavlja ga dolgo zaporedje enostavnih »čriv-čriv«, ki jih samci prepevajo pod napušči, v žlebovih in na strehah hiš. Domači vrabec je namreč tesno povezan s človekovimi bivališči, kjer najde tako gnezdišča kot hrano. Zelo mu ustrezajo netlakovana dvorišča, kjer rastejo različne rastline, ki obrodijo številna majhna semena (na primer ptičja dresen). V času gnezditve pa mladičem prinaša predvsem žuželke. Na Goričkem je pogost predvsem v naseljih na zahodnem delu območja.

Poljski vrabec *Passer montanus*

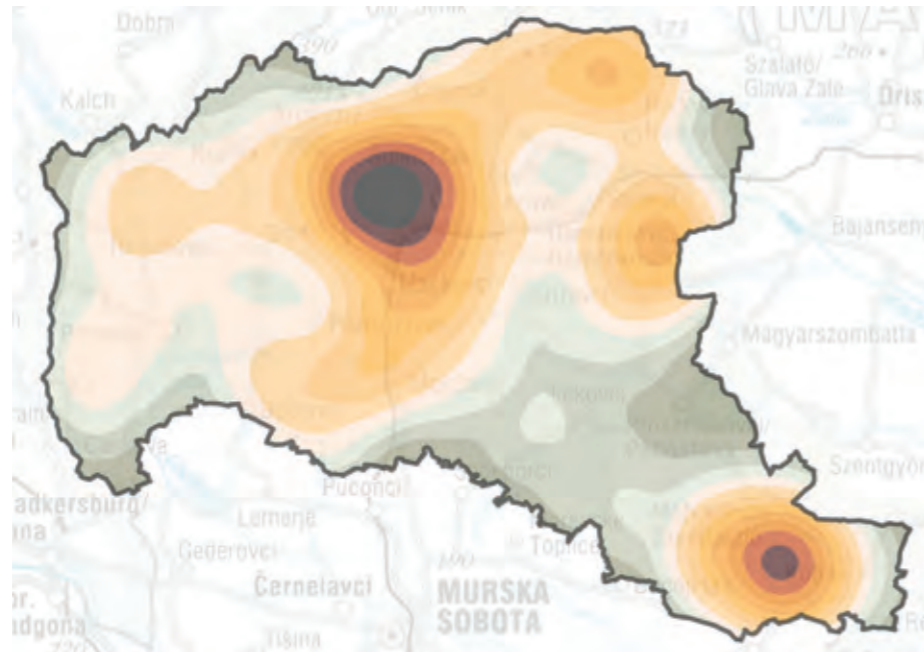
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	4500 - 5000 parov
Vrsta zabeležena v:	51 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	20,2 ± 0,6 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	180000 - 290000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	2,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	SPEC 3
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	388
Št. prešteti parov Goričko 2012:	328
Maksimalno parov na transektih 2012:	21
Povprečno parov na transektih 2012:	5,56
Indeks popis 2012 / NOAGS:	84,6

Foto I. Esenko

Poljski vrabci gnezdiijo v duplih, radi pa zasedejo tudi gnezdilnice. Pozimi si te luknje obilno obložijo s slamo in kurjim perjem, da jih grejeta med prenočevanjem. Pogosti so v vaseh, kjer ljudje še redijo krave, konje, drobnico ali kokoši, saj so s tem povezane višje gostote nekaterih žuželk in raztresenega zrnja. So zelo družabni in jeseni v jatah obiskujejo požeta strnišča, kompostne kupe in gnojišča. Na Goričkem je pogost gnezdilec z izrazito zgostitvijo na severozahodu med Rogašovci in Sotino.

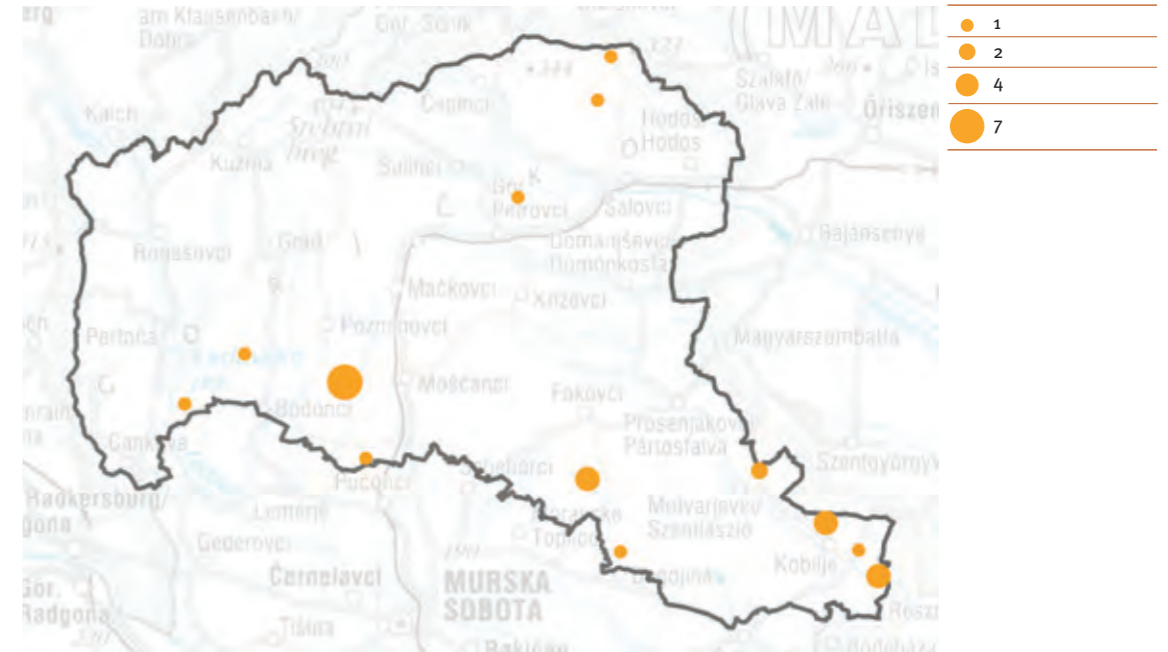
Ščinkavec *Fringilla coelebs*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	9630 - 10180 parov
Vrsta zabeležena v:	59 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	21,4 ± 0,6 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	750000 - 1250000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	811
Št. prešteti parov Goričko 2012:	856
Maksimalno parov na transektih 2012:	45
Povprečno parov na transektih 2012:	14,51
Indeks popis 2012 / NOAGS:	105,6

Ščinkavec je zelo pogost gnezdilec v Sloveniji. Največ jih prebiva v gozdu, gnezdi pa tudi v parkih in sadovnjakih. Hrano, ki jo sestavljajo različna semena in drobni nevretenčarji, pobirajo na tleh. Gnezdo je skodelasto, zgrajeno iz koreninic in mahov, zunaj obdano z lišaji ter mehko postlano s perjem. Jeseni se ščinkavci združujejo v velike jate, ki jih lahko opazujemo na požetih njivah, kako stikajo za razsutim in pozabljenim semenjem. Na Goričkem je pogost in splošno razširjen gnezdilec z največjimi gostotami v osrednjem in jugovzhodnem delu območja.

Repnik *Carduelis cannabina*

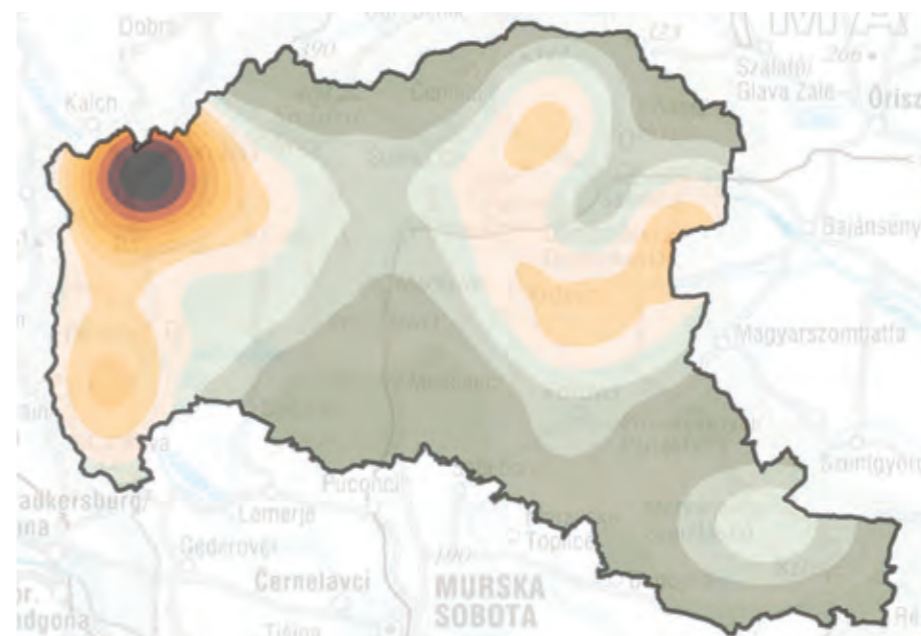
Vir podatkov za grafični prikaz:	tetrade NOAGS (2003-2010), popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	150 - 200 parov
Vrsta zabeležena v:	8 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	10000 - 15000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,4
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	SPEC 2
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	25
Št. prešteti parov Goričko 2012:	12
Maksimalno parov na transektih 2012:	4
Povprečno parov na transektih 2012:	0,20
Indeks popis 2012 / NOAGS:	47,5

Foto A. Kozina

Repnik je gnezdilec ekstenzivno obdelane kmetijske krajine, v kateri ne sme manjkati površin v začetnih fazah zaraščanja. Gnezdi namreč v grmovju. Hrani se pretežno s semeni plevelov, regrata, osatov, navadnega plešca ipd., manjši delež pa sestavljajo nevretenčarji. Glavnino plena najde na počivajočih njivah (prahah), poraslih s pleveli, na robovih jarkov in na neškropljenih njivah, kjer rastejo kulture z oljnatimi semeni (npr. različne križnice). Na Goričkem je maloštevilen gnezdilec, predvsem nižinskih delov na vzhodu.

Lišček *Carduelis carduelis*

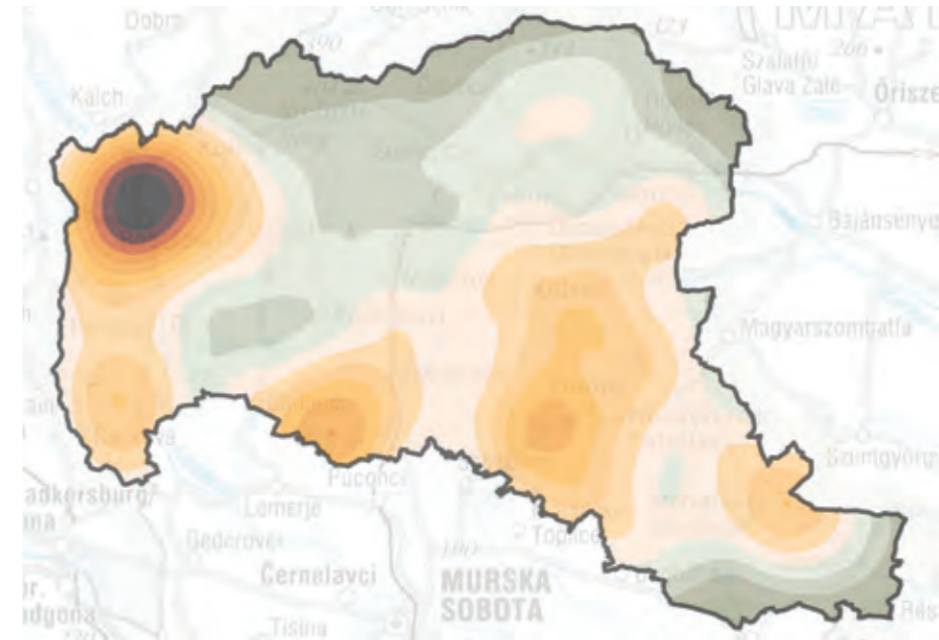
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	730 - 890 parov
Vrsta zabeležena v:	31 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	1,8 ± 0,2 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	28000 - 112000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,2
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	69
Št. prešteti parov Goričko 2012:	40
Maksimalno parov na transektih 2012:	4
Povprečno parov na transektih 2012:	0,68
Indeks popis 2012 / NOAGS:	57,9

Foto D. Tome

Lišček je v Sloveniji zelo pogost gnezdilec, ki pri izbiri življenjskega okolja ni zahteven. Najdemo ga v parkih, naseljih, drevoredih, vinogradih in sadovnjakih. Gnezdo je skledaste oblike, zasidrano med drobnejše vejice. V prehrani mladičev prevladujejo drobni nevretenčarji, jeseni pa se liščki hranijo predvsem z različnimi semeni. Na peščenih površinah (dvorišča, kolovozi) pogosto nabirajo gastrolite, drobne kamenčke, ki jim pomagajo pri prebavi semen. Na Goričkem je pogost predvsem v odprti kmetijski krajini na skrajnem severozahodu.

Zelenec *Carduelis chloris*

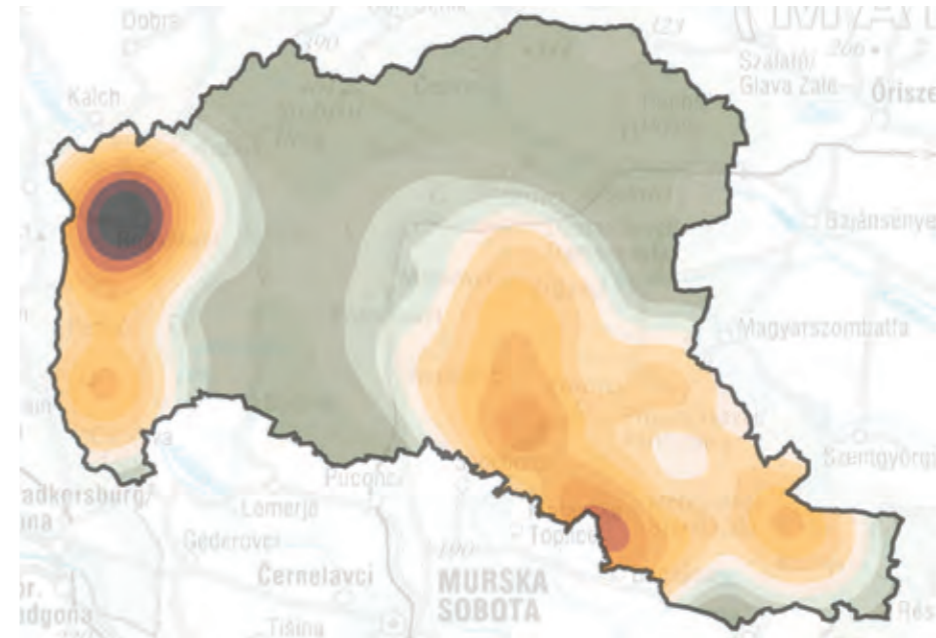
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	3690 - 4040 parov
Vrsta zabeležena v:	52 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	8,4 ± 0,4 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	101000 - 142000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	3,2
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	190
Št. prešteti parov Goričko 2012:	222
Maksimalno parov na transektih 2012:	12
Povprečno parov na transektih 2012:	3,76
Indeks popis 2012 / NOAGS:	116,5

Foto K. Malačič

Zelenec gnezdi na drevju v parkih, drevoredih, sadovnjakih, mejicah in gozdnih robovih. Mladiče hrani z drobnimi nevretenčarji, jeseni pa zelenci na strniščih iščejo predvsem semena. V tem času oblikujejo velike, lahko tudi mešane jate z drugimi vrstami, na primer ščinkavci, pinožami in strnadi. Na Goričkem je precej pogost, zlasti na njegovem skrajnem severozahodnem delu med Rogašovci in Sotino.

Grilček *Serinus serinus*

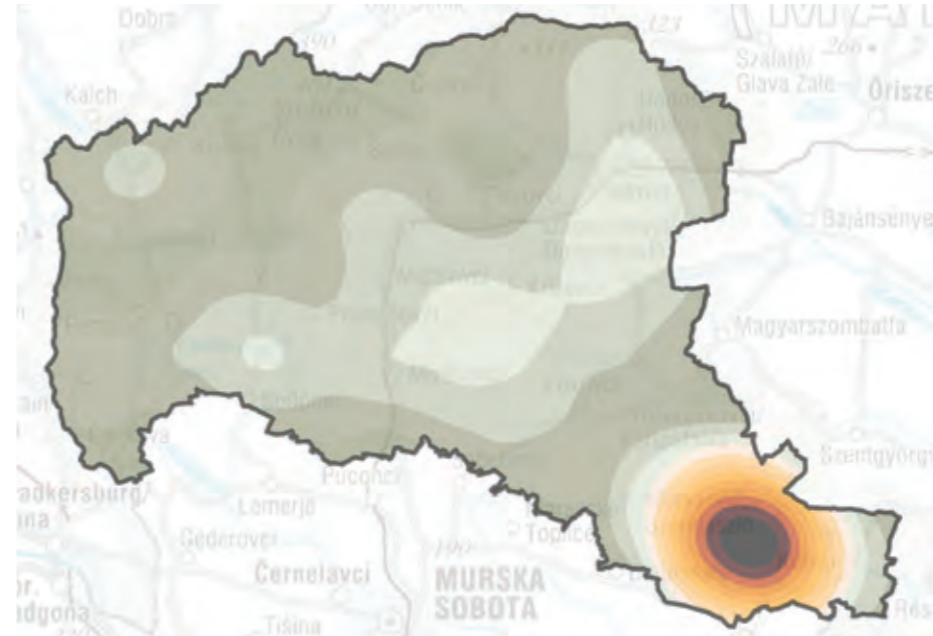
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	1180 - 1380 parov
Vrsta zabeležena v:	32 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	2,8 ± 0,2 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	65000 - 115000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,4
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	78
Št. prešteti parov Goričko 2012:	75
Maksimalno parov na transektih 2012:	8
Povprečno parov na transektih 2012:	1,27
Indeks popis 2012 / NOAGS:	96,7

Foto K. Malačič

Grilčki se iz prezimovališč vrnejo konec marca ali v začetku aprila. Prebivajo v parkih, drevoredih, visokodebelnih sadovnjakih in naseljih z obilico drevja. Gnezdo je skledasto, nameščeno na drevesu. Grilčki se hranijo z drobnimi nevretenčarji in različnimi semeni. Na Goričkem je grilček pogost gnezdilec, ki največje gostote dosega predvsem na zahodu in jugu območja.

Dlesk *Coccothraustes coccothraustes*

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	2000 - 3000 parov
Vrsta zabeležena v:	43 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	9,0 ± 0,4 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	25000 - 35000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	8,3
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	32
Št. prešteti parov Goričko 2012:	128
Maksimalno parov na transektih 2012:	15
Povprečno parov na transektih 2012:	2,17
Indeks popis 2012 / NOAGS:	399,6

Dlesk je gnezdilec listnatih in mešanih gozdov. Med vsemi v Sloveniji živečimi predstavniki družine ščinkavcev ima najmočnejši kljun, s katerim lahko brez težav stre tudi češnjevo koščico. Jeseni se rad druži v jate, ki obiskujejo drevesa belega gabra in se hranijo z njegovimi plodovi. Na Goričkem je dokaj pogost gnezdilec, z večjimi gostotami v obsežnih gozdovih okoli Bukovniškega jezera.

Krivokljun *Loxia curvirostra*

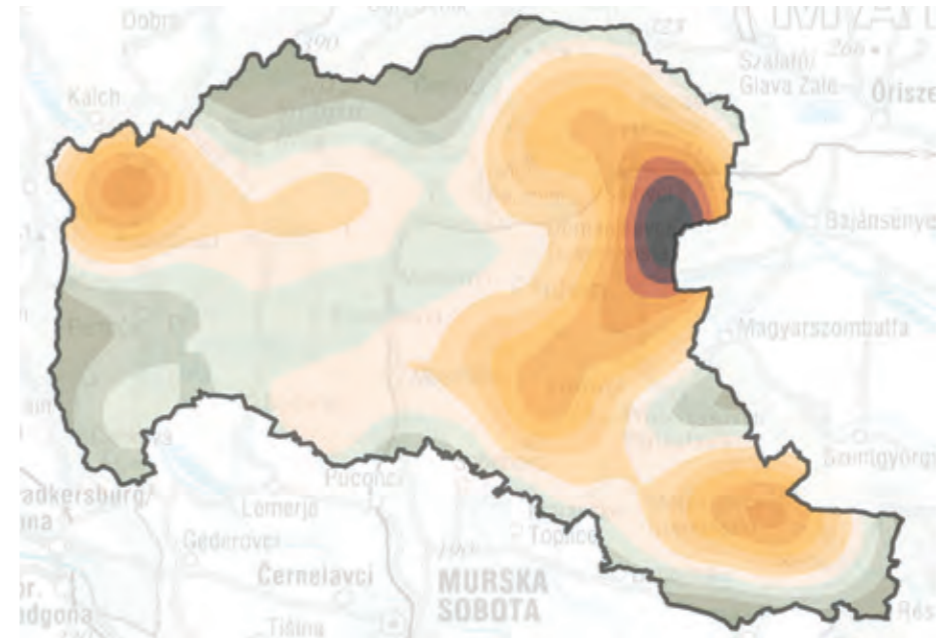
● 1

Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G?
Ocena populacije v KPG:	0 - 5 parov
Vrsta zabeležena v:	1 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	8000 - 13000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,0
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	-
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	2
Maksimalno parov na transektih 2012:	2
Povprečno parov na transektih 2012:	0,03
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Krivokljun je med pevci posebej glede obdobja gnezditve. Praviloma namreč gnezdi pozimi, ko dozori storži iglavcev. Njegov kljun po obliki spominja na papagajevca, vendar sta spodnji in zgornji del prekrížana. Z njim prešcipne luske storžev in tako izlušči mastno, hranljivo seme. Najpogostejši je v gorskih iglastih gozdovih, na Goričkem pa morda gnezdi v gozdovih rdečega bora, vendar v letih naših popisov nikakor ni bil številen.

Rumeni strnad *Emberiza citrinella*

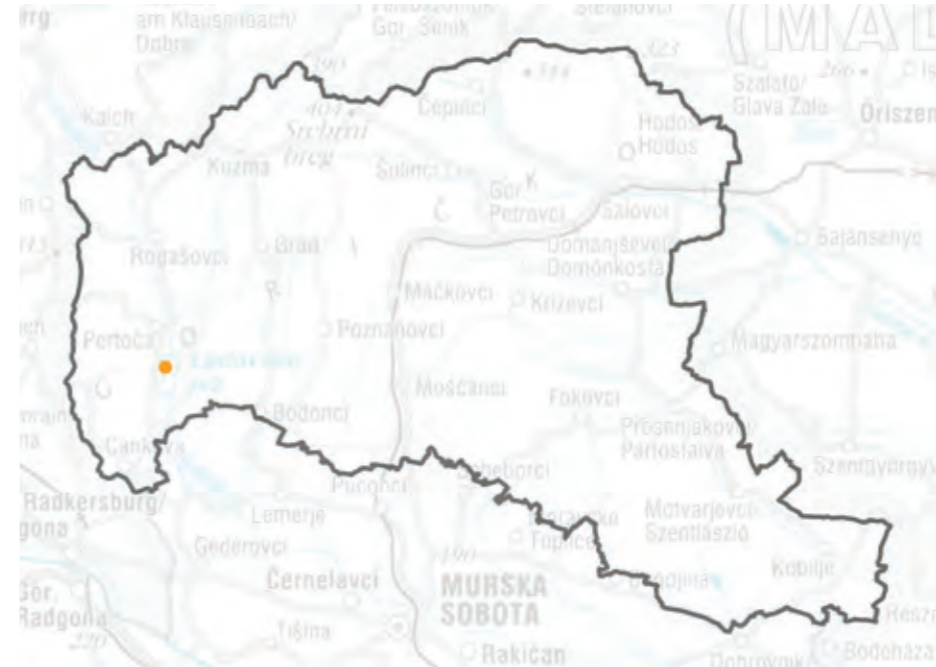
Vir podatkov za grafični prikaz:	popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	3000 - 5000 parov
Vrsta zabeležena v:	56 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	15,8 ± 0,5 parov na km ²
Ocena populacije v Sloveniji:	90000 - 115000 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	3,9
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	Non-SPEC ^E
Rdeči seznam:	V
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	366
Št. prešteti parov Goričko 2012:	399
Maksimalno parov na transektih 2012:	19
Povprečno parov na transektih 2012:	6,76
Indeks popis 2012 / NOAGS:	109,1

Foto G. Bernard

Rumeni strnad naseljuje ekstenzivno obdelano mozaično krajino s postopno košenimi travniki, manjšimi njivami, peščenimi kolovozi, posameznimi drevesi in skupinami grmovja, pri dnu katerih gnezdi. Njegovo pesem lahko opišemo kot otožno ponavljanje napeva »si-si-si moj«. V zimskem času rad obiše kupe gnoja, v katerih brska za semenjem. Ene izmed najvišjih gostot v Sloveniji dosega ta vrsta ravno na vzhodnem Goričkem.

Trstni strnad *Emberiza schoeniclus*

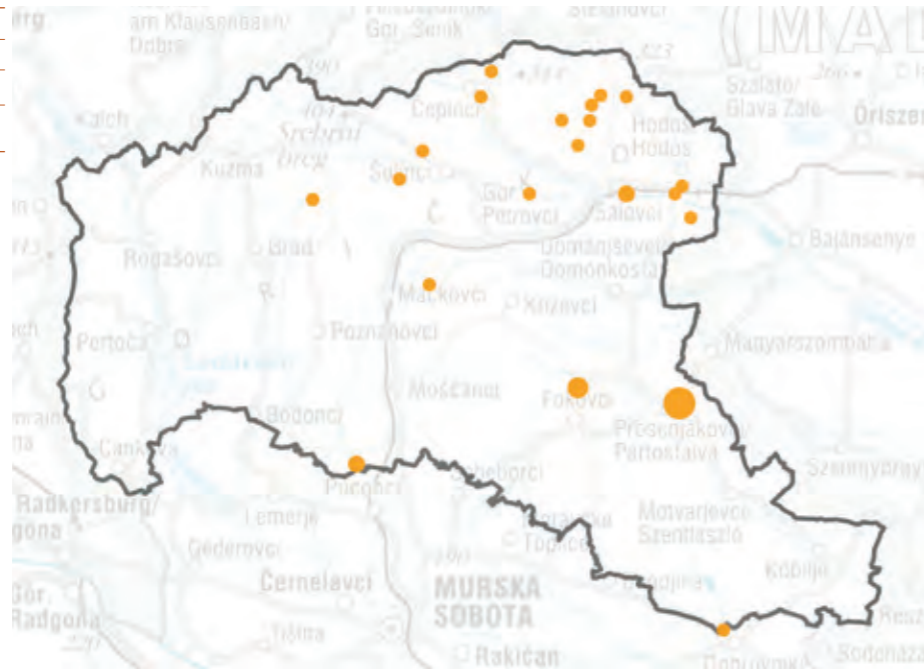
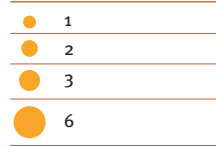

1

Vir podatkov za grafični prikaz:	redke vrste NOAGS (2010)
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	1 - 3 pari
Vrsta zabeležena v:	0 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	100 - 200 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	1,3
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	ne
Status SPEC:	Non-SPEC
Rdeči seznam:	V
Rdeči seznam (osnutek):	LC
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	0
Št. prešteti parov Goričko 2012:	-
Maksimalno parov na transektih 2012:	-
Povprečno parov na transektih 2012:	-
Indeks popis 2012 / NOAGS:	-

Trstni strnad prebiva v različnih tipih mokrišč, najbolj pa mu ustrezajo trstišča. Ponekod po zahodni Evropi gnezdi tudi na njivskih površinah (Brickle & Peach 2004). Gnezdo je skrito v rastlinju pri tleh. Hrani se z nevretenčarji (gosenicami in pajki) ter z zrnjem, ki ga lahko nabira tudi na njivah. Na Goričkem je zelo redek gnezdilec, ki je bil zabeležen le v trstiščih Ledavskega jezera.

Veliki strnad *Emberiza calandra*

Vir podatkov za grafični prikaz:	tetrade NOAGS (2003-2010), redke vrste NOAGS (2003-2012), SIPKK, popis 2012
Gnezditveni status:	G
Ocena populacije v KPG:	30 - 70 parov
Vrsta zabeležena v:	6 od 59 transektov
Relativna gnezditvena gostota v KPG:	-
Ocena populacije v Sloveniji:	4900 - 10500 parov
% parov v KPG glede na Slovenijo:	0,6
Indikatorska vrsta kmetijske krajine:	da
Status SPEC:	SPEC 2
Rdeči seznam:	V
Rdeči seznam (osnutek):	NT
Dodatek Direktive o pticah:	-
Št. prešteti parov NOAGS (2003-2010):	19
Št. prešteti parov Goričko 2012:	12
Maksimalno parov na transektih 2012:	6
Povprečno parov na transektih 2012:	0,20
Indeks popis 2012 / NOAGS:	64,7

Foto D. Tome

Veliki strnad je ptica nižinske kmetijske krajine. Potrebuje mozaik ekstenzivnih travnikov, manjših žitnih njiv in posameznih grmičkov ali dreves, na katerih samci pojejo. Njegova pesem spominja na zvončkljanje s šopom ključev. Gnezdo je na tleh in skrito pod šop trave ali grm. V gnezditvenem času se prehranjuje zlasti z majhnimi nevretenčarji, kasneje pa postanejo zelo pomembna različna semena. Zaradi intenzifikacije kmetijstva je populacija velikega strnada po Evropi in tudi na Goriškem upadla. Na Goriškem je maloštevilen gnezdilec vzhodnega dela, kjer prebiva zlasti na ravnini.

Izginule gnezdilke

V osemdesetih in devetdesetih letih 20. stol. je bilo na Goričkem zabeleženih pet vrst, ki jih po letu 2000 v času gnezditve nismo več opazili. Čebelar *Merops apiaster* in črnočeli srakoper *Lanius minor* sta na Goričkem zanesljivo gnezdila, druge vrste pa so imele status možne gnezdilke (vrtni strnad *Emberiza hortulana*, brinovka *Turdus pilaris*, krekovt *Nucifraga caryocatactes*).

Čebelar je leta 1996 gnezdil v peskokopu severno od Ledavskega jezera, kasneje pa je s te lokacije izginil najverjetneje zaradi novonastalega divjega odlagališča odpadkov (Denac 2000). Junija 2014 je bil pri Hodošu sicer ponovno slišan (Ž. Šalamun osebno), vendar gnezditvev ni bila potrjena. Črnočeli srakoper je v obdobju 1989-1994 zanesljivo gnezdil v okolici Ledavskega jezera (vasi Ropoča, Pertoča, Motovilci). Gnezda so bila nameščena na robu vasi in v visokodebelnem sadovnjaku; na hrastu, jablani in vrbi (Bračko & Štumberger v *pripravi*). Tej gnezditveni populaciji sta verjetno pripadala tudi dva osebka, opazovana v začetku avgusta 1991 v okolici Ledavskega jezera (Bibič 1992). Vrtni strnad je bil zabeležen leta 1984 na južnem Goričkem, in sicer pojoč samec (Geister 1995). Brinovko je Štumberger (2003b) opazoval pri Otovcih 24.7.1996, krekovta pa 28.6.1998 pri Neradnovcih (Štumberger 2003c).

Čebelar je nekdanje gnezdil v peščeni steni pri Ledavskem jezeru (foto L. Poljanec).
European Bee-eater used to breed in a sandy wall close to Ledavsko lake (photo L. Poljanec).

VARSTVO PTIC KMETIJSKE KRAJINE

POVZETEK

Ptice kmetijske krajine so v nezavidljivem položaju — odvisne so od človekovih dejavnosti, vendar pa jim preveč intenzivno delovanje škodi. V preteklih 30 letih je ta skupina ptic v Evropi doživela močan upad, saj so se njihove populacije zmanjšale za kar 50 %. Ogroža jih predvsem intenzivno kmetijstvo, s katerim je povezano zmanjševanje površine ekstenzivnih travnikov, močno gnojenje, zgodnja in večkratna košnja travnikov, povečanje površine njiv, poenostavljeni kolobar, uporaba pesticidov, izginjanje mejic, neobdelanih površin in drugih manjšinskih življenjskih prostorov. Vse to vodi v osiromašeno, homogeno kmetijsko krajino, kjer uspevajo le še najbolj prilagodljive in neizbirčne vrste. Kmetijsko-okoljski ukrepi, ki naj bi blažili negativni vpliv modernega evropskega kmetijstva, so zaradi nizkih plačil v primerjavi z intenzivno pridelavo za kmete večinoma nezanimivi, zato v Sloveniji ne dosegajo svojega namena.

Ukrepi, ki bi negativne trende ptic kmetijske krajine lahko preobrnil, niso nekaj novega, temveč se z njimi vračamo v čase, ko so otroci še vedeli, kakšna je videti rastlina krompirja, na katerem drevesu zrastejo češnje in da mleko pride od krave, ne pa trgovine. Vsakdo lahko prispeva svoj kamenček v mozaik varstva kmetijske krajine. Pticom Goriškega lahko pomagamo z zasaditvijo in ohranjanjem visokodebelnih sadovnjakov, ohranjanjem vlažnih in suhih travnikov, časovno in prostorsko postopno košnjo, ohranjanjem travnatih dvorišč in peščenih kolovozov, ekološkimi malopovršinskimi kmetovanjem, gojenjem kultur, ki so prilagojene lokalnim

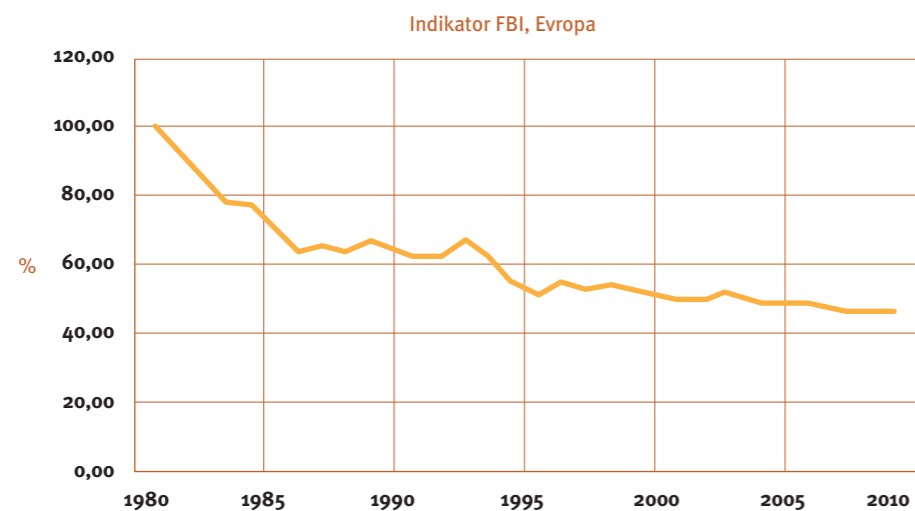
ABSTRACT

Farmland birds are in a difficult position — they depend on human management, but may be harmed due to excessively intensive activities. In the past 30 years, this group of birds underwent a steep decline in Europe with a population decrease of 50 %. They are mainly threatened by intensive agriculture, which is the synonym for the reduction of extensively managed meadows, heavy fertilization, early and multiple grass mowing, expansion of fields, simplified crop rotation, use of pesticides, the disappearance of hedgerows, uncultivated areas and other minority habitats. This leads to an impoverished, homogenous farmland landscape, where only the most adaptable and least demanding species are able to thrive. Agri-environmental measures that ought to alleviate the negative influence of modern agriculture are mostly unattractive for farmers due to low subsidies compared to those for intensive farming. As a result, they do not deliver as many benefits as expected in Slovenia. Conservation measures that might reverse the negative trends of farmland birds are nothing new. They take us back in time to when children still knew how potato plant looks like, which tree bears cherries and that milk comes from the cow and not the supermarket. Everybody can add his own piece in the mosaic of farmland conservation. Birds of Goričko will benefit from creating and maintaining traditional orchards, conserving wet and dry grasslands, gradual grass mowing, preserving grass farmyards and cart tracks, ecological small-scale farming, growing crops adjusted to local climate,

podnebnim razmeram, ekstenzivno pašo na zaraščajočih se površinah in ohranjanjem mejic. Kar torej ptice Goričkega najbolj potrebujejo, je preplet mnogih življenjskih okolij. In to so jim naši predniki znali zagotoviti brez načrtov upravljanja, zgolj z življenjem v okviru svojih potreb. Kaj pa mi? Dandanes si je težko zamisliti, da je bil še pred petnajstimi leti hribski škrjanec na Goričkem ena izmed najpogostejših ptic, ki jo je bilo mogoče opazovati na električnih žicah. Ptice so upravičene do varstva na osnovi različnih državnih in mednarodnih predpisov, še pomembneje pa se je zavedati, da nam s svojo pričujočnostjo in številčnostjo veliko povedo o kakovosti našega življenjskega okolja. Varstvo ptic in narave bi zato vsekakor moralo biti v interesu vseh ljudi.

extensive pasture on overgrowing surfaces and preserving hedgerows. What birds of Goričko need is mosaic of a large number of habitats. Our ancestors knew how to provide this without any management plans, merely by living according to their needs. And what about us? Nowadays it is difficult to imagine that fifteen years ago the Woodlark was one of the commonest bird species that could be observed perching on electric wires. Birds are entitled to protection based on national and international legislation, but it is even more important to bear in mind that their presence and numbers tell much about the quality of our own environment. Protection of birds and nature should therefore be in the interest of all people.

Ptice odprte kmetijske krajine bi brez človekovega delovanja hitro izgubile večino svojih prebivališč. Sedanje travnike in njive bi po opustitvi košnje, paše in oranja namreč marsikje prekrilo naravno rastje, ki je v večini primerov gozd. Vendar tudi preveč intenzivna kmetijska raba uničuje oziroma poslabšuje življenjski prostor ptic kmetijske krajine, zato sodijo med najbolj ogrožene skupine ptic v Evropi. Njihove populacije dokumentirano upadajo že zadnja tri desetletja (Voříšek *et al.*

Populacije ptic kmetijske krajine v Evropi zadnja tri desetletja upadajo (vir: EBCC/RSPB/BirdLife/Statistics Netherlands)

In the past three decades, European farmland bird populations have been rapidly declining (source: EBCC/RSPB/BirdLife/Statistics Netherlands).

2010). Žal enak trend opazamo tudi v Sloveniji, kjer so od leta 2008 upadle kar za 22 % (Kmecl & Figelj 2013). Intenzivno kmetijstvo najbolj prizadene visoko specializirane vrste, ki za preživetje potrebujejo natančno določen tip gnezdišča, hrane ali posebno strukturo habitata. Vrste, ki uspešno gnezdiijo v različnih okoljih in niso vezane na določeno hrano, t.i. generalisti, pa so svoje populacije povečale (Schifferli 2000).

Intenzifikacija kmetijstva v Evropi se je pričela med II. svetovno vojno iz potrebe po samooskrbi s pridelki. Kmetje so z uporabo različnih tehnologij želeli povečati učinkovitost in produktivnost obdelovanja zemlje. Intenzifikacija je temeljila predvsem na napredku mehanizacije, gnojilnih in pesticidnih (Fuller 2000), ki so jih takrat začeli uporabljati nekritično in v velikih količinah. Populacije ptic kmetijske krajine v državah Vzhodne Evrope so pričele občutneje upadati po vstopu teh držav v EU, saj od takrat hrano pridelujejo po načelih skupne kmetijske politike (CAP) (Gregory *et al.* 2005, Voříšek *et al.* 2010). Ta določa pravila kmetovanja na celotnem ozemlju EU in lahko v kratkem času vpliva na velike površine (Schifferli 2000). Kljub poskusom »ozelenitve« skupne kmetijske politike je največ denarja še vedno namenjenega intenzivni pridelavi, zaradi katere trpita okolje in biotska raznovrstnost. Skrb vzbujajoče je dejstvo, da imajo spremembe v kmetijstvu negativne posledice predvsem za redke in specializirane vrste, manj pa vplivajo na pogoste, zelo razširjene in nezahtevne vrste (Barnett *et al.* 2004).

Naravovarstveni ukrepi, s katerimi lahko zaustavimo upadanje ptičjih populacij oziroma celo spodbudimo njihovo rast, so pravzaprav vračanje k zdravi kmečki pameti naših prednikov. Ti so živeli v skladu s svojimi potrebami. Načrtov upravljanja in zavarovanih območij niso potrebovali. Velika biotska raznovrstnost je bila stranski učinek njihove zmernosti in spoštovanja narave. V današnjem času smo materialno sicer precej na boljšem kot nekdanj, vendar pa obilje prinaša tudi neprijetne posledice, kot so stres, bolezni, zastrupljeno okolje, izginjanje vrst. Mnogi se zato v iskanju rešitev spogledujejo s preteklostjo. Ne dogaja se namreč redko, da tudi sodobna znanost potrjuje stare modrosti, pa čeprav do njih prihaja s povsem drugačnimi metodami.

VPLIV KMETIJSTVA NA PTICE

Kmetijstvo na Goričkem je bilo še pred dvema desetletjema dokaj ekstenzivno in malopovršinsko. Ustvarjalo je mozaik različnih habitatov, v katerem je vsaka izmed visoko specializiranih vrst ptic takšne krajine našla dovolj ustreznih gnezdišč in prehranjevalnih površin. S kmetijskimi subvencijami, komasacijami in melioracijami, ki so se pričele nekako v začetku 21. stoletja, pa je nastopilo obdobje temeljitega preoblikovanja podobe krajine. Dandanes le še redko kje na Goričkem najdemo dolino potoka, ki ni meliorirana in spremenjena v njive. Na območjih komasacij so nastale obsežne monokulturne njive, med katerimi ni prostora za travnate robove, kaj šele za drevesne mejice. Kmetu se s finančnega vidika bistveno bolj izplača imeti njivo koruze ali pšenice kot pozno košen travnik. Od 5594 ha travnikov, kolikor jih je bilo leta 2010 na Goričkem, je bilo v ukrepe kmetijsko-okoljskega programa za obdobje 2007-2013 vključenih 1243 ha, večinoma v ukrep sonaravne reje živali

Temni mravljiščar *Phengaris nausithous* (foto K. Malačič)
Dusky Large Blue *Phengaris nausithous* (photo K. Malačič)

(1160 ha oziroma kar 93 %) (SURS 2010), ki z varstvom narave nima dosti skupnega. Primerjava številčnosti travniških vrst ptic Goričkega v razmaku okoli 10 let (2003-2012) pokaže, da so se populacije vrst, značilnih za zaraščajoče se površine (rjava in pisana penica, rjavi srakoper) povečale, populacije specializiranih vrst kmetijske krajine pa so upadle (smrdokavra, hribski škranec, veliki strnad, veliki skovik). Slabo se piše tudi metuljem, ki prebivajo na ekstenzivno obdelanih vlažnih ali suhih travnikih, npr. sviščevemu *Phengaris alcon*, velikemu *P. arion*, strašničinemu *P. teleius* in temnemu mravljiščarju *P. nausithous*, travniškemu postavnežu *Euphydryas aurinia* ter drugim (Zakšek *et al.* 2012). Njihove populacije in območja razširjenosti se namreč manjšajo, kar ni presenetljivo glede na obsežni upad travniških površin na Goričkem v zadnjih 10 letih (Trčak *et al.* 2012). Varstvu ekstenzivnih travnikov in metuljev je bilo namenjenih pičlih 83 ha oziroma 1,5 % vseh travnikov v letu 2010 (SURS 2010).

Posamezne komponente intenzivnega kmetijstva sicer na ptice delujejo sočasno, vendar so v nadaljevanju zaradi preglednosti predstavljene ločeno.

Intenzifikacija travnikov in njihova premena v njive

V Evropi so travniki večinoma nastali z uničenjem klimaksnih gozdov. Vzdržuje jih človek umetno, bodisi s košnjo bodisi pašo (Wakeham-Dawson & Smith 2000). Ekstenzivno obdelani travniki, ki so gnojeni le malo ali nič ter košeni enkrat letno oziroma enkrat na nekaj let, so vrstno zelo pestri. Njihovo pravo nasprotje so obilno pognojene ter večkrat košeni intenzivni travniki, na katerih so pogosto dosejane hitrorastoče vrste trav, kot je na primer trpežna ljulka (*Lolium perenne*). Ta tudi brez gnojenja prepreči rast večini širokolistnih rastlin, še posebej pionirskim vrstam plevelov (Wakeham-Dawson & Smith 2000, Newton 2004), katerih semena pa so za zrnojede ptice pomembnejša kot semena trav (Atkinson *et al.* 2005).

Umetna gnojila in gnojnica so v veliki meri izpodrinila hlevski gnoj, čeprav je znan njihov negativni vpliv na biotsko raznovrstnost. Hitro rastoče trave na močno gnojenih površinah omogočajo zgodnejšo in pogostejšo košnjo ter povečanje pašnih obremenitev. V Sloveniji je površina enokosnih travnikov med letoma 2000 in 2010 upadla za 21,3 %, površina večkosnih pa se je povečala za 29,0 % (SURS 2013). Talne gnezdilke, ki potrebujejo nizko vegetacijo (npr. poljski škranec), imajo na gnojenih travnikih le eno leglo, saj je kasneje trava že previsoka. Mnoga gnezda zaradi zgodnje košnje tudi propadejo, kar lahko nekatere vrste pripelje na rob izginotja (Denac 2007). Pestrost rastlinskih vrst se zmanjša, zaradi

česar upadeta tudi raznovrstnost in biomasa nevretenčarjev. Mnoge živali so namreč vezane na točno določene gostiteljske vrste rastlin, zato jih vrstna poenostavitev travne ruše zelo prizadene (Fuller 2000, Wakeham-Dawson & Smith 2000, Newton 2004). Po gnojenju trava raste hitreje in se zgosti, zaradi česar se zniža temperatura površine tal. To ne ustreza ravnokrilcem, kot so kobilice in poljski murni, ki se radi razmnožujejo na zaplatah toplih, golih tal. Zmanjšata se njihova vrstna pestrost in številčnost, kar prizadene mnoge žužkojede ptice kmetijske krajine (Wakeham-Dawson & Smith 2000), na primer zlatovranko, črnočelega in rjavega srakoperja, velikega skovika, smrdokavro, vrtnega strnada in druge. Uničujoč vpliv na nevretenčarje ima tudi polivanje travnikov z gnojnicami, ki na primer deževnike povsem uniči (Wakeham-Dawson & Smith 2000). Vsebnost hranil v prsti je lahko visoka še nekaj let po prenehanju gnojenja in v tem času se biodiverziteteta ne more obnoviti (Sotherton & Self 2000). Vsi poznamo travnike, ki so spomladi rumeni od regrata, le redko kdo pa se ob tem zave, da gre z vidika biotske raznovrstnosti pravzaprav za opustele površine. Na njih namreč prevladuje le nekaj vrst rastlin, ki prenesejo veliko količino hranil. Naravi bolj prijazno je gnojenje z uležanim hlevskim gnojem ali kompostom, ki imata nižje koncentracije hranil, ta pa se sproščajo počasneje kot pri umetnih gnojilih (Sotherton & Self 2000).

Na travniške gnezdilke negativno vpliva tudi prekomerna paša z visokimi obremenitvami, saj uničuje njihova gnezda (Wakeham-Dawson & Smith 2000, Newton 2004, Denac 2007). Po drugi strani pa paša krav z nizko obtežitvijo marsikateri ptici koristi, saj oblikuje strukturno raznoliko, vrstno bogato vegetacijo, ki omogoča življenje pestri združbi nevretenčarjev. Slednji živijo tudi v iztrebkih pašnih živali (Perkins *et al.* 2000), vendar le, če te niso bile zdravljene s sredstvi proti parazitom (npr. antihelmintiki) (Wakeham-Dawson & Smith 2000, Barnett *et al.* 2004).

Najbolj groba intenzifikacija travnikov je seveda njihova premena v njive. Na Goričkem so velike njivske površine nastale po komasacijah, ki niso zajele le dolin, temveč tudi pobočja gričev. Najbolj tipične primere si lahko ogledamo pri Kramarovcih, med Šalovci in Hodošem ter med Prosenjakovci in Kobiljem. Nekaj več kot 3 % območja Natura 2000 Goričko je bilo melioriranega (izsušenega): predel tik ob slovensko-avstrijski meji med Kramarovci in Gerlinci, dolina Ledave med Sv. Jurijem in Pertočo, dolina Male Krke med Križevci in Domanjševci, dolina Velike Krke med Markovci, Šalovci in Krplivnikom, dolina Peskovskega potoka med Peskovci in Šalovci, dolina Dolenjskega potoka med Dolenci in Hodoškim jezerom ter manjše površine pri Vadarcih in Gradu (podatki so dostopni na spletni povezavi <http://rkg.gov.si/GERK/viewer.jsp>). Na vseh teh območjih so se še pred dvema desetletjema raztezali ekstenzivni vlažni travniki, sedaj pa prevladujejo njive. Za porast njivskih površin na račun travnikov imajo veliko zaslug kmetijske subvencije, ki že v osnovi predvidevajo trikrat večje plačilo za njivo kot za travnik (leta 2011 je kmet za njivo dobil 332,00 €/ha,

Na travnikih, redno gnojenih z gnojnicami, uspeva le nekaj vrst rastlin (foto D. Denac).

Plant diversity is very poor in meadows that are regularly fertilized by liquid manure (photo D. Denac).

za travnik pa 108,70 €/ha) (MKO & KIS 2013), poleg tega pa finančno bistveno premalo spodbujajo naravovarstveno usmerjene kmetijsko-okoljske ukrepe (npr. HAB - Ohranjanje posebnih traviščnih habitatov, ETA - Ohranjanje ekstenzivnega travinja, MET - Ohranjanje traviščnih habitatov metuljev, STE - Ohranjanje steljnikov). Posledično se kmetje seveda odločajo večinoma za tiste kulture in načine kmetovanja, ki jim prinašajo več denarja.

Pesticidi

Med pesticidi se na svetu porabi največ sredstev za zatiranje plevela (herbicidov), plesni (fungicidov), žuželk (insekticidov) in polžev (moluskicidov) (Fuller 2000). Na ptice lahko imajo te snovi neposreden ali pa posreden negativni učinek. V prvem primeru povzročijo smrt oziroma spremenijo vedenje ter fiziologijo ptic, v drugem pa vplivajo na kvaliteto življenjskega prostora in dostopnost hrane. V 70ih letih 20. stol. so zaradi semen, prevlečenih z organofosfati, množično poginjale gosi v Evropi. Leta 1975 je zaradi teh pesticidov poginil kar 1 % svetovne populacije kratkocljune gosi *Anser brachyrhynchos*. Ujede in sove se s pesticidi zastropijo prek uživanja zastrupljenega plena. V njihovih maščobnih tkivih se strupi kopičijo in koncentrirajo. Za pegasto sovo je včasih smrtna doza že 2-3 miši, zastrupljene z rodenticidom. Velika nevarnost za plenilce so tudi na rodenticide odporne sive podgane *Rattus norvegicus*, saj so v njihovih telesih lahko visoke, za plenilca smrtno nevarne količine strupa. Dobro dokumentiran je negativni vpliv insekticida DDT na ujede, predvsem skobca *Accipiter nisus*, sokola selca *Falco peregrinus* in ameriškega jezerca *Haliaeetus leucocephalus*. Eden izmed razpadnih produktov DDT je povzročal tanjšanje jajčnih lupin, ki so se zato pod valečimi samicami zdrobile. Ko so v Evropi in Ameriki prepovedali uporabo DDT, so si populacije ujed opomogle. Nekateri insekticidi vplivajo na sposobnost vzdrževanja stalne telesne temperature (termoregulacijo), prehranjevanje, razmnoževanje (spolno obnašanje, velikost legla, razvoj jajc in zarodka, skrb za mladiče), gibanje, selitev in teritorialnost pri pticah (Newton 2004).

Komasacije na Goričkem so zajele tako doline kot pobočja gričev (foto P. Kmecl).
Commasations in Goričko encompassed both valleys and hill slopes (photo P. Kmecl).

Koruzna na Goričkem večkrat podleže suši in je za to območje povsem neprimerna kultura (foto D. Denac).
Due to its susceptibility to drought, maize is an inappropriate field crop for the Goričko region (photo D. Denac).

Posredni učinki, ki se kažejo v spremembah življenjskega prostora in dostopnosti hrane, delujejo na bistveno večje število ptic kot same zastrupitve. Kjer se uporablja veliko insekticidov širokega spektra, so populacije nevretenčarjev majhne, kar je pravzaprav namen teh snovi. Neprijetna stranska posledica uspešnega zatiranja škodljivcev pa so zmanjšanja populacij žužkojedih ptic, saj zanje in za njihove mladiče preprosto ni dovolj hrane. Podobno usodo doživljajo tudi semenojede vrste ptic, kroji pa jim jo uporaba herbicidov. Ti zatirajo rast plevelov in preprečijo njihovo semenitev. S tem se osiromaši semenska banka plevelov, semenojede ptice pa imajo na voljo manj hrane. Pleveli so gostiteljske rastline mnogih rastlinojedih žuželk, te pa so hrana pticam (Fuller 2000, Newton 2004). Jerebice *Perdix perdix*, poljski škrjanci, plotni *Emberiza cirulus*, veliki in rumeni strnadi se raje hranijo na manj škropljenih njivah, saj je tam večja količina hrane za njihove mladiče (Burn 2000). Pesticidi torej vstopajo prav v vse člene prehranjevalnega spleta. Zaradi prevelikega zanašanja na pesticide so kmetje ponekod opustili naravne metode omejevanja škodljivcev, na primer s kolobarjenjem (Fuller 2000), uporabo naravnih pripravkov za zaščito rastlin in mešanimi posevki (Kocjan Ačko 2011).

Mehanizacija

Zmogljiva kmetijska mehanizacija omogoča hitro pripravo tal, setev, žetev, košnjo ter podaljšano obdelovanje v jesen. Zaradi slednjega so izginila jesenska strnišča ter gola tla pozimi in zgodaj spomladi. Kombajni so izpodrinili senene kope, ob katerih so se svojčas hranile zrnogjede ptice. Zaradi učinkovitejše žetve in spravila ostane na poljih manj raztresenega zrnja, torej manj hrane za ptice na strniščih jeseni in pozimi. Z mehanizacijo je nanos pesticidov in gnojil hitrejši in mogoč na večjih površinah, omogoča pa tudi pogostejše obrezovanje mejic, čiščenje robov, bregov, jarkov (izgube gnezditvenega habitata ali uničenje gnezda, če je delo opravljeno v gnezditveni sezoni). Posledica kmetijskih opravil s stroji so številna uničena gnezda talnih gnezdil na njivah in travnikih. Za amortizacijo stroškov pri nabavi mehanizacije so potrebne večje obdelovalne površine, kar vodi v komasacije (Fuller 2000). Za košnjo 1 ha velikega travnika s koso je včasih kmet potreboval 17 ur, s kosilnico, ki jo je vlekel konj, 3 ure, z moderno krožno kosilnico pa manj kot uro (Hormann 2001).

Zgodnejša kmetijska opravila

Veliko polj kmetje že jeseni preorjejo in nanje posejejo žito, medtem ko so nekdanje opravili spomladi. Tako so izginila številna jesensko-zimska strnišča z razsutim zrnjem. Jeseni sejano žito je spomladi višje in gostejše kot spomladi sejano, zato ga ptice nerade izbirajo kot gnezdišče, poleg tega je tudi večkrat škropljeno (Newton 2004). Vedno bolj zgodnji so tudi datumi prve košnje, saj se precejšen del travnikov pokosi za silažo. Številne vrste rastlin zato ne morejo zacveteti in semeniti. Posledično se je znižalo število žuželk, ki se hranijo s cvetovi in nektarjem, ter zrnogjedih vrst ptic (Wakeham-Dawson & Smith 2000). Nekdanje pozimi živini pokladali seno, sedaj pa dobi predvsem silažo (Fuller 2000), kar se pozna tudi na okusu in kakovosti mleka (Verbič 2010).

Poenostavljeni kolobar

Pestri kolobar, v katerem je bila na njivi vsako leto drugačna kultura, vsakih nekaj let pa so jo pustili počivati (t.i. praha), je po večjem delu Evrope zamenjal enostaven dvo- do triletni kolobar (Fuller 2000). V Sloveniji prevladujeta koruza in pšenica, ponekod pa po njenem spraviu sejejo tudi strniščne dosevke (Hrustel Majcen & Paulin 2001). Zaradi osiromašenega kolobarja se je zmanjšala sezonska razpoložljivost gnezdišč in prehranjevališč za ptice z dolgimi gnezditvenimi sezonami. To pomeni manjše število legel na leto in posledično slabši gnezditveni uspeh (Fuller 2000).

NARAVOVARSTVENE SMERNICE

Naravovarstvene smernice, predstavljene v nadaljevanju, ne prinašajo koristi le pticam, temveč tudi številnim varovanim nevretenčarjem in habitatnim tipom na Goričkem. Povzeli bi jih lahko z nasvetom, naj se ohranjajo vsi elementi kmetijskega mozaika, ki pozitivno vplivajo na biodiverzitetu – suhi in vlažni ekstenzivni travniki, visokodebelni sadovnjaki, drevesno-grmovne mejice, pašniki, majhne njive (zlasti z nizkimi kulturami, kot so buče in krompir, tudi žita z izjemo koruze), skupine drevja in grmovja, posamezna drevesa, kali, netlakovani kolovozi in površine v začetnih fazah zaraščanja. Naravovarstvene smernice so predstavljene ločeno po habitatih in temeljijo na lastnem raziskovalnem delu na Goričkem ter na izsledkih tujih raziskav (Aebischer & Potts 1998, Aebischer et al. 2000, Boatman et al. 2000, Schifferli 2000, Atkinson et al. 2005, Kleewein 2010, Rieder & Schulze 2010, Mühlenthaler & Schaad 2010).

Travniki

Na vzhodnem delu Goričkega je med letoma 2003 in 2012 izginilo več kot 800 ha travnikov (Trčak *et al.* 2012). Naravovarstvene smernice se nanašajo predvsem na način košnje in paše, s katerima vzdržujemo travnike. Osnovni ukrep varstva travnikov na Goričkem je ohranjanje obstoječih ekstenzivnih vlažnih in suhih travnikov ter postopno povečevanje njihovih površin. Ohranjanje ugodnega stanja populacij ptic, drugih kvalifikacijskih vrst in habitatnih tipov nam navsezadnje narokujeta tudi Direktiva o pticah in Direktiva o habitatih.

Košnja

Smernice v tem sklopu so namenjene predvsem ohranjanju vrstno pestre in številne združbe nevretenčarjev na travnikih, zagotavljanju prehranske osnove gnezdil in zmanjševanju smrtnosti na tleh gnezdečih vrst ptic:

- kosimo časovno in prostorsko postopno (vsak teden pokosimo manjšo površino travnika)
- uporabljamo strižno namesto rotacijske kosilnice, saj tako košnjo preživi bistveno več nevretenčarjev (žuželk, pajkovcev)

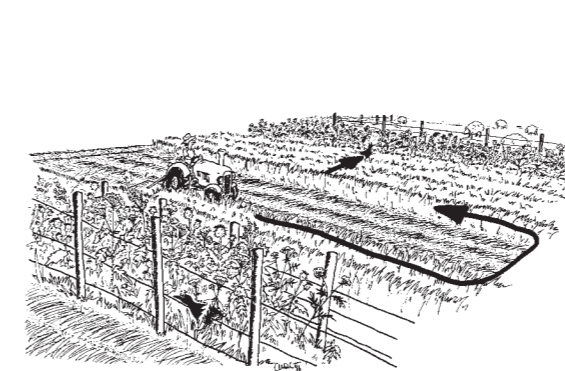
Travnike kosimo postopno, saj tako pticam zagotovimo hrano v celotnem času gnezdenja (foto D. Denac).

By gradual mowing of meadows, enough food is provided for the entire breeding period of birds (photo D. Denac).

Nekošeni pasovi trave so zatočišče za nevretenčarje (foto D. Denac).

Uncut grass stripes give shelter to many invertebrates (photo D. Denac).

Kosimo od sredine proti zunanemu robu ali od enega proti drugemu robu parcele (skica M. Vaupotič).

Grass should be cut from the middle towards the edge or from one edge of the plot towards the other (scheme M. Vaupotič).

S strižno kosilnico pokošen travnik (foto D. Denac)

A meadow mown with bar mower (photo D. Denac)

Na senenih travnikih je pestrost vrst veliko večja kot na silažnih (foto D. Denac).

Biodiversity is much higher in hay meadows than in silage meadows (photo D. Denac).

- rezilo kosilnice nastavimo vsaj 10 cm od tal, ustvarimo lahko površine z različno visoko pokošeno travo (ponekod kosimo nižje kot drugod)
- puščamo 3 m široke pasove nepokošene trave na vsakih 30-50 m travnika; te pasove pokosimo pozno jeseni ali spomladi naslednje leto
- robove travnikov puščamo nekošene in negnojene, da lahko delujejo kot zatočišče nevretenčarjev in kot vir za njihovo ponovno naselitev na pokošenem travniku; pokosimo jih na nekaj let
- kosimo od sredine parcele proti robu oziroma z enega roba parcele proti drugemu
- na manjših ali težko dostopnih (strmih) površinah kosimo peš, saj pod gumami traktorja konča marsikatera žuželka, ki smo jo sicer rešili z uporabo strižne namesto rotacijske kosilnice
- mulčanje ni primerno za ohranjanje vrstno bogatih travnikov, tako z vidika vpliva na nevretenčarje kot tudi na habitatne tipe
- povečamo delež travnikov za seno na račun silažnih travnikov

Paša

- pasemo predvsem na zaraščajočih se območjih (tam je posebej priporočljiva paša koz)
- na vlažnih travnikih ne pasemo zaradi občutljivosti rastlin za teptanje in spremembe v strukturi tal
- na suhih travnikih pasemo le jeseni
- na mezofilnih travnikih pasemo po čredinkah in skrbimo, da ne pride do prepašenosti

Koze so izjemno učinkovite pri preprečevanju zaraščanja travnikov (foto G. Domanjko).
Goats very efficiently prevent meadows from getting overgrown with shrubs (photo G. Domanjko).

Pašnik razdelimo na manjše površine, čredinke (foto K. Denac).
Pastures should be divided into smaller enclosures (photo K. Denac).

Naselja

Z majhnimi koraki lahko na domačem dvorišču ustvarimo primerne razmere za gnezdenje in prehranjevanje nekaterih ogroženih vrst ptic (veliki skovik, čuk, vije-glavka, pogorelec, smrdokavra):

Nekatere površine okoli hiš naj ostanejo netlakovane (foto D. Denac).
Some parts of house surroundings should remain unpaved (photo D. Denac).

Veliko drevje ob kmetijah je pomembno kot pevsko mesto in gnezdišče številnih ptic (foto K. Denac).
Large trees next to farmhouses are important singing and breeding sites for many birds (photo K. Denac).

Vrtnarjenje brez uporabe fitofarmaceutskih sredstev je dobro za ljudi in naravo (foto K. Denac).
Gardening without the use of biocides is beneficial for people and nature (photo K. Denac).

- ohranjamo travnata in peščena dvorišča, saj na tlakovanih ali asfaltiranih površinah ptice ne najdejo dovolj hrane za vzrejo mladičev
- v okolici hiše sadimo tradicionalne sorte visokodebelnih sadnih dreves namesto nizkih plantažnih dreves na šibkih podlagah
- ohranjamo kmečka poslopja (skednje, kašče, hleve, senike) in veliko drevje zraven hiše (lipa *Tilia platyphyllos*, lipovec *T. cordata*, pravi in divji kostanj *Aesculus hippocastanum*, oreh *Juglans* sp. ipd.)

Z nameščanjem gnezdilnic lahko omilimo pomanjkanje naravnih gnezdišč (foto K. Denac).
By setting up nestboxes we can alleviate the shortage of natural nest sites (photo K. Denac).

Gnojišča so pomemben vir hrane za številne ptice (foto G. Domanjko).

Manure piles are important feeding places for many birds (photo G. Domanjko).

Na vrtu prepletamo zelenjavo in rože (foto D. Denac).

In gardens, vegetables are to be combined with flowers (photo D. Denac).

- vrtnarimo naravi prijazno brez uporabe pesticidov, zlasti strupov za zatiranje bramorja, ki so smrtno nevarni za ptice; primerno je ekološko, permakulturno ali biodinamično vrtnarjenje
- če v okolici hiše ni naravnih dupel, nameščamo gnezdilnice, ki jih vsako jesen očistimo in po potrebi popravimo; velikost vhodne odprtine naj bo prilagojena vrsti, ki jo želimo privabiti (za sinice okoli 3 cm, za smrdokavro in velikega skovika 5 cm); gnezdilnice namestimo 1-4 m visoko (za smrdokavro nižje, za velikega skovika višje) in lahko po več skupaj (na sosednja drevesa)
- ohranjamo kompostne kupe in odprta gnojišča, na katerih se smrdokavra rada hrani; lahko jih imamo tudi na robu naselja
- pri obnavljanju starih hiš pustimo v zidu ali ostrejšu kakšno gnezdilno nišo oziroma luknjo
- na robu dvorišč ali naselij napravimo suhe zidove ali »mejice« iz vej listavcev, ki ostanejo po sečnji ali obrezovanju dreves, med posameznimi kamni ali vejami pustimo večje luknje; višina teh struktur naj bo 0.5-1 m, dolžina pa vsaj 5 m

Njive in vrtovi

- na njivah in vrtovih kmetujemo naravi prijazno, brez uporabe pesticidov
- bramorjev ter ličink hroščev v tleh (ogrcev) v nobenem primeru ne zatiramo z insekticidi, saj so pomemben del smrdokavrine, skovikove in zlatovrankine prehrane (velja tudi za travniške površine); namesto tega lahko proti njim uporabimo entomopatogene ogorčice – v Sloveniji sta domorodni vrsti ogorčic *Steinernema carpocapsae* in *Steinernema feltiae*, ki ju lahko kupimo tudi v komercialnih pripravkih
- če uporabljamo fitofarmacevtska sredstva, ne škropimo zunanlega roba njive (5-10 m), kar se na izgubi pridelka skorajda ne pozna (< 0,5 % pridelka manj), v neškropljenih pasovih pa je do trikrat več žuželk, s katerimi se hranijo ptice, kot na škropljenem delu njive

Njive lahko gnojimo s sejanjem rastlin za zeleno gnojenje, na primer z inkarnatko *Trifolium incarnatum* (foto P. Kmecl). Fields can be fertilized by sowing green manure crops in them, such as Crimson Clover *Trifolium incarnatum* (photo P. Kmecl).

Gojenje oljnih buč je do narave bolj prijazno kot gojenje koroze (foto M. Podletnik).

Growing oil seed pumpkins is more nature-friendly than growing maize (photo M. Podletnik).

- ne uporabljamo fitofarmacevtskih sredstev, ki vsebujejo neonikotinoide, saj so ti dokazano strupeni za čebele
- če škropimo sadno drevje, to naredimo takrat, ko čebele niso na paši (npr. zvečer, ponoči), ko ne piha veter in ko drevje ne cveti; če je slednje potrebno, škropimo s pripravki, ki niso nevarni za čebele
- namesto anorganskih gnojil uporabljamo preperel hlevski gnoj
- imejmo majhne njive, ločene s travniki, mejicami ali vsaj nekaj metrov širokimi pasovi trave, saj ti habitati gostijo številne naravne sovražnike škodljivcev (hrošči, pajki)
- na njivah in vrtovih gojimo raznolike kulture in ne ustvarjamo monokultur
- med vrstami glavnega posevka sejemo podsevke, ki gnojijo tla in privabljajo opravevalce (inkarnatka *Trifolium incarnatum*, črna detelja *T. pratense*, navadna turška detelja *Onobrychis viciifolia*, facelija *Phacelia tanacetifolia*, ajda *Fagopyrum esculentum*, različne križnice *Brassicaceae*)
- ohranjamo travnate robove njiv, zato se izogibajmo oranju do roba parcele in paši povsem do roba njive
- travnate robove polj kosimo mozaično: en del trave pokosimo, drugega pustimo in ga pokosimo šele takrat, ko na prvem delu trava ponovno zraste
- gojimo predvsem nizke kulture, ki so za območje tradicionalne in primerne za goričko podnebje (oljne buče, krompir, lan, ajda, proso, oves, pšenica, pira, rž, sončnice, oljna repica, riček, zdravilna zelišča; nikakor ne koroza)
- nekatere njive pustimo čez zimo nepreorane in zapleveljene, saj so strnišča z raztresenim zrnjem pomembna zimska prehranjevališča ptic

Poleti se na krompirjevih njivah pogosto pojavljajo kobilice dolgotipalčnice, najljubši plen velikega skovika (foto G. Domanjko).

Bush Crickets, which are Scops Owl's favourite prey, often appear in potato fields during the summer (photo G. Domanjko).

- vsakih nekaj let pustimo njive kakšno leto počivati (praha)
- ne izvajamo komasacij, zaradi katerih izginjajo drevesno-grmovne mejice in travnati robovi polj, pokrajina pa se vse bolj intenzivira
- ne izvajamo melioracij, saj s tem uničujemo vlažne travnike

Visokodebelni sadovnjaki

- vzdržujemo stare visokodebelne sadovnjake – odstranjujemo belo omelo z vej, pomlajujemo drevje
- ob pomlajevanju starega sadnega drevja ne zapirajmo ali zapolnimo naravnih dupel
- sadimo novo visokodebelno sadno drevje, zlasti jabolane, ki imajo v starosti največ dupel

Bela omela *Viscum album* sčasoma preraste in zasenči drevo, zato jo je treba odstranjevati ali vsaj omejevati (foto G. Domanjko).

Mistletoe *Viscum album* should be partly or completely removed in order to prevent overgrowing the host tree (photo G. Domanjko).

Sadimo novo visokodebelno sadno drevje, ki bo rodilo plodove za naše potomce (foto U. Koštric).

New high-stemmed fruit trees should be planted to bear fruit for our descendants (photo U. Koštric).

- v visokodebelnih sadovnjakih brez dupel nameščamo gnezdilnice
- sadimo lokalnim razmeram prilagojene stare sorte sadnega drevja, s čimer ohranjamo gensko pestrost
- sadnega drevja ne sadimo preblizu skupaj (najbolje je na vsakih 10-30 m) ali preblizu hiš (vsaj 10 m stran), saj smrdokavre na Goričkem za gnezdenje najraje izbirajo dupla v bolj na redko zasajenih sadovnjakih, ki so malce odmaknjeni od hiš
- pri obrezovanju sadnega drevja ne porežimo vseh odmrlih vej, saj jih smrdokavra, veliki skovik, rjavi srakoper in druge ptice uporabljajo kot mesta za petje, parjenje in kot preže

Ekstenzivni vinogradi niso škropljeni, zato v njih uspeva pestra združba rastlin in živali (foto G. Domanjko).
As extensively managed vineyards are not sprayed with biocides, they shelter a diverse community of plants and animals (photo G. Domanjko).

V duplih glavatih vrb prebivajo številne ptice in žuželke (foto K. Denac).
Many birds and insects inhabit the cavities of pollard willows (photo K. Denac).

Vinogradi

- mehansko odstranimo vegetacijo v vsaki drugi vrsti vinograda (preorjemo ali zmulčamo) – na teh golih površinah se rade hranijo smrdokavre, hribski škrajanci, pogorelčki
- pri pridelavi grozdja ne uporabljamo biocidov
- ohranjajmo stare sorte grozdja, tudi samorodnice (šmarnica, jurka, klinton, gemaj ipd.), ki jih sploh ni treba škropiti
- ohranjajmo različne načine vzgoje trte: pritlična trta brez opore, vinogradi z enim kolom na sadiko trte, različne variante brajd

Mejice

- ob komasacijah in drugih posegih v naravo se izogibajmo izsekavanju drevesnih in grmovnih mejic

Na peščenih kolovozih se hranijo žužkojede in semenojede ptice (foto G. Domanjko).
Insectivorous and granivorous birds both feed on cart tracks (photo G. Domanjko).

V nizkem rastju travnatega kolovoza smrdokavra lažje najde plen (foto M. Podletnik).
Hoopoe easily finds food in low vegetation in grassy cart tracks (photo M. Podletnik).

- ohranjajmo večja stara drevesa v mejicah, saj so v njih pogosto dupla (še posebej vrbe, topole, hraste, lipe, orehe in češnje)
- v preveč enolični kmetijski pokrajini zasadimo mejice ali skupine drevja iz domorodnih drevesnih in grmovnih vrst listavcev
- poskrbimo, da ima mejica na vsako stran nekaj metrski pas zeliščne vegetacije, ki jo kosimo na 2-3 leta
- ohranjajmo ali na novo zasajajmo glavate vrbe v (poplavnih) dolinah; njihove šibe uporabljamo v vinogradništvu za vezanje trte

Kolovozi

- ohranjajmo travnate in peščene kolovoze, na katerih se rade hranijo smrdokavre in rjavi srakoperji, semenojede ptice pa na njih nabirajo gastrolite, drobne kamenčke, ki jim pomagajo pri prebavi semen
- poti, ki nastanejo ob komasacijah, ne tlakujmo ali asfaltirajmo
- travnate robove cest in kolovozov kosimo redno, vendar mozaično (ne celotne dolžine naenkrat)

ZAHVALA

Terensko delo, ki ga je bilo treba opraviti v gnezditvenih sezonah 2012 in 2013, je presegalo zmožnosti avtorjev te knjige. Kljub temu smo ne le izpolnili, temveč celo preseglili vse zastavljene cilje. Zasluge za to imajo številni prostovoljci, ki so nam priskočili na pomoč pri popisih ptic, nameščanju in pregledovanju gnezdilnic, iskanju gnezd v naravnih duplih, ekološki raziskavi smrdokavre in velikega skovika ter iskanju tehničnih rešitev, kadar se nam je kaj zataknilo.

Najin sodelavec Željko Šalamun je organiziral transektni popis leta 2012, nameščal gnezdilnice in jih preverjal, sodeloval pri ekološki raziskavi smrdokavre in velikega skovika ter pri vseh popisih ptic. Za neprecenljivo pomoč se mu iskreno zahvaljujemo.

Zaposleni v Javnem zavodu Krajski park Goričko so nam dajali logistično podporo, prenočišče in terensko pomoč, za kar se najlepše zahvaljujemo direktorju, dr. Bernardu Goršaku, Gregorju Domanjku, Urošu Koštricu, Kristjanu Malačiču in Stanislavi Dešnik.

Transektni popis Goričkega in popis velikega skovika leta 2012 smo zmogli s pomočjo 33 prostovoljcev. Ti so bili: Tilen Basle, Dominik Bombek, Dejan Bordjan, Igor Brajnik, Andreja Čurman, Mitja Denac, Gregor Domanjko, Dare Fekonja, Jernej Figelj, Jasmina Filipič, Igor Gajšek, Robi Gjergjek, Larisa Gregur, Darko Ipša, Mateja Jamnik, Tomaž Jančar, Ivan Kljun, Valerija Kuštor, Barbara Lešnjek, Kristjan Malačič, Tomaž Mihelič, Matija Mlakar Medved, Josip Otopal, Monika Podgorelec, Mojca Podletnik, Matjaž Premzl, Aljaž Rijavec, Barbara Robnik, Andreja Slameršek, Dare Šere, Gregor Šubic, Aleš Tomažič in Barbara Vidmar.

Pri popisu velikega skovika v letu 2013 so sodelovali: Gregor Domanjko, Robi Gjergjek, Darko Ipša, Janja Kočar, Štefan Kutoš, Cvetka Marhold, Silvija Mencigar, Zoran Norčič, Monika Podgorelec, Mojca Podletnik, Matjaž Premzl, Petra Radolič in Barbara Robnik.

Ekološka raziskava smrdokavre in velikega skovika ne bi bila mogoča brez Barbare Robnik in Mojce Podletnik, ki sta vrsti raziskovali v okviru svojih magistrskih nalog. V veliko pomoč na terenu so nam bili tudi Robi Gjergjek, Boštjan Deberšek, Gregor Domanjko, Dare Fekonja, Jasmina Filipič, Štefan Kutoš, Zoran Norčič, Matjaž Premzl in Kristjan Malačič.

Prebivalci Goričkega so bili za nas dragocen vir informacij o gnezdečih smrdokavrah in velikih skovikih. Mnogi so poskrbeli za našo lakoto in žejo, nekateri so nas celo vzeli pod streho, prav vsi pa so bili izjemno prijetni sogovorniki: družina Ažman iz Dolencev, Edi Buček iz Serdice, Janez Gergar iz Križevcev, družina Gjergjek iz Serdice, Marija Gomboc z Barabašinega brega pri Markovcih, Zlatica in Drago Gorza iz Markovcev, Franjo Hüll iz Rogašovcev, Matjaž Ilec s Šalovskega brega, družina Ipša iz Pečarovcev, Geza Kerčmar iz Hodoša, Štefan Kutoš iz Peskovcev, Štefan Matoš iz Dolencev, družina Letina iz Sela, Dejan Rocner iz Lončarovcev,

družina Ružič iz Peskovcev, družina Šarkan iz Serdice. Zahvaljujemo se tudi vsem drugim domačinom, ki so sporočili svoja opažanja smrdokavre in velikega skovika in katerih imena so ostala nezabeležena.

Na terenu nas je spremljal snemalec Gregor Šubic, ki je o smrdokavri, velikem skoviku, naravi Goričkega ter o našem delu posnel čudovit kratki film, ki si ga lahko ogledate na kanalu Youtube (na povezavi <http://www.youtube.com/watch?v=bdXesgb99Lk>).

Francu Bračku in Borutu Štumbergerju se iskreno zahvaljujemo, da sta odstopila še neobjavljene podatke o gnezdenju črnočelega srakoperja na Goričkem.

Zahvaljujemo se tudi fotografom, ki so velikodušno odstopili fotografije za to knjigo in jo tako neizmerno obogatili: Gregor Bernard, Dominik Bombek, Milan Cerar, Damijan Denac, Gregor Domanjko, André Eijkenaar, Ivan Esenko, Dare Fekonja, Uroš Koštric, Aleksander Kozina, Kristjan Malačič, Tomaž Mihelič, Alen Ploj, Mojca Podletnik, Luka Poljanec, Barbara Robnik, Borut Rubinič, Ján Svetlík, Željko Šalamun, Michael Tiefenbach, Davorin Tome, Tone Trebar, Frank Vassen in Eva Vukelič.

VIRI

Aebischer, N.J. & G.R. Potts (1998): Spatial changes in Grey Partridge (*Perdix perdix*) distribution in relation to 25 years of changing agriculture in Sussex, U.K. *Gibier Faune Sauvage, Game Wildlife* 15 (4): 293-308.

Aebischer, N.J., R.E. Green & A.D. Evans (2000): From science to recovery: four case studies of how research has been translated into conservation action in the UK. Str. 43-54. V: Aebischer, N.J., A.D. Evans, P.V. Grice & J.A. Vickery (ur.): *Ecology and Conservation of Lowland Farmland Birds*. Proceedings of the 1999 British Ornithologists' Union Spring Conference, University of Southampton, UK, 27-28 March 1999.

Aleš, K. (2005): Populacijska dinamika in gnezditvena biologija pribe *Vanellus vanellus* na ljubljanskem barju. Diplomsko delo, Univerza v Ljubljani, Biotehniška fakulteta, Oddelek za biologijo.

ARSO (2007): Register naravnih vrednot. (http://www.arso.gov.si/narava/naravne%20vrednote/v%20%C5%A1tevilkah/nar_vred_stev.pdf)

Atkinson, P.W., R.J. Fuller, J.A. Vickery, G.J. Conway, J.R.B. Tallowin, R.E.N. Smith, K.A. Haysom, T.C. Ings, E.J. Asterak & V.K. Brown (2005): Influence of agricultural management, sward structure and food resources on grassland field use by birds in lowland England. *Journal of Applied Ecology* 42: 932-942.

Barnett, P.R., M.J. Whittingham, R.B. Bradbury & J.D. Wilson (2004): Use of unimproved and improved lowland grassland by wintering birds in the UK. *Agriculture, ecosystems and environment* 102: 49-60.

Bauer, H.-G., E. Bezzel, W. Fiedler & S. Baumann (2005): *Das Kompendium der Vögel Mitteleuropas*. 3 Bände: Alles über Biologie, Gefährdung und Schutz. Aula-Verlag, Wiebelsheim.

Baur, B., H. Baur, C. Roesti & D. Roesti (2006): *Die Heuschrecken der Schweiz*. Haupt Verlag, Berlin. 352 str.

Bedič, E. (2003): Zlatovranka *Coracias garrulus*. *Acrocephalus* 24 (119): 151.

Benton, T.G., J.A. Vickery & J.D. Wilson (2003): Farmland biodiversity: is habitat heterogeneity the key? *Trends in Ecology and Evolution*, 18 (4): 182-188.

Berg, Á. & T. Pärt (1994): Abundance of breeding farmland birds on arable land and set-aside fields at forest edges. *Ecography* 17 (2): 147-152.

Bibby, C. J., N. D. Burgess & D. A. Hill (1992): *Bird Census Techniques*. Academic Press, London.

Bibič, A. (1992): Poročila od koderkoli – Ledavsko jezero. *Acrocephalus* 13 (54): 157-158.

BirdLife International (2004): Birds in Europe: population estimates, trends and conservation status. Conservation Series No. 12. BirdLife International, Cambridge.

Boatman, N.D., C. Stoate & P.N. Watts (2000): Practical management solutions for birds on lowland arable farmland. Str. 105-114. V: Aebischer, N.J., A.D. Evans, P.V. Grice & J.A. Vickery (ur.): Ecology and Conservation of Lowland Farmland Birds. Proceedings of the 1999 British Ornithologists' Union Spring Conference, University of Southampton, UK, 27-28 March 1999.

Božič, L. (2000): Bičja trstnica *Acrocephalus schoenobaenus*. *Acrocephalus* 21 (102-103): 283.

Božič, L. (2005): Gnezditvena razširjenost in velikost populacije kosca *Crex crex* v Sloveniji leta 2004. *Acrocephalus* 26 (127): 171-179.

Bračko, F. (2007): Velika uharica *Bubo bubo*. *Acrocephalus* 28 (134): 129-130.

Bračko & Štumberger (v pripravi): 200 let dolga pot k izginotju - črnočeli srakoper *Lanius minor* v Sloveniji (delovni naslov).

Bradbury, R.B. & C. Stoate (2000): The Ecology of Yellowhammers *Emberiza citrinella* on lowland farmland. Str. 165-172. V: Aebischer, N.J., A.D. Evans, P.V. Grice & J.A. Vickery (ur.): Ecology and Conservation of Lowland Farmland Birds. Proceedings of the 1999 British Ornithologists' Union Spring Conference, University of Southampton, UK, 27-28 March 1999.

Brickle, N.W. & W.J. Peach (2004): The breeding ecology of Reed Buntings *Emberiza schoeniclus* in farmland and wetland habitats in lowland England. *Ibis* 146 (Suppl. s2): 69-77.

Burn, A. (2000): Pesticides and their effects on lowland farmland birds. Str. 89-104. V: Aebischer, N.J., A.D. Evans, P.V. Grice & J.A. Vickery (ur.): Ecology and Conservation of Lowland Farmland Birds. Proceedings of the 1999 British Ornithologists' Union Spring Conference, University of Southampton, UK, 27-28 March 1999.

Denac, D. (2000): Goričko. Str. 173-182. V: Polak, S. (ur.): Mednarodno pomembna območja za ptice v Sloveniji. Important Bird Areas (IBA) in Slovenia. DOPPS, Monografija DOPPS št. 1, Ljubljana.

Denac, D. (2001): Gnezditvena biologija, fenologija in razširjenost bele štoklje *Ciconia ciconia* v Sloveniji. *Acrocephalus* 22 (106-107): 89-103.

Denac, D. (2002): Škorec *Sturnus vulgaris*. *Acrocephalus* 23 (113-114): 152-153.

Denac, D. (2004): Veliki skovik *Otus scops*. *Acrocephalus* 25 (122): 163-164.

Denac, D. (2007): Populacijska dinamika repaljščice (*Saxicola rubetra*) v mozaiku nižinskih habitatnih tipov. Doktorska disertacija, Univerza v Mariboru, Fakulteta za naravoslovje in matematiko, Oddelek za biologijo. 94 str.

Denac, D. (2010): Population dynamics of the White stork *Ciconia ciconia* in Slovenia between 1999 and 2010. *Acrocephalus* 31 (145-146): 101-114.

Denac, K., L. Božič, B. Rubinič, D. Denac, T. Mihelič, P. Kmecl & D. Bordjan (2010): Monitoring populacij izbranih vrst ptic. Popisi gnezdičk in spremljanje preleta ujed spomladi 2010. Delno poročilo. Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor. DOPPS, Ljubljana.

Denac, K., T. Mihelič, D. Denac, L. Božič, P. Kmecl & D. Bordjan (2011): Monitoring populacij izbranih vrst ptic. Popisi gnezdičk spomladi 2011 in povzetek popisov v obdobju 2010-2011. Končno poročilo. Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor. DOPPS, Ljubljana.

Denac, K., L. Božič, T. Mihelič, D. Denac, P. Kmecl, J. Figelj & D. Bordjan (2013): Monitoring populacij izbranih vrst ptic - popisi gnezdičk 2012 in 2013. Poročilo. Naročnik: Ministrstvo za kmetijstvo in okolje. DOPPS, Ljubljana.

Fuller, R.J. (2000): Relationships between recent changes in lowland British agriculture and farmland bird populations: an overview. Str. 5-16. V: Aebischer, N.J., A.D. Evans, P.V. Grice & J.A. Vickery (ur.): Ecology and Conservation of Lowland Farmland Birds. Proceedings of the 1999 British Ornithologists' Union Spring Conference, University of Southampton, UK, 27-28 March 1999.

Geister, I. (1995): Ornitološki atlas Slovenije. Državna založba Slovenije, Ljubljana. 287 str.

Gjergjek, R. (2013): Zlatovranke se vračajo na Goričko. *Svet ptic* 19 (3): 37-39.

Gregory, R.D., A. van Strien, P. Voříšek, A.W. Gmelig Meyling, D.G. Noble, R.P.B. Foppen & D.W. Gibbons (2005): Developing indicators for European birds. *Philosophical Transactions of the Royal Society* 360 (1454): 269-288.

Grüebler, M.U., S. Schaller, H. Keil & B. Naef-Daenzer (2013): The occurrence of cavities in fruit trees: effects of tree age and management on biodiversity in traditional European orchards. *Biodiversity Conservation* 22: 3233-3246.

Henderson, I.G. & A.D. Evans (2000): Responses of farmland birds to set-aside and its management. Str. 69-76. V: Aebischer, N.J., A.D. Evans, P.V. Grice & J.A. Vickery (ur.): Ecology and Conservation of Lowland Farmland Birds. Proceedings of the 1999 British Ornithologists' Union Spring Conference, University of Southampton, UK, 27-28 March 1999.

Hormann, M. (2001): Vogelschutz und Landnutzung. Str. 179-214. V: Richarz, K., Bezzel, E. & M. Hormann (ur.): Taschenbuch für Vogelschutz. Aula Verlag, Wiebelsheim.

Hrustel Majcen, M. & J. Paulin (ur.) (2001): Slovenski kmetijsko okoljski program 2001-2006. Ministrstvo za kmetijstvo, gozdarstvo in prehrano, Ljubljana.

Jančar, T. (2011): Rdeči seznam ogroženih ptic gnezdil Slovenije - osnutek 2011. Priloga 4. V: Denac, K., T. Mihelič, L. Božič, P. Kmecl, T. Jančar, J. Figelj & B. Rubinič (2011): Strokovni predlog za revizijo posebnih območij varstva (SPA) z uporabo najnovejših kriterijev za določitev mednarodno pomembnih območij za ptice (IBA). Končno poročilo (dopolnjena verzija). Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor. DOPPS, Ljubljana.

Janžekovič, F. & M. Ficko (2000): Prehrana pegaste sove *Tyto alba* na Goričkem. *Acrocephalus* 21 (98-99): 27-29.

Järvinen, O. & R.A. Väisänen (1975): Estimating relative densities of breeding birds by the line transect method. *Oikos* 26: 316-322.

Järvinen, O. & R.A. Väisänen (1983): Confidence limits for estimates of population density in line transects. *Ornis Scandinavica* 14: 129-134.

Jenness, J. (2005): Random Point Generator 1.3. (http://www.jennessent.com/arview/random_points.htm)

Kaligarič, M., S. Škornik, B. Štumberger, M. Hoenigsfeld-Adamič & V. Petrinec (2004): Bio-inventarizacija krajinskega parka Goričko. Končno poročilo. AHT Group AG - Management & Engineering, Essen & Austrian Tourism Consultant, Vienna.

Kleewein, A. (2010): Artenschutzprojekt Wiedehopf (*Upupa epops*) in Kärnten 2009 – Brutbestand, Habitatanalyse und Schutzmaßnahmen. *Carinthia II* 120 (200): 183-198.

Kmecl, P. & J. Figelj (2013): Monitoring splošno razširjenih vrst ptic za določitev slovenskega indeksa ptic kmetijske krajine - poročilo za leto 2013. DOPPS, Ljubljana.

Kmecl, P., T. Jančar & T. Mihelič (v pripravi): Dramatičen upad števila travniških ptic ter velik upad števila ptic kmetijske in gozdne krajine v Kozjanskem parku med leti 1999 in 2010.

Kocjan Ačko, D. (2011): Združene setve proti boleznim in škodljivcem. Str. 333-337. Društvo za varstvo rastlin Slovenije (ur.): Zbornik predavanj in referatov 10. slovenskega posvetovanja o varstvu rastlin z mednarodno udeležbo. Podčetrtek, 1-2. marec 2011.

Kosi, F. (2000): Velika uharica *Bubo bubo*. *Acrocephalus* 21 (98-99): 88.

Marchesi, L. & F. Sergio (2005): Distribution, density, diet and productivity of the Scops owl *Otus scops* in the Italian Alps. *Ibis* 147: 176-187.

Mihelič, T. (2002): Novi ornitološki atlas Slovenije. Navodila za popisovalce. DOPPS, Ljubljana.

MKO & KIS (2013): Poročilo o stanju kmetijstva, živilstva, gozdarstva in ribištva v letu 2012. Statistične priloge. Ministrstvo za kmetijstvo in okolje & Kmetijski inštitut Slovenije, Ljubljana. 34 str. (<http://www.kis.si/pls/kis/%21kis.web?m=36&j=SI#nav>)

MKO (2014): Raba tal 2014 (<http://rkg.gov.si/GERK/>).

Muraoka, Y. (2009): Videoanalyse der Zwergohreule in Unterkärnten. Auswertung von Infrarotaufnahmen aus einem Nistkasten Brutsaison 2007. Unveröffentlichter Bericht, erstellt im Auftrag des Amtes der Kärntner Landesregierung, Abt. 20, Uabt. Naturschutz. Wien, 30 pp.

Mühlethaler, E. & M. Schaad (2010): Aktionsplan Wiedehopf Schweiz. Artenförderung Vögel Schweiz. Bundesamt für Umwelt, Schweizerische Vogelwarte, Schweizer Vogelschutz SVS/BirdLife Schweiz, Bern, Sempach und Zürich. Umwelt-Vollzug Nr. 1030. 65 str.

Newton, I. (2004): The recent declines of farmland bird populations in Britain: an appraisal of causal factors and conservation actions. *Ibis* 146: 579-600.

Odum, E.P. (1971): Fundamentals of ecology. W.B. Saunders, Philadelphia, 574 str.

Orłowski, G. (2005): Endangered and declining bird species of abandoned farmland in south-western Poland. *Agriculture, ecosystems and environment* 111: 231-236.

Perkins, A.J., M.J. Whittingham, R.B. Bradbury, J.D. Wilson, A.J. Morris & P.R. Barnett (2000): Habitat characteristics affecting use of lowland agricultural grassland by birds in winter. *Biological Conservation* 95: 279-294.

Perkins, A.J., M.J. Whittingham, A.J. Morris & R.B. Bradbury (2002): Use of field margins by foraging yellowhammers *Emberiza citrinella*. *Agriculture, ecosystems and environment* 93: 413-420.

Perko, D. & M. Orožen Adamič (1999): Slovenija. Pokrajine in ljudje. Mladinska knjiga, Ljubljana.

Ranius, T. (2002): *Osmoderma eremita* as an indicator of species richness of beetles in tree hollows. *Biodiversity and Conservation* 11: 931-941.

Rieder, I. & C.H. Schulze (2010): Brutbiologie, Nahrung und Habitatnutzung des Wiedehopfs (*Upupa epops*) in Kärnten. Carinthia II 120 (200): 167-182.

Rubinić, B., L. Božič, D. Denac & T. Mihelič (2004): Monitoring populacij izbranih vrst ptic. Rezultati popisov v sezoni 2004. Drugo vmesno poročilo. Naročnik: Agencija RS za okolje. DOPPS, Ljubljana.

Rubinić, B., L. Božič, D. Denac & P. Kmecl (2007): Poročilo monitoringa izbranih vrst ptic na posebnih območjih varstva (SPA). Rezultati popisov v gnezditveni sezoni 2007. Končno poročilo. Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor. DOPPS, Ljubljana.

Rubinić, B., L. Božič, D. Denac, T. Mihelič & P. Kmecl (2009): Monitoring populacij izbranih vrst ptic. Rezultati popisov v spomladanski sezoni 2009. Vmesno poročilo. Naročnik: Ministrstvo za okolje in prostor. DOPPS, Ljubljana.

Samwald, F. & O Samwald (1992): Brutverbreitung und Bestandentwicklung der Zwergohreule (*Otus scops*) in der Steiermark. Egretta 35: 37-48.

Schaub, M., N. Martinez, A. Tagmann-Ioset, N. Weisshaupt, M.L. Maurer, T.S. Reichlin, F. Abadi, N. Zbinden, L. Jenni & R. Arlettaz (2010): Patches of bare ground as a staple commodity for declining ground-foraging insectivorous farmland birds. PLoS ONE 5 (10): e13115. doi:10.1371/journal.pone.0013111

Schifferli, L. (2000): Changes in agriculture and the status of birds breeding in European farmland. Str. 17-25. V: Aebischer, N.J., A.D. Evans, P.V. Grice & J.A. Vickery (ur.): Ecology and Conservation of Lowland Farmland Birds. Proceedings of the 1999 British Ornithologists' Union Spring Conference, University of Southampton, UK, 27-28 March 1999.

Shannon, C. E. (1948): A mathematical theory of communication. The Bell System Technical Journal 27: 379-423 in 623-656.

Sotherton, N.W. & M.J. Self (2000): Changes in plant and arthropod biodiversity on lowland farmland: an overview. Str. 26-35. V: Aebischer, N.J., A.D. Evans, P.V. Grice & J.A. Vickery (ur.): Ecology and Conservation of Lowland Farmland Birds. Proceedings of the 1999 British Ornithologists' Union Spring Conference, University of Southampton, UK, 27-28 March 1999.

SURS (2010): Pomembnejši podatki popisa kmetijskih gospodarstev (30.9.2010). Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana.

SURS (2013): Statistični letopis 2013. Statistični urad Republike Slovenije, Ljubljana.

Šiftar, A., S. Tojnko, J. Smole, M. Horvat & M. Hajdinjak (2007): Jabolka, hruške in ptiči na Goričkem. Projekt »Ohranimo življenjski prostor ogroženim pticam« v okviru Programske pobude Skupnosti INTERREG IIIA Slovenija – Avstrija 2000-2006. Goričko društvo za lepše vütro, Grad. 75 str.

Štumberger, B. (2000a): Veliki skovik *Otus scops* na Goričkem. Acrocephalus 21 (98-99): 23- 29.

Štumberger, B. (2000b): Veliki skovik *Otus scops*. Acrocephalus 21 (98-99): 85.

Štumberger, B. (2003a): Rdečenogi martinec *Tringa totanus*. Acrocephalus 24 (116): 33.

Štumberger (2003b): Brinovka *Turdus pilaris*. Acrocephalus 24 (116): 34.

Štumberger (2003c): Krekovt *Nucifraga caryocatactes*. Acrocephalus 24 (116): 36.

Štumberger, B. (2003d): Kavka *Corvus monedula*. Acrocephalus 24 (117): 78.

Tome, D. (2000): Winter diet of the Long-eared Owl *Asio otus* in Slovenia. Acrocephalus 21 (98-99): 3-7.

Tome, D. (2009): Changes in the diet of Long-eared Owl *Asio otus*: seasonal patterns of dependence on vole abundance. Ardeola 56 (1): 49-56.

Trčak, B. & M. Podgorelec (2012): Goričko, Porabje, Őrseg, Mura - življenjska okolja. Vodnik obiskovalcem po označenih pešpoteh v varovanih območjih narave. Operativni program Slovenija-Madžarska 2007-2013 (Evropski sklad za regionalni razvoj, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo). Projekt »Trajnostna raba Natura 2000 habitatov vzdolž slovensko-madžarske meje« - »Krajina v harmoniji«. Javni zavod Krajinski park Goričko, Grad.

Trčak, B., M. Podgorelec, D. Erjavec, M. Govedič & A. Šalamun (2012): Kartiranje negozdnih habitatnih tipov vzhodnega dela Krajinskega parka Goričko v letih 2010-2012. Naročnik: Javni zavod Krajinski park Goričko. Operativni program Slovenija-Madžarska 2007-2013 (Evropski sklad za regionalni razvoj, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo). Projekt »Trajnostna raba Natura 2000 habitatov vzdolž slovensko-madžarske meje« - »Krajina v harmoniji«. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 139 str., pril.

Trilar, T., I. Sivec, A. Vrezec & A. Kapla (2014): Analiza tipskih primerkov plena smrdokavre in velikega skovika. Poročilo, izdelano v okviru projekta Upkač (OP SI-HU 2007-2013). Naročnik: DOPPS. Prirodoslovni muzej Slovenije, Ljubljana.

Ur. l. EU L. (2010): Direktiva 2009/147/ES Evropskega parlamenta in Sveta z dne 30. novembra 2009 o ohranjanju prosto živečih ptic (kodificirana različica). Uradni list EU L. 20/2010.

Ur. l. RS (2002): Pravilnik o uvrstitvi ogroženih rastlinskih in živalskih vrst v rdeči seznam. Uradni list RS 82/2002.

Ur. l. RS (2003): Uredba o Krajinskem parku Goričko. Uradni list RS 101/2003.

Ur. l. RS (2004): Uredba o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000). Uradni list RS 49/2004.

Ur. l. RS (2013): Uredba o spremembah in dopolnitvah Uredbe o posebnih varstvenih območjih (območjih Natura 2000). Uradni list RS 33/2013.

Ur. l. RS (2013): Uredba o spremembah Uredbe o ekološko pomembnih območjih. Uradni list RS 99/2013.

Verbič, J. (2010): Možnosti za prirejo mleka posebne kakovosti. Predstavitev v okviru programa izobraževanja »Prireja mleka in mesa na območjih z omejenimi možnostmi za kmetijsko dejavnost«. Ljubljana, 17.11.2010 (http://www.govedo.si/files/janezj2/OMD_2010/Mleko_osebne_kakovosti_OMD_2010.pdf).

Voříšek, P., F. Jiguet, A. van Strien, J. Škorpilová, A. Klvaňová & R.D. Gregory (2010): Trends in abundance and biomass of widespread European farmland birds: how much have we lost? BOU Proceedings – Lowland Farmland Birds III: delivering solutions in an uncertain world (<http://www.bou.org.uk/bouprocnet/lowland-farmland-birds/3-delivering-solutions-in-an-uncertain-world/>).

Vrezec, A. (2004a): Čapljica *Ixobrychus minutus*. *Acrocephalus* 25 (121): 93.

Vrezec, A. (2004b): Rečni cvrčalec *Locustella fluviatilis*. *Acrocephalus* 25 (121): 96.

Vrezec, A., A. Pirnat, A. Kapla & A. Šalamun (2007): Zasnova spremljanja stanja populacij izbranih ciljnih vrst hroščev vključno z dopolnitvijo predloga območij za vključitev v omrežje Natura 2000 (prvo delno poročilo). Nacionalni inštitut za biologijo, Ljubljana. 31 str.

Wakeham-Dawson, A. & K.W. Smith (2000): Birds and lowland grassland management practices in the UK: an overview. Str. 77-88. V: Aebischer, N.J., A.D. Evans, P.V. Grice & J.A. Vickery (ur.): Ecology and Conservation of Lowland Farmland Birds. Proceedings of the 1999 British Ornithologists' Union Spring Conference, University of Southampton, UK, 27-28 March 1999.

Zakšek, B., M. Govedič, N. Kogovšek, F. Rebeušek, A. Šalamun & R. Verovnik (2012): Kartiranje dnevnih metuljev v Krajinskem parku Goričko v letih 2010 in 2011. Končno poročilo. Naročnik: Javni zavod Krajinski park Goričko. Operativni program Slovenija - Madžarska 2007-2013 (Evropski sklad za regionalni razvoj, Ministrstvo za gospodarski razvoj in tehnologijo). Projekt »Trajnostna raba Natura 2000 habitatov vzdolž slovensko-madžarske meje« - »Krajina v harmoniji«. Center za kartografijo favne in flore, Miklavž na Dravskem polju. 141 str.

Errata

Denac, K. & P. Kmecl (2014): Ptice Goriškega. Operativni program Slovenija – Madžarska 2007-2013 (Evropski sklad za regionalni razvoj in Služba Vlade Republike Slovenije za razvoj in evropsko kohezijsko politiko). Projekt Visokodebelni biseri – Upkač. DOPPS, Ljubljana.

Str. 104: na sliki razširjenosti velikega skovika v letih 1997 in 2012 sta v legendi letnici pomotoma zamenjani (rdeče pike se dejansko nanašajo na leto 1997, oranžne pa na leto 2012).

Naložba v vašo prihodnost
Operacijo delno financira Evropska unija
Evropski sklad za regionalni razvoj

REPUBLIKA SLOVENIJA
SLUŽBA VLADE REPUBLIKE SLOVENIJE ZA RAZVOJ
IN EVROPSKO KOHEZIJSKO POLITIKO

